

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 08150

DER VEG [THE ROAD]

Jack London

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

דער זועג

פון דזשעק לאנדאן.

איבערזעצט פון

ת. ראזענפעלד.

פארלאג „ניי-צייט“, ניו-יארק

1921

**Copyright, 1908,
by Jack London.**

**Yiddish Copy.
Copyright, 1920,
by Lewis Cahan.**

אינהאלט:

זייט	
5	ודוי
29	זיד אנהענגען
57	בילדער
77	אריינגעפאלען
101	די קאזע
123	צווישען טרעמפס
153	וואנדער יאמען און פרעהליכע קעצלאך
175	צוויי טויזענט טרעמפס
197	ביקעם

9979

771

אינ'ם שטאמט געווארדא האב איר אמאל אפגעליגנערט א פרוי.
צוויי שעה נאכאנאנד האב איר געוועכט דעם ליגען, איינמאל זיך
ניט פארהיקעט, ניט רויט געווארען. איר וויל זיך פאר איהר ניט
פארענטפערען. דאס ניט, איר וויל אבער די זאך ערקלערען. צום
אומגליק ווייס איר ניט ווי מען רופט איהר און האב ניט איהר
אדרעס. אויב זי וועט לייענען אט די שורות וועט זי מיר זיכער
צושרייבען א בריעף.

געווען אין דאס אין רענע געווארדא אינ'ם זומער פון 1892.
עס איז געווען יריד-צייט. קליינע גנבים, אלערליי שווינדלער און
א גאנצע מחנה הונגערדיגע טרעמפס האבען באלאגערט דאס שטע-
טעל ווי די היישעריקען. אט די הונגערדיגע טרעמפס האבען טאקע
געמאכט דאס שטעטעל פאר א „הונגעריג“ שטעטעל. זיי האבען
אזוי אפט „געהאקט“ אין די הינטער-טירען פון די שטאטיגע בא-
לעבאטים ביו מען האט זיי גאר אויפגעהערט צו ענטפערן.
א ביטער שטעטעל מיט „לצים“, — פלעגען די טרעמפס אין
יענער צייט דאס רופען. ניט איינמאל האב איר א מאלצייט פאר-
פעהלט. הגם איר האב געקאנט גלייך ווי אלע אנדערע „פארקאמ-
שען די פיס אויף די פלייצעס“ און קלאפען אין די טויערן, זוכען
עפעס א „נתינה“, אז „עק-טיש“ אדער גאר צונויפקלאפען א פאר
מטבעות אין גאס. מיר איז איינמאל אזוי שלעכט געווארען
אין אט דעם שטעטעל, אז איר בין אזועק צום וואקזאל און
זיך שטילערהייט אריינגעכאפט אינ'ם פרוואטען וואגאן פון א
ריזענרען מיליאנער. דער צוג האט זיך געריהרט. דער שווייצער

האַט זיך גלייך אַ לאַז געטאָן נאָך מיר, אַטראַט כאַפּט ער מיך אָן ביים קאַלנער. עס איז געוואָרען זודיגהיים, נור איד בין שוין געשטאַנען נעבען מיליאָנער. פאַר הכנות איז שוין קיין צייט ניט געבליבען. „גי' מיר אַ קוואַדער אויף עכען“, האָב איד זיך אַרויסגעכאַפּט. און ווי איהר זעהט מיך לעבען, דער מיליאָנער האָט אַריינגעלעגט די האַנט אין קעשענע און האָט מיר געגעבען... פּונקט... אַ קוואַדער. איד וואָלט געמעגט שווערען, ער איז אזוי פאַרטומעלט געוואָרען, אז ער האָט מיך געפאַלגט אַוטאָמאַטיש. נאָכדעם האָב איד זיך אויסגעגעסען די גאַל, פאַרוואָס איד האָב איהם ניט געבעטען קיין דאָלאַר. איד וואָלט איהם זיכער געווען געקראָגען. איצטער האָב איד געמוזט אַראָפּ פּונ'ם לויפּענדען צוג און, מיט אַ קונציגען מאַנעוור אויסמיידען דעם שווייצער, וואָס האָט מיר יק געוואָלט אַריינפאַרען אין באַק. ער האָט מיר דוקא ניט געטראַפּען. עס ווערט שלים בין גאָר, ווען מען דאַרף אַראָפּ שפּרינגען פּונ'ם נידעריגסטען פּלאַטפאָרם-טרעפּעל פּון אַ וואַגאָן. וואו מען קען אויפ'ן אַרט ברעכען האַלדאָן נאַקען, ניט אויפשטעהן שוין קיין לעבעדיגער, און דאָ, אויבען, אויף דער פּלאַטפאָרם, שטעהט אַ צוואַשטער עטיאָפּיער און וויל אייד אַריינפאַרען מיט אַ נומער עלף. אַבער אַ קוואַדער האָב איד! איד האָב איהם!

נאָר לאַמיר זיך צוריקקערען צו דער פּרוי, וואָס איד האָב אזוי מיאָס אַפּגעלינגערט. געווען איז דאָס אין אַווענט פּונ'ם לעצטען טאָג, וואָס איד האָב פאַרבראַכט אין רענאַ. יענעם טאָג בין איד געווען אויפ'ן וועט-לויף פּלאַץ, געקוקט ווי די פּערדלאַך לויפען און פאַרפעלט עסען מיטאַג. איד בין געווען טויטהונגעריג. און צו די צרות האָט מען נאַרוואָס אינ'ם שטעטעל געהאַט אַרגאַניזירט אַ קאָמיטעט פּון געזעלשאַפּטליכער זיכערהייט, כדי דאָס צו באַפּרייען פּון אַזעלכע הונגעריגע מהיעשה'ניקעס ווי איד. דאָס געזעץ האָט שוין געהאַט צונויפּגעקליבען אַ מענגע פּון מיינע ברידער-טרעמפּס, און איד האָב דערהערט די זוניגע טאַלען פּון קאַליפּאָרניע מיך רופּען דורך די קאַלטע שפּיצען פּון די סיעראַס. צוויי זאַכען האָב איד געמוזט אַפּטאָן איידער איד האָב געקענט אַפּטרייסלען פּון מיינע

פֿיס דעם שטויב פֿון רענא. ראשית, האָב איך יענע נאַכט זיך גע-
מוזט ארויפכאַפּען אויף א בלינדער פֿלאַטפּאַרם פֿון א צוג, וואָס
לויפט אין דער וועסט. צווייטענס — קריגען עפעס צו עסען.
אפֿילו די יונגער אליוו וואָלט ניט געוואָגט הונגעריגערהייט זיך
ארויסלאָזען אויף א גאַנצער נאַכט צו פֿאַרען אויף א פֿלאַטפּאַרם
פֿון א צוג, וואָס לויפט דורך טונעלען, און אייביגע שנעען פֿון די
הימעל־הויכע בערג.

צו קריגען עפעס אין מויל אריין איז אָבער געווען א גאַנץ
שווערער עסק. אין א צענדלינג הייזער האָט מען מיר געוווּזען
די טיר. טיילמאַל האָט מען מיך גאַר אָנגעוידעלט און מיר טורדע
געווען וועגען דער צוגעריגעלטער דירה, וואָס וואָרט אויף מיר און
וועלכע איך האָב זיך כשר פֿאַרדינט. די צרה איז, וואָס אָט די
כאהויפטונגען זענען טאַקע געווען אמת. אָט דערפֿאַר טאַקע האָב
איך זיך געוואָלט אוועקלאָזען יענע נאַכט אין דער וועסט. דאָס געד-
זעץ איז געווען וואָר און האָט גענישמערט די הונגעריגע און היימ-
לאָזע, פֿאַר וועמען אייגענטליך די דירה מיט די גראַטעס איז גע-
ווען צוגעגרייט.

אין אנדערע הייזער האָט מען די טיר פֿאַרהאַקט מיר אין
פֿנים, פֿאַרקירצט מיין העפֿליך־ און הכנעה'דיג־אויסגעשטעלטע
בקשה מיר געבען עפעס צו עסען. אין איין הויז האָט מען די טיר ניט
געעפענט. שמעה איך אויפֿ'ן גאַניקעל און קלאַפּ און פֿון אינווייניג
קוקט מען צו מיר ארויס דורכ'ן פענסטער. אָט טוען זיי א הויב
א קליין געזונט אינגעלע: זאָל ער אויך זעהען דעם טרעמפּ, וואָס
וועט ביי זיי אין הויז קיין עסען ניט באַקומען.

ווי עס שיינט, וועל איך זיך שוין מווען אראָפּכאַפּען צו די
גאַר אַרימע נאָך שפּייז. די אַרעמסטע זענען די לעצטע זיכערע
רעמונג פֿון דעם הונגעריגען טרעמפּ. אויף זיי קען מען זיך שמענ-
דיג פֿאַרלאָזען. זיי קעהרען זיך קיינמאַל ניט אָפּ פֿון דעם הונגעריגען.
אומעטום, איבער אלע פֿאַראייניגטע שטאַטען האָט מען מיר וויר-
פֿיל מאַל אָפּגעזאָגט צו געבען עסען אין דעם גרויסען הויז אויפֿ'ן
באַרג; און שמענדיג האָב איך געקראָגען עסען אין דעם קליינעם

שטיבעל געבען טייכל אדער זומפ, מיט זיינע צעבראכענע פענסטער, פארשטעקטע מיט שמאטעס, מיט זיין אויסגעמאטערטער מוטער. אה, איהר צדקההענדלער! געהט צו די ארעמע זיד לערנען, ווייל נאר די ארעמע אליין זענען אמת'ע בעלי-צדקה. זיי גיבען ניט און קארגען ניט פון זייער איבערפלוס. זיי האבען גארניט קיין איי בערפלוס. זיי גיבען שטענדיג דערפון, וואס זיי דארפען פאר זיד, און נאנץ אפט דערפון, וואס זיי דארפען דרינגליך-נויטיג פאר זיד אליין. צואווארפען דעם הונט א ביין — איז ניט קיין צדקה. צדקה איז — טיילען דעם ביין מיט'ן הונט, בעת איהר זייט אזוי הונגעריג ווי דער הונט.

אין הויז, וואו מען האט מיר גארניט געגעבען האט זיד מיר באזאנדערס איינגעקריצט אין מיין זכרון. די פענסטער פון דער וועראנדע זענען ארויס צום עס-צימער, דורך וועלכע איך האב געזעהען א מאן זיצען און עסען א קוכען — א גרויסען פלייש-קוכען. איך שמעה אזוי אין דער אפענער טיר, ער רעדט מיט מיר און עסט דערווייל ווייטער. ער איז געווען א פארמעגליכער און צוליב זיין הצלחה האט ער, געוועהנליך, געקוקט פון אויבען אראפ אויף זיינע וועניגער גליקליכע ברידער.

האקט ער מיר גלייך איבער מיין בקשה צו געבען עסען און שיסט ארויס:

„איך גלויב נאך ניט, דו זאלסט וועלען ארבייטען“.

דאס האט זיד נאך ניט אנגעקערט צום ענין. איך האב אפילו קיין ווארט ניט דערמאנט וועגען ארבייט. די טעמע פון דעם גע-שפרעד, וואס איך האב פארפירט איז נאך געווען: „שפייז“ אר-בייטען האב איך טאקע ייט געוואלט. איך האב נאך יענע נאכט זיד געוואלט ארויפכאפען אויפ'ן צוג, וואס געהט אין דער וועסט. — דו וועסט ניט ארבייטען ווען דו האקסט אפילו א געלעך גענהייט, — רייצט ער מיר ווייטער.

איך כאפ א קוק אויף זיין מילדער פרוי און זעה, אז ווען ניט אט דער צערבערוס, וואלט איך שוין געקראגען א חלק פון דעם פלייש-קוכען. אבער צערבערוס איז איינגעטונקען אינ'ם קוכען, און

איד זעה אז איד מוז איהם איבערבעמען. אויב איד וויל נאר באַר
קומען א חלק. טו איד א זיפּץ און נעם אַן זיין ארבייט-מאַראַל.
— פארשטעהט זיך, איד וויל ארבייטען — נאר איד איהם.
— כ'גלויב דאָס נישט. — הירושעט ער ארויס.
— פראוואו מיך אויס, — ענטפער איד, צופאַסענדיג זיך צום
ליגען.

— נוט, — זאגט ער, — קום צוגעהן מאַרגען אינדערפריה
צום ראַג פון דער און דער גאַס (איד האָב פארגעסען דעם אדרעס)
— דו ווייסט דאָך וואו די אָפגעברענטע געבידע איז, און איד
וועל דיך שמעלען צו דער אַרבייט, ארויפּוואַרפען ציגעל.

— נוט, מיין הער; איכ'ל דאַרטען זיין.
ער טוט א וואַרטשע און עסט ווייטער. ווארט איד. אין א
פאַר מינוט אַרום טוט ער אויף מיר אַ קוק מיט אַ „א י ד -
ה א ב - ג ע מ י י נ ט, - א ז ד ו - ב י ס - ט - ש ו י - ז - נ י ט א" —
אויסדרוק אויף זיין פנים און פרענט:
— נו ?

— איד... איד וואַרט, כ'וויל עפעס עסען, — טו איד איי
דעל א זאג.

— איד האָב אַבער געוואוסט, דו וועסט ניט ארבייטען!
ברומט ער ארויס.

ער איז, פארשטעהט זיך, געווען גערעכט; נאר צו דעם שלום
איז ער אַבער געקומען דורך לייענען מיינע געדאַנקען, ווייל זיין
לאַגיק האָט דאס באין אופן ניט געקענט אויסדרינגען. נאר דער
בעטלער ביי דער טיר מוז שמעהן מיט הכנעה, געהם איד אַן זיין
לאַגיק, ווי איד האָב אַנגענומען זיין מאַראַל.

— איהר פארשטעהט, איד בין איצט הונגעריג, — זאג איד
נאָד איידעלער. — מאַרגען אינדערפריה וועל איד זיין נאָד מעהר
הונגעריג. באַרעכענט נאָר, ווי הונגעריג איד וועל זיין, ווען איד
וועל וואַרפען ציגעל אַ גאַנצען מאָג אַהו עסען. אויב איהר וועט
מיר איצט געבען עפעס צו עסען, וועל איד נאָר אַנדערש קענען
ארבייטען מאַרגען ביי די ציגעל. —

פארטראכט ער זיך אזוי ערענסט איבער מיין ענטפער, און דערווייל עסט ער ווייטער, און זיין פרוי ציטערט אזש, אַטאַט מישט זי זיך אריין און בעט אונז איבער, אָבער זי האַלט זיך אָפּ. — הער וואָס איכ'ל דיר זאָגען — מאַכט ער צו מיר און קייט אלץ, — דו קום צו דער אַרבייט מאַרגען און אַרום מיטאַנטי צייט וועל איך דיר געבען גענוג געלט אויף אַ מאַלצייט. און לאַמיר זעהען צו דו ביסט טאַקע ערענסט צו ניין. — אין דער זעלביגער צייט — פאַנג איך אָן; נאָר ער שלאָגט מיר נלייך איבער.

— אויב איכ'ל דיר איצטער עפעס געבען צו עסען — וועל איך דיר שוין קיינמאָל מעהר אין די אויגען ניט זעהען. יא, איך קען אייער חברה. טו אַ קוק אויף מיר. איך בין קיינעם ניט שולדיג. איך האָב זיך נאָר קיינמאָל ניט אַראָפּגעלאָזט אזוי נידעריג צו בעמען ביי עמיצען שפּייז. אויף מיין עסען האָב איך שטענדיג פאַרדינט. די צרה מיט דיר איז, וואָס דו ביסט פּויל און צעלאָזען. איך זעה דאָס אויף דיין פנים. איך האָב געאַרבייט און בין געווען אַרענטליך. וואָס איך בין איצטער האָב איך פון זיך אליין גע- מאַכט. דו קענסט אויך טאָן דאָס זעלביגע, ווען דו אַרבייטסט נאָר און ביסט אַרענטליך.

— ווי איהר? פרעג איך.

אַד! קיין איין שטראַל פון הומאַר האָט נאָר קיינמאָל ניט דורכגעדרונגען די טונקעלע, אין אַרבייט צואוויקטע נשמה פון אַט דעם מענשען.

— יא, ווי איך, — ענטפערט ער.

— מיר אלע? פרעג איך.

— יא, איהר אלע, — ענטפערט ער איבערצייגענד.

— אָבער, — זאָג איך: — ווען מיר אלע ווערען ווי איהר,

ווער וואָלט פאַר אייך געשלעפט ציגעל?

איך מעג שווערען, אַז אַ שמיכעל האָט אַ פינקעל געטאָן אין זיין פרוי'ס אויגען. ער אָבער איז פאַרציטערט געוואָרען — צי האָט אויף איהם געווירקט די שרעקליכע מעגליכקייט פון אַ דע-

פארמירטער מענשהייט, וואו ער וועט ניט קענען קריגען קיין צייט
נעל-ווארפער, צי מיין חוצפה — דאס וועל איך שוין קיינמאל ניט
וויסען.

— וואס וועל איך מיט דיר מענה'ן, — האט ער א ברום
געטאז: — פארנעם זיך פון דאנען, דו אומדאנקבארער יונג!
טו איך א שאר מיט די פיס צו צייגען, אז איך האב בדעה
אוועקצוגעהן און פרעגן: — און קיין עסען קריג איך ניט?
פלוצלונג שמעלט ער זיך אויף. א מענש איז ער געווען א
גרויסער און איך בין דאך א פרעמדער איז א פרעמד לאנד און דער
צו זוכט מיך קהל. איך טראג זיך האסטיג אפ. „אבער פארוואס
אומדאנקבאר“, פרעג איך זיך אליין, א קלאפ טוענדיג מיט'ן טויער
„וואס אזוינס, צום טייוועל, האט ער מיר געגעבען, איך זאל איהם
דאנקבאר זיין?“ איך כאפ א קוק הינטערוויילעכס. אט זעה איך
איהם דורכ'ן פענסטער. ער נעהמט זיך ווידער צום קוכען.

אט איצטער האב איך שוין גאר פארלארען מיין מוט. א סך
הייזער בין איך פארבייגעגאנגען און ניט געוואגט אפילו צוגעהן.
אלע הייזער האבען געהאט איין פנים און קיין איינס האט ניט אויס-
געזעהן „גוט“. געה איך אזוי דורך עטליכע קווארטאלען, טריי-
סעל אביסעל אפ פון די פארצווייפלונג און נעהם זיך אן מיט
מוט. בעטלען שפיין איז סך הכל געווען א מין שפיל, און גע-
פעלען מיר ניט די קארטען, האב איך שטענדיג די ברירה אן
פאנגען איבערנייס א קאן. באשליס איך זיך א נעהם טאן צום נעקסט
טען הויז. געה איך צו דעם צו, ס'איז שוין געווען היפשלאך פינס-
טער, און טו זיך א לאז צו דער קיד-מיר.

איך קלאפ שטיל אן איז טיר און דערזעה א ליעב געזיכט פון
א מיטעליעהריגער פרוי ארויסקומען מיר צו ענטפערן. אין דער רגע
איז ווי דורך רוח-הקודש אריין צו מיר די „מעשה“, וואס איך האב
באדארפט דערצעהלען. איהר דארפט וויסען, אז דער ערפאלג פון
א בעטלער הענגט אפ פון זיין פעהיגקייט צו דערצעהלען א שעהנע
מעשה. קודם כל און טאקע איז איין רגע מוז דער בעטלער „תופס
זיין“ זיין קרבן. נאכדעם דארף ער דערצעהלען א מעשה, וואס זאל

אפעלירען צו דער ספעציעלער פערזענליכקייט און טעמפערעמענט פון אַט דעם קרבן. און טאַקע דאָ ליגט די גרויסע שוועריגקייט: אין דעם מאַמענט ווען ער איז תּופּס זיין קרבן מוז ער גלייך אָנ־פּאַנגען זיין געשיכטע. קיין איין מינוט קען מען ניט אָפּשפּאַרען אויף זיך צוגרייטען. מיט דער שנעלקייט פון אַ בליץ מוז ער באַגרייפּען די נאַטור פון דעם קרבן און אויפּפּאַסען אַ געשיכטע, וואָס זאָל מאַכען אַ רושם. דער ערפּאָלרייכער טרעמפּ מוז זיין אַ קינסטלער. ער מוז שאַפען ספּאַנטאַן און מאַמענטאַל — און ניט אויף אַ טעמע, וועלכע ער קלייבט זיך אויס פון זיין רייכער פּאַנץ טאַזיע, נאָר אויף דער טעמאַ, וועלכע ער ליינט ארויס פּונם פּנים פון דער פּערזאָן, וואָס עפענט איהם די טיר, מען דאַס זיין אַ ותרן אָדער אַ קאַרגער, אַ גוטמוטיגער אָדער אַ בייזער, אַ מאַן, אַ פּרוי אָדער אַ קינד, אַ צוגעלאָזטער אָדער אַ ברונג'ער, אַ איד אָדער אַ קריסט, אַ שוואַרצער אָדער אַ ווייסער, מען ער האָבען דאַסען־פּאַראַורטיילען אָדער זיין ברידערליך געשטימט, אַ קליינ־שטעטלדיגער אדער אַ גרויס־שטאָטיגער, אדער וואָס ער זאָל ניט זיין. אַפט טראַכט איד, אז פאַר אַ גרויסען טייל פון מיין ער פּאַלג אַלס דערצעהלונגס־שרייבער האָב איד צו פאַרדאַנקען אַט דער איבונג אין מיינע טרעמפּ־יאָהרען. כדי צו קריגען שפּיין פאַר זיך האָב איד געמוזט דערצעהלען מעשיות, וואָס האָבען גע־קלונגען ווי אמת'דיגע. ביי דער הינטער טיר ווערט צוליב דער דרינגענדער נויט אנטוויקעלט די איבערצייגונגס־קראַפט און די אויפּריכטיגקייט, וואָס אלע אויטאָריטעטען האַלטען אַלס יסוד אין דער קונסט פון דער קורצער ערצעהלונג. אויך גלויב איד, אַז מיין טרעמפּ־לעבען האָט מיך געמאַכט פאַר אַ דעאליסט. דעאליזם איז די איינציגע סחורה, וועלכע מען קאַן ביי דער קיד־טיר אויס־טוישען אויף עסענוואַרג.

נאָך אַלעמען איז קונסט מעהר ניט ווי די העכסטע מדרגה פון געשיקטקייט, און געשיקטקייט ראַטעוועט ניט איינמאַל אָפּ אַ „מעשה“. איינמאַל, גערענק איד, ביז איד אין ווינעפיג, מיני־טאַבא, געלעגען אין אַ פּאַליציי־צירקעל. איד האָב זיך דעמאַלט

געהאט געלאָזט אין דער וועסט, פאַרענדיג מיט א „קאנאדא־פּאַסי“ פישען צוג. פאַרשטעהט זיך, די פּאַליציי וויל וויסען מיין געשיכטע. נו, האָב איך זיי דערצעהלט די געשיכטע, געיאָגט פּונ'ם מאָד מענט. אויפ'ן קאנטינענט זענען זיי גוואלדיג אומערפארענע מאָד טראָזען, און וואָס קען זיין בעסער פאַר זיי, ווי די געשיכטע פון א ים־רייזע? אין א ליגען קענען זיי דאָר קיינמאָל מיך ניט כאַפּען. און איך האָב זיי דערביכער דערצעהלט א וויינענדיגע מעשה וועגען מיין לעבען אויף דער גהינום־שיף גלענמאָר. (איך האָב איינמאָל געזעהען די שיף גלענמאָר געאַנקערט אין דעם סאָפּראַנציקסאָ אויסגוס.)

איך בין געווען אַן ענגלישער לערנאינגעל, זאָגן איך. זאָגען זיי, אַז איך רייד ניט ווי אַן ענגלישער אינגעל. אין דער רגע האָב איך שוין געמוזט שאַפּען. געבאָרען און ערצויגען געוואָרען בין איך אין די פאַראייניגטע שטאַטען. נאָר'ן טוידט פון מייע עלטערן, האָט מען מיך אָפּגעשיקט קיין ענגלאַנד צו מיין זיידען. ער האָט עס מיך אָפּגעגעבען אַלס לערנאינגעל אויף דער שיף גלענמאָר. איך האָף, אַז דער קאַפיטאַן פון דער גלענמאָר וועט מיך מוחל זיין פאַר דעם כאַראַקטער וואָס איך האָב איהם אין יענער גאַכט צוגעגעבען אין דעם וויניפעגער פּאַליציי־צירקעל. אַזאַ גרוי־זאַמקייט! אַזאַ ברוטאַליטעט! אַזאַ טיוועלשע געניאַליטעט צו פּייניגען מענשען. דאַס האָט ערקלערט, פאַרוואָס איך בין אין מאַנטריאַל אַנטלאָפּען פון דער שיף גלענמאָר.

ווי אַזוי קום איך אין דער סאַמע מיט פון קאנאדא און פאַחר איצטער אין דער וועסט, ווען מיין זיידע האָט געלעבט אין ענגלאַנד? שנעל האָב איך באַשאַפּען אַ פאַרהיראַטע שוועסטער, וועלכע וואוינט אין קאַליפּאָרניע. זי וועט שוין אויף מיר אויפפאַסען. ברייטלאַך האָב איך אָפּגעמאַהלט איהר ליבעליכע נאַטור. נאָר, די האַרצלאָזע פּאַליציי איז אַבער נאָך ניט אַזוי שנעל פאַרטיג געוואָרען מיט מיר. אויף דער שיף בין איך אַרויף אין ענגלאַנד, צוויי יאָהר האָב איך אויף איהר געאַרבייט איידער איך בין אַנטלאָפּען. וואָס האָט די שיף געמאַן און וואו איז זי געווען אַט די צוויי יאָהר?

אַט איצטער האָב איך אָט די אומערערפארענע מאַטראַזען אַ נעהם געטאָן מיט זיך אויף אַ רייזע אַרום דער וועלט. געשליידערט פון די בריווענד יסרוואַסערן, געקוועלט פונ'ם שטעכיגען וואַסער-שטויב האָבען זיי צוזאַמען מיט מיר געקעמפט מיט אַ טיפון אַרום די ברעך געז פון יאפּאָן. זיי האָבען צוזאַמען מיט מיר געלאָדען און אויס-געלאָדען שיפען אין אַלע פּאַרטען פון די זיבען ימים. איד האָב זיי מיטגענומען קיין אינדיען, ראַנגון און כינאַ, און האָב זיי געלאָזט ברעכען צוזאַמען מיט מיר דעם אייז אַרום דעם פּאַרגעבירג האַרן. ביז וואַנען מיר האָבען לָסוף געאַנקערט אין מאַנטרעאַל.

און דאַמאָלסט האָבען זיי מיר געהייסען וואַרטען אַ ווייל, און איין פּאַליציי-מאַן איז ערגעץ אַוועק אין דער נאַכט אַרײַן, בעת איד האָב זיך געוואַרימט ביים אויווען, ברעכענדיג זיך דעם קאַפּ צו טרעפען, אין וואָס פאַר אַ פּאַסטקע זיי וועלען מיך דאָס באַלד אַרײַנגארען.

עם האָט זיך מיר אָפּגעריסען אין האַרצען, ווען איד האָב איהם דערזעהען ביי דער טיר, פּאַלגענדיג נאָך דעם פּאַליציי-מאַן. ניט קיין ציגיינערישער קאַפּרין האָט עס דורכגעשטאַכען די דאָזיגע קליינטשינקע גאַלדענע רינגעלאַד דורך זיינע אויערען; ניט קיין פרעיר-ווינטען האָבען די דאָזיגע הויט פּאַרוואַנדעלט אין גע-קנייטשטען לעדער; און ניט קיין שנע-שטורעמס און משופּע'דיגע בערג האָבען איהם צוגעגעבען דעם דאָזיגען וואַקלענדיגען גאַנג. ווען ער האָט אַ קוק געטאָן אויף מיר, האָב איד דערזעהען אין זיינע אויגען דעם אומצווייפּעל-האַפּטען שטעמפּעל פון דער זון אויפ'ן ים. דאָס איז געווען אַ טעמע, וואָס איד האָב באַדאַרפט איבערלייענען אונטער די אויפּמערקזאַמע בליקען פון אַ האַלבען טויז פּאַליציי-לייט — איד, וועלכער איז קיינמאַל נישט געשוואומען איבער די כינעזישע ימ'ען, נישט געווען אַרום דעם פּאַרגעבירג האַרן און נישט אָנגעקוקט פאַר די אויגען ניט אינדיען און ניט ראַנגון.

איד ביז געווען אין פּאַרצווייפּלונג. דאָס אומגליק איז צוגע-טראָטען צו מיר, פּאַרקערט אין דער פּאַרם וואָ אָט דעם פּאַר-

הארטעוועמען פון געוויטער און מיט גאלדענע אוירינגלאך באצירר טען זוהן פון ים. ווער איז ער געווען? וואס איז ער געווען? איד איד האב געמוזט אויפסניי זיך אריענטירען אין מיין לאגע, אַניט וואלטען די דאזיגע בייזע פאליציי־לייט מיך פארנומען אין א צעל, דערנאך אין פאליציי־געריכט, און דערנאך אין אַנדערע געפענגענדיג נישצעלען. ווען ער וואלט דער ערשטער מיך אויסגעפרעגט, איי דער איד וואלט געוואוסט, וויפיעל ער האט געוואוסט, וואלט איד געווען פארלארען. צי האב איד אָבער אַרויסגעגעבען מיין פארצוויי פּעלטע לאגע פאר די דאזיגע שאַרפּוויכטיגע היטער פון געזעלשאַפּט ליכער זיכערקייט אין וויניפעג? נישט איד. איד האב באַגעגענט דעם דאזיגע עלטערען מאַטראַז מיט אַ צופרידענער און שטראַלענדיגער מינע, מיט דער גאַנצער כלומר'שטער דערלייכטערונג, וואָס זיינער, וואָס טרינקט זיך, וואָלט אַרויסגעוויזען, געפינענדיג אין זיין לעצטען פאַרצווייפּעלטען צאַפּלען זיך אַ שוויס־גאַרטעל. אַט דאָס איז אַ מענש, וואָס פאַרשטעהט, און ער וועט באַשטעטיגען מיין אמת'דיגע מעשה פאַר די אויגען פון די דאזיגע שפּיר־הינט, וועלכע פאַרשטעהען נישט, — אַזוי צום וועניגסטען האב איד געדערעכט דורכצופיהרען מיין דאָל. איד האב זיך אָן איהם אָנגעכאַפּט; איד האב גענומען באַוואַרפען איהם מיט פראַגעס וועגען איהם גופא. אין אָנגעזיכט פון מיינע ריכטער האב איד געוואַלט אויספראַווען דעם כאַראַקטער פון מייין רעטער נאָד איידער ער האָט מיך געראַטעוועט.

ער איז געווען אַ גוטמוטיגער מאַטראַז — נישט קיין איבער־געשפּיצטער. די פּאָליציי־לייט זיינען געוואָרען אומגעדולדיג, בעת איד האב איהם אויסגעפרעגט. צום סוף האָט איינער פון זיי מיך געהייסען פאַרמאַכען דאָס מויל. איד בין אַנטשוויגען געוואָרען; אָבער בעת איד האב געשוויגען, האָב איד דערווייל געהאַלטען אין אויסטראַכטען און אַנצייכענען דאָס סצענאַריום פון דעם קומענדיגן דיגען אָקט. איד האב גענוג געלערנט צו קענען איהם דורכפיהרען. ער איז געווען אַ פראַנצויז. ער איז אַלע מאָל געשוואַמען אויף פראַנצויזישע האַנדעלס־שיפען, מיט דער איינציגער אויסנאַם פון

א רייזע אויף א בריטישער שיף און צום סוף — א גליקליכער פאקט! — ער איז שוין צוואנציג יאהר נישט געווען אויפ'ן ים. דער פאליציי־מאן האט איהם אונטערגעטריבען צו נעמען מיד אויפ'ן פארהער.

— איהר האט באזוכט ראנגו? — האט ער געפרעגט.

איד האב צוגעשאקעלט מיט'ן קאפ.

— מיר האבען דארטען אונזער דריטען שטייערמאן אראפגע־לאזט אויפ'ן ברעג. פיבער.

ווען ער וואלט מיד געפרעגט, וואס פאר אן מין פיבער, וואלט איד געווען ענטפערען — „אנטצינדונג פון די געדעריים“. כאטש פרעגט מיד בחרם וואס דאס איז אזוינס פאר א קרענק. ער האט מיד אבער דאס נישט געפרעגט. זיין צווייטע פראגע איז נאר גע־ווען:

— און ווי איז עפעס ראנגו?

— גאנץ פיין. ס'האט זעהר פיעל גערעגענט, ווען מיר זיינען

דארט געווען.

— האט איהר געקראגען אורלויב?

— זיכער, — האב איד געענטפערט. — דריי פון אונז, לער־

יונגען, זיינען צוזאמען אראפ אויפ'ן ברעג.

— געדענקסטו דעם טעמפעל?

— וועלכען טעמפעל? — האב איד געפרואווט זיך ארויסצו־

דרעהען.

— דעם גרויסען, אויבען, אויף די טרעפ.

איד האב געוואוסט, אז ווען איד וואלט געדענקט דעם טעמ־פעל, וואלט איד איהם באדארפט באשרייבען. עס האט זיך פאר מיר געעפענט א תהום.

איד האב א שאקעל געמאן מיט'ן קאפ אויף „ניין“.

— מען קאן איהם זעהן אומעטום פון דעם האפען, — האט

ער מיר געלאזט וויסען. — מען מוז נישט דוקא אראפגעהן אויפ'ן ברעג צו זעהן דעם דאזיגען טעמפעל.

איד האב קיינמאל אין מיין לעבען נישט געפיהלט אזא שטאר־

קען האס צו א טעמפעל. איד האב איהם אבער צורעכט געמאכט, דעם דאזיגען טעמפעל פון ראנגוו.

— איהר קאנט איהם נישט זעהן פון דעם האפען, — האב איד אפגעלייקענט זיינע ווערטער. — איהר קאנט איהם נישט זעהן פון שטאט. איהר קאנט איהם נישט זעהן אין דער הויך, פון די טרעפ. ווייל... — איד האב זיך אפגעשטעלט צוליעב'ן עפעקט — ווייל עס איז דארט נישט פאראן קיין שום טעמפעל.

— אבער איד האב איהם דאך אליין געזעהען מיט מיינע אייגענע אויגען! — האט ער אויסגערופען.

— דאס איז געווען איז...? — האב איד געפרעגט.

— אין איין און זיבעציגסטען יאהר.

— ער איז פארגיכטעט געווארען אין דער גרויסער ערדצי-טערניש פון 1877 — האב איד איהם דערקלערט. — עס איז גע-ווען א זעהר אלטער טעמפעל.

מיר זיינען ביידע שטיל געבליבען. ער האט זיך באמיהט פארגעשטעלען זיך פאר זיינע אלטע אויגען דאס ווייטע בילד פון דעם שעהנעם טעמפעל ביים ים.

— די טרעפ זיינען נאך אלץ דארט, — האב איד איהם ארויס-געהאלאפען. — איהר קאנט זיי זעהן אומעטום פון דעם האפען. און איהר געדענקט יענעם קליין אינזעל ביי דער רעכטער זייט, וואס קומט אריין אין האפען? — איד רעכען, אז דארט האט טאקע געמוזט זיין אן אינזעל (איד בין געווען גרייט אריבערצוצייען עס אויף דער לינקער זייט), ווייל ער האט צוגעשאקעלט מיט'ן קאפ. — נישטא מעהר, — האב איד צוגעגעבען. — זיבען קלאפטער ווא-סער דעקען איהם איצטער צו.

איד האב געוואונען א מאמענט אפצוכאפען דעם אטעם. בעת ער האט זיך פארטראכט איבער די ענדערונגען פון דער צייט, האב איד דערווייל צוגעגרייט די לעצטע שמריכען פון מיין מעשת.

— איהר געדענקט דאס צאל'הויז אין באמבעי?

ער האט עס געדענקט.

— אפגעברענט ביז'ן גרונט, — האב איד געמעלדעט.

— געדענקסטו דזשים וואָז? — האָט ער זיך ווידער אַמאָל
גענומען צו מיר.

— געשטאַרבען, — האָב איר געזאָגט.

איר האָב אָבער נישט געהאַט דעם קלענסטען באַגריף, ווער
עס איז, צום טיילוועל, געווען אַט דער דזשים וואָז.

איר האָב זיך ווידער געפונען אויף דינעם איין.

— געדענקט איהר בילי האַרפער אין שאַנגאַי? — האָב איר
איהם שנעל צוריקגעפרעגט.

דער אַלטער מאַטראַז האָט זיך פיעל אָנגעשטרענגט צו דער-
מאַנען זיך, אָבער דער בילי האַרפער פון מיין פאַנטאַזיע איז געווען
אויסער זיין שוואַכען זכרון.

— זיכער געדענקט איהר בילי האַרפער, — בין איר צו

איהם צוגעשטאַנען. — יעדער איינער קען איהם. ער איז דאָרט
געווען גאַנצע פערציג יאָהר. ער איז נאָך איצט אויך דאָרט.

און דאמאָלסט איז געשעהען דער נס. דער מאַטראַז האָט גע-

דענקט בילי האַרפער. אפשר האָט טאַקע געלעבט אַ בילי האַרפער,

און אפשר איז ער טאַקע געווען אין שאַנגאַי פערציג יאָהר און איז

נאָך איצט אויך דאָרט; פאַר מיר איז דאָס אָבער געווען אַ נייס.

נאָך אַ האַלבע שטונדע לענגער האָב איר אויף אַזא אופן זיך

דורכגערעדט מיט'ן מאַטראַז. צום סוף האָט ער געזאָגט די פאַלי-

ציילייטאָז איר בין געווען דער, פאַר וועמען איר האָב זיך פאַר-

געשטעלט, און נאָכדעם, ווי איר האָב אין דעם פאַליצייר-צירקעל

איבערגענעכטיגט און האָב דאָרט אָפגעגעסען אַנבייסען, האָט מען

מיר אָפגעלאָזט פריי צו וואַנדערען צו דער וועסט צו מיין פאַרהיי-

ראַטער שוועסטער אין סאַן פראַנציסקאָ.

איר וועל זיך צוריקערען צו דער פרוי אין רענאַ, וועלכע האָט

אין אַ שפעטער פאַרנאָכט־שטונדע געעפענט פאַר מיר איהר טיר.

ביים ערשטען אַנבליק פון איהר גוטמוטיגען געזיכט בין איר שוין

אַרײַן אין מיין ראַל. איר בין געוואָרען אַ ליבליך, אומשולדיג און

אומגליקליך בחור'ל. איר האָב נישט געקאָנט רעדען. איר האָב

געעפענט דאָס מויל און עס צוריק צוגעמאַכט. איר האָב נאָך

קיינמאל אין לעבען נישט געבעטען ביי קיינעם קיין עסען. מיין פארלעגענהייט איז געווען א שמערצליכע, אן אויסערגעווענהליכע. איד האב זיך געשעמט. איד, וואס האב געקוקט אויף בעטלעריי, ווי אויף אן אינטערעסאנטען שפיל, ביז מגולגל געווארען אין אן עכטען זעהן פון א חשוב'ער באַלעכאָסטע, איבערגעלאָדען מיט איהר גאַנצער ברוזשואזער מאַראַל. נאָר די שווערע הונגערי־ליידען האָבען מיר געקאָנט צווינגען צו טאָן אַזאַ נידעריגע און געמיינע זאָך, ווי בעטלען עסען. און איד האָב דערביי געשטרעבט ציצונגען בען צו מיין פנים דעם אויסדרוק פון אַנגעכמורעטער צעטראָגענ־קייט פון אן אויסגעהונגערטען און נאַאיווען בחור'ל, וואָס איז נישט געוואוינט צו בעטלעריי.

— דו ביסט הונגעריג, מיין אַרים אינגעל, — האָט זי אַרויס־

געזאָגט.

איד האָב איהר געלאָזט רעדען די ערשטע.

איד האָב צוגעשאַקעלט מיט'ן קאַפּ און האָב אַ שלוק געטאָן.

— דאָס קומט מיר אויס דאָס ערשטע מאָל... צו בעטען, —

האָב איד אַרויסגעשטאַמעלט.

— קום אַרײַן, — די טיר האָט זיך ברייט פאַנאַנדערגעפּענט.

— מיר האָבען שוין גראָד אָפּגעגעסען, נאָר דער אויווען ברענט

און איד קאָן עפּעס צוגרייטען פאַר דיר.

זי האָט מיר נעהענטער באַטראַכט, ווען איד ביז אַרײַנגעקומען

אין דעם ליכט.

— הלואי וואָלט מיין אינגעל געווען אזוי געזונט און שטאַרק.

ווי דו, — האָט זי געזאָגט. — ער איז אַבער נישט שטאַרק. ער

פאַלט צייטענווייז. ער איז ערשט היינט ביימאָג געפאַלען און האָט

זיך זעהר שטאַרק צעקלאַפּט, מיין טיער אַרים אינגעל.

זי האָט איהם מוטערליך געצערטעלט מיט איהר קול און איד

האָב געהלש'ט צונעהמען אַט די צערטליכקייט. איד האָב אַ קוק

געטאָן אויף איהם. ער איז געזעסען אויף יענער זייט טיש, אַ

שוואַכער און אַ בלאַסער, זיין קאַפּ אַרומגעוויקעלט מיט באַנדאַז־

שען. ער האָט זיך נישט באַוועגט, אַבער זיינע אויגען ליכטיגע אין

דער שיין פון לאַמפּ, זיינען געווען אַנגעשמעלט אויף מיר מיט אַן אומבאַוועגליכען און פאַרוואַנדערטען בליק.

— פונקט ווי מיין אַרימער פאַטער, — האָב איך געזאָגט. — ער האָט געהאַט די פאַלענדיגע קראַנקהייט. עפעס אַ מיין שווינד־לעניש אין קאַפּ. דאָס האָט געבראַכט אַלע דאָקטוירים אין פאַר־ווירונג. זיי האָבען קיינמאַל נישט געקאַנט אויסגעפינען, וואָס עס איז מיט איהם אַזוינס געווען.

— איז ער טויט? — האָט זי איידעל געפרעגט, אוועקשטע־לענדיג פאַר מיר אַ האַלבען טויז לויזע אייער.

— טויט, — האָב איך אַ שלוק געטאָן — ערשט פאַר־צוויי וואַכען. איך בין געווען געבען איהם, ווען דאָס האָט געטראָפּען. מיר געהען ביידע אַריבער די גאַס, טוט ער אַ פאַל, און קען שוין מעהר צו זיך נישט קומען. מען האָט איהם אַריינגעפיהרט אין אַן אַפטייק. דאַרטען איז ער אויסגענאַנגען.

און איך האָב דערביי דערצעהלט מיט אַלע פרטים די טרוי־עריגע געשיכטע וועגען מיין פאַטער — ווי אַזוי איך בין מיט איהם, נאָך מיין מוטער'ס טויט, אוועקגעפאַרען פון דער פּערם קיין סאַן פראַנציסקאָ; ווי אַזוי זיין פענסיע (ער איז געווען אַן אַלטער סאַלדאַט) און דאָס ביסעל געלט, וואָס ער האָט געהאַט, איז נישט געווען גענוג; און ווי אַזוי ער האָט געפראַווט פאַר־קויפען ביכער. איך האָב איך דערצעהלט וועגען מיינע אייגענע צרות פאַר די עטליכע טעג נאָך זיין טויט, וואָס איך האָב איינזאַם און עלענד פאַרבראַכט אויף די גאַסען פון סאַן פראַנציסקאָ.

בעת די גוטע פרוי האָט אַנגעוואַרימט צוויבאַק, געפרעגעלט פלייש און געקאַכט נאָך אייער, און בעת איך האָב זיך אונטער־געאַיילט צורעכט מאַכען אַלץ, וואָס זי האָט פאַר מיר אוועקגע־שטעלט, האָב איך אויסגעברייטערט דאָס בילד וועגען דעם אַרימען יתום און האָב איבערגעגעבען אַלע איינצעלהייטען. איך בין גע־וואָרען דאָס אַרימע אינגעל. איך האָב געגלויבט אין איהם, פונקט ווי איך האָב געגלויבט אין די פיינע אייער, וועלכע איך האָב פאַר־שלאַנגען. איך וואָלט געקאַנט וויינען איבער זיך אַלײן. איך

ווייס, אז צייטענווייז האָבען אין מיין שטים זיך טאַקע געפיהלט
טרערען. עס איז געווען זעהר ריהרענד.

ווירקליך, ביי יעדען שמריר, וואָס איד האָב צוגעגעבען צום
בילד, האָט די דאָזיגע גוטע נשמה מיר עפען דערלאנגט. זי האָט
געמאַכט א פעקעל עסען מיר מיטצוגעבען. זי האָט אַהין אריינגע-
געלייגט א סך געקאַכטע אייער, פעפער און זאַלץ, און אַנדערע
זאַכען, און א גרויסען עפעל. זי האָט מיר געשענקט דריי פאַר
גראַבע רויטע וואַלענע זאַקען. זי האָט מיר געגעבען ריינע טיכעלעך
און נאָך אַנדערע זאַכען, וואָס איד האָב שוין פאַרגעסען. זי האָט
די גאַנצע צייט געהאַלטען אין איין קאַכען, און איד האָב געהאַלטען
אין איין עסען. איד האָב זיך געשטאַמפּט, ווי א ווילדער; אַבער
דער וועג איבער די סיעראַס אויף א בלינדען פראַכט-וואַגאָן איז
געווען א ווייטער, און איד האָב נישט געוואוסט ווען און וואו איד
וועל קריגען מיין צווייטען מאַלצייט. און בעת מעשה איז איהר
אייגען אומגליקליך אינגעל געזעסען ביים טיש, ווי א סקעלעט,
שווייגענדיג און אומבאוועגליך, און האָט געקוקט אויף מיר
מיט א פאַר אויסגעגלאַצטע אויגען. איד שטעל זיך פאַר, אז ער
האָט אין מיר געזעהען א מענשען, וועמענס לעבען איז פול געווען
מיט מיסטעריעס, ראַמאַנטיק און אַוואַנטורען — מיט אַלץ, וואָס
איז נישט געווען דערנרייכבאַר פאַר זיינע שוואַכע כוחות. און דאָך
האָט זיך מיר איינמאַל אַדער צוויימאַל נישט ווילענדיג אויסגע-
דאַכט, אז ער זעהט מיר דורך און דורך, ביז'ן סאַמע גרונט פון
מיין בעטלערישען האַרצען.

— וואוהין פאַרסטו איצט? — האָט זי מיר געפרעגט.

— קיין סאַלט לייק סיטי, — האָב איד געזאָגט. — איד
האָב דאָרט א שוועסטער, א פאַרהיראַטע שוועסטער. (איד האָב
זיך געוואקעלט, צי זאַל איד נישט מאַכען פון איהר א מאַרמאָז,
און האָב באַשלאָסען, אז ניו.) — איהר מאַן איז א בלייגניסער,
אַ קאַנטראַקטאַר.

איד האָב זיך דערמאַנט, אז די קאַנטראַקטאַרס-בלייגניסער
ווערען געוועהנליך פאַרעכענט פאַר מענשען, וואָס פאַרדינען א סך

געלט. איד האב זיך אבער שוין אַרויסגערעדט. און איד האב עס געמוזט אויסבעסערען.

— זיי וואָלטען מיר געשיקט געלט אויף מיין רייזע, ווען איד וואָלט עס ביי זיי געבעטען, — האב איד דערקלערט, — זיי האָבען אָבער געהאט אַ חולה אין זייער פאַמיליע און פאַרשיידענע גערשעפּטליכע שוועריגקייטען. זיין שותף האָט איהם באַשווינדערלט. און דערפאַר האב איד זיי נישט געשריבען וועגען געלט. איד האב געוואוסט, אז איד וועל שוין ווי נישט אין זיך דורכשלאָגען צו זיי. זיי האָבען אודאי גערעכענט, אז איד האָב גענוג געלט צו קומען קיין סאַלט לייק סיטי. זי איז אַזאַ ליעבע און אַזאַ גוטע. זי איז אַלע מאָל געווען גוט צו מיר. איד רעכען, אז איד וועל זיך לערן גען ביי איהם די מלאכה. זי האָט צוויי טעכטער. זיי זיינען אינע גער פון מיר. איינע איז נאָך גאַר אַ קינד.

פון אַלע מיינע פאַרהייראַטע שוועסטער, וועלכע איד האב פאַרשפּרייט איבער די שטעט פון די פאַראייניגטע שטאַטען, איז די שוועסטער פון סאַלט לייק ביי מיר די באַליעבסטע. זי איז אויך אַ גאַנץ רעאַלע שוועסטער. ווען איד רעד וועגען איהר, קאָן איד זעהן זי, און איהרע צוויי מיידעלעך, און איהר מאַן דעם בלייגיסער. זי איז אַ ברייטע מוטערליכע פרוי, — פון יענעם סאַרט, פאַרשמעהט איהר מיד, וועלכע קאָכען אַלע מאָל פיינע זאכען און זיינען קיינמאָל נישט אין כעס. זי איז אַ ברונעמין. איהר מאַן איז אַ שטילער בחור, וואָס נעמט זיך פון גאַרנישט צום האַרצען. צייטענווייז קען איד איהם אויך נאָנץ גוט. און ווער ווייסט, אפשר וועל איד איהם נאָך אמאָל באַגעגענען? אויב דער אַלטער מאַטראָז האָט געקאָנט גערענקען בילי האַרפער, זעה איד נישט איין, פאַרוואָס איד זאָל נישט קאָנען אמאָל באַגעגענען דעם מאַן פון מיין שוועסטער, וועלכע וואוינט אין סאַלט לייק סיטי.

פון דער אַנדערער זייט, האב איד אַ געפיהל פון זיכערקייט, אז איד וועל קיינמאָל נישט באַגעגענען לעבעדיגעררהייט מיינע פיער לע עלטערען און עלטער־עלטערען—איהר פאַרשמעהט, איד האָב זיי אַלע מאָל אַוועקגעהרג'עט. האַרץ־קראַנקהייט איז געווען מיין באַ-

ליבט מיטעל פטור צו ווערען פון מיין מוטער, כאַטש ביי א געלעך-
גענהייט האב איך זי אוועקגעמאַכט מיט דער הילף פון שווינד-
זוכט, לונגען-אַנטצינדונג און טיפּוס. עס איז אמת, ווי די
וויניפעגער פּאַליציי-לייט וועלען דאָס באַשטעטיגען, אז איך האב
עלמער-עלמערען, וועלכע לעבען אין ענגלאַנד; אָבער דאָס איז
געווען אַ לאַנגע צייט צוריק, און מען קאַן זיך גאַנץ גוט משער
זיין, אַז זיי זיינען שוין איצט טויט, אַלענפאַלס האָבען זיי מיר
קיינמאַל נישט געשריבען.

איך האָב, אַז די פרוי איז רענאָ וועט ליינען די דאָזיגע
שורות און וועט מיר מוחל זיין מיין פאַרדאַרבענקייט און פאַלשקייט.
איך פאַרטיידיג זיך דאָ נישט, ווייל איך שעם זיך ניט. מיר האָט
געבראַכט צו איהר טיר מיין יוגענד, מיין לעבענסלוסט און דער
חשק צו נייע איבערלעבונגען. עס איז מיר דערפון ארויסגעקומען
אַ טובה. עס האָט מיר געוויזען די אמת'דיגע גוטסקייט פון דער
מענשליכער נאַטור. איך האָב, אַז עס איז פאַר איהר אויך געווען
אַ טובה. איז יעדע פאַל וועט זי קאָנען מיט פאַרגעניגען לאַכען.
ווען זי וועט זיך דערוויסען די ווירקליכע זייט פון דער גאַנצער
אַנגעלעגענהייט.

מיין מעשה איז פאַר איהר געווען אַ „אמת'דיגע“.
זי האָט געגלויבט אין מיר און איז מיין גאַנצער פאַמיליע, און האָט
זיך שטאַרק גענומען צום האַרצען פון דער געפערליכער רייזע,
וועלכע איז מיר פאַרגעשטאַנען קיין סאַלט לייק סיטי. די דאָ-
זיגע זאַרגען איהרע האָבען מיר שיער נישט פאַרשאַפט פיעל
צרות. פונקט דאַמאַלסט, ווען איך האָב שוין געהאַלטען ביים אוועק-
געהן, באלאָרען מיט עסענוואַרג, מיט דיקע וואַלענע זאַקען אין די אַפ-
געשטאַנענע קעשענעס, האָט זי זיך דערמאַנט וועגען איהרען אַ פלי-
מעניק, אָדער אַ פעטער, אָדער עפעס אַן אַנדער קרוב, וואָס האָט
געדרינט אויף דער פאַסט-אייזענבאַן און האָט אין יענער נאַכט
באַדאַרפט אַנקומען מיט'ן זעלבען צוג, אויף וועלכען איך האָב גע-
זאַלט פאַרען בנגבה. עס איז דאָר ווי געוואונשען! זי וועט מיר
נעמען צום וואַקאַז, וועט איהם דערצעהלען די גאַנצע געשיכטע

און איהם הייסען ער זאל מיד באהאלטען אין דעם פאסטרוואגאן. און אויף אזא אופן וואלט איד אהן יעדער געפאר און אהן מאטערד ניש געפארען מיט א גלייכען וועג בין אנדען. סאלט לייק סיטי געפינט זיך עטליכע מייל ווייטער. דאס הארץ איז מיר שיער נישט ארויסגעפאלען. זי איז גאר געווארען אויפגעלעבט, ווען זי האט פאר מיר פארנעלענט איהר פלאן, און איד מיט א פארקלעמט הארץ האב נאך געמוזט מאכען דעם אנשטעל, אז איד בין אומגעדיייער צופרידען פון דעם דאזיגען אויסוועג, וואס זי האט געפונען פאר אלע מינע שוועריגקייטען.

אן אויסוועג! איד האב זיך געקליבען צו פארען יענע נאכט אין דער וועסט, און דא האט מען מיר גאר געזאלט אריינפאקען צו פארען אין דער איסט. עס איז געווען א פאסטקע, און איד האב אבער קיין מוט נישט געהאט צו זאגען איהר, אז אלץ, וואס איד האב איהר דערצעהלט. איז געווען א מיאוס'ער ליגען, און בעת איד האב געמאכט דעם אנשטעל. אז איד בין העכסט-צופרידען, האב איד זיך געבראכען דעם קאפ, ווי אזוי איד זאל זיך פון איהר ארויסדרעהען. איד האב אבער קיין שום אויסוועג פאר זיך נישט געזעהען. זי וועט מיר אריינפירען אין דעם פאסטרוואגאן — אזוי האט זי אליין געזאגט — און איהר קרוב דער פאסט-באאמטער טער וועט מיר פיהרען קיין אנדען. און נאכדעם וועל איד זיך דארט פען שלעפען צוריק איבער הונדערטער מיילען פון וויסטעניש.

מיין מזל האט מיר אבער יענע נאכט נישט פארלאזט. פונקט דאמאלסט, ווען זי האט שוין געזאלט אנטאן דאס היטעלע און מיר אפפיהרען צום וואקזאל, האט זי אויסגעפונען, אז זי האט אינגאנצען געהאט א טעות. איהר קרוב, דער פאסט-באאמטער, האט גאר אין יענער נאכט נישט געזאלט דורכפארען. זיין מאר-שרוט איז איבערגעביטען געווארען. ער האט באדארפט קומען ערשט מיט צוויי נעכט שפעטער. איד בין ארויסגעראטעוועט גע-ווארען, ווייל מיין אומרוהיגע יונגע וואלט מיר דאך נישט דער-לויבט צו ווארטען גאנצע צוויי טעג. איד האב זי אפטימיסטיש פארזיכערט, אז איד וועל ביכער אַנקומען קיין סאלט לייק סיטי,

אויב איד וועל נלייד ארויספארען, און איד בין אומעס, באגלייט
פון איהרע ברכות און וואונשען, וועלכע האבען מיר געקלונגען אין
די אויערען.

אבער די דאזיגע וואלענע זאקען זיינען געווען גרויסארטיג.
געוויס. איד האב אין יענער נאכט אנגעטאן א פאר פון זיי אויף
דעם בלינדען פראכט־וואגען פון דער אייגענבאן, וואס אין גע-
נאנגען צו דער וועסט.

ויד אהענען

זיך אנהענגען.

געגען א צופאל העלפט ניט קיין חכמה. איז מען אָבער יונג און פלינק, קען א גוטער טרעמפ זיך „אנהענגען“ אָן א באַן אויף צופיקעניש דער גאַנצער באַנדע קאַנדוקטאָרען, פאַרשטעהט זיך אין דער פינסטער, ביי נאַכט הייסט דאָס. אויב אַזאַ חכמה-מאַן באַשליסט דעמאָלט צו מאַכען א נסיעה, איז איינס פון די צוויי: אָדער ער פירט אויס, אָדער א צופאַל שטעלט איהם אונטער א פיסעל. די קאַנדוקטאָרען ווענדען אָן אַלע מיטלען אפילו מאַרד כדי צו באַגראַבען אַזאַ טרעמפ. כמעט אַלע טרעמפס גלויבען אַ די באַנדע שטעלט זיך טאַקע פאַר קיין זאַך ניט אַפ, אפילו פאַר מאַרד. אזוי ווי איד אליין האָב אַזאַ ערפאַרונג ניט געהאַט — וועל איד איד ניט שווערען, אַז דאָס איז אמת.

דאָס האָב איד אָבער געהערט וועגען „שלעכטע“ באַנען. ווען א טרעמפ ליינט זיך אַוועק אויף די שטאַנגען אונטער א וואַ-גאַן און דער באַן לויפט, קען מען איהם, פאַרשטעהט זיך, פון דאָרט ניט משלח זיין ביז דער באַן שטעלט זיך אָפ. דער טרעמפ צולענט זיך דאָרט ווי „ביים טאַטען איז וויינהויז“: איבער איהם א גאַנצער וואַגאָן פון פאַרענט און פון אונטען די רעדער ארום איהם די פּרענטעס. ער, דער בחור, הייסט דאָס, האָט מנצח געווען, ער פייפט אויף די קאַנדוקטאָרען — אזוי קלערט ער זיך ביז ער קומט אויף א „שלעכטען“ באַן. א שלעכטער באַן איז, געווענליך אַזאַ, אויף וועלכען טרעמפס האַבען דערהרג'עט איינעם אדער עטליכע באַאמטע. גאָט אליין זאָל זיך מרחם זיין אויף דעם טרעמפ וואָס מען כאַפט „אונטען“ אויף אַזאַ באַן — און כאַפען וועט מען איהם שוין, אפילו ווען דער באַן לויפט זעכציג מייל א שעה.

דער סיגנאַליסט בינט אַן אויף אַ שטריק אַן אייזערן פרעני טעל, וואָס פאראייניגט צוויי וואַגאַנעס, און לויפט אריבער צו דער פּעדערשטער פּלאַטפאָרם פּונ'ם וואַגאָן. אונטער וועלכען דער טרעמפּ ליגט זיך אזוי בהרחה, וואָרפט דאָס פרענטעל אַראָפּ צוויי שערן די צוויי פּלאַטפאָרמעס און לָאָזט אביסעל נאָך דעם שטריק. דאָס פרענטעל קלאַפט זיך אַן אין דעם אייזער־שלייף, וואָס בינט צוזאמען די רעלסען. שפּרינגט האַסטיג אָפּ צו דער פּאַדלָאָגע פּונ'ם וואַגאָן אין פּאַלט ווידער אויף דעם אייזער־שלייף. אַט לָאָזט דער סיגנאַלסטשיק נאָך דעם שטריק, אַט ציהט ער איהה צוריק, רוקט איהם איבער אַהער, אהין איבער דער גאַנצער כרייט פּונ'ם וואַגאָן אזוי, אַן דאָס פרענטעל זאָל ניט דורכלאָזען קיין איין אָרט, זאָל קלאַפּ פּען איבעראַל. דער באַן לויפט שנעל, זעכציג מייל א שעה, דאָס פרענטעל פליט און קלאַפט ווי אין אַ פּויק. יעדער קלאַפּ שמעקט מיט טויט און קיין לעבעדיגער קומט דער טרעמפּ טאַקע פון דאָר טען ניט אַרויס. אויף מאַרגען קלייבט מען אויף זיינע „שיריים“, צוזעט און צושפּרייט איבער דער גאַנצער ליניע. אַ שורה אין אַן אַרטיגער צייטונג מעלדעט, אַז עפעס אַ אומבאַקאַנטער מענש, וואַרשיינליך אַ שכור'ער טרעמפּ, האָט זיך צוגעלייגט אַביסעל אויף די רעלסען און דער באַן האָט איהם צומאַלען.

איך וויל אייך דאָ דערצעלען ווי אזוי אַ פּעהיגער טרעמפּ פירט אויס זינעס און „הענגט“ זיך אָן. דאָס איז טאַקע מיינע אַן אייגענע ערפּאָרונג. איך בין דעמאָלט געווען אין אַטאָווא און פאַרען האָב איך געוואָלט אין דער וועסט מיט'ן קאַנאַדאַ־פּאַסיפּיר שערן באַן. דאָס איז אַ מהלך פון דריי טויזענט מייל. געווען איז שוין הערבסט און איך האָב געמוזט דורכפאַרען מיניטאַבא און די פעלזען־בערג, און געקענט ערוואַרמען, אַז די קעלט זאָל מיר צור נויפּרעהען אין דרייען. אַפּלייגען איז שוין קיין צייט ניט געווען: יעדע מינוט וואָלט שווערער געמאַכט מיין נסיעה אויסער דעם, אין מיר שוין נמאס געוואָרען דאָ צו זיין. פון מאַנטריאַל ביז אַטאָווא איז הונדערט און צוואַנציג מייל. איך ווייס דאָס זיכער. איך בין נאָר וואָס פון דאָרטען געקומען אַהער, און די

נסיעה האָט ביי מיר געדויערט זעקס טעג. צוליב אַ טעות. בין איד ניט געפֿאַרען מיט דער הויפּט־ליניע. נאָר געשלעפּט זיך ערנעץ אויף אַ פֿאַרוואַרפענעם און שמאַלען אַפּצווייג. אלע זעקס טעג האָב איד זיך געשפּייזט מיט האַרמע שקאַרינקעס, און אפּילו שקאַרינ־קעס האָט מיר אויך אויסגעפֿעלט און, איד האָב געמוזט בעטלען ביי די פּויעריס־פּראַנצויזען, וואָס וואוינען אין יענעם געגענד.

נאָך מעהר האָט מיר דערעסען וואָס איד האָב צופּטר'ט אַ גאַנצע טאָג אין אטאווא, בעטלענדיג קליידער און שיד, וואָס איד האָב געמוזט האָבען פֿאַר זיך נסיעה. לאַס איד עס טאַקע דא פֿאַרצייכענען, אַז אטאווא, מיט איין אויסנאַמע, איז די ערנסטע שטאָט איבער גאַנץ קאַנאַדא און איבער די פֿאַראייניגטע שטאַט־מען קליידער צו בעטלען. אַט די אויסנאַמע איז וואַשינגטאָן, ד. ק. דאָרט איז שוין גאָר סדום. צוויי וואַכען נאָכאַנאַנד האָב איד דאָרט געאַקערט די ערד נאָך אַ פֿאַר שיד, און נאָכדעם ערשט געמוזט אַריבערלויפֿען קיין דזשורזי סיטי זיי צו קריגען.

נאָך לאַמיר זיך צוריק אומקערען צו אטאווא. פּונקט אַכט אַ זייגער אין דער פּרי האָב איד זיך אַרויסגעלאָזט איבערן שטאַט צו קריגען קליידער. אַ גאַנצע טאָג האָב איד געהאַרעוועט. גע־שוויצט. איד מעג שווערען, איד בין אויסגעגאַנגען דעם טאָג אַ מייל פּעריציג, אַנגערעט זיך מיט באַלעבאַסטעס פּון אַ טויענט הייזער, ניט מפּסיק געווען צו געהן עפעס איבערכאַפֿען און אַרום זעקס אַ זייגער, נאָך צען שטונדען אומאייפהערליכער פּראַצע און האַרצווייטאָג האָט מיר נאָך אַלץ געפֿעלט אַ העמד; די הויזען, וואָס איד האָב געקראַגען זיינען געווען צו ענג אויף מיר, און לויט אַלע סמנים, וועלען זיי מן הסתם אויסהאַלטען פּון אַסתר־תּענות ביז פּורים.

אַ זייגער זעקס האָב איד אויפּגעהערט אַרבייטען און אוועק צום וואַקאַזאַל. עסען — וועל איד מן הסתם שוין קריגען ערנעץ אויפֿ'ן וועג. מיין ביטער מזל איז מיר אַבער נאָך אַלץ נאַכגע־גאַנגען. מען האָט מיר אַפּגעזאַגט וואו איד האָב אַ טיר געעפענט.

פּלוצלונג האָב איד געקראָגען א „נתינה“. טאָקע א היבש פעקעל. קיינמאל נאָר אזא גאָב ניט געקראָגען. מיין נשמה האָט זיך אין מיר צוטאַנצט. רוק איד זיך אָפּ אין א זייט ערגעץ און צרוויקעל די מציאה. דאָס ערשטע האָב איד דערזעהן טאָרט, דערנאָך ווידער טאָרט, אלערליי סאָרטען טאָרט און אויפ'ן סוף ווייטער טאָרט. לויטער טאָרט. קיין ברויט מיט פּוטער, קיין איין פלייש-סענדוויטש — קיין זאָד, אויסער טאָרט. און צו וועמען טרעפט דאָס? צו מיר, וואָס קען אויף קיין טאָרט ניט קוקען. על נהרות בבל, אויף די ברע-גען פון בבל'ס טייכען זיינען די אירען אַמאל געזעסען און ביטער געקלאָגט. און דאָ, אין דער הויפט-שטאָט פון קאָנאָדא, אויף אַ לע-רען פּלאַץ ערגעץ דאָרטען אויף אַ הינטערנעסעל בין איד געזעסען און יאָמערליך געוויינט... איבער א באַרג טאָרט. ווי איינער קוקט אויף זיין געשטאַרבענעם זוהן, אזוי האָב איד געקוקט אויף דעם זי-סען עשרות. איד מיין איד בין געווען אַן אומדאַנקבאַרער טרעמפּ, ווייל איד האָב זיך אָפּגעזאַגט אַן אַנטייל צו נעמען אין דער נעכ-טיגער סעודה, וואָס איז מן הסתם געווען אין יענעם הויז. זוי ס'ווייזט אויס האָבען די געסט דערפון אויך ניט נהנה געווען...

איצט אָבער איז שוין מיין בעכער פאַרפּולט געוואָרען, ס'האָט שוין געמוזט בעסער זוערען. ערגער ווי דער טאָרט האָט שוין ניט געקענט זיין. און ס'איז טאָקע בעסער געוואָרען. טאָקע איז צווייטען הויז האָב איד געקראָגען אן „עקטיש“. אן „עק-טיש“ איז דאָס סאַמע העכסטע, א גן עדן. מען לאָזט דעם טרעמפּ אריין אינווייניג אין הויז, אָפט לאָזט מען זיך איהם אביסעל ארומוואַשען און נאָכדעם זעצט מען איהם ביים טיש. טרעמפּס האָבען זעהר ליעב אייסצוציהען זייערע פיס אונטער אַ טיש. דאָס הויז איז געווען גראָם און באַקוועם, אויף אַ ברייטען פּלאַץ. אַרומ-געפלאַנצט מיט בוימער און אביסעל אוועקגערוקט פון דער גאַס. די באַלעבאַטיים האָבען נאָר וואָס געהאַט אָפּגעגעסען און מען האָט מיר אריינגענומען גלייד אין עס-צימער. דאָס גופא איז אן אומ-געווענליכע פאַסירונג. ווייל גליקליכע טרעמפּס, וואָס קריגען שוין אַן „עקטיש“, זעצט מען געווענליך אוועק אין קיד. אן אלטער

גוט הערציגער ענגלענדער, זיין ווירדיגע פרוי און א שעהניקע יונגע פראנצויזקע האבען מיט מיר געשמועסט בעת'ז עסען.

איד ווייס ניט צו יענע שעהנע יונגע פראנצויזקע געדיינקט נאך איצטער יענעם לאַד וואָס איד האָב איהר געשענקט. בעת איד האָט אַרויסגעמורמעלט מיין באַרבאַרישע פּראָזע „אַ פּאַר קלינגערס“. דאָס האָב איד אַזוי דעליקאַט פּרוּבירט צו דערשלאַגען זיך צו אַ מטבע. „וואָס?“ זאָגט זי. „אַ פּאַר קלינגערס“, זאָג איד. איהר מויל האָט נערווען זיך אַ טרייסעל געטאַן. בעת זי האָט נאָך אַמאַל געפרעגט „וואָס?“ „אַ פּאַר קלינגערס“, זאָג איד. זי האָט אויס־געשאַסען אַ געלעכטער. „זאָג דאָס נאָך אַמאַל“ האָט זי געזאָגט. ווען זי האָט זיך אַביסעל באַרוהיגט. „אַ פּאַר קלינגערס“ זאָג איד. זי איז זיך ווידער פאַרגאַנגען אין אַ דריבנעם זילכערנעם געלעכ־טערל. „אַנטשולדיגט“ זאָגט זי: „אַבער וואָס... וואָס האָט איהר דאָ געזאָגט?“ „וואָס, האָב איד דען עפעס ביזן געזאָגט?“ „ניין, ניט דאָס“. האָט זי קוים־קוים צווישען געלעכטער־ספּאַזמעס אַרויס־געזאָגט. „אַבער וואָס מיינט דאָס?“ איד האָב איהר ערקלערט. אָבער איד געדיינט שוין איצטער ניט צי האָב איד געקראָגען ביי איהר אַ סוואַרער צי ניט. און איד ווייס נאָך עד היום ניט ווער פון אונז איז געווען מעהר פּראַווינציאַל.

געקומען צום וואָסזאַל, טרעף איד שוין דאַרטען, מיר אויף צופיקעניש, אַ באַנדע פון אַ צוואַנציג טרעמפּס, וואָס האָבען גע־וואָלט פאַרען אויף די בלינדע וואַגאַנעס פּונ'ם צוג. מילא צוויי אָדער דריי טרעמפּס אויף אַ באַן אלס בלינדע פּאַסאַזשירען איז ניט קיין גוואַלד. מען באַמערקט זיי ניט. אָבער אַ צוואַנציג שטיק! דאָ וועט שוין זיין צרות. די קאַנדוקטאָרען וועלען באַזן אופן ניט דערלאָזען אונז אַלעמען צו פאַרען.

לאָס איד דאָ ערקלערען, וואָס אַ בלינדער וואַגאַן איז. אייניגע פּאַסט־וואַגאַנען ווערען געמאַכט אַהן טירען אויף די פּלאַטפארמעס. אַזאַ וואַגאַן איז „בלינד“. פּאַסט־וואַגאַנען, וואו עס זיינען יע דאָ טירען, האָלט מען אָבער שטענדיג אויפ'ן שאַס. איז כאַפּט זיך, למשל, אַ טרעמפּ ארויף אויף דער פּלאַטפארם פון אַזאַ וואַגאַן.

איז אדער דאָרטי גאָר קיין טיר ניטאָ, אָדער די טיר איז צוגעשלאָסען.
קיין קאָנדוקטאָר אָדער סיגנאַליסט קען דערפאַר באַזי אָפּן ניט צי-
קומען פרעגען אויף אַ בילעט, אָדער איהם אַראָפּוואַרפען. ער, דער
טרעמפּ, איז מיט זיין פּלאַץ שוין זיכער ביז דער צווייטער סטאַנ-
ציע. דעמאָלט מוז ער אַראָפּ טאַנצען, פּאַרלויפען אַביסעל פּאַר-
אויס, אין דער פינסטער, צוואַואַרטען ביז דער באַז רירט זיך און
ווייטער אַרויפּשפּרינגען אויף דער בלינדער פּלאַטפּאָרם. נאָר ניט
אזוי גרינג טוט זיך ווי עס רעט זיך. אַט וועט איהר אליין זעהן.

ווען דער באַז האָט זיך אַ ריר געטאָן, האָבען די צוואַנציג
טרעמפּס זיך אַ לאַז געטאָן צו די דריי בלינדע פּלאַטפּאָרמעס.
אייניגע זיינען נאָך אַרויף איידער דער באַז האָט זיך פון אַרט
געריט. ווי אומגעלומפערט זיי זיינען געווען! איך האָב גלייך
געזעהן זייער שנעלע מַפּלּה. די באַז אָנגעשטעלטע זיינען, פּאַר-
שטעהט זיך, גלייך געוואָר געוואָרען פּונ'ם „סוד" און די צרות
האָבען זיך אָנגעפּאַנגען ביי דער צווייטער סטאַנציע. דאָרט ביז
איך באַלד אַראָפּגעשפּרונגען און אוועק פּאַראַוויס מיט די רעלסען.
עטליכע טרעמפּס זיינען נאָך נאָך מיר. זיי האָבען, ווייזט אויס,
אַט די תורה געקענט. דער כלל איז, אַז אַ באַז קען מען ניט אָפּ-
שווינדלען סיידען גען פּאַרלויפט אַביסעל פּאַראַוויס ביי די סטאַנ-
ציעס. איך בין אוועק פּאַראַוויס. די טרעמפּס, וואָס זיינען געלאָר-
פען נאָך מיר זיינען איינער נאָכ'ן צווייטען הינטערשמעליג גע-
בליבען. יעדער האָט זיך אָפּגעשטעלט דאָרט, וואו זיין פּלינקייט
און מוטע וואַלטען איהם ערלויבט צוריק זיך אַרויפּצוכאַפען אויפ'ן
לויפּענדען באַז.

ווייל קומען קומט דאָס פּאַר אזוי. ווען דער באַז רירט זיך
שטעהט דער סיגנאַליסט געווענליך אויף דער בלינדער פּלאַט-
פּאַרם. ער קען אָבער צוריק אויפ'ן באַז ניט אַרויף, סיידען ער
שפּרינגט אַראָפּ פון דער פּלאַטפּאָרם, און כאַפט זיך אַרויף אויף אַ
פּלאַטפּאָרם מיט אַ טיר. ער שפּרינגט, געווענליך אַראָפּ דאָרט,
וואו ער גלויבט אז ער וועט זיך קענען צוריק אַרויפּכאַפען. עטליכע
וואַגאַנעס לאָזט ער פּאַרביי און כאַפט זיך צוריק אַרויף. נו, דאָרף

דער טרעמפ פארלויפען פאראויס אזוי ווייט, אז איידער דער בלינדער וואנאן וועט צו איהם צוקומען, זאל שוין דער סיגנאליסט דארטען ניט זיין.

איד בין אוועק ווייטער פונ'ם לעצטען טרעמפ מיט א פופציג טריט. דער באן האט זיך גערירט. איד זעה דעם לאמטערן פונ'ם סיגנאליסט אויפ'ן ערשטען בלינדען וואנאן. דאס ריכט ער דעם באן אויס אין וועג, און דא שטעהן די טרעמפס ווי גולמים נעבען דער ליניע און דער בלינדער וואנאן לויפט פארביי זיי. שוין ביים ערשטען ארויספאר האבען זיי געקראגען א מפלה, ווייל זיי זיי נען געווען ניט גענוג רירעוודיג. נאך זיי איז געקומען די רייע פון די טרעמפס, וואס האבען די „תורה“ געקענט, אבער נאר אויף דעם שפיץ מעסער. זיי האבען דעם ערשטען בלינדען וואנאן דורכגעלאזט און זיך ארויפגעכאפט אויפ'ן צווייטען און דריטען. דער סיגנאליסט איז, פארשטעהט זיך, אראפ פונ'ם ערשטען און ארויף אויפ'ן צווייטען בלינדען וואנאן און ארונטערגעשליידערט די, וואס האבען זיך ארויפגעכאפט. דער עיקר אבער איז — איד בין אזוי ווייט אוועק פאראויס, אז ווען דער ערשטער וואנאן האט זיך מיט מיר אויסגעגלייכט, איז שוין דער סיגנאליסט דארטען ניט געווען, ער האט זיך שוין געכאברעט מיט די טרעמפס דארטען אויף א צווייטען בלינדען וואנאן, א זעקס פון די פעהיגסטע טרעמפס, וואס זיינען ארויס גענוג ווייט זיינען אהין אויך ארויף. אויף דער נאהענטער סטאנציע, ווען מיר האבען זיך א לאז געטאן לויפען פאראויס, האב איד שוין מעהר ניט איבערגעצעלט ווי 15 טרעמפס. פינף האט מען ארונטערגעמארדעוועט. דער פראצעס אונז צו פטר'ן האט זיך אנגעפאנגען אויף א גאנץ איידער לען שטייגער און האט זיך אזוי געצויגען פון סטאנציע צו סטאנציע. אט זיינען פון אונז געבליבען פערצען, אט צוועלף שפעטער עלף, ניין, אכט. עס האט מיר דערמאנט אינ'ם לידעלע: „צען נוטע ברודערלאך זיינען מיר געווען“. איד האב באשלאסען צו בלייבען דער לעצטער „ברודער“. פארוואס טאקע ניט? בין איד דען ניט יונג, געזונט און פלינק? (איד בין דעמאלט אלט געווען

סך הכל 18 יאהר, און געזונט ווי א מויער.) פעלט מיר דען מוטא ? און ווידער, בין איר דען ניט א עכטער, א געקרוינטער טרעמפ ? און זיינען דען ניט אַט די אַלע אנדערע טרעמפס פשוטע גולמים „זיידענע יונגעלייטלאך“ אין פארגלייך מיט מיר ? אויב איר זאָל ניט קענען זיין דער לעצטער „ברודער“, דאַרף איר שוין פאר-לאָזען קניו מיט מנין און זיך פאַרקלייבען ערגעץ אויף אַן אלפאַלאַפּאַ פאַרם.

אזו ווען עס זיינען שוין מעהר ניט געבליבען אויפ'ן באָן ווי פיר טרעמפס, איז דאָס שוין גענאָגען אין אַן עקשנות צווישען דער גאַנצער באַנדע אַנגעשטעלטע און אונז. דאָס איז געוואָרען אַ מין וועט צווישען אונזערע און זייערע פעהיגקייטען און איינפאלען. אבער מיט אַלע סמנים פון נצחון אויף זייער זייט. איינער נאָכ'ן אנדערן זיינען אַלע דריי איבערגעבליבענע טרעמפס ארונטער גע-שמיסען געוואָרען. איר אַליין בין געבליבען. אַ, ווי גדול'דיג איר בין דאָס געוואָרען ביי זיך ! קיין עשר האָט זיך אַזוי ניט געפילט ביים ערשטען מיליאָן. איר הענג זיך אָן אויף צופיקעניש צוויי סיגנאַליסטען, אַ קאַנדוקטאָר, אַ הייצער און אַ מאַשיניסט.

אַט האָט איהר אַ פאַר ביישפילען ווי אַזוי מיר האָט זיך דאָס איינגעגעבען. ארויס פאַראויס, אין דער פינסטער — אַזוי ווייט פאַראויס, אַז דער סיגנאַלסטשיק, וואָס ריכטעט אויס דעם באָן אויף דער בלינדער פּלאַטפאָרם מוז אראַפּ פון דאַרטען איידער ער קומט צו מיר צו — כאַפּ איר זיך אַרויף. גוט. בין איר שוין זיכער ביז דער צווייטער סטאַנציע. ווען מיר קומען צו דער סטאַנציע, וואָרף איר זיך ווידער לויפען, איבערהזר'ן דעם פריערדיגען מאַד נעוור, און וואָרט ביז דער באָן וועט זיך רידען. אַט רירט ער זיך פון אַרט. מען זעהט אַבער ניט קיין לאַמטערן אויף דער ערשטער בלינדער פּלאַטפאָרם, האָט די באַנדע אויפגעגעבען די מלחמה ? איר ווייס ניט. מען קען קיינמאָל גאָר ניט וויסען. און יעדע מינוט קען מינע ערוואָרטען עפעס אַ צרה. און ווי דער ערשטער בלינדער וואַגאָן גלייכט זיך אויס מיט מיר טו איר זיך אַ לאָז אַרויפצושפּרינגען אויף איהם, און שטרענג שטאַרק אָן מינע אוי-

גען צו זעהן אויב דער סינגאליסט איז דארט ניטא, ווייל אפשר איז ער טאקע דארטען און האט אויסגעלאזשען זיין לאמטערן כרי מיר פלעמען דעם מוח, בעת איד קריד ארויף אויף דער פלאטפארם. איד מעג דאס שוין וויסען. ניט איינמאל האב איד שוין געכאפט אזא קנאק מיט א לאמטערן.

אבער ניין, די ערשטע פלאטפארם איז ליידיג. דער באן פאנגט אן שנעלער צו לויפען. איד וועל שוין זיכער אפפארען נאך א סטאנציע. זיכער? עפעס פאנגט דער באן אן זיך אביסעל איינ-צוהאלטען. איד שפיץ שוין אן מיינע אויערן. דאס איז א מאנעוור געגען מיר. נאך איד פארשטעה ניט אט דעם מאנעוור. איד היט אויפמערקזאם ביידע זייטען פון דער פלאטפארם און פארגעס ניט דעם הייצער וואס קען צוקומען צו מיר פונ'ם לאקאמאטיוו דורכ'ן דאך. מען קען מיר באפאלען פון אלע דריי זייטען מיט אמאל.

א. אט קומט ער. דער סינגאליסט האט אויסגעריכטעט דעם באן פארענדיג אויפ'ן לאקאמאטיוו. אט קריכט ער אויף דער פלאטפארם פון דער רעכטער זייט. ווי א בליץ טאנץ איד אראפ אויף דער לינקער זייט און לויף שנעל פאראויס און פארביי דעם לאקאמאטיוו און ווער נעלם איז דער פינסטערניש. די לאגע בלייבט ווי געווען, בעת דער צוג איז ארויס פון אטאווא. איד שטעה ווייט פאראויס, דער באן מוז פארביי מיר דורכגעהן, אויב נאך ער וועט בכלל ווייטער פארען. איד האב איצט ווידער אזא געלעגענהייט ווי אלע מאל זיך צוריק ארויפכאפען.

איד ווארט פארזיכטיג. איד זעה א לאמטערן רוקט זיך צו זי לאקאמאטיוו, דארט ווערט ער אבער פארלארען, קומט ניט צוריק. ווייזט אויס אן ער איז געבליבען ביים לאקאמאטיוו, און מען מעג קומען צום לאגישען שלום אז מיט'ן לאמטערן איז געגאנגען און געבליבען א סינגאליסט. אט דער סינגאליסט איז מן הסתם פויל, אלא ניט וואלט ער געווען ארויסגעשטעלט דעם לאמטערן און וואלט איהם ניט פארשטעלט קומענדיג פאראויס. דער באן רירט זיך. די ערשטע בלינדע פלאטפארם איז ליידיג און איד שפרינג נאך אמאל ארויף, און ווידער פאנגט דער באן אן זיך

איינצוהאלטען, דער סיגנאליסט פונ'ם לאקאמאטיוו קריכט אויף אויף מיין פלאטפארם פון איין זייט און איד טאנץ ארונטער אויף דער צווייטער זייט און לויף פאראויס.

איד ווארט דארטען אין דער פינסטער און מיין הארץ ווערט אין מיר צושמאלצען פאר נחת און גדולה. דער באז האט זיך צוויי מאל אפגעשטעלט צוליב מיר — אז ארעמען טרעמפ, וואס ס'איז איהם נעבעך ביטער און פינסטער. איד אליין האב אפגע-שמעלט דעם גאנצען צוג אָנגעפיקעוועט מיט פאסאזשירען, מיט זיינע שלאף-וואגאנען, מיט דער רעגירונגס-פאסט און מיט זיינע צוויי טויזענט דאמף-פערד וואס רייסען זיך צום לויפען אינ'ם לאקאמאטיוו. און נאך אלעמען בין איד ניט קיין גבור און האב ניט קיין סענט ביי דער נשמה.

און ווידער אמאל באמערק איד ווי דער לאמטערן רוקט זיך פאראויס צום לאקאמאטיוו. דעם מאל אבער ווארפט ער זיך שוין אין די אויגען. ער ווארפט זיך שוין צופיל אין די אויגען, דאס געפעלט מיר שוין ניט. עפעס מוז דא שוין ווידער זיין. אלענפאלס, דארף איד זיך שוין איצטער היטען פאר נאך עפעס א חוץ דעם סיגנאליסט פונ'ם לאקאמאטיוו. דער באז שלעפט זיך פארביי. פונקט אין צייט איידער איד שפרינג ארויף באמערק איד אויף דער ערשטער בלינדער פלאטפארם א טונקעלע פיגור פון א סיגנאליסט, און א לאמטערן. איד לאז דעם וואגאז פארבייגעהן, און גרייט זיך צו ארויפטאנצען אויפ'ן צווייטען בלינדען וואגאז. דער סיגנאליסט אבער שפרינגט אראפ פונ'ם ערשטען וואגאז און לויפט מיר נאך. איד כאפ א קוק אויפ'ן לאמטערן פונ'ם סיגנאליסט וואס איז געזעסען אויפ'ן לאקאמאטיוו, אהא, ער איז אויך אראפ, און ביידע לויפען זיי מיר איצטער נאך. אט קומט אונ-טער דער צווייטער בלינדער וואגאז. איד טאנץ ארויף, איד בלייב אבער ניט ווארטען צו באקלערען וואס ווייטער צו טאן. איד האב שוין אלעם באקלערט. איד אויף דער פלאטפארם און דער סיגנאליסט נאך מיר, איד בין אבער שוין פון יענער זייט און לויף פאראויס מיט'ן באז. מיין פלאז איז צו פארלויפען אפריעד

ביז צום ערשטען בלינדען וואגאן. עס איז אבער א שווערע הלכה, אונזער שנעליגקייט איז כמעט איינע און די זעלבע, און דא לויפט דער באן אלץ שנעלער, און דער סיגנאליסט לויפט מיר נאך. איד ביז אבער א שנעלערער לויפער, ווייל איד כאפ זיך ארויף פריער אויף דער פלאטפארם פונ'ם ערשטען בלינדען וואגאן. איד שטעה שוין אויף די טרעפלאד און קוק אויף מיין פארפאלגער. ער איז סך הכל א צען טריט פון מיר און לויפט געשמאק, נאך דער באן לויפט שוין איצט מיט זיין געווענליכער שנעליגקייט און ער, דער סיגנאליסט שטעהט כמעט אויף איין ארט ניט ער לויפט אין פארגלייך מיט מיר. איד ניב איהם צו מוטה, שטרעק אויס מיין האנט צו איהם; ער שיסט אבער אויס א קרעפטיג זידעל ווארט, ניט זיך אונטער און כאפט זיך ארויף אויפ'ן באן מיט עמליכע וואגאנען נידעריגער.

דער באן לויפט שנעל און איד קען זיך נאך ניט אפלאכען און, פלוצלונג, גאר אהו התראות, ניט מיר א קלאפ א שטראם וואסער, דאס האט דער הייצער אנגעשמעלט אויף מיר די וואסער-קישקע פונ'ם לאקאמאטיוו. רוק איד זיך אפ פון דער פלאטפארם צום קוילען וואגאן. דא ביז איד, אונטער'ן דעכעלע, וואס שטארצט ארויס פון דעם וואגאן, באשיצט פון דער וואסער. די וואסער פליסט איבער מיין קאפ אבער אפילו א טראפעלע קומט צו מיר ניט צו. ס'הויבען מיר אזש אן ביסען די הענט, אזוי ווילט זיך מיר ארויפקלעמערן אויפ'ן קוילען-וואגאן און מכבד זיין דעם היי-צער מיט א שטיק קויל און פנים אריין. איד ווייס אבער, אז ווען איד טו דאס וואלט ער צוזאמען מיט'ן מאשיניסט מיד פשוט אויף שטיקער צוריסען.

ביי דער סטאנציע טאנץ איד ווידער אראפ און לויף פאראויס אין דער פינסטער. איצטער, ווען דער באן ריכט זיך אויס אין וועג, שטעהען שוין ביידע סיגנאליסטען אויף דער פלאטפארם פון ערשטען בלינדען וואגאן. איד שטויס זיך גלייך אן, וואס זיי האבען דא ברעה צו טאן. זיי וועלען מיר ניט דערלאזען איבער-חזר'ן דאס פריערדיגע. איצטער קען איד שוין ניט דורכ'ן צווייטען

בלײַנדען וואַגאַן אַרײַבער אויף דער צווייטער זײַט פֿון דער לײַניע און לױפען ווידער צום ערשטען בלײַנדען וואַגאַן. אבי נאָר דער ערשטער וואַגאַן לױפט אַרײַבער און איד כאָפּ זיך ניט אַרויף, שפּרינגט גען די סיגנאַליסטען אַראָפּ אײַנער אויף אײַן זײַט און דער צווייטער אויף דער אַנדערער זײַט פֿון באָן. איד טאַנץ אַרויף אויפֿ'ן צווייטען וואַגאַן, און איד ווײַס אז אַ רגע שפּעטער וועלען זײַ בײַדע מיט אַמאָל אַרויף פֿון בײַדע זײַטען. דאָס איז אַ נעץ. בײַדע וועגען פֿאַרשטעלט. ס'איז אָבער נאָך דאָ אַ דריטער וועג, דער דאָר.

אַ רגע וואָרט איד ניט אויף מײַנע פֿאַרפֿאַלגער. איד קלעמער גלײַך אויף די אײַזערנע שטאַנגען פֿונ'ם וואַגאַן, שטעל זיך אַרויף אויפֿ'ן טאַרמאַזדעלע. די שערירחמײַם האַבען זיך אָבער שוין צוגעמאַכט. די סיגנאַליסטען זײַנען שוין אויף די פֿלאַט פֿאַרטרעפּ און פֿון בײַדע זײַטען. איד קוק זיך אפֿילו ניט אום. אַ הױב די הענט אויף בײַדע וואַגאַנדעכלען, וואָס לאָזען זיך קײַ לעכדיג אַראָפּ צו דער פֿלאַטפֿאַרם. אײַן האַנט אויף אײַן דעכעל, די צווייטע האַנט — אויפֿ'ן צווייטען און דאָ זײַנען שוין בײַדע סיגנאַליסטען אויף די טרעפּ. איד זײַט דאָס, הגם איד האָב קײַן צײַט ניט אַ קוק טאָן אויף זײַ. די גאַנצע זאַך דויערט סך הכל עטלעכע סעקונדען. איד גיב אַ טאַנץ אונטער מיט מײַנע פֿיס און קלעמער אַרויף מיט די הענט. אײַן דער צײַט גיבען זיך בײַדע סיגנאַליסטען אַ לאָז צו מײַנע פֿיס. זײַ האַבען אָבער מײַנער ווי לופּט ניט געכאַפּט. איד קוק אַראָפּ אויף זײַ און הער זײַער צאָרנג דיגע זידלערייַ.

איד בין איצט אין אַ מאָדנער אומזיכערער פּאַזיציע. איד הענג אויף די צוויי קײַלעכדיגע דעכלאָד פֿון בײַדע וואַגאַנעס, ווי אַ פֿיש גיב איד זיך אַ וואָרף און פֿאַרוואָרף בײַדע פֿיס אויף אײַן דעכעל און די הענט — אויפֿ'ן צווייטען. אַ שפּאַר און אַ דרעה — איד בין שוין אויף דעם פֿלאַכען דאָר. איד זעץ זיך אַוועק אַביסעל אַפּכאַפען דעם אַמעם און האַלט זיך דערווײַל צו אײַנ'ם ווענטיליאַטאָר, וואָס שטאַרצט אַרויס פֿון דאָר. איד בין איצט

אויפ'ן שפיץ דאך. אויפ'ן „דעק“ ווי די טרעמפס רופען דאָס. און אַט דער גאַנצער פּראָצעס, וואָס איך האָב דאָ באַשריבען הייסט אויף טרעמפֿלשון: „דעק איהר“. און לאָס איך טאַקע דאָ באַמערקען, אַז נאָר אַ יונגער קרעפטיגער טרעמפּ קען וואַגען צו דעקען אַ פּאַר סאַזשיר-באַז און אַ חוץ'ן געזונט דאַרף ער נאָך זיין אַ גאַנץ מוטי-גער קערל אויך.

דער באַז יאָגט זיך אַלץ שנעלער און, איך ווייס שוין איצטער אַז איך פּאַר שוין זיכער ביז דער צווייטער סטאַנציע — אָבער נאָר ביז דער צווייטער סטאַנציע. אויב איך בלייב אויפ'ן דאָך נאָכדעם ווי דער באַז שטעלט זיך אָפּ, וועלען מיר אַט די סיגנאַל-ליסטען זיכער פאַרשטיינען, אַ געזינטער סיגנאַליסט קען באַוואַרפען אַ וואַגאַן-דאָך מיט אַ פיין ביסעל נישקשח'דיגע שטיינער — שטיינער פון, למשל, פינג ביז צוואַנציג פונט. מען קען זיך ריכט טען, אַז די סיגנאַליסטען וועלען וואַרטען איך זאָל אַראָפּ דורך דער פּלאַטפאָרמע, דורך וועלכער איך בין אַרויפגעקראַכען און, פאַרשטעהט זיך, אַז איך מוז זוכען אַן אַנדער אַראָפּגאַנג.

מיט אַ היציגער תּפילה אין האַרצען, אַז דאָס נעקסטע מיל זאָל דער באַז ניט דאַרפען דורכפאַרען דורך אַ טונעל, שטעל איך זיך אויף, שפּאַציר דורך אַ 6-5 וואַגאַנעס נידעריגער, און לאָס איך איינרוימען אַ סוד, אַז אויף אַזאַ שפּאַציר טאָר מען ניט מיט נעמען מיט זיך קיין פּחד. די דעכער פון פּאַסאַזשיר-וואַגאַנעס זיינען ניט געמאַכט געוואָרען צוליב ביינאַכטיגע שפּאַצירען. אויב עמיצער מיינט, אַז יע, וועל איך איהם עצה'ן דאָס טאַקע פּרוּבירען. לאַז ער מאַכען אַ שפּאַציר איבער'ן דאָך פון אַ לויפּענדען וואַגאַן, וואָס טרייסעלט זיך ווי אין אַ קדחת, און, וואו עס איז ניטאָ ביי וואָס זיך אַנצוהאַלטען, אחוץ אַן דער שוואַרצער נאַכט, און לאַז ער זיך אַביסעל אונטעראַיילען בעת ער קומט צו צו דער קיילעכדיגער ענד פּונ'ם וואַגאַן, וואָס איז נאָס און גליטשיג פּונ'ם נאַכטיגען טהוי, כדי אַריבער שפּרינגען אויפ'ן צווייטען דאָך, וואָס איז אויך קיילעכדיג, נאָס און גליטשיג. בנאמנות, ער וועט געוואַר ווערען צו ער האָט אַ שוואַך האַרץ, אַדער אַ קאַפּ-שווינדעל.

דער באן פארקלענערט זיין שנעליגקייט, איד טאָנז אַרונטער מיט אַ זעקס וואַגאַנעס ווייטער פון דער פּלאַטפאָרם, וואָס איד האָב „געדעקט“. קיינער איז אויף דער פּלאַטפאָרם ניטאָ. און זען דער באָן בלייבט אינגאַנצען שטעהן בין איד שוין ניט קיין היגער. פּאַראַויס צווישען מיר און דעם לאַקאָמאָטיוו שווינדלען צוויי לאַמטערנס. די סיגנאַליסטען זוכען מיר אויף די וואַגאָן דעכער. איד דערזעה, אז דער וואַגאָן נעבען וועלכען איד שטעה איז אַ „פּיערראַדיגער“ — ד. ה. ער האָט מעהר ניט ווי פּיר רעדער. (ווען מען קריכט אונטען און מען פאַרט אויף די שטאַנ-גען מוז מען למעה“ש אויסמיידען אַ „זעקסראַדיגען“ וואַגאָן — מען קען אומגליקליך ווערען).

איד לאָז זיך אַרונטער און קריך אַרויף אויף די שטאַנגען. איד בין זעהר צופרידען וואָס דער באָן פאַרט נאָך ניט. איד פאַר דאָס דעם ערשטען מאל אונטער אַ קאנאָדאַ-פּאַסיפּישען באָן און מיר איז פרעמד זייער אינערליכער געבוי. איד פרוביר אריבער קריכען צווישען די רעדער אין דער וואַגאָן-פּאַדלאַגע, נאָר איד קען זיך ניט דורכשפּאַרען. דאָס איז פאַר מיר אַ ניס. אין די פּאַראַייניגטע שטאַטען בין איד געוואוינט אַרונטערקריכען אונטער אַ וואַגאָן בעת דער באָן לויפט. איד פּלעג ביים עק פּאַדלאַגע, וואָס שטאַרצט אביסעל אַרויס, אַרײַנהוידען די פּיס אונטען און זיך אַנשפּאַרען אויפ'ן טאַרמאַז-שטאַנג און פון דאָרטען קריכען אין סאַמע מיט בין די רעדער און דאָרטען זיך באַקוועם אוועקזעצען אויפ'ן קווער-שטאַנג.

ווי אַ בלינדער טאַפּ איד מיט די הענט די פּינסטערניש. יא, מען קען זיך דורך שפּאַרען צווישען טאַרמאַז-שטאַנג און דער ערד, ס'נעהט נאָר צו שווערלאַך. איד מוז זיך אינגאַנצען אוועקלעגען פּלאַך און קריכען אויפ'ן בויך ווי אַ וואַרס. בין איד שוין אָבער אינ-וועניג, זעץ איד זיך גאַנץ באַקוועם אַנידער און קלער, וואָס טראַכט מען די סיגנאַליסטען איצטער וועגען מיר. דען באָן רירט זיך. דאַנקען גאָט, זיי האָבען אַן מיר שוין אינגאַנצען פּאַרנעמען. אָבער אַ מענש טראַכט און גאָט לאַכט. טאַקע ביי דער נאַ-

ענסטער סטאנציע אהא — א לאמטערן רוקט זיך ארונטער אונטערן צווייטען וואגאן. א נס, וואס אונטער דער ווייטערער פלאט פארם, ניט נעבען מיר. מען זוכט מיך אויף די שטאנגען אונטער די וואגאנעס. איך מוז נעלם ווערען איינס-און-צוויי. אויף בויך קריך איך, אונטערן טארמאד-שטאנג און בין שוין אויף דער ערד. זיי דערזעהען מיך און לויפען פיל אויס'ן בויגען צו מיר. איך ארבייט אויף אלע כלים, מיט די הענט, מיט די קני, מיט אלע אברים. איך בין אויף יענער זייט רעלסען און שמעל זיך אויף, און ווידער לויף איך פאראויס אריבער דעם לאקאמאטיוו און בא-האלט זיך אין דער פינסטערניש. ס'איז ווידער די זעלביגע לאגע. איך בין פארלאפען פאראויס א היבשע שטרעקע און דער באן מוז פארבייפארען.

ער רירט זיך פון ארט. אויפ'ן ערשטען בלינדען וואגאן שיי מערירט א לאמטערן. איך בייג זיך איין אין דרייען, באהאלט זיך הייסט דאס, און זעה דעם סיגנאליסט א פארשענדען, פארבייפארען. אויפ'ן צווייטען וואגאן איז אבער אויך א לאמטערן און דער סיגנא-ליסט דערזעהט מיך און רופט דעם ערשטען צו זיך. ס'איז א קלייניגקייט, איב'ל זיך ארויפכאפען אויפ'ן דריטען בלינדען וואג-גאן און „איהר דעקען“. אבער, גאט, וואו בין איך דאס אין דער וועלט? עמיצער פאכעט מיט א לאמטערן פון דעם דריטען בלינד-דען וואגאן אויך. דאס איז דער קאנדוקטאר אליין. איך ווארט איהם איבער. איצט ווייס איך כאטש, וואו די גאנצע באנדע אנט-געשטעלטע איז. איך קערעווע זיך אויס און לויף צוריק אין דער ענטגעגענעזעצטער ריכטונג פונ'ם באן, כאפ הינטארוויילעכס א קוק. אלע דריי לאמטערנס זיינען שוין אויף דער ערד קאטשען זיך און יאגען זיך נאך מיר. איך יאג פיל-אויס'ן-בויען. א האלבער צוג איז שוין כמעט פארבייגעגאנגען און ער לויפט שוין נאנץ שנעל, בעת איך כאפ זיך ארויף אויף איהם. וויסען ווייס איך אז די דריי חברה-לייט וועלען זיך אויף מיר א ווארף טאן אזוי ווי צורייצטע וועלף. אין א פאר סעקונדען וועלען זיי מיך דערייאגען. איך טאנץ ארויף אויפ'ן רעדעל פונ'ם האנט-טארמאד די הענט

אויף די קיילעכדיגע וואַנאָרדעכלאך און ציה זיך שנעל ארויף, און מיינע פארפאלגער שפּאַרען זיך צוזאַמען אויף דער פּלאַטפארם ווי די הינט, וואָס האַבען אַרויפגעטריבען אַ קאַץ אויף אַ בוים, שעלמען מיך און זיינען מכבד מיין טאַטע-מאַמע מיט די אומאַנז שטענדיגסטע ווערטער.

אַבער ווער הערט זיי? זיי זיינען פינף אנקעגען מיר איינעם. מיט זיי איז דאָר דער מאַשיניסט און הייצער, און, אחוץ דעם, זיין מאַיעסטעט, דאָס געזעץ איז אויף זייער צד, און די מאַכט פון אַ גרויסער קאַרפּאָראַציע און, איד פּיף אויף זיי אַלעמען... איד בין צו ווייט פּונ'ם לאַקאמאָטיוו און לויף איבערן דאָר אַ זעקס וואַנאָר נעם נעהענטער צו איהם. איד קוק פאַרזיכטיג אַראָפּ אויף דער פּלאַטפארם. אַ סיגנאַליסט שטעהט דאַרטען. איד ווייס, אַז ער האָט מיך דערזעהן: ער האָט זיך צו פאַרזיכטיג אַריינגעגנב'עט אין וואַנאָן. איד ווייס, אַז ער וואָרט דאַרטען ביי דער טיר גרייט זיך אַרויפּוואַרפען אויף מיר, ווען איד זאָל נאָר אַראָפּגעהן. איד מאַך זיך אַבער טאַמעוואַטע און בלייב דאַרט, כדי ער זאָל טאַקע מיינען, אַז איד האָב איהם באַמת ניט באַמערקט. איד זעה איהם ניט, איד ווייס אַבער אַז ער האָט אַ עפען געטאָן די טיר און געכאַפט אַ קוק, צי בין איד נאָך דאַרטען דאָ.

דער באַהן קומט צו צו אַ סטאַנציע. איד לאָזן כלומר'שט אַראָפּ מיינע פּיס. דער באַהן שטעלט זיך. איד הער די טיר זיך עפענען שטילינקערהייט. ער טשאַטעוועט שוין אויף מיר. איד כאַפּ זיך פּלוצלונג אַרויף אויפ'ן דאָר און לויף פאַראַוויס פּונקט איבער זיין קאַפּ; אויבען איבער דער פּלאַטפארם, וואו ער שטעהט און קוקט אַרויס אויף מיר. דער צוג שטעהט; די נאַכט איז שטיל און איד קלאַפּ פּלייסיג מיט די פּיס איבער דעם מעטאַלענעם דאָר פּונ'ם וואַנאָן. איד בין ניט זיכער, איד שטעל מיר אַבער פּאַר, אַז ער לויפט צו דער צווייטער פּלאַטפארם און וויל מיך דאַרטען כאַפּ פען, בעת איד'ל אַראָפּגעהן. איד געה אַבער דאַרט ניט אַראָפּ. אין מיטען וועג קער איד זיך אום שטילינקערהייט, אַבער שנעל

צוריק צו דער פלאטפארם, פון וועלכער איד און דער סיגנאלסטשיק זיינען נאָר וואָס אַזעק. קיינער איז ניטאָ דאָרטען אויף אַ רפואה. איד קריך אַראָפּ אויף דער צווייטער זייט פונ'ם וואַקואַל און באַד האַלט זיך אין דער פינסטערניש. קיינער האָט מיך ניט באַמערקט. איד געה אַריבער צום פלוים אויף דער רעכטער זייט פונ'ם יועג, און קוק זיך אַרום. טאַטא! וואָס איז דאָרטען? אַ לאַמטערן הוידעט זיך שוין דאָרטען אויף די וואַגאַנעס און רוקט זיך פונ'ם לאַקאָמאַטיוו אַלץ אַראָפּ. זיי מיינען, איד בין נאָר פון אויבען און זיי זוכען מיך דאָרטען. און נאָר שעהנערס — אויף דער ערד. זייט ביי זייט מיט אויבערשמען לאַמטערן רוקען זיך נאָר צוויי לאַמטערנס. דאָס איז אַ רעגעלמעסיגע יאָגד און איד בין דאָס דער האַז. וועט דער סיגנאַליסט פון אויבען אַנוואַרפען זיין ליכט אויף מיר, וועלען זיך די וואָס שמעהען אויף דער ערד אַ וואָרה טאָן אויף מיר און מיך באַפען. איד פאַרדרעה דערווייל אַ סיגנאַל רעטעל און קוק אויף דער פראַצעסיע, וואָס געהט מיך פאַרביי. אַבי נאָר איד האָב זיי איבערגעפטר'ט קען איד שוין רוהיג געהען פאַראויס צום לאַקאָמאַטיוו צו. דער באַהן ריהרט פון אַרט. איד כאַפּ זיך אַרויף אויף דער פּעדערשמער פלאַטפארם פונ'ם ערשטען וואַגאַן. (קיינער שמערט מיר ניט). ס'איז ניטאָ ווער ס'זאָל מיר שמערען. אָבער נאָר איידער דער באַהן האָט זיך רעכט צוהוידערט און אַקוראַט בעת איד האָב אָנגעריבען אַ שוועבעלע צו פאַרויכערען מיין סיגנאַרעמפל, דערזעה איד, דער הייצער קריכט אויפ'ן קוילען וואַגאַן און קוקט גלייך אויף מיר. עס פאַלט אויף מיר אַז אַ פּחד פון זיין פּאָזיציע קען ער מיט די שטיקער קוילען, וואָס ער האָט געבען זיך, מאַכען פון מיר אַ קאַשע. ער פאַנגט אָבער אַז צו מיר רעדען. איד באַמערק אַז מין באַוואַנדערונג אין זיין קול.

„דו, ממזר, דו“, זאָגט ער.

דאָס איז אַ גרויסער קאַמפּלימענט. אַ נצחונגעפיהל שטראַמט דורך מיין גאַנצען קערפּער. עס טאַנצט אין מיר מיין נשמה ווי די נשמה פון אַ שול-אינגעל וואָס קריגט אַ קניפּ אין בעקעל פאַר זיינע פּעהיגקייטען.

„הער נאָר, זיי מיר כאַטש ניט מכבד מיט דיין וואַסער-קיש-
קע“, זאָג איך איהם.

„גוט“, ערנטפערט ער און געהט צוריק צו זיין אַרבייט.
מיט'ן לאַקאמאטיוו בין איך שוין שלום, גאַנצע גוטע ברידער.
נור די סיגנאַליסטען זוכען מיר אַלץ אַרום. פון דער צווייטער
סטאַנציע ריכטען זיי דעם באַז אַרויס אויף די בלינדע וואַגאַנעס.
אַלע דריי זיינען פאַרנומען. איך לאָז זיי דורך, כאַפ זיך אַרויף
אויף אַ מיטעלסטען וואַגאַן און „דעק איהר“. די כאַנדע איז אויף
מיר מלא רציחה און, דער באַהן שטעלט זיך אָפּ. די סיגנאַליסט-
קעס ווילען מיר „אַרונטערשאַרען“ אַדער ענטדעקען דעם סוד, פאַר-
וואַס זיי קענען דאָס ניט טאָן. דריי מאַל, איינס נאכ'ן אַנדערען
שטעלט זיך אָפּ דער צוג, דער גאַנצער מעכטיגער צוג, נאָר צוליעב
מיר, און, יעדעס מאָל דרעה איך זיך אַרויס פון די סיגנאַליסטען און
„דעק“ איהר. נאָר ס'איז פאַרפאַלען, זיי האַבען סוף כל סוף זיך
אַלע צוזאַמען מיט געווען וועגען דער סיטואַציע. איך האָב זיי
באוויזען אַז זיי קענען ניט אויסהיטען דעם באַהן פון מיר. זיי
מוזען טאָן עפעס אַנדערש.

און זיי טוהען עס טאַקע. ווי נאָר דער באַהן שטעלט זיך אָפּ
אויף דער גאַהענטסטער סטאַנציע האַבען זיי זיך אַלע אַ לאָז גע-
טאָן ווי אַפגעבריהטע לויפּען אויף מיר. אַהא, איך זעה זייער מיין.
זיי ווילען מיר פשוט איינמידען. ראשית יאָגען זיי מיר אַראָפּ, צום
עק באַהן. איך זעה מיין מפּלה. פאַרטרייבען זיי מיר צום היג-
טערשטען עק פונ'ם באַהן, פאַרט ער אָפּ און איך בלייב איבער
דאַרטען. מיט אַ זיג-זאָג דרעה פאַרקערעווע איך זיך, רייס זיך דורך
דורך מיינע פאַרפאַנגערס, און לויף ווידער פאַראויס צום פראַנט
פונ'ם באַן. איין סיגנאַליסט לויפט מיר אַלץ נאָר. גוט,
איך וועל פון איהם אַרויסיאָגען די נשמה. איך בין נאָר ניט מיעד,
אַטמעהם גוט. איך לויף מיט די רעלסען אַלץ פאַראויס. עס מאַכט
ניט אויס. ווען ער יאָגט מיר אַפילו צעהן מייל, מוז ער דאָך סוד-
כלי-סוף זיך אַרויפכאַפּען אויפ'ן באַהן. און ביי דער שנעלקייט, וואַס
ער וועט וואַגען אַרויף, וועל איך אויך אַרויפכאַפּען.

אזוי לויף איד, האלט זיך אויף א בעקוועמען שטח אפגעטיילט פון איהם, און שטרענג מיינע אויגען אן ביז גאר : טאמער א פלויט אדער גאר א צווייג, וואו איד קען ברעכען האלדאוואנאקען. אד ! איד קוק צו ווייט פאראויס, פארטשעפע זיך אן עפעס מיט די פיס, איד ווייס ניט אין וואס, אן עפעס א קלייניגקייט, און קוליע זיך גלייך איבער, ציה זיך אויס ווי לאנג איד ביז. אין א סעקונדע ארום שטעה איד ווידער אויף מיינע פיס, גאר דער סיגנאליסט האלט מיד שוין ביים קאלנער. איד קעמף ניט. איד אטהעם שווער און באקוק דערווייל דעם חברה-מאן צו וויסען מיט וועמען איד האב דא צו טאן. ער איז א דינער און איד ביז מיט גוטע דרייסיג פונט שווערער פון איהם. אויסער דעם איז ער דאך פונקט אזוי מיער ווי איד, און וועט ער מיד וועלען שלאגען וועל איד מיט איהם לער-יין בלק.

ער מאכט אבער ניט קיין פארווד מיד צו שלאגען. אט דאס פראבלעם איז געלעזט. ער פאנגט מיד גאר אן צו פיהרען צוריק צום באהן. דא טרעט ארויס אן אנדער מעגליכקייט. איד זעה די לאמטערנס פונ'ם קאנדוקטאר און סיגנאליסט. מיר דערנעהענ' טערן זיך צו זיי. ניט אומזיסט האב איד זיך באקענט מיט דער ניו-יארקער פאליציי. ניט אומזיסט האב איד זיך אנגעהערט אין פראכט-וואגאנען, ארום וואסער-דעזערוואארען און אין טורמע-קאמערן מיט בלוטיגע מעשיות פון געשלעגען. אפשר ווילען אט די דריי מענשען מיד שלאגען. גאט ווייסט דעם אמת, איד האב זיי ניט איין מאל פראוואצירט דארויף. איד דענק שנעל. מיר קומען אלץ געהענטער צו יענע צוויי באאמטע. איד כאפ א קוק אויפ'ן בויד און באק פון מיין פאנגער און פלאנעווע שוין די קלעפ רעכטס און לינקס, וואס איד'ל איהם געבען ביי דער ערשטער פראבע זיי נער, צו פארקאכען א קאשע.

בא ! איד האב אן אנדער שפיצעל, וואס איד וואלט געוואלט איהם אפטאן, און ס'טוהט מיר שוין באנג, וואס איד האב עס איהם ניט אפגעטאן די רגע, ווען ער האט מיד אנגעכאפט. ער וואלט מיד שוין געהאט צו געדיינקען אויף קינדס-קינדער פאר אנכאפטן

ביים קאלנער. מיין רעקעל איז איינגלאך צוזאמענגעשפילעט. האט איהר אמאל געזעהען א טורניקעט? אט וואס דאס איז. איך דארף נאר אנבייגען מיין קאפ אונטער זיין האנט און אנפאנגען צו דרען הען זיך. איך מוז זיך שנעל דרעהען — זעהר שנעל. איך קען דאס טאן; דרעהען זיך מסוכן שנעל, ווארפענדיג, ביי יעדען דרעה אנבייגען דעם קאפ אונטער זיין האנט. איידער ער קוקט זיך ארום, ווערען שוין די פינגער וואס האלטען דעם קאלנער איינגעדריעהט. ער וועט זיי שוין ניט קענען ארויסנעמען. א צוואנציג סעקונדען שפעטער, וועט שוין א שאס טאן דאס בלוט פון זיינע שפיץ-פינגער. דאס איידעלע געוועב ארום די מוסקול-פעדים וועט פלאצען און אלע מוסקולן און נערווען וועלען זיך אויסמישען און ארויסמישען אין איין געשריי. פרובירט דאס אמאל. ווען עמיצער כאפט אייך אן ביים קאלנער. טוהט דאס אבער שנעל — שנעל ווי א בליץ. און פארגעסט ניט, למ"עהש, צו פאררעקען דעם פנים מיט דער לינקער האנט און דעם בויד מיט דער רעכטער האנט. איהר פארשטעהט, דער חבר-מאן קען אייך פרובירען אפ-שטעלען דורך א קנאק פון זיין פרייער האנט. ס'איז א געדאנק אינגאנצען זיך דרהען אוועק פון זיין האנט און ניט צו דער האנט צו. א קלאפ וואס לויפט נאך איז קיינמאל ניט אזוי שטארק ווי א קלאפ, וואס קומט פון זיך.

אט דער סיגנאליסט וועט אפשר קיינמאל ניט וויסען ווי נאָהענט ער איז געווען צו אן אויטגליק. ארויסגעדריעהט דערפון האט ער זיך נאר דערפאר, וואס ער האט נאר בדעה ניט געהאט מיך צו שלאגען. ווען מיר זיינען צוגעקומען נאָהענט צו דער חברה. האט ער זיי מודיע געווען, אז ער האט מיך געכאפט. דורך סיגנאלען האבען זיי באפוילען דעם מאשיניסט א טרייב טאן דעם באהן. עס פארט פארביי אונז דער לאקאמאטיוו, אלע דריי בלינדע וואגאנעס רוקען זיך פארביי. דער קאנדוקטער מיט'ן צווייטען סיגנאליסט כאפען זיך ארויף אויפ'ן באן, און מיינער האלט מיך נאך אלץ. אהא, איך פארשטעה דעם פלאן. ער וויל מיך דא צוהאלטען ביז דער לעצטער וואגאן וועט זיך מיט אונז אויסגלייכען.

ער וועט זיך ארויפכאפען און מיד איבערלאזען, „פארשימען“ הייסט דאס.

נאר דער באהן האט זיך אַ לאַז געטאָן אויף אלע כליים. דער מאַשיניסט האָט געוואָלט אָפּגעוויינען די פּאַרלאָרענע צייט. עס איז אַ זעהר לאַנגער צוג. ער לויפט שוין גאַנץ לעבעדיג, און איד ווייס, אַז דער סיגנאַליסט מעסט זיין שנעלקייט מיט פּחד.

„קלערסט וועסט זיך נאָר קענען אַרויפכאַפען?“ פּרעג איד איהם אַזוי נאַאיוו.

ער לאַזט אָפּ מיין קאַלנער, טוהט שנעל אַ טאַנץ און איז שוין אויפ'ן באַהן. עטליכע וואַגאַנעס דאַרפען נאָך פאַרביילויפען. אין דער רגע פאַלט מיר שוין איין וואָס צו טאָן. איד וועל אַרויף אויף דער לעצטער פּלאַטפאָרם. איד זעה אַז דער צוג לויפט שנעל און שנעלער, אָבער אויפ'ן הימעל וועל איד ניט פאַלען אויב איד כאַפּ זיך ניט אַרויף, און דער יוגענד־אַפּטימום נעמט מיד דורך. און איד הויקער זיך אַזוי איין, כלומר'שט נידערגעשלאָגען, לאַז ער מיינען, אַז איד האָב שוין אַנגעוואוירען אלע האַפּענונגען. בעת מעשה אָבער טאַפּ איד אַז מיט מיינע פיס די זאַמד שטיינדלאַך. כ'איז דאָ אויף וואָס זיך אַנשפּאַרען. איד קוק זיך אויך איין אויפ'ן קאַפּ פּונ'ם סיגנאַליסט, וואָס שטאַרצט אַריוס. איד זעה ער ווערט נעלם. ער איז איבערצייגט, אַז דער באַהן לויפט צו שנעל איד זאל זיך קענען אַרויפכאַפען.

און דער באַהן לויפט טאַקע שנעל — שנעלער פון יעדען באַהן, אויף וועלכען איד האָב ווען עס איז פּרוּבירט אַרויף. דער לעצטער וואַגאַן קומט אַז און איד טוה אַ שפּרינג אין דער זעלבער ריכטונג מיט איהם. עס איז אַ שנעלער, קורצער שפּרונג. אין שנעלקייט וועל איד זיך מיט דעם צוג קיינמאַל ניט פאַרגלייכען, איד קען אָבער פיעל פאַרקלענערען דעם הלוך צווישען אונזער שנעלקייט און, אַזוי אַרום, פאַרקלענערען דעם צוזאַמענשטויס־טרייסעל וואָס איד וועל קריגען בעת איב'ל זיך אַרויפכאַפען. אין דער קורצער פינג־סטערער רגע, זעה איד ניט דאָס אייזערנע הענטעל פון דער לעצטער פּלאַטפאָרם; איד האָב קיין צייט ניט דאָס אַפּצוּזוכען.

איד שטרעק אויס מיין האנט צום פלאץ, וואו איד גלויב עס דאָרף זיין און אין דער זעלבער רגע הויב איד אויף די פיס פון דער ערד. הימעל און ערד און טרייסעל! אין אַ סעקונדע אַרום וועל איד זיך אפשר קאַטשען אויף די שטיינדלאך מיט צעבראַכענע ריפּען אַדער הענט און אפשר גאָר אַ טויטער. נאָר מיינע פינגער קלאַמערן זיך איין אינ'ם אייזערנעם הענטעל, מיין האנט גיט זיך אַ קרייסעל, מיין קערפּער אַ דרעה און מיינע פיס פאַלען האַסטיג אַרויף אויף די טרעפּלאך פון דער פּלאַטפאָרם.

איד זעץ זיך אַנידער, גדול'דיג ביז נאָר. אין מיין נאַנץ טרעמפּ-לעבען איז דאָס דער בעסטער באַהוישפּרונג, וואָס איד האַב ווען געמאַכט. איד ווייס, אַז שפּעט אין דער נאַכט קען מען שטענדיג אַפּפּאַרען עטליכע סטאַנציעס אויף דער לעצטער פּלאַטפאָרם. איד וויל זיך אַבער ניט פאַרלאָזען אויפ'ן לעצטען וואַגאָן. ביי דער ערשטער סטאַנציע פאַרלויה איד פאַראויס, אויף דער צווייטער זייט פּונ'ם אַראָפּגאַנג, לויף פאַרביי די פּולמאַן-וואַגאַנעס, בויג זיך אונטער אַ פּאַסאַזשיר-וואַגאַן און כאַפּ זיך דאָרט אַרויף אויף אַ שטאַנג. אויף דער צווייטער סטאַנציע פאַרלויה איד ווידער פאַראויס און ווידער אויף אַ שטאַנג.

איצטער ביז איד פאַרהעלטניסמעסיג זיכער, די סיגנאַליס-טען קלערען, זיי האַבען מיר שוין „פאַרשאַטען“. אַבער דער גאַנצער טאַג און די אַנגעשטרענגטע נאַכט פּאַנגען אַז צו ווירקען אויף מיר, איד הויב אַז צו דרימלען. דאָס וועט אַבער ניט געהן. שלאַף פען אונטער אַ וואַגאַן אויף אַ שטאַנג הייסט — טויט. אויף דער קומענדיגער סטאַנציע קריד איד אַרויס און פאַרקלייב זיך אויף דער פּלאַטפאָרם פּונ'ם צווייטען „בלינדען" וואַגאַן. אַט דאָ קען איד זיך צולעגען און שלאַפען; דאָ לעג איד זיך טאַקע צו און שלאַף — ווי לאַנג ווייס איד ניט — אַ לאַמטער-דיקלאַפּ אין פנים וועקט מיר אויף. ביידע סיגנאַלסטשיקעס שטאַרען די אויגען אויף מיר. איד כאַפּ זיך אויף אין אַ פּאַזע צו פאַרטיידיגען. און קלער ווער וועט דער ערשטער טרינקען צו מיר „לחיים". נאָר זיי האַבען אַפילו ניט בדעה מיר צו שלאַגען.

„איד האב געמיינט, מיר האבען דיר פארשאטען“, רופט זיך
אז דער סיגנאליסט, וואס האט מיר געהאט געהאלטען ביים קאל-
נער:

„דו זאלסט מיר דאמאלט ניט געווען אפלאזען, וואלסטו אויך
געווען איבערגעבליבען מיט מיר צוזאמען“, ענטפער איד.
„ווי אזוי?“ פרעגט ער.

„איד וואלט זיך מיט דיר געווען ארומגעכאפט, ניט מעהר“,
ענטפער איד.

זיי האלטען א קורצע באראטונג און טראגען ארויס זייער
פסק:

„נו, טרעמפעניו, זאל שוין זיין, פאר. ס'איז סיי ווי אז ארויס-
געווארפענע ארבייט דיר אראפצוטרייבען“.
זיי געהן אוועק און לאזען מיר איבער בשלום ביז'ן סוף פון
זייער נסיעה.

ביז אהער האב איד באשריבען א ביישפיל וואס עס מיינט
„אנהענגען זיך“. פארשטעהט זיך, איד האב אויסגעקליבען א
גליקליכע נאכט פון מיינע ערפארונגען און פארשוויגען יענע נעכט
— ס'איז געווען גענוג אזעלכע — ווען דער צופאל האט מיר אונ-
טערגעשמעלט א פיסעל און מיר „פארשאטען“.

איד וויל דא נאך פארעדניגען דערמיט, וואס האט פאסירט
מיט מיר, ווען מיר זיינען געקומען צו דער פארצווייגונגס-סטאנ-
ציע.

אויף די טראנס-קאנטינענטאלע איינצעל קאלעס, ווארטען
איבער די פראכט-צוגען דעם פאסאזשיר-צוג און שלעפען זיך הינ-
טער איהם. ווען מיר זיינען אנגעקומען צו דער פארצווייגונגס
סטאנציע, בין איד אראפ פונ'ם באהן און בין אוועק זוכען דעם
פראכט-צוג, וואס דארף זיך נאך איהם ארויסשלעפען. אפגעזוכט
דעם צוג, קריד איד ארויף אויף א קאסטען-וואגאן פול מיט קוילען
און לעג זיך אוועק. אין א מינוט ארום בין איד שוין געשלאפען.

דאס אויפפראלען פון דער טיר האט מיר אויפגעוועקט. עס
האט שוין אנגעהויבען שאריען אויף טאג; עס איז קאלט און גרוי

און דער פראַכט־צוג האָט זיך נאָך ניט גערירט. אַ „קאָן“ (קאָנ־דוקטער) האָט אַרײַנגעשטעקט זײַן קאָפּ אין דער טיר.

„אַרויס פון דאַנען, דו דום־דומסטער שבדומסטער! האָט ער אַרויסגעברומט.

איד בין אַרויס, און פון דרויסען איהם נאָכגעקוקט ווי ער געהט אזוי איבער אַלע וואַגאַנעס און באַקוקט זיי. ווען איד האָב איהם שוין פאַרלאָרען פונ'ם אויג, טראַכט איד זיך, אַז ס'וועט איהם באַזין אופן ניט אײַנפאַלען איד זאָל האָבען די העזה נאָכאַמאָל אַרײַן אין דעם זעלביגען וואַגאַן, פון וואַנען ער האָט מיך אַרויסגעטריבען. איד קריד אַרײַן און לײַג זיך ווידער אַוועק.

ווייזט אויס, אַז דעם קאַנדוקטערס דענקונגס־אַפּאַראַט האָט גע־אַרבייט אין דער זעלביגער ריכטונג. ווייל ער האָט אויסגע'פּשט'עלט, אַז איד וועל טאָן, וואָס איד האָב טאַקע געטאָן. ער איז באַלד צוריק געקומען און מיך פון דאָרטען משלח געווען.

איצט, האָב איד זיך געטראַכט, וועט איהם שוין זיך כער ניט אײַנפאַלען, איד זאָל דאָס טאָן אַ דריטען מאַל. און טאַקע גלייך צוריק אַרײַן אין דעם זעלביגען וואַגאַן. איד האָב אָבער באַשלאָסען צו באַוואַרענען זיך. נאָר אײַן זײַטיגע טיר האָט זיך געקענט עפענען. די צווייטע איז געווען פאַרנעגעלט. און איד האָב אַנגעפאַנגען אויסצולעדריגען אַ „נאַרע“ פאַר זיך, טאַקע נעבען יענער טיר, און האָב זיך דאָרט אַוועקגעלייגט. אין אַ ווײַלע דערהער איד, די טיר עפענט זיך ווידער. דען „קאָן“ איז אַרײַנגעקראַכען און אַ נישטער געטאָן מיט די אויגען איבער די קוילען. זעהען האָט ער מיך ניט געקענט. שרײַט ער צו מיר, איד זאָל אַרויס. איד ריהר זיך ניט פון אָרט: איד האָב פרובירט איהם אַפּנאַרען. ווען ער האָט אָבער אַנגעפאַנגען צו וואַרפען אויף מיך שטיקער קוילען, האָב איד זיך אונטערגעגעבען און צום דריטען מאַל פאַרטריבען געוואָרען. און איז וואַרעמע ווערטער האָט ער מיך מודיע געווען וואָס ס'וועט זײַן אויב ער טרעפט מיך דאָרטען נאָך אײַן מאַל.

איד האָב געענדערט מיין טאַקטיק. ווען דער דענקונגס־אַפּאַ־
 ראַט פון אַ צווייטען מענשען אַרבייט אין איין ריכטונג מיט אייערן
 איז די בעסטע זאַך „פּאַרשאַרען“ איהם. דאָס האָב איד טאַקע געטאַן.
 איד האָב זיך באַהאַלטען צווישען די וואַגאַנעס אויף אַ זייטיגער
 קאַלעע ניט ווייט פון דעם וואַגאַן טאַקע און האָב געוואַרט. יאָ,
 דער „קאַן“ איז נאָך אַמאַל צוגעקומען צום קוילען וואַגאַן. אויפֿ־
 געעפענט די טיר, קריכט ער אַהין אַריין, רופט מיד, וואַרפט קוילען
 אין יענער „נאַרע“. דאָס האָט איהם באַפּרידיגט. אין פינף מי־
 נוטען אַרום האָט זיך דער פּראַכט־צוג גערירט פון אַרט, ער איז
 שוין דאָרט ניט געווען. איד פאַרלוף אַביסעל אַלץ נעבען דעם
 וואַגאַן, פּראַל אויף די טיר און קריד אַהין אַריין. ער האָט מיד
 שוין מעהר דאַרטען ניט געזוכט. איד בין שוין אויף דעם וואַגאַן
 אָפּגעפאַרען טויזענט און צוויי־און־צוואַנציג מיל. אַמערסטען גע־
 שלאָפען און נאָר ביי די אַפּצווייגונגס־סטאַנציעס (דאַרטען שטעלען
 זיך די פּראַכט־צוגען אָפּ אויף אַ שעה) זיך אַראַפּגעכאַפט צו קרי־
 גען עפעס צו עסען. איד וואַלט נאָך ווייטער געווען געפאַרען אויף
 דעם זעלביגען צוג, נאָר איד האָב איהם אָנגעוואַרען צוליב אַ גליק־
 ליכען צופאַל. איד האָב געקראַגען אַ „עק־טיש“. ס'איז נאָך
 יענער טרעמפּ ניט געבאַרען געוואַרען וואָס זאָל טהייערער האַלטען
 אַ צוג פון אַ „עק־טיש“.

בילדער

בילדער.

וואס מאכט דאס אויס'עט ווי און וואו מיר שטארבען.
אבי מיר האבען כח צו זעהן דאס אלץ.

(פון א געדיכט אין דעם „פרעפראיאל“.)

דער גאנצער חן פונ'ם טרעמפֿ־לעבען ליגט אין דעם, וואס עס
נודיעט ניט אפילו א טראפען. אין האבאָ־לאנד האלט דאס לעבען
אין איין בייטען זיד. די סצענעס, בילדער, געשעהענישען לויפען
שטענדיג איינס נאכ'ן אנדערען: דאס אומגעגליכסטע טרעפט זיד.
דאס אומערווארטעסטע שפרינגט ארויס פון דער העלער הויט. דער
טרעמפ ווייסט קיינמאל ניט, וואס עס וועט זיד טרעפען אין א מינוט
ארום; הייסט דאס, ער לעבט נור היינט, איצטיגע מינוט. דער
טרעמפ ווייסט אז הארעווען צוליעב א תכלית אין ארויסגעוואר־
פענע ארבייט. ער האט פארזוכט דעם טעם פון אבלאָזען זיד אויף
גאט'ס באראָט.

אפט פארטראכט איד זיד וועגען מיינע טרעמפֿ־יאהרען, און
איד וואונדער זיד ממש ווי שנעל די בילדער בליצען דורך אין מיין
זכרון. עס מאכט ניט אויס וואו איד פאנג אָן מיינע זכרונות; יעד
דער טאג אין א באַזונדער טאג מיט זיינע אייגענע שנעל־לויפענדע
בילדער. למשל, איד דערמאָן זיד אָן א זוניגען זומער־פריהמאָרגען
אין האַרדיסבורג, פענסילווייניע, און גלייך קומט מיר אויפ'ן געד
דאָס דער גליקליכער אנפאנג פון דעם טאג — א „עקסטרײש“ אינ'ם
הויז פון צוויי פארזעסענע מיידלעך, ניט אין קיך, נאָר אין זייער
עס־צימער. איד זיין טאקע מיט זיי צוזאמען ביים טיש. מיר האבען
געגעסען אייער פון אייער־גלעזעלאך. דאס ערשטע מאל האָב איד

דעמאָלט געזעהען אייער-גלעזלאַך; איד האָב קיינמאָל פון זיי אפילו ניט געהערט. איד בין זיך מודה ומתודה, איד האָב ניט געדוואָסט ווי אזוי אריינצוקריכען. איד בין אַבער געווען אַ הונגעדיג ריגער און ניט קיין איבערגעשראָקענער, און איד האָב זיך טאַקע באַלד און עצה געגעבען אי מיט אייער-גלעזלאַך אי מיט די אייער אזוי, אז די צוויי פאַרזעסענע מיידען זיינען אַזש פאַרגאַפּט געוואָרן רען.

זיי אליין זיינען געזעסען טאַקע נאָר ווי צוויי קאַנאַריקלאַך, יעדע פון זיי האָט זיך געבאַרעט מיט איין איי, קוויטקוים אייניג געביסען אַ דיין אויסגעדאַרט פעניצעל. דאָס לעבען איז קוים געדוואָסטען אין זיי; זייער בלוט האָט זיך געגליטשט אין זייערע אַדערן; אַ גאַנצע נאַכט זיינען זיי געשלאָפען אונטער וואַרעמע קאַלדרעם. איד בין די גאַנצע נאַכט געווען אין דרויסען. אַ סך פון מיין הייץ-מאַטעריאַל האָב איד פאַרטאַכלעוועט צו דערוואַך רימען זיך, פאַרענדיג פון עפעס אַ שטעטעל, עמפאַריום, ערגעץ אינ'ם צפון טייל פונ'ם שטאַט. אויסגעדאַרטע פעניצלאַך! טעם גודען! נאָר יעדעס פעניצעל איז ביי מיר געווען גענוג אויף איין ביים, געקלעקט נאָר אויף איין צאָן. עס פאַנגט אָן צו נודיען, ווען נאָר יעדען ביים דאַרף מען אויסשטרעקען די האַנט און נעמען אַ פעניצעל, און דאָ קען איד, דאַכט מיר, איינשלינגען אַ באַרג.

ווען איד בין נאָך געווען גאָר אַ קליין אינגעלע, האָב איד געהאַט אַ קליין הינטעלע. פאַנטש האָט מען דאָס גערופען. איד אליין פלעג דאָס באַזאָרגען מיט עסען. עמיצער פון אונזער פאַ-מיליע האָט פון יאָנד געבראַכט אַ סך געשאַסענע קאַטשקעס. און מיר האָבען געמאַכט אַ געהויבענע פליישיגע סעודה. אַפּגעגעסען. האָב איד צוגעגרייט די סעודה פאַר פאַנטשען — אַ פולען טע-לער מיט ביינער און נאַשערייען. איד בין ארויס אין דרויסען איהם דאָס אוועקצוגעבען. אין דער מינוט איז גראַד צוגעפאַרען צו אונז אַ גאַסט פון אַ דערבייאַיגער פאַרם. איהם איז נאַכגע-לאַפען אַ ניופּאָנדלענדער הונט, גרויס ווי אַ קאַלב, איד שטעל אוועק דעם טעלער אויף דער ערד. פאַנטש פאַנגט אָן צו דרעהען

מיט'ן עק, און נעמט זיך צו דער אכילה. א ג'דען זעהט ער פאר זיך. א מעודה אויף א האלבער שעה נאכאנאנד. און פלוצלונג — א שפאר און א ווארף — און פאנטש פליהט ווי א שמרוי אין א שטורם-ווינט. דער ניופאונדלענדער ווארפט זיך ארויף אויפ'ן טעלער, א פיסק האט ער א גרויסען און עסען עסט ער בחיפאון. און איידער נאך ער האט פון מיר געכאפט א קנאק איבער די ריפען, האט ער איינגעשלונגען אלעס. ער האט דעם טעלער אויס-געטריקענט; אפילו די פעטע סמנים האט ער אויסגעלעקט.

און פונקט ווי יענער גרויסער ניופאונדלענדער הונט, האב איר זיך אויפגעפיהרט ביים טיש פון אט די צוויי פארזעסענע מיידען. איז האריסבורג. איר האב איהם אפגערייניגט, קיין ברע-קעל ניט איבערגעלאזט. איר האב גאר ניט צעבראכען, נאך איר האב אפגערייניגט די אייער, די פעניצלאלד, די קאפע. דאס דינסט-מיידעל האט געבראכט נאך, און איר האב זי געהאלטען אין איין מטריח זיין. זי האט געבראכט נאך און נאך. די קאפע איז געווען א מחיה, נאר מען האט זי ניט געדארפט טרינקען אין אזעלכע קליינע טעפעלאך. ווען האב איר שוין גע'אלט עסען, אז די גאנצע צייט איז ביי מיר אוועק אויף אַנצוגיסען אזוי פיל טעפעלאך?

נאך איין מעלה האבען זיי געהאט, אט די טעפעלאך: זיי האבען מיר געגעבען צייט זיך צו באַלעקען פון איינעם ביז'ן צוויי-טען. יענע צוויי פארזעסענע מיידען מיט זייערע רויט-און-ווייסע פנים'ער און גרויע לאַקען האבען אין זייער לעבס-טאג ניט אריי-געקוקט אינ'ם קלאַרען געזיכט פון אן אַוואַנטוריסט. זייער גאנ-צען לעבען האבען זיי, ווי מען זאגט, געקנאמען ברויט אין איין דייזשע. אין די זיס-שמעקענדע און ענגע חדרים פון זייער שטיר-לען עקזיסטענץ, האב איר אריינגעטראָגען די שטאַרקע טענער פון א וועלט, וואָס איז אנגעלאָדען מיט'ן קרעפטיגען גערוד פון שוויים און קאמף, מיט ריח פון פרעמדע לענדער און פרעמדע באַדען. זייערע צארטע דאָלאַניעס האב איר א קראַץ געמאָן מיט מיינע מאַזאַלע-וועהענט, מיט יענע לאַנגע מאַזאַלעס, וואָס קומען פון שלע-פען און ציהען שטריק און פון א סך ארבייט מיט א לאַפעטע. און

געטאן האב איך דאס ניט אזוי צוליעב באריהמעריי נאָר כדי צו ווייזען זיי, אז איך, שווערער ארבייטער, האָב א רעכט אויף זייער צדקה.

אַט זעה איך זיי איצטער, אָט די טייערע ליבעע מיידען. פונקט ווי מיט צוועלף יאָהר צוריק, ווען איך בין געזעסען ביי זייער עסטיש. איך שמועס מכת מיון אַרמ־לעבען טרייסעל אזוי וואוילעריש אַפּ אלע זייערע גוטע עצות און שרעק זיי אַז ניט נאָר מיט מעשיות פון מיינע אייגענע אוואַנטיוורעס, נאָר מיט די אוואַנט טיוורעס פון אלע מיינע חברים. זייערע אוואַנטיוורעס ווערען איצט מיון אייגענטום. א גליק נאָר, וואָס אָט די פרויען זיינען געווען אזוי עהרליך און פארטרויאונגספול, ווייטער וואַלטען זיי מיד גע-ווען פאַרפלאַנטערט אין מייזן אייגענער כראַנאָלאָגיע. אָבער דער שפיץ דערפון איז, אַז עס איז געווען א גוטער בייט. פאר זייער קאפּע, אייער און פעניצלאַך האָב איך זיי פינקטליך באַצאָלט. איך איך האָב זיי אונטערהאַלטען ווי א גראַף. מייזן זיצען דאָרט אליין איז שוין געווען אן אוואַנטיוורע פאר זיי, און אן אוואַנטיוורע קען מען סיי ווי ניט אַפּשאַצען.

אַפּגעסען בין איך פון דאָרט אוועק אויף א שפּאַציר אין גאַס. דערווייל ארויסגעכאַפט א צייטונג אין א טיר פון עפעס א פעפּער און זיך אוועקגעלייגט אין א גרינעם פאַרק געוואר ווערען, וואָס ס'האַט זיך אַפּגעטאָן אויף דער וועלט אין די לעצטע פיער-אויצוואנציג שעה. אין פאַרק באַגעגען איך נאָך א טרעמפּ. ער דערצעהלט מיר זיין לעבענס-געשיכטע און האַמפּערט זיך מיט מיר. ער וויל צוזאמען מיט מיר זיך אַנשליסען אַז דער ארמיי פון די פאַר-אייניגטע שטאַאַטען. ער האָט שוין אלעס צוגעגרייט, אַפּגערעט מיט'ן רעקרוטיר-אַפּיצער. ער פאַרשטעהט ניט, פאר וואָס זאָל איך דאָס ניט טאָן. דעם טעם פון א סאַלאַרט האָט ער שוין פאַר-זוכט, מיט עטליכע חדשים צוריק האָט ער געדינט אין קאַקס'ס רעגimענט, וואָס האָט מאַרשירט קיין וואשינגטאָן, און דאָס לעבען איז איהם געפעלען געוואָרען. איך בין אויך געווען אן ערפּאָהרער-נער סאַלאַרט. איך האָב אַמאָל געדינט אין דער... טער ראַטע

פון דער צווייטער דיוויזיע, פון קעלל'ס אינדוסטריעלע ארמיי. אט די ראטע איז באוואוסט אונטערן נאמען „דער נעוואדא-שטויס“ אבער, מיין ארמיי ערפאהרונג האט אויף מיר געווירקט פונקט פאר-קערט. לאז איך דעם טרעמפ אוועק צו די מלחמה הינט, און איך נעם מיינע פיס אויף די פלייצעס און מארשיר אוועק זוכען עפעס אין מויל אריין.

אפגע'פטר'ט אט דעם חוב, לאז איך זיך ארויס אויף א שפא-ציר איבערן בריק פון דער סאסקוועהאנא, צום מערב-ברעג. איצט געדיינק איך שוין ניט, וואס פאר א באז עם לויפט דארט אויף יענער זייט טייר, נאר ליגענדיג אזוי אינ'ם גראז איז מיר איינ-געפאלען צו פארען קיין באלטימאָר, און איך בין טאקע געפארען קיין באלטימאָר, טאקע אויף יענעם באז, ווי מען האָט איהם דאר-טען ניט גערופען. עם איז געווען א ווארימער נאכמיטאָג. ווייטער אויף דעם בריק האָב איך אנגעטראפּען א גאנצע חברה זיך באַדען, פויל איך זיך ניט, וואָרף אַראָפּ מיינע מלבושים און שפרינג אַריין אין וואַסער. דאָס וואַסער איז א פאַרגעניגען. איך געה אַרויס און גיב זיך א נעהם צו מיינע מלבושים — אהא, מען האָט מיר באַ-ראַבעוועט. עמיצער האָט איבערגעטאַפּט אלע מיינע קעשענעס. נו, זאָגט שוין איהר צי איז דאָס אַליין ניט א גאַנצע אַוואַנטירע, גע-נוג כאַטש אויף איין טאַג? איך קען מענשען, וואָס האַבען זייער גאַנצע לעבען זיך ניט געקענט זאָט אַנריידען וועגען אזא פאַסיר-רונג, וואָס האָט מיט זיי געטראַפּען. אמת, דער גנב, וואָס האָט מיינע קעשענעס איבערגעטאַפּט האָט דאָרט קיין אוצר ניט גע-פונען — סך הכל א דרייסיג-פערציג סענט, א חוץ מיין טאַבאַק און סיגאַרעט-פאַפיר; נאר איך האָב דאָך אַבער מעהר ניט גע-האַט, און דאָס גופא איז שוין מעהר, וואָס מען קען ביים גרעס-טען טייל מענשען ראַבעווען: ביי זיי בלייבט דאָך עטוואָס אין דער היים. און איך האָב ניט קיין היים. א רעכטע באַסע-קאַמאַנדע האָט זיך דאָרט געבאַדען. איך האָב זיי אַפּגעמאַסטען, פאַרשטאַנען ווער זיי זיינען און אַנגענומען א פולע מויל מיט וואַ-סער. פונדעסטוועגען פאַרויכערן דאָרף מען. ווענד איך זיך צו

איינעם פון דער חברה נאך א ציגאר-טוטין. איך מעג שווערען.
 אז יענער האט מיר מכבד געווען פון מיין אייגענעם טאבאק.
 איך געה אריבער דעם בריק צום מערב-ברעג. אט דא לויפט
 די ליניע, וואס איך דארף טאקע. קיין סטאנציע זעה איך אבער
 ניט, וואס טוט מען? ווי אזוי כאפ איך זיך ארויף אויפ'ן פראכט-
 צוג אט דא א טאקע און פארשפאר געהן זוכען ערגעץ א סטאנ-
 ציע? נאר אט הויבען זיך די רעלסען ארויף אויף א משופע'ר
 ווענדונג. צו שנעל לויפען קען דא ניט קיין איבערגעלאדענער
 פראכט-צוג. אבער ווי שנעל לויפט ער דא? אויף דער
 צווייטער זייט פון די רעלסען ציהט זיך א הויכער ברעג. ביים
 ראנד, אויפ'ן סאמע שפיץ, דערזעה איך א מענשליכען קאפ ארויס-
 שטעקען פונ'ם גראז. אפשר ווייסט ער ווי שנעל דער באן לויפט
 ארויף אויף אט דער ווענדונג? אפשר ווייסט ער ווען דער באן
 געהט דא פארביי צו דרום צו? איך טהו איהם א רוף און פרעג דאס
 איהם. ער ווינקט צו מיר, איך זאל ארויפקומען אויפ'ן בארג.
 פאלג איך איהם. איך קום ארויף און טרעה דארט נאך פיער
 מענשען ליגען אינ'ם גראז נעבען איהם. א קוק אהער און אהין,
 איך ווייס שוין ווער די חברה זיינען — אמעריקאנער ציגיינער.
 אויפ'ן ברייטען פלאץ, וואס שפרייט זיך ווייט פון ברעג,
 צווישען די בוימער זיינען געשטאנען עטליכע מאדנע ווע-
 גענער. אפגעריסענע האלב-נאקעטע קינדער האבען זיך ארומגע-
 שלעפט, איבערן לאנער. האבען אבער אויסגעמייט דאס פלאץ.
 וואו די מענער זיינען געלעגען, כדי זיי ניט צו באומרוהיגען. עט
 ליכע מאגערע, מיאוסע און אויסגעהארעוועטע פרויען האבען פויל
 זיך געפארעט מיט'ן בעליבת'ישקייט, און איינע, האב איך בא-
 מערקט, איז געזעסען אליין אויף א וואגען, איהר קאפ אראפגע-
 האנגען ארויסגעשפארט אביסעל פאראויס, איהרע קני אויפגע-
 הויבען ביז איהר מאָרדעטשקע און לויז ארומגעשלאסען מיט איהר
 רע ארעמס. זי האט ניט אויסגעזעהן גליקליך. עס האט געשיינט
 אז איהר האט קיין זאך ניט געקימערט — אין דעם האב איך זיך
 טועה געווען, ווייל שפעטער האב איך געזעהען, אז זי קימערט זיך

יאַ פאַר עפעס. אלע צעהן מאָס מענשליכע יסורים זיינען געלע-
גען אויף איהר פנים, און דערצו, האָט מען געזעהען אין דעם
אויסדרוק פון איהר פנים די טראגישע אומפעהיגקייט מעהר צו
ליידען. איהר פנים האָט אויסדריקליך דערצעהלט, אז קיין זאך
קען איהר שוין מעהר ניט וועה טאָן; נאָר אין דעם האָב איר זיך
אויך טועה געווען.

איר ליג אזוי אין גראַז אויפ'ן ברעגבאָרג און שמועס מיט
די מענער. מיר זיינען דאָך קרובים — ברידער. איר בין דער
אַמעריקאַנער טרעמפּ, און זיי — די אַמעריקאַנער ציגיינער. דורכ-
ריידען זיך האָבען מיר געקענט: איר האָב געקענט זייער פאַר-
שטעלטע שפראַך, זיי — מיינע. נאָר צוויי פון זייער חברה זיינען
אזעק אויף יענער זייט טייד, קיין הערריסבורג „מאַשענעווען“. גע-
וועהנליך זיינען די חברה ספעציאליסטען. האָבען עפעס אַ מלאכה
אין דער האַנט. אַט די צוויי חברה זיינען געווען פאַראסאל —
פאַריכטער; וואָס פאַר אַ מין שפּיצעל עס איז געווען דערין באַ-
האַלטען האָט מען מיר ניט געזאָגט, און עס האָט מיר ניט געפאַסט
זיי צו פרעגען.

עס איז געווען אַ זעלטענער טאָג. דער ווינט איז ווי אינגאנצ-
צען אַפגעשטאַרבען, און מיר האָבען זיך אזוי געווארעמט אַנט-
קעגען דער בלענדענדער זון. פון איבעראַל האָט זיך דערטראַגען
דאָס טעמפע זשומען פון אלערליי קליינע פליגעלאך און די ער-
פרישענדע לופט איז פול געווען מיט ריחות פון דער זיסער ערד
און פון גרינע גראַזען. מיר זיינען געווען אזוי פויל, אז מעהר ווי
אונטערבורטשען האָבען מיר ניט געקענט אין די צווישען-געשפּרעך
כען. פּלוצלונג, נאָנץ אומגעריכט איז די שטילקייט און רוהיגקייט
אויפגעטרייסעלט געוואָרען דורכ'ן מענשען.

צוויי באַרוועסע אינגלאַך האָבען זיך מיט עפעס פאַרזינדיגט,
עובר געווען אויף עפעס אַ דין פון זייער שלחן ערוך — וואָס זיי
האָבען געמאַן האָב איר ניט געוואוסט; אַ מאָן, וואָס איז נעבען
מיר געלעגען האָט זיך פּלוצלונג אויפגעהויבען און האָט זיי אַ רוף
געמאַן צו זיך. ער איז געווען דער עלטסטער פון דער מחנה, אַ מאָן

מיט א שמאלען שמערען און מיט שמאלע אייגעלאך. זיינע דינע ליפען און אויסגעקרימטע סארדאנישע שטריכען האבען ערקלערט פארוואס די צוויי אינגלאך האבען א שפרונג געטאן און זיך צו גויפגעקנייטשט ווי איבערגעשראקענע הירשען ביים קלאנג פון זיין קול. זייערע פנימ'ער זיינען ווי פארשטיינערט געווארען פאר שרעק. דרעהען זיי זיך אויס אין אימה און לויפען. רופט ער זיי צוריק. איין אינגעל האלט זיך צוכיסעל אָפּ. ניט ווילענדיג, זיין קליין מאגער קערפערל צייגט דייטליך די מלחמה צווישען זיין שרעק און פארשטאנד. ער וויל זיך אומקערען. זיין אינטעליגענץ און אמאָר ליגע ערפארונג זאגען איהם אונטער בעסער זיך אומצוקערען און ניט לויפען ווייטער. אָבער ווי בעסער דאָס איז ניט, איז דאָס שרעקליך גענוג. זיינע פיס פאלגען איהם ניט און אליין פון זיך לויפען זיי ווייטער.

פונדעסטוועגען האלט ער זיך צוכיסלאך אָפּ, און אזוי, וואָס לענדיג קומט ער צו ביז די בוימער. דאָרט שטעלט ער זיך אָפּ. דער עלטסטער פון דער מחנה ריהרט זיך ניט פונ'ם צָרט, לויפט ניט נאָך. פּאָמעלאך געהט ער צו צו אַ וואָגען, שלעפט פון דאָר טען אַרויס א גראָבע בייטש און קומט צוריק אַרויס אויפ'ן אָפענעם פּלאַץ. רוהיג שטעהט ער, קיין וואָרט רעדט ער ניט; טוט אפילו ניט קיין פינטעל מיט'ן אויג. ער איז דאָס געזעץ, ער איז קהל. אומרחמנות'דיג, אלמעכטיג. אזוי שטעהט ער אין מיטען פּלאַץ און וואָרט. איך ווייס און אַלע ווייסען, אפילו די צוויי אינגלאך אינ'ם שאַטען פון די בוימער ווייסען אויף וואָס ער וואָרט.

דאָס אינגעל, וואָס האָט זיך צוריקגעהאַלטען איז צוריק גע-קומען. זיין פנים פול מיט שרעק, האָט עדות געזאָגט אויף זיין פעסטען באַשלוס. דאָס אינגעל וואָקעלט זיך ניט. און, מאַלט אייד, די שטראַף איז ניט געווען פאר'ן ערשטען טאָג, נאָך פאר'ן אַנטלויפען. נוהג געווען האָט זיך דער עלטסטער אקוראַט ווי די הויכגעשעצטע געזעלשאַפט, צווישען וועלכער ער אליין לעבט. מיר באַשטראַפען אונזערע פּאַרברעכער — אַנטלויפען זיי, כאַפּען מיר זיי ווידער און פאַרגרעסערן זייער שטראַף.

דאס אינגעל קומט צו צום עלטסטען, שמעלט זיך אפ אויף א געניגענדער ווייט, כדי די בייטש זאל האבען פלאץ גענוג זיך צוהוידען און איהם שמייסען. די בייטש האט א פייה געמאן אין דער לופט און מיר האט א טיאכקע געמאן דאס הארץ פונ'ם קלאפ, וואס אזא שוואונג טראגט מיט זיך. אויפ'ן דינינקען קליין פיסעלע איז גלייך געווארען א ווייסער סימן, וואו די בייטש האט זיך ארומגעוויקעלט און זיך איינגעשניטען, און ארום ווייסען סימן האט גלייך אויפגעטראגען א בארג. אויף עטליכע ערטער, וואו די הויט האט געפלאצט האט פאמעלאך אנגעהויבען צו פליסען בלוט, און ווידער האט די בייטש א פייה געמאן און דער גאנצער קערפער פונ'ם אינגעל האט זיך א ניין געמאן אין א זייט, פון דער ווייטען נאך, דערפיהלענדיג דעם לויפענדען קלאפ. דאך פון ארט האט ער זיך אפילו ניט געריהרט. זיין עקשנות האט זיך נאך געהאלטען. נאך א בערגעל איז אויפגעטראגען געווארען און א דריטער. ערשט ביים פערטען קלאפ האט דאס אינגעל ארויס געלאזט א געשריי. ער האט שוין מעהר ניט געקענט איינשמעהן. און פון דעמאלט האט ער ביי יעדען קלאפ אויפגעשפרונגען און זיך אראפגעזעצט שרייענדיג מיט באנומענע קולות. ער האט אבער אפילו קיין פארזוך ניט געמאכט צו אנטלויפען. און ווען די עקזער קוציע האט זיך געענדיגט, נאך א דוצענר אזעלכע שמיץ, — איז ער אוועק בניקענדיג און קוויטשענדיג צו די וועגענער.

דער עלטסטער איז געשמאנען רוהיג און געווארט. דאס צווייטע אינגעל איז ארויסגעקומען פון צווישען די בויער. ער איז אבער ניט צוגעקומען גלייך. ער איז צוגעקראכען ווי א הינטעל, וואס חנפ'עט זיך. אט באהערשט איהם א פחד און ער טאנצט אפ צוריק עטליכע טריט. ער קערט זיך אבער גלייך אום און דרעהט זיך אלץ געהענטער צו צום מאן, בניקעט, און פון האלץ רייסען זיך ארויס מאדנע אומדייטליכע געשרייען ווי פון א חיה. איד האב געזעהען אז ער האט אפילו נאך ניט א קוק געמאן אויפ'ן מאן. ער האט נאר געקוקט אויף דער בייטש, און פון זיינע אויגען האט געשמראמט א פחד, וואס האט מיך ביים הארצען א נעם

געטאן — דער ווילדער פחד פון א קינד וועמען מען פייניגט נאָר אַהן א גרעניץ. איד האָב געזעהען, ווי געזונטע מענשען פאַלען אַוועק רעכט און לינקס אויפ'ן שלאַכט־פּעלד, און מען לאָזט זיי דאָרט אזוי איבער זיך צו שלענגלען און וויקלען אין זייער נסיסה. איד האָב געזעהען ווי צענדליגער מענשען ווערען אויפגעריסען און צושטויבט דורך פּלאַצענדע קאַנאַנעו־באַמבעס; נאָר דאָס אלץ איז אַבער א שפּילעכעל און געלעכטער, אזוי האָב איד געפּיהלט, אין פאַרנלייך מיט די יסורים פון אַט דעם קינד.

די עקזעקוציע האָט זיך אָנגעפאַנגען. די שמיץ וואָס דער ערשטער אינגעל האָט געכאַפט איז געווען א געלעכטער אין פאַר־גלייך מיט אַט די שמיץ. אין א רגע האָט זיך שוין דאָס בלוט געגאַסען פון זיינע קליינע פּיסלאַך. ער האָט געטאַנצט, זיך גע־שלענגעלט, זיך איינגעבויען אין דרייען אזוי, און מען האָט געקענט מיינען, און דאָס איז עפעס א מין פאַנטאַסטישע קוקלע, וואָס טאַנצט אויף א שטריקעל. איד זאָג „מען האָט געקענט מיינען“ ווייל זיינע געשרייען האָבען דאָס „מיינען“ גלייך אפּגעלייקענט. און זיינע געשרייען זיינען געווען שאַרף, שניידיק; קיין איין היי־זעריגער רוף, נאָר דאָס דינע סעקסלאָזע קול פון א קינד. ס'איז שוין אזוי ווייט דערגאַנגען, און דער אינגעל האָט דאָס שוין מעהר ניט געקענט אויסהאַלטען. דער געדאַנק האָט איהם פאַרלאָזען, און ער האָט געמאַכט א פאַרזוך צו אנטלויפּען, נאָר איצט איז דער מאַן אַבער אַוועק נאָר איהם אין מיט דער בייטש איהם ווי דער ארויפגעטריבען צוריק אויפ'ן אָפּענעם פּלאַץ.

און פּלוצלונג ווערט דאָס אונטערבראַכען. איד דערהער א ווילדען שטיקענדען געוויין. די פרוי, וואָס איז געזעסען אויפ'ן וואַגען איז אראָפּ פון דאָרט און גלייך געלאָפּען אַפּצושטעלען די עקזעקוציע. זי איז אריין צווישען דעם מאַן און דעם אינגעל. „דו ווילסט עטליכע, האָ?״ האָט ער א זאָג געטאן און א פאַד געטאן מיט דער בייטש. „נו גוט, נו“.

ער האָט גלייך פאַרהויבען די בייטש אויף איהר. איהר קליידעל איז געווען לאַנג, האָט ער זיך אויף די פיס אפילו ניט

געצילט. ער האָט זיך פאַרמאַסטען אויף איהר פנים, וועלכען זי האָט פאַרדעקט ווי נאָר זי האָט געקענט מיט איהרע הענט און מיט די עלענבויגענס אראַפלאַזענדיג דעם קאַפּ צווישען איהרע דאַרע אַקסלען. די קלעפּ האָט זי געכאַפּט אויף די הענט און אויף די מאַגערע אַקסלען. העלדישע מוטער! זי האָט פאַראויס געוואוסט וואָס זי געהט דאָ טאָן. דער אינגעל, וואָס האָט נאָך אַלץ געשריען מיט באַנומענע קולות איז אוועק ערגעץ צווישען די וועגענער.

די גאַנצע צייט האַבען די פיר מענער, וואָס זיינען געלעגען נעבען מיר, געקוקט און זיך אפילו פון אַרט ניט געריהרט. איך האָב זיך אויך ניט א ריהר געמאַן. און דערצעהל דאָס אפילו אַהן בושע; הגם מיין פאַרשטאַנד האָט שווער געקעמפט מיט מיינ געד פיהל אויפצושטעהן און זיך אריינמישען. איך האָב געקענט דאָס לעבען. וואָס וואָלט געווען אַרויסגעקומען דער פרוי אדער מיר, ווען די פינף מענער דאַרטען אויפ'ן ברעג פון דער סאַסקוועהאַנאַ זאַלען מיר געווען דערשלאָגען אויף טויט? איך האָב אַמאָל געדעהן ווי מען האָט אויפגעהאַנגען אַ מענשען, מיינ גאַנצע נשמה האָט אויפגעשטורעמט מיט פראַמעסט, איך האָב אַבער אפילו קיין פּיפּס ניט געמאַן. וואָלט איך נאָר געווען דאָס מויל געעפענט וואָלט מען מיר מייז פנים געווען צוקלאַפּט מיט א רעוואָלווער. דאַרט האָט דאָס געזעץ געהייסען דעם מענשען אויפהענגען, און דאָ, אין דער ציגנינער-מחנה האָט דאָס געזעץ געהייסען שמויסען די פרוי.

פונדעסטוועגען, איז די אורזאכע וואָס איך האָב זיך ניט אַריינגעמישט אי דאַרט אי דאָ געווען ניט אַזוי צוליעב דרך ארץ פאַר'ן געזעץ, נאָר ווייל דאָס געזעץ איז געווען שטאַרקער פון מיר. ווען ניט די פיר מענער, וואָס זיינען געלעגען נעבען מיר אינ'ם גראַז, וואָלט איך מיט פאַרגעניגען געווען זיך צוגעשלאַפּט צום מאַן מיט דער בייטיש, און איך בין זיכער, — ווען נאָר עמיצער פון די פרויען וואָלט מיר פריער ניט דערשטאַכען מיט א מעסער אדער געפּלעט דעם מוח מיט א דרענגעל, — אז איך וואָלט פון איהם געמאַכט אַ קאַשע. נאָר די פיר מענער זיינען יע געלעגען נעבען

מיר, אינ'ס גראָז. זייער געזעץ איז דערפאר געווען שטארקער פון מיר.

אד! גלויבט מיר, איד האָב גענוג געליטען. איד האָב שוין אַמאָל געזעהען ווי מען שלאָגט פרויען, קיינמאָל האָב איד אבער אַזא מין שלאָגען ניט געזעהען. איהר קלייד ארום די אקסעל איז צופאַסעוועט געווארען. איין קנאַק, וואָס האָט זיך דורכגעריסען דורך איהר „פאנצער“ האָט איהר אויפגעטראָגען א בלוטיג בער-געלע איבערן גאנצען פנים פון איין באַק צו דער צווייטער. ניט איין מאָל און ניט צוויי מאָל ניט אפילו קיין דוצענד אדער צוויי דוצענד, נאָר ענדלאָז, אַהן א צאָל האָט די בייטש זיך איינגע-שניטען און ארום געדרעהם ארום איהר לייב — א שווייס האָט מיך באַדעקט, דער אטעם האָט מיך פאַרכאַפּט. איד האָב זיך מיט ביידע הענט איינגעפלאַכטען אינ'ס גראָז און דאָס מיט די וואַרצ-לען אויסגעריסען. און די גאַנצע צייט האָט מיר מיין פאַרשטאַנד גע-האַלטען אין איין אונטערזאָגען, „נאַר! נאַר!“ אַט די אויפגע-שוואַלענע קישקע האָט פאַרפּולט דעם בעכער. איד האָב אנגע-פאַנגען זיך אויפהויבען; נאָר דער מאַן, וואָס איז געלעגען געבען מיר האָט מיט זיין האַנט אראָפּגעדריקט מיין אקסעל.

„פאוואָליע, רב קרוב, פאוואָליע,“ האָט ער מיך געווארנט שטילערהייט. איד האָב אויף איהם א קוק געמאַן. ער האָט אויף מיר געקוקט גלייך, אפילו ניט געטאָן קיין פינטעל מיט'ן אויג, ער איז געווען גרויס, ברייט-פלייציק מיט שטאַרקע מוסקולען; זיין פנים פויל, פלעגמאַטיש, פאַרשלאַפען, הגם פריינדליך אָבער ניט היציג, כמעט אַהן אַ נשמה—עפעס אַ ניצויץ וואָס לייכט זיך קוים-קוים, ניט ביזן, ניט מאַראַליש, טעמפ און עקשנותדיג. א חיה איז דאָס גע-ווען, די אינטעליגענץ האָט קוים דאָרט געצאַנקט, א גוטמאָטיגע חיה קרעפטיג און פאַרשטענדיג ווי א נאָרילאַ. ער האָט מיך קרעפ-טיג אראָפּגעדריקט מיט זיין האַנט, און איד האָב זיך שוין משער געווען ווי קרעפטיג זיין מוסקול איז. איד האָב א קוק געמאַן אויף די אנדערע חיות. צוויי פון זיי ליגען זיך גאַנץ רוהיג און גלייכ-גילטיג, דער דריטער האָט זיך אַזש באַלעקט פון דער סצענע; מיין

שכל איז צו מיר צוריק געקומען, איד האב זיך אפגעלאזט און צוריק זיך אויסגעצויגען אויפ'ן גראז.

מיין געדאנק האט מיר איצט אריבערגעטראגען צו די צוויי פאר-זעסענע מיידען, וואָס האבען מיר היינט אין דער פריה מכבד געווען מיט אזא סעודה. זיי האט אפגעטיילט פון אַט דער סצענע סך הכל ווייניגער פון צוויי מייל. איצט, אין אזא פראכטפאָלען טאג, אונטער אזא זיס-וואַרעמער זון האט מיינער אַ ברודער געשלאָגען זיי-ער אַ שוועסטער. אַט איז אַ בלעטעל פונ'ם לעבען, און זיי וועלען עס קיינמאָל ניט אנקוקען אפילו — און עס איז טאַקע בעסער אזוי, הגם, אַהן דעם וועלען זיי קיינמאָל ניט קענען פארשטעהן זייערע שוועסטער, זיי וועלען אפילו ניט וויסען פון וואָס פאר אַ ליים זיי זיינען אויסגעקנאַמען געווארען, ווייל ס'איז ניט באַ-שערט, אז אַ פרוי, וואָס לעבט אין זיס-שמעקענדיגע חדרים זאָל זיין אין דער זעלביגער צייט אַ שוועסטערל דער גאנצער וועלט.

די עקזעקוציע האָט זיך געענדיגט, די פרוי האָט שוין מעהר ניט געשריען. זי האָט זיך ווידער אוועקגעזעצט אויף איהר פלאץ אינ'ם וואַגען. די אנדערע פרויען זיינען אפילו צו איהר ניט צו געגאנגען — אויף דער מינוט. זיי האָבען מורא געהאט. זיי זיינען אָבער שפעטער אביסעל יא צוגעקומען. דער מאן האָט אוועק געלייגט די בייטש, איז צוגעקומען צו אונז און האָט זיך אַ וואַרף געטאן אויפ'ן גראַז נעבען מיר. ער האָט שווער געסאַפעט פון זיין פראצע. מיט'ן אַרבעל פון זיין רעקעל, האָט ער אפגעווישט דעם שווייס פון זיין פנים און אזוי געווארפען און ארויסרופענדיען בליק אויף מיר. איד האָב איהם געענטפערט מיט אַ זאָרגלאָזען בליק, ווי איינער זאָגט, ס'איז ניט מיין דאָנה, וואָס דו טוסט דאָר-טען. איד בין ניט אוועק פֿלוצלונג. איד בין נאָך געלעגען אַרום אַ האַלבע שעה; דאָס האָט געפאָדערט די עטיקעטע און דאָס איז געווען גאנץ טאַקטיש. איד האָב גערויכערט סיגארעטלאך וועלכע איד האָב טאַקע ביי זיי געקראָגען און ווען איד האָב זיך אַראָפֿ געלאָזט פונ'ם באַרג צו די רעלסען האָב איד שוין געהאט אלע נויטיגע ידיעות מכת דעם צוג, וואָס לויפט קיין דרום צו.

נו, וואָס איז דאָרטען אזוי? נאָך אַ בלעטעל פּונ'ם לעבען, ניט מעהר; און ס'זיינען דאָ נאָך ערגערע בלעטלאך, אַ סך ערגערע, וואָס איד האָב געזעהען. איד האָב אמאָל אין אַ לעקציע געזאָגט (אין אַ ווייז, אזוי האָבען מיינע צוהערער געגלויבט), אַז דער הויפט חלק צווישען אַ מענשען און אַ חיה איז די שלעכטע באַהאַנדלונג פון פרויען. קיין אנדער חיה באַהאַנדעלט ניט שלעכט די „זי“ אפילו דער וואָלף אדער גאָר דער שרעקליכער בילל-וואָלף טראָגט אויף זיך ניט אזא זינד. דער הונט וואָס איז דעגענערירט גע- וואָרען דורך דעם מענשענעם געוואוינהייטען טוט דאָס אויך ניט. אין דער הינזיכט האָט דער הונט נאָך איינגעהאַלטען זיין ווילדען אינסטינקט, דער מענש אָבער האָט פאַרלאָרען אלע זיינע ווילדע אינסטינקטען — אַמווייניגסטענס די גוטע.

איהר ווילט ערגערע בלעטלאך פּונ'ם לעבען ווי די, וואָס איד האָב באשריבען? לעזט די באריכטען וועגען קינדער-אַרבייט אין די פאַראייניגטע שטאַטען, די באריכטען פון מזרח, פון מערב, פון צפון, פון דרום, קיין חלק ניט פון וואנען — און ווייסט אז מיר אלע, פראַפיטען-זוכער וואָס מיר זיינען, זיינען אליין די זע- צער און דרוקער פון ערגערע בלעטלאך פּונ'ם לעבען ווי דאָס בלע- טעל פון ווייב-שלעגערדיי אויפ'ן ברעג פון דער סאַסקאַוועהאַנאַ.

איד בין אַראָפּ אַ הונדערט יאָרד נידעריגער צום סאַמע אַנפאַנג פון דער רעלסען-ווענדונג, דאָרט, וואו די ערד איז אַביסעל האַרטער. דאָ פאַרהאַלט דער באַהן זיין געלויב, און שלעפט זיך פאַמעלאך אַרויף'ן באַרג, און דאָ האָב איד שוין געטראָפּען אַ האַלבען רוצענד טרעמפּס, וואָס האָבען אויך געוואָרט אויפ'ן צוג. עטליכע האָ- בען געשפּילט אין זיבעטלאך, מיט אַן אַלט פעשעל קאַרטען. איד בין אַרײַן אין קאַז. אַ ניגער האָט אַנגעפאַנגען איבערצוטאַשען די קאַרטען. ער איז געווען פעט און יונג. זיין פנים איז געווען קיילעכדיג ווי די לבנה. די גוט-מוטיגקייט האָט פשוט אַרויסגע- שטראָמט פון זיין פנים. מען האָט געקענט זעהען ווי זי פליסט פון איהם. ווי נאָר ער האָט מיר דערלאָנגט די ערשמע קאַרט, שטעלט ער זיך אָפּ און זאָגט:

„זאג נאר, טרעמפעניו, האב איר דיד ערגעץ פריהער ניט געזעהען?“

„זיכער האסטו מיר געזעהען“, ענטפער איר. „און דו האסט דאמאלט גאך ניט געטראגען אזעלכע בגדים.“
ער איז פארגאפט געווארען.

„געדיינקסטו באפאלא?“ האב איר זיך נאכגעפרעגט.

ער האט מיר דערקענט, און האט מיר אפגעגעבען א חבר'שען ברודר-הבא מיט פרייד, געלעכטער און פארשידענע הויות; ווייל אין באפאלא האט מען ביי איהם אראפגענומען זיינע קליידער בעת ער איז אפגעזעסען זיין טערמין אין דער „איריע-טורמע“. ער איז אבער אין דעם ניט געווען קיין בן יחיד, ביי מיר האט מען אויך אראפגענומען מיינע קליידער ווען איר בין אפגעקומען מיין שטראס. די שפיעל האט זיך פארצויגען, און איר בין געוואהר געווארן רען וואס מען שטעלט דא אין קאן. אראפ אונטען ביים ברעג, נעבען טייד, האט זיך געצויגען א משופע, שמאל שטעגעלע צו א קוואל א פינף-אור-צוואנציג פוס טיעף. מיר האבען געשפילט ביים סאמע עק פונ'ם ברעג. דער וואס האט פארשפילט האט געדארפט מיט א קליין בלעכען קריגעלע פון קאנצענטרירטער מילך, זיך אראפלאזען צום קוואל און טראגען וואסער פאר די, וואס האבען געוואונען.

דער ערשטער קאן האט זיך געענדיגט און דער ניגער האט פארשפילט. ער האט גענומען דאס קליינע בלעכענע מיך-קריגעלע און זיך אראפגעלאזט אונטען און מיר דא פון אויבען האבען דער-ווייל פון איהם געשפעט און זיך גערייצט מיט איהם. מיר האבען געטרונקען ווי די פיש. צוליב מיר אליין האט ער זיך געמוזט מטריח זיין פיער מאל, די אנדערע זיינען אויך געווען אזוי דורשטיג. דאס שטעגעלע איז געווען זייער משופע און דער ניגער פלעגט זיך אפט, אין וועג, בעת ער איז ארויפגעקומען מיט דער וואסער, אויסגלייטשען און אויסגיסען דאס קריגעלע און נאכאמאל זיך אראפלאזען גאך וואסער. ער איז אבער איינמאל אין כעס ניט גע-ווארען. ער האט אזוי הארציג געלאכט, ווי יעדער איינער פון

אונז; דערפאר טאקע פלעגט ער זיך אזוי אָפּט אויסגליטשען. ער האָט אונז אויך פאַרזיכערט, אַז ער וועט אויסטרינקען דעם ירד'ן ווען עמיצער אַנדערש וועט פאַרשפּילען.

אַפּגעלאָשען אונזער דורשט, פּאַנגען מיר אָן אַ נייעם קאַז. אין ווידער אַ מאָל האָט דער ניגער פאַרשפּילט און ווידער האָבען מיר געטרונקען ווי פּיעל נאָר מיר האָבען געקענט. אַ דריטער קאַז און אַ פּערטער האָט זיך אויך אזוי געענדיגט. און אַלע מאָל אין דער טונקלער לבנה־פנים שיער ניט צוועצט געוואָרען פון געלעכטער. וואָס דאָס מוזל זיינער האָט צו איהם זיך אזוי אָנגעטשעפּט. און מיר זיינען פאַר נחת שיער ניט צושמאַלצען געוואָרען מיט איהם אינאיינעם. מיר האָבען געלאַכט ווי זאָרגלאָזע קינדער אָדער גע־טער אַט דאָ, ביים עק פּונ'ם ברעג. איך ווייס, אַז איך האָב גע־לאַכט ביז מיר האָט געדוכט אַז אַט־אַט שפּרינגט ביי מיר דער קאַפּ אַראָפּ, און געטרונקען האָב איך פון אַט דעם בלעכען מילך־קריגעלע ביז איך בין געוואָרען דורכגעזאַפּט מיט וואַסער. אַז ערענסטע דיסקוסיע האָט זיך אָנגעפּאַנגען צי וועלען מיר קענען אַרויפּטאַנצען אויף דער פּראַכט־צוג בעת ער שלעפּט זיך אַרויף אויף אַט דער משופּע ווענדונג; אפּשר וועט ער נאָר בלייבען שטעהן צוליב דער שווערער משא פון דער וואַסער. אַט דער פּונקט האָט אינגאַנצען אוועקגעלייגט דעם ניגער. גאַנצע פינף מינוטען האָט ער קיין וואַסער ניט געקענט טראָגען, ער האָט זיך געקאַטשעט אויף דער ערד פון געלעכטער.

די לאַנגע שאַטנעם האָבען זיך אַלץ ווייטער צוצווינגען איבער'ן טייך. דער ווייכער קיהלער בין־השמשות האָט זיך אָנגערוקט און מיר האָבען נאָר אַלץ געטרונקען וואַסער אין אונזער שוואַרצער שר־המשקים האָט געבראַכט מעהר און מעהר. די פרוי, וואָס מען האָט מיט אַ שעה צוריק געשלאָגען, האָב איך שוין פאַרגעסען. דאָס אין געווען אַז איבערגעלייענט און איבערגעמישט בלעטעל; איצט בין איך שוין געווען באַשעפּטיגט מיט אַ ניי בלעטעל און ווען דער לאַקאָמאַטיוו וועט אַ פייה טאָן ביי דער ווענדונג, וועט זיך דאָס בלעטעל אויך ענדיגען, און אַ פּריש בלעטעל וועט זיך אָנפּאַנגען.

אט אזוי בלעטערט זיך דאס בוך פון לעבען. א בלעטעל נאך א בלעטעל אהן א סוף — ווען מען איז יונג.

און מיר שפילען ווידער. דאס מאל האט דער ניגער שוין ניט פארלארען. דער קרבן איז געווען א מאגערער טרעמפ. מיט א קרענקליך אויסזעהען. ער האט פאר דער נאנצער צייט געלאכט ווייניגער פון אונז אלעמען. זאגען מיר, מיר ווילען שוין מעהר ניט קיין וואסער — דאס איז געווען דער ריינער אמת. קרח'ס גוטס אדער א פרעם מאשין וואלט אפילו קיין טראפען וואסער אין מיר ניט געקענט אריינפרעסען, אזוי פול בין איך געווען. דער ניגער האט אויסגעזעהען ענטוישט. ער האט זיך אבער באלד א הויב געטאן לכבוד דער אנגעלענעהייט און א זאג געטאן, אז ער וויל וואסער. ער האט טאקע כאמת געוואלט וואסער. בריינגט איהם דער טרעמפ אביסעל וואסער און נאך אמאל וואסער און ווי דער אמאל וואסער. דער מעלאנכאלישער טרעמפ האט געהאלטען אין איין בריינגען וואסער, זיך געשלעפט ארויף אין אראפ איבער דעם שמאלינקען משופע־שטעגעלע און דער ניגער טרינקט און הייסט זיך בריינגען נאך. ער האט מעהר געטרונקען ווי מיר אלע צוזאמען. די נאכט האט זיך אנגערוקט, די שטערען האבען זיך באוויזען און ער טרינקט אלץ. איד מיין ווען דער צוג זאל ניט געווען א פייה טאן, וואלט דער ניגער נאך ער היום דארטען געלעך גען און געשלינגען וואסער און זיך נוסם געווען אין דעם מעלאנכאלישען טרעמפ.

נאך דער באהן האט א פייה געטאן. דאס בלעטעל האט זיך געענדיגט. מיר זענען אלע אויפגעשפרונגען און זיך אויסגעשטעלט געבען די רעלסען. אט קומט דער צוג, סאפעט און הוסט, שלעפט זיך ארויף אויף דער ווענדונג. מיט דעם פראנט־לאמטערן מאכט ער פון נאכט — טאג, ווארפט אן אונזערע שאטענס זעהר בולט. דער לאקאמאטיוו געהט פארביי, מיר לאזען זיך אלע נאכלויפען. עטליכע פון אונז טשעפען זיך אן אויף די זייטיגע לייטערלאד, און דערע וויענען זיך אריין אין די זייט־טירען. איד בין ארויף אויף

א פלאַכען וואַנאָן, אַננעלאַדען מיט געהילץ. איד פאַרקלייב זיך
ערגעץ אין אַ גוטינקען ווינקעלע, ציה זיך אויס אויפ'ן רוקען, לעג
צוקאַפּענס אַ צייטונג. די שטערען פינקלען איבער מיר און לויפען
אַהער און אַהין. אַט אַזוי קוקענדיג אויף די שטערען, ווער איד
אַנשלאַפּען. דער טאַג האַט זיך געענדיגט — איינער פון מיינע
טעג. מאַרגען וועט קומען אַן אַנדער טאַג. און איד בין יונג.

אריינבעפאלען

אַרײַנגעפאַלען.

צו דער סטאַנציע נײַאָנאַר-פּאַלם בין אײַך אָנגעקומען אײַן אַ פּוּלמאַן-וואַגאָן מיט אַ טיר אײַן דער מיט, אָדער פּראַסט גערעדט, אײַן אַ פּראַכט-וואַגאָן. אַגב, אַ פּלאַכער פּראַכט-וואַגאָן אײַן צווישען אונזער חברה באַוואוסט אונטער'ן נאָמען „גאַנדאַלא“, מיט'ן טראַפּ אויף דער צווייטער זײַלכע און דוקא צוצווינגען. קום אײַך אָן שוין נאָך מיטאַג, און גלייך פּונ'ם פּראַכט-צוג לָאָז אײַך זײַך אַוועק צו די וואַסער-פּאַלען. און ווי נאָר מײַנע אויגען האַבען באַריהרט אַט דאַס וואַונדער-בילד, בין אײַך שוין געווען אַ פּאַרפּאַלענער. אײַך האַב זײַך שוין נײַט געקענט אַפּרייסען דערפּון. נײַט געקענט פּשוט געהן ערנעץ בעטען עפעס עסען. אפילו אַ „עקטיש“ וואַלט מײַך נײַט געקענט געווען אַוועקנאַרען פּון דאַרט. דערווייַל פּאַלט צו די נאַכט — אַ שעהנע לַבּנה-נאַכט — און אײַך שטעה דאַרט אַזוי אַפּ ביז אַרום נאָך עלף. איצט מוז אײַך שוין אַ נישטער טאָן ערנעץ אַ פּלאַץ איבערצו „כירען“ די נאַכט.

„כירען“, „אויסציהען זײַך“, „זײַך אַ וואַלגער טאָן“, „אַראַפּ לָאָזען אַן אויער“, זענען אַלץ ווערטער, וואָס מײַנען אײַן זאָך: שלאַפען. עפעס האָט זײַך מײַך געבאַמבעלט אײַן קאַפּ, אַז נײַאָנאַר-פּאַלם אײַן אַ „שלעכטע“ שטאַט פאַר טרעמפּס, לָאָז אײַך זײַך אַוועק אויף די פעלדער. אײַך טאַנץ אַריבער אַ פּלוים און „גיב זײַך אַ וואַלגער“ אויפ'ן פעלד. „קהל“ וועט מײַך באַין אופן דאַרט נײַט געפּינען, טרײַסט אײַך זײַך אַליין, ציה זײַך אויס ווי לָאָנג אײַך בין און שלאַפּ אײַן אויפ'ן גראַז ווי אַ פּיצעלע קינד. עס אײַן געווען אַזוי מחי'דיג וואַרעם, אַז די נאַנצע נאַכט האַב אײַך זײַך אפילו אײַן מאָל נײַט איבערגעדּרעהט. עס הויבט אָן שאַרען אויף טאַג,

עפען איד אויף די אויגען און דערמאָן זיך באַלד אַז די וואַונדער־
באַרע וואַסער־פּאַלען. איד טאַנץ צוריק אַריבער דעם פּאַרקאָן
און לאָז זיך אַוועק מיט'ן וועג צו כאַפּען אויף זיי נאַכאַמאַל אַ קוק.
פּריה איז נאָך געווען — ניט שפּעטער פון פינף אַ זייגער — און
פאַר אַכט אַ זייגער קען מען דאָך סיי ווי ניט קלאַפּען אין פרעמדע
טירען און בעטען עפעס עסען. אַמאָווינצינגסטען, קען איד פאַר־
בריינגען אַ דריי שעה ביים טייד. נאָר וועה! ס'איז מיר, ווייזט
אויס, ניט באַשערט געווען נאַכאַמאַל אַנצוקוקען ניט דעם טייד און
ניט די וואַסער־פּאַלען.

דאָס שטעטעל איז נאָך געשלאַפּען. אויפ'ן טראַטואַר אַנט־
קענען מיר, האָב איד דערזעהן דריי מענשען. זייט ביי זייט שפּאַר־
צירען זיי. טרעמפּס, טראַכט איד זיך, ווי איד אַליין, וואָס זענען
אויפגעשטאַנען פּריה. אַט די השערה איז אַבער געווען פּאַלש.
גערעכט בין איד נאָר געווען אויף זעקס און זעכציג מיט צוויי דריי
טעל פּראָצענט. די צוויי מענשען ביי די זייטען זענען טאַקע
געווען טרעמפּס, דער מיטעלסטער איז אַבער ניט געווען קיין טרעמפּ.
קערעווע איד זיך אַפּ צום ברעג פּונ'ם טראַטואַר, כדי דורכצולאָזען
די טראַיקע. געהען זיי אַבער ניט פאַרביי. אויפ'ן באַפעל פּונ'ם
מיטעלסטען מענשען האַבען זיך אַלע דריי אַ שטעל געטאַן, אין
יענער ווענדט זיך צו מיר.

אין אַ רגע האָב איד דאָס שוין צוקייעט. ער איז געווען אַ
נאַכט־שומר און די צוויי טרעמפּס זענען געווען זיינע געפאַנגענע.
דאָס געזעץ דרימעלט ניט: פאַרטאַג שוין האָט דאָס גענישטערט
און געזוכט אַ ווערימעל. איד בין געווען דאָס ווערימעל. וואָלט
איד געווען רייכער מיט דער ערפאַהרונג, וואָס איד האָב געקראָגען
אין די ווייטערדיקע צוויי חדשים, וואָלט איד זיכער געווען געמאַכט
אַז השיבינו נאַזאַד און אַוועק וואו דער שוואַרצע פּעפּער יאָקסט.
ער וואָלט מיר אפּשר געווען נאַכגעשאַסען, נאָר ער וואָלט מיר גע־
ווען געדאַרפט פּריהער טרעפען, איידער ער וואָלט מיר גענומען.
ער וואָלט אפּילו נאָך מיר ניט געווען געלאַפּען, ווייל צוויי טרעמפּס,
שוין אין די הענט, זענען מעהר ווערטה ווי איינער, וואָס אַנטלויפט.

נאר עפעס ווי א תם, ווי א גולם האב איד זיך אָפגעשטעלט, ווען ער האָט מיר געהייסען זיך שטעלען. אונזער געשפרעד איז געווען קורץ.

„איז וועלכען האָטעל שטעהסטו?“ האָט ער מיך אַ פרעג גע-

טאָן.

ער האָט מיך גלייך געפאָקט. איד בין ניט איינגעשטאַנען אין קיין האָטעל, איד האָב ניט געוואוסט קיין נאָמען פון די שטאָט טישע האָטעלען, און האָב, פארשטעהט זיך, ניט געקענט טענה'ן, אַז איד וואוין ערנעץ וואו. און ווידער איד בין צו פריה אויפגע- שטאַנען. הימעל און ערד האָבען גערעדט געגען מיר. „איד קום נאָרוואָס צופאָרען“, זאָג איד.

„נו, דרעה זיך אום און מאַרשיר פאָראוים, נאָר פאַרקריד ניט

צו ווייט, עמיצער וויל זיך מיט דיר זעהן“.

איד בין אַרעסטירט. איד ווייס ווער עס וויל זיך מיט מיר זעהן. מיט דעם נאָכט־שומר און די צוויי טרעמפס הינטער מיר האָב איד געפיהרט די פראָצעסיע צו דער שטאָט טורמע. דאָרטען האָט מען אונז גאַנץ פיין באַזוכט און פאַרצייכענט אונזערע נעמען. פאַרשריבען האָב איד זיך אַלס דזשעק דרייק, נאָר ווען מען האָט מיך באַזוכט, האָבען זיי געפונען ביי מיר בריעה אַדרעסירט צו דזשעק לאַנדאָן. דאָס האָט דעם עסק אַביסעל פאַרפלאַנטערט און איד האָב געמוזט זוכען תרוצים, וועלכע איד האָב שוין איצט פאַר געסען, און נאָך ער היום ווייס איד ניט צו בין איד אַריין אין „קאזע“ אַלס דזשעק דרייק אַדער דזשעק לאַנדאָן. נאָר איינער פון אַט די צוויי נעמען איז זיכער פאַרצייכענט אויף דעם רייסטער פון דער טורמע אין ניאָנאַראַ-פּאַלס. געווען איז דאָס אין דער צוויי- טער האַלב פון יוני 1894. איז עטליכע טעג אַרום נאָך מיין אַרעסט האָט אויסגעבראַכען דער גרויסער אייזענבאַהן סטרייק.

פונ'ם קאַנטאַר האָט מען אונז אוועקגעפיהרט אין „האַבאָ- שטיבעל“. דאָס „האַבאָ-שטיבעל“ איז אַ טייל פון דער טורמע, וואו קלענערע געזעץ־ברעכער זענען פאַרשפאַרט צוזאַמען אין אַ גרויסער אייזערנער שטייג. אַזוי ווי האָבאָס שטעלען צוזאַמען די

גרעסטע טייל פון די קלענערע געזעץ-ברעכער, רופט מען אָן די שטייג דאָס „האַבאָ-שטיבעל“. דאָ האָבען מיר גערטראָפֿען עטליכע טרעמפּס, וואָס מען האָט ערשט דעם פּריהמאַרגען געהאַט אַרעס-טירט. אַלע וויילע פּלעגט זיך די טיר אַ עפען טאָן און דורכלאָזען צוויי אָדער דריי פּריש-געכאַפּטע טרעמפּס. ענדליך, ווען מען האָט אַזוי אויפגעקליבען אַ שטיק זעכצען, האָט מען אונז אַרויפגערופען אויבען אין געריכט-זאַל. און איצטער וועל איד געטריי באַשריי-בען, וואָס ס'איז פאַרגעקומען אין אַט דעם געריכט-זאַל, און וויסען זאָלט איהר, אַז מײן פאַטריאַטיש-אַמעריקאַנער בירגער געפיהל האָט דאָרט געקראָגען אַזאַ קלאַפּ, פון וועלכען ער האָט זיך נאָך עד היום ניט אויסגע-שיוכעט.

אין געריכט-זאַל זענען געווען די זעכצען אַרעסטאַנטען, דער ריכטער און צוויי געריכט-דינער. דער ריכטער איז, ווייזט אויס, אויך געווען זיין אייגענער סעקרעטאַר. קיין ערות זענען ניט גע-ווען. קיין בירגער פון ניאָנאַראַ-פּאַלס האָבען ניט געזעהען ווי אַזוי גערעכטיגקייט ווערט אויסגעטיילט אין זייער קהילה. דער ריכטער האָט אַ בליק געטאָן אויפ'ן צעמל פון די פּראָצעסען און האָט אויסגערופֿען אַ נאַמען. אַ טרעמפּ האָט זיך אויפגעשטעלט. דער ריכטער האָט אַ קוק געטאָן אויף אַ געריכטס-דינער, „שנאַרעריי, אייער „גנאָדען“, האָט דער דינער געזאָגט. „דרייסיג טעג“, האָט זיין „גנאָדען“ געענטפערט. דער טרעמפּ האָט זיך אַוועקגעזעצט און דער ריכטער רופט שוין אויס אַן אַנדער נאַמען און אַ צווייטער טרעמפּ שטעהט שוין אויף די פּיס.

דער פּראָצעס פון יענעם טרעמפּ האָט געדויערט אַרום פּופּצען סעקונדען. דער פּראָצעס פונ'ם צווייטען טרעמפּ איז אויך אַראָפּ אַזוי שנעל ווי דער ערשטער. דער געריכטס-דינער טוהט אַ זאָג: „שנאַרעריי, אייער גנאָדען“, און זיין „גנאָדען“ ענטפערט: „דריי-סיג טעג“. אַזוי איז דאָס געגאַנגען ווי אויף פּוסטער, פּופּצען סע-קונדען פאַר אַ טרעמפּ — און דרייסיג טעג.

דאָס זענען דאָר שטומע צייגער, ווי בהמות נעכער, קלעהר איד פאַר זיך. נאָר וואָרט ביז מען וועט מיך אויפּרופּען, איד'ל

איהם שוין אפשפילען א חתונה. אינמיטען אט דער סצענע איז זיין „גנאדען“ איינגעפאלען געבען עמיצען פון אונז א געלעך גענהייט צו רעדען. דאס מזל אונזערס האט אבער אזוי אויסגעטראגען, אז דער מענש איז ניט געווען קיין עכטער טרעמפ. ס'איז אויף איהם קיין סמנים ניט געווען פונ'ם פראפעסיאנעלען עזות-פנים. ווען אזא חברה-מאן קומט צו צו אונז, למשל, בעת מיר ווארטען אויף א פראכט-צוג ביי דער וואסער-ביט, וואלטען מיר אלע איהם זיכער אנגענומען פאר א „פרעהליך קעצעל“. אין האבא-לאנד ווערט א זידענער יונגערמאנטשיק באטיטולט מיט'ן נאמען „פרעהליך קעצעל“. אט דאס „פרעהליך קעצעל“ איז שוין דוקא געווען אין די יאהרען — איד מיין אז ער איז אלט געווען ארום פינף-און-פערציג יאהר. זיינע אקסלען זענען אביסעל געווען אויסגעבויען, זיין פנים פארהארטעוועט.

א סך יאהרען האט ער געטריבען א פאר פערד, לויט ווי ער דערזעהלט, פאר א געוויסער פירמא (אויב איד געדענק דאס ריכטיג) אין לאקספארט, ניו יארק. דאס רעדעל האט זיך א דרעה געטאן ביי דער פירמא, די ביטערע צייטען פון 1893 זענען אנגעקורמען און זי, די פירמא, האט געמוזט אויפגעבען איהרע געשעפטען. איהם האט מען געהאלטען ביז'ן סוף, הגם געארבייט האט ער שוין ניט אזוי רעגולאר. און אזוי האט ער ברייטלאך דערזעהלט ס'ארץ שוועריגקייטען ער האט געהאט אפצוויכען ארבייט (בעת אזוי פיעל מענשען זענען אומגעגאנגען שלינג-אוי-שלאנג) אין די ערשטע עטליכע חדשים. ענדליך האט ער באשלאסען צו פרובירען זיין מזל אויף די אזערעס, און האט זיך אוועקגעלאזט קיין באפאלא. פארשטעהט זיך, ער האט ניט קיין גראשען ביי דער נשמה. און דאס איז דאס דער סך-הכל.

„דרייסיג טעג“, האט זיין „גנאדען“ געזאגט און אויסגערופען א נאמען פון אן אנדער טרעמפ.

דער אנגערופענער טרעמפ שטעלט זיך אויף. „שנאדעריי, אייער גנאדען“, זאגט דער געריכטסדיגער, און זיין „גנאדען“ ענטפערט: „דרייסיג טעג“.

און אזוי איז דאָס ווייטער געגאנגען, פופצען סעקונדען און דרייסיג טעג יעדען טרעמפ. די גערעכטיגקייטס־מאשין האָט זיך געדעהט גלאַטיג. עס איז נאָך געווען זעהר פריה. זיין „גנאָדען“ האָט נאָך, ווייזט אויס אין זיין מויל ניט געהאַט. דערפאַר האָט ער זיך טאַקע אזוי געאיילט.

נאָר מיין אַמעריקאַנער בלוט האָט שוין געזאַמען. הינטער מיר זענען געשטאַנען א סך דורות פון אַמעריקאַנער יחוס. איינע פון די פרייהייטען, פאַר וועלכע מיינע עלטערן האָבען געקעמפט און געבלוטויגט איז געווען דאָס רעכט גע'משפּט צו ווערען פון גע'שוואַרענע. דאָס איז געווען מיין ירושה, הייליג באַשפּריצט מיט זייער בלוט, און איד בין מחויב געווען זיך איינצושטעלען דערפאַר. גוט, סטראַשע איד זיך אַליוו, וואַרט ביז עס קומט צו מיר.

עס קומט צו מיר. מען רופט אויס מיין נאָמען, ווי אזוי ער איז דאָרטען ניט געווען. איד שטעל זיך אויף. דער דינער זאָגט: „שנאָרעריי, אייער גנאָדען“, און איד פאַנג אָן צו רעדען. נאָר דער ריכטער פאַנגט אויך אָן צו רעדען אין דער זעלביגער צייט און זאָגט: „דרייסיג טעג“. פאַנג איד אָן צו פּראַטעסטירען, נאָר אין דער סעקונדע רופט שוין דער ריכטער אויס אַ צווייטען נאָמען. זיין „גנאָדען“ האָט מפּסיק געווען און זיך אַ בייער געטאָן: „שאַ זאָל זיין!“ דער דינער האָט מיך מיט „כבוד“ אוועקגעזעצט. אין אַ סעקונדע אַרום קריגט שוין דער צווייטער טרעמפ זיינע דרייסיג טעג און אַ דריטער האַלט שוין אין קריגען זיין פּסק.

מען האָט אונז אַלעמען גע'פּטר'ט. יעדען עזות־פנים באַטיילט מיט זיינע דרייסיג טעג. דער ריכטער האַלט אונז שוין ביים אָפּ־שיקען. פּלוצלונג ווענדט ער זיך צום לאַק־פאַרטער בעל־עגלה. צו דעם, וועמען ער האָט געלאָזט רעדען. „פאַר וואָס האַסטו אויפגעגעבען דיין שטעלע?“ פּרעגט איהם זיין „גנאָדען“.

דער בעל־עגלה האָט שוין געהאַט ערקלערט ווי אזוי זיין שטעלע האָט איהם אויפגעגעבען און פון אַט דער פּראַגע איז ער אינע־נאַנצען מבולבל געוואָרען.

„אייער גנאדען“, האָט ער אָביסעל שַעמעווידיג אַ זאָג געטאָן.
 „איז דאָס ניט אַ לעכערליכע פּראַגע?“

„דרייסיג טעג מעהר פאַר אויפגעבען אַ שטעלע“, האָט זיין
 „גנאדען“ אַ זאָג געטאָן, און די גאַנצע פּראַצעדורע האָט זיך געענִד־
 דינט. דאָס איז געווען דער פּוּעל יוצא. דער בעל־עגלה האָט
 אַרײַנגעכאַפּט זעכציג טעג און מיר אַלע איבריגע צו דרייסיג טעג.
 פיהרט מען אונז צוריק אַראָפּ אונטען, מען פאַרשפּאַרט אונז
 און מען גיט אונז עפעס איבערבייסען. דאָס איז געווען אַ גאַנץ
 גוטער איבערבייסען אין פאַרגלייך מיט דער טורמע־שפיז, און דאָס
 איז געווען דער בעסטער איבערבייסען, וואָס איך האָב געקראָגען
 דעם גאַנצען קומענדיגן חודש.

איך אָבער בין געווען צוטומעלט. אָט האָט מען מיר פאַר־
 משפּט אין אַ געריכט, וואָס איז פּשוט אַ פאַרס. מען האָט מיר
 ניט נאָר באַרויבט פון מיין רעכט גע'משפּט צו ווערען פון געשוואויר־
 רענע, נאָר מען האָט מיר אפילו ניט דערלאָזט צו ערקלעהרען זיך
 שולדיג אָדער אומשולדיג. נאָר אַ זאָד, פאַר וועלכער מיינע עלטער־
 האָבען געקעמפּט, האָט דורכגעבליצט אין מיין מח — „האבעאס־
 קאַרפּוס“. איך'ל זיי שוין ווייזען ווער עלטער איז. ווען איך האָב
 אָבער געפּאָדערט אַן אַדוואָקאַט, האָט מען מיר אויסגעלאָכט.
 „האבעאס־קאַרפּוס“ איז טאַקע געווען גוט און וואויל, נאָר וואָס
 איז מיר אַרויסגעקומען, אַז צו קיינעם אויסער דער טורמע האָב
 איך ניט געקענט צוקומען? נאָר איך'ל זיי שוין אַנלערנען. זיי
 קענען דאָר אייביג אין טורמע מיר ניט האַלטען. איך'ל מיט זיי
 שוין לערנען בלָק. איך ווייס אויך עפעס מכּח געזעץ, און מיינע
 רעכטע ווייס איך, און איך וועל שוין זייער גערעכטיגקייטס־מאַשין
 צונאַגלען צום שאַנדי־סלופּ. מיין פּאַנטאַזיע האָט זיך צושפּילט.
 שאַדענערזאַץ משפּטים און סענסאַציאָנעלע צייטונגס־קעפּלאַך האָ־
 בען אַנגעפּאַנגען צו טאַנצען פאַר מיינע אויגען. דערווייל זענען
 אַרײַנגעקומען די טורמע־וועכטער און אונז אונטערגעטריבען צו
 פאַרנעמען זיך אין הויפּט־קאַנטאַר.

אַ וועכטער האָט אויף מיין רעכטען אַרעם אַנגעשלאָסען אַ

אייווערנעם מאַנזשעט. (אד, אד, קלער איד, נאָך אַז ערנידערונג. וואָרט נאָך אויס ביו איד'ל באַפרייט ווערען). צו אַ ניגער אויף דער לינקער האַנט האָט ער אָנגעשלאָסען דעם צווייטען מאַנזשעט פון אַט דער פּאַר. דאָס איז געווען אַ זעהר הויכער ניגער, כמעט אַריבער זעקס פּוס — אַזוי הויך איז ער געווען, אַז אַראַפּלאַזענדיג זיין האַנט, האָט ער דאָך אַביסעל אַרויפגעצויגען מיין האַנט מיט'ן קייטעל. דאָס איז אויך געווען דער פּרעהליכסטער און אַפּגערייטענסטער ניגער, וואָס איד האָב ווען געזעהן.

די אַרעסטאַנטען האָט מען אַזוי צוזאַמענגעקאוועט פּאַרלאָרד-ווייז. דערנאָך האָט מען געבראַכט אַ בלישצענדע ניקעל-שטאַלענע קייט, זי דורכגעשלעפט דורך די רינגעלאָרד פון די האַנט-מאַנזשע-טען און זי צוגעשלאָסען אויף ביידע עקען פון דער דאָפּעלטער שורה אַרעסטאַנטען. איצט, הייסט דאָס, זיינען מיר שוין געווען איין געקאוועטע חברה. מען האָט אַ קאַמאַנדעווע געטאַן צו מאַרשירען. מיר זענען אַרויס. צוויי וועכטער געהען ביי די זייטען. דעם הויכען ניגער און מיר האָט מען מכבד געווען מיט'ן שעהנסטען פּלאַץ. מיר האָבען געפירט די גאַנצע פּראָצעסיע.

נאָך דער קברים-פינסטערניש פון טורמע האָט אונז די זונשיין אַ שלאָג געטאַן אין די אויגען נאָך העלער ווי שטענדיג. זי איז נאָר קיינמאָל ניט געווען אַזוי זיס ווי איצטער. אַ טירמעניק, מיט די קלינגענדע קייטען אויף די הענט האָב איד געוואוסט, אַז איד זעה די ליכטיגע שייז דעם לעצטען מאל. די קומענדע דרייסיג טעג וועל איד איינמאָל זי ניט זעהן. אַזוי מאַרשירען מיר דורך די גאַסען פון ניאָנאַראַפּאַלס צו דער באַהזיסטאַנציע. פּאַרבייגעהער שטעלען זיך אָפּ אויף אונז קוקען. אַ גרופע טוריסטען אויף אַ באַלקאָן פון אַ האַטעל פּרעסען אונז ממש מיט די אויגען.

די קייט איז געווען גענוג לאַנג, און בעת מיר האָבען זיך צו אַר-ווייז אוועקגעזעצט אינ'ם רויכער-וואַנאָן האָט זי אַ היבשע ביסעל געקלונגען און געקלאַפט. ניט קוקענדיג אויף דער ענטרייט-סטונג איבער דעם גוואַלדיגען פּאַרברעכען, וואָס מען איז באַגאַנגען

געגען מיר און געגען מיינע אבות-אבותי, בין איד דאך געווען גענוג פראזאאיש ניט צו פארלירען מיין קאפ צוליעב דעם. דאס איז ביי מיר געווען א ניס. דרייסיג סודות-פולע טעג האבען געווארט אויף מיר. איד נישטער דערווייל צווישען דער חברה אזעלכען, וואס איז באקאנט מיט די גראטעס. איד האב זיך שוין געהאט דערוואוסט. אז שיקען וועט מען אונז ניט אין קיין איינפאכער טורמע מיט עפעס א הונדערט ארעסטאנטען, נאָר טאקע אין א אמת'ן צוכטהויז מיט א פיער מויזענט ארעסטאנטען, וואס „צענטעווען“ דארטען פון צעהן טעג ביו צעהן יאהר.

אויפ'ן ביינקעל הינטער מיר, צוגעקאוועט צו דער זעלביגער קייט, איז געזעסען א צונויפגעקארטשעטער, פעסטגעבויעטער מאן מיט קרעפטיגע מוסקולן. אויסגעזעהען האָט ער פון אַיאהר פינף-און-דרייסיג אָדער פערציג. איד האָב איהם אָפגעמאסטען פון קאָפּ ביז די פיס. אין די ווינקלען פון זיינע אויגען האָב איד באַמערקט הומאַר, געלעכטער און גוטמוטיגקייט. אזוי אָבער האָט ער אויס-געזעהען א מענש-חיה, מיט אַלע תאוות און אויפגעבלאָזענע אכזריות פון דער מענש-חיה. צוגעצויגען צו איהם האָבען מיר נאָר די ווינקלען פון זיינע אויגען — דער הומאַר, געלעכטער און גוטמוטיג-קייט פון דער חיה, בעת זי איז רהיג, ניט אויפגערייצט.

ער וועט מיר צונגיז קומען. איד האָב זיך צו איהם צוגעלאָזט. מיין קייט-חבר, דער הויכער ניגער, איז שיער ניט צוזעצט געוואָר-רען פון געלעכטער: דאָס האָט ער באַקלאָגט אזוי זיין וועש, וואָס וועט זיכער פארפאלען ווערען אין דער וועשעריי צוליעב'ן ארעסט. דער צוג האָט זיך אזוי געמיטליך געקאָטשעט און צוגעקומען אַלין געהענטער קיין באַפאלאָ. איד שאַר זיך דערווייל צו און פארפיהר אַ געשפרעד מיט'ן מאַן, וואָס זיצט הינטער מיר. ער האָט געהאַל-מען אַ ליידיגע ליולקע. פיל איד זי איהם אָן מיט מיין טייערען טאבאק — איין אַזא ליולקע טאבאק וואָלט מיר געקלעגט אויף אַ גאַנצען צעהנדלינג פאַפיראַסלאַד. נו, יאָ, וואָס מעהר מיר האָבען געשמעקט אַלץ זיכערער בין איד געווען, אז ער וועט מיר צונגיז

קומען און איד האָב זיך שוין צוטיילט מיט איהם מיט מיין גאַנצען טאַבאַק.

איד, ווי איהר קוקט מיך אָן, בין אַזאָ סאַרט מענש, וואָס קאָן זיך אַרײַנפאַסען אומעטום. און איד האָב זיך געלייגט אין דער ליינג און אין דער ברייט צוצופאַסען זיך צו אַט דעם מענישען, הגם ס'האַט זיך מיר אפילו אין חלום ניט געדאַכט ס'אַראַ צוועק איד דערנרייך דאָ דערמיט. ער איז נאָך קיינמאַל ניט געזעסען אין דער טורמע, וואוהין מען האָט אונז געפיהרט. נאָר ער האָט שוין אָבער „אַפגעצענטעוועט“ אין אַנדערע צוכט־הייזער, וואו אַ יאַהר און וואו צוויי, און וואו טאַקע גאַנצע פינף. די תורה און חכמה פון די טורמעס האָט ער געקענט כמעט אויסווייניג. מיר זענען דערווייל געוואָרען גאַנצע חברים, און מיין האַרץ האָט זיך אין מיר צוטאַנצט, ווען ער האָט מיך איינגעלאָרען נאָכצופאַלגען זיין פיהרערשאַפט. ער האָט מיך גערופען דזשעק און איד איהם האָב אויך גערופען דזשעק.

דער באַהן האָט זיך אַפגעשטעלט ביי אַ סטאַנציע אַ מייל פינף הינטער באַפּאַלאָ און מיר, די קייט־באַנדע זענען אַרונטערגעגאַנגען. איד געדיינק שוין ניט ווי אַזוי אַט די סטאַנציע האָט געהייסען, אָבער איד גלויב, אַז איינעם פון אַט די נעמען האָט זי זיכער גע־האַט: ראַקליז, ראַקוואוד, בלעק ראַק, ראַקעסעל, אָדער ניו־קעסעל. נאָר, מילא, ווי די סטאַנציע האָט דאַרטען ניט געהייסען, אונז האָט מען אַפגעפיהרט אַ קורץ שטיקעל וועג ביז דעם עלעקטרישען טראַמ־וואַי. דאַס איז געווען אַן אַלט־מאָדישער וואַגאַן מיט צוויי לאַנגע בענק אויף ביידע זייטען. אַלע פאַסאַזשירען, וואָס זענען געזעסען אויף איין זייט, האָט מען גאַנץ פיין געבעטען מוחל זיין און אַרי־בערגעהן אויף דער צווייטער זייט, און מיר האָבען מיט אַ קלינגעריי און קלאַפּעריי זיך אויסגעזעצט אויף זייערע ערטער. מיר האָבען זיך אַנדערגעזעצט פונקט געגענאיבער זיי, געדיינק איד, און איד געדיינק איד, ס'אַראַ מורא עס האָט זיך אַנגערוקט אויף די פנים־ער פון די פרויען, וועלכע האָבען אונז, אַהן ספּק, אַנגענומען פאַר אַפֿ־גע־משפּט'ע מערדער און באַנק־רויבער. איד האָב אַנגענומען די

גרויזאמסטע מינע, נאָר מיין קייט־חבר, דער זעהר פרעהליכער ניגער, האָט געהאַלטען אין איין איבערקערען די אויגען, לאַכען און אַלע וויילע איבער־הור'ן: „אי, טאַטע־פּאַטער! אי, טאַטע־פּאַטער!“ מיר זענען אַראָפּ פּונ'ם טראַמוואַי, געגאַנגען נאַכאַמאָל אַביסעל צופּוס און אַנגעקומען צום קאַנטאַר פּון דעם אוריער צוכט־הויז. דאָ האָט מען ווידער פּאַרצייכענט אונזערע נעמען. אויף דעם דאָר טיגען רייסטער וועט מען אויך געפינען איינעם פּון מייע נעמען. מען האָט אונז אויך מודיע געווען, אַז מיר מוזען איבערלאָזען אין קאַנטאַר אַלע ווערט־הפּולע זאַכען: געלט, טאַבאַק, שוועבלאַד, מע־סערלאַד, א. ז. וו.

מיין נייער חבר האָט צו מיר אַ דרעה געטאָן מיט'ן קאַפּ. „אויב איהר לאָזט אייערע זאַכען ניט איבער אַט דאָ, וועט מען זיי ביי איד קאַנפּיסקירען אינווייניג“, האָט אונז דער וועכטער געוואַרענט.

מיין חבר האָט אָבער אַלץ געדרעהט מיט'ן קאַפּ. ער האָט גע־רודעוועט מיט הענט, און זיינע באַוועגונגען פּאַרשטעלט הינטער די איבריגע חברה. (די קייטלאַך האָט מען ביי אונז אַראָפּגענומען פּון די הענט). איד רייס שוין פּון איהם ניט אָפּ מייע אויגען. טוה, וואָס ער טוהט און וויקעל איין אין אַ טיכעלע אַלע זאַכען, וואָס איד וויל מיט זיך מיט נעמען. אַט די פּעקעלאַך וואַרפען מיר ביידע אַרײַן אין די בווימס. באַמערקט האָב איד אַז אונזער חברה־אַרעסטאַנטען, אויסער איינעם אַדער צוויי, וועלכע האָבען געהאַט זייגעראַד, האָבען זייערע זאַכען ניט איבערגעלאָזט אין קאַנטאַר. זיי האָבען באַשלאָסען ווי ס'איז ניט איז זיי דורכשמוגלען, האָבען זיך פּאַרלאָזט אויף גליק; נאָר זיי זענען ניט געווען ערפּאַהרען ווי מיין חבר און זייערע זאַכען האָבען זיי ניט צוזאַמענגעבונדען אין פּעקלאַד.

אונזערע פּריהערדיגע שומרים און באַגלייטער האָבען צוזאַם מענגענומען די מאַנזשעטען־קייטלאַך און די לאַנגע קייט און זענען צוריק אוועק אין ניאָראַר־פּאַלס. אונז האָבען נייע וועכטער אַרײַנגעפּיהרט אין טורמע. שוין אין קאַנטאַר האָט זיך אונזער צאַל

פארגרעסערט, אלע מאל האָט מען צוגעפיהרט נייע פארטיעס אַרעס־טאָנטען, און אונזער איצטיגע פראָצעסיע איז שוין באַשטאָנען פון אַ מאָן פּערציג אָדער פּופּציג.

און וויסען זאָלט איהר, איהר פרייע מענשען, אַז דער פּאַר־קעהר איז אַ גרויסער טורמע איז אַזוי באַשרענקט ווי, למשל, קאַ־מערציע איז געווען אין מיטעל־אַלטער. כאַפט מען זיך שוין אַרײַן אין אַ צוכט־הויז, קען מען זיך שוין ניט אַ ריהר טאָן לויט'ן אייגענעם רצון. עטליכע טריט — שוין אַ טיר אַ גרויסע אָדער אַ טויער און אייזערנער, און אַלעס איז שטענדיג פּאַרינעלט און פּאַרשלאָסען. געפיהרט האָט מען אונז צום פּרײזער, נאָר אַלע וויילע האָבען מיר געהאַט איבערגעשלאָגען, געמוזט צואוואַרטען ביז מען וועט אויס־שליסען פּאַר אונז די טירען. אַט אַזוי האָבען מיר געהאַט אַן אָפֿ־האַלט אין דעם ערשטען „פּאַרהויז“. אַ פּאַרהויז איז ניט קיין קאַרידאָר. שטעלט אייך פּאַר אַ לענגליכען קוב, אויסגעכויט פון ציגעל און זעקס עטאָזש די הויך, יעדער עטאָזש אַ רייע צעלען — מיט אייז וואַרט, שטעלט אייך פּאַר אַ קוב פון קאַלאַסאַלע האָ־נינקעמערלאַד. אַט דעם קוב שטעלט אַוועק אויף דער ערד, שליסט איהם איין אין אַ געביידע, מיט אַ דאַך פון אויבען און מיט ווענט אַרום־און־אָרום. אַט אַזאַ קוב און די אַרומרינגלענדע געביידע שטעלען מיט זיך פּאַר אַ „פּאַרהויז“ אין דעם איריער צוכט־הויז. כּדי צו פּאַרפּאַלקאָמען דאָס בילד, שטעלט זיך פּאַר אַ שמאַלע גאַלעריע מיט שטאַלענע באַלקאָנען, וואָס ציהען זיך איבער דער גאַנצער לענג פון די רייע צעלען און ביים ווינקעל פון אַט דעם לענגליכען קוב, שטעלט זיך פּאַר, אַז די אַלע גאַלעריעס שליסען זיך צוזאַמען פון ביידע זייטען און פּאַראייניגען זיך דורך אַ סיסטעם פון לייטערלאַד און שמאַלע טרעפּלאַד, כּדי צו ראַטעווען זיך אין פּאַל פון אַ פּייער.

שטעלען מיר זיך אָפֿ אין דעם ערשטען פּאַרהויז און וואַרטען ביז דער וועכטער וועט אויפֿשליסען די טיר. דאָ און דאָרט שאַרען זיך פּאַרביי היימישע אַרעסטאַנטען מיט צום קאַפּ געשוירענע האַר, גענאַלטע פּנים־ער און מיט געש־אָריפּטע טורמע־מלכּושים. איין

ארעסטאנט אזא האב איד באמערקט איבער אונז, אויף דער גאלע-
 ריע פונ'ם דריטען עטאזש. ער איז געשטאנען איינגעבויגען אבי-
 סעל פאראויס, די הענט אויף די פארענטשעס פונ'ם באלקאן.
 כלומר'שט פארטראגען, גאר פארגעסען, כלומר'שט, צי שמעהען מיר
 נאך דא, גענלאצט די אויגען גלאט אזוי אין דער וועלט אריין. מיינ
 חבר האט א צישע געטאן. דער ארעסטאנט האט ארונטערגעקוקט.
 זיי האבען זיך דורכגעשמועסט דורך א פאר סיגנאלען. אין א
 מינוט ארום האט מיינ חבר'ס פעקעלע דורכגעשניטען די לופט.
 דער ארעסטאנט האט דאס אונטערגעכאפט, און ווי א בליץ איז דאס
 פארשוואונדען אין זיין בוים, און ער איז שוין ווידער געשטאנען
 ווי ניט איהם מיינט מען דא. מיינ חבר האט מיר א זאג געטאן
 איהם נאכצומאן. ווארט איד אויף א געלעגענהייט בין דער וועכ-
 טער וועט זיך א ביסעל אפדרעהען אין א זייט און מיינ פעקעל
 פליהט אויך נאך צום ארעסטאנט אין בוים.

אין א מינוט ארום האט מען אויפגעשלאסען די טיר און מיר
 זענען אריין צום ראזירער. דא זענען שוין געווען עטליכע מענשען
 אין די געשטרייפטע טורמע-מלבושים. דאס זיינען געווען די טורמע-
 פריזירער. עס זענען דא אויך געווען באד-ביטלאר, הייסע וואסער,
 זייף און וואש-בערשטלאך. מען האט אונז א קאמאנדעווע געטאן
 זיך אויסצוטאן און אפבאדען, דערביי האט יעדער פון אונז געמוזט
 ארומוואשען דעם חבר'ס פלייצעס. אט די געצוואונגענע באד איז
 סיי ווי געווען אן ארויסגעווארפענע ארבייט: די טורמע איז סיי
 ווי פול געווען מיט אומפלייט. נאך דער באד האט מען יערען
 פון אונז געגעבען א לייווענטען זעקעל פאר די מלבושים.

„לענט אריין אין די זעקלאך אלע אייערע מלבושים“, האט דער
 וועכטער געזאגט. „עס וועט זיך אייד סיי ווי ניט איינגעבען עפעס
 אריינצושמוגלען. איהר מוזט זיך אלע אויסשטעלען נאקסטערהייט
 צו דער אונטערזוכונג. אלע, וואס האבען געקראגען דרייסיג טעג
 אדער ווייניגער, דארפען מיטנעמען מיט זיך די שייך און די שליי-
 קעס, די וואס האבען געקראגען מעהר ווי דרייסיג טעג, טארען
 מיט זיך נאך ניט מיטנעמען.“

אַט די ידיעה האָט אונז אַלעמען איבעראַשט. ווי קען אַ מענש עפעס אַריינשמונגלען, ווען ער געהט דורך אַ אינספעקציע נאַקטערהייד? נאָר איד מיט מיין חבר זיינען געווען זיכער. און איצט האָבען די פּריזירער זיך א נעם געמאַן צו דער אַרבייט. זיי האָבען זיך אַריינגעדריעהט צווישען אונזער עולם און מעשה גוט-ברידערשאַפט זיך אונטערנגענומען אַפּצוהיטען אונזערע מַטלמלין, און צוגעזאָגט זיי אומקעהרען אין אַ טאָג אַרום. אַט די פּריזירער וואָלט איהר געדאַרפט געווען הערען רעדען — אמת'ע פּילאַנטראַ-פען זיינען דאָס געווען. און, אַזוי ווי בעת אהרן הכהן האָט גע-מאַכט דעם עגל הזהב און די ווייבער האָבען אַלעס געבראַכט צו איהם גיך און געשווינד, אַזוי האָט אונזער עולם שנעל אַוועקגע-געבען אַלעס צו די פּריזירער: שוועבלאַד, טאַבאַק, רייזפאַפּיה, ליולקעס, מעסערלאַד, געלט, אַלצדינג איז געפלאָסען אין די ברייטע בוזימס פון די פּריזירער. זיי זענען אַ היבשע ביסעל אױפגעשוואַ-לען געוואָרען פון אַט די אַלע זאַכען, און די וועכטער האָבען זיך געמאַכט ווי זיי זעהען דאָס ניט. הקיצור, צוריק האָט מען אַפילו די מינדסטע זאָך ניט אַפּגעגעבען. די פּריזירער האָבען לכתחילה ניט אין זינען געהאַט עפעס אומצוקערען. זיי האָבען דאָס באַטראַכט ווי זייער געזעצליך אייגענטום. דאָס איז געווען דאָס פּריזיר „פאַרדינסטעל“. איז דער טורמע זענען געווען אויך אַ היבשע ביי-סעל אַנדערע „פאַרדינסטלאַד“, ווי איד האָב זיך דאָס שפּעטער דערוואוסט; און מיר איז אויך באַשערט געווען צו ווערען אַ „פאַר-דינער“ — אַ דאַנק מיין נייעם חבר.

שטוהלען זענען דאַרטען געווען עטליכע, און די פּריזירער האָ-בען געאַרבייט פלינט. איד האָב קיינמאל ניט געזעהען אזא שנעל נאַלען אַדער שערען. חברה האָבען זיך אַליין אַנגעזויפט, און די פּריזירער האָבען זיי אַרומגענאַלען — אַ מינוט אַ שטיק. אַפּשע-רען האָט גערויערט אַביסעלע מעהר. אין דריי מינוט אַרום איז שוין אויף מיין פנים קיין סמן ניט געבליבען פונ'ם אַכצען-יאָהרי-גען פּוּד און מיין קאַפּ איז געווען גלאַט ווי אַ ביליאַרדיבאַל. בערך און וואַנצעס האָט מען אונז אַראַפּגענומען אַקוראַט ווי אונזערע

בגדים. אויף נאמנות, מיר האבען אויסגעזעהען א רעכט ביסעל פארדארבען, בעת זיי זענען מיט אונז פארטיג געווארען. איד האב נאך פריהער ניט באמערקט אזוי, ווי שלעכט מיר זעהען באמת אויס.

נאכדעם האבען מיר זיך אלע געמוזט אויסשטעלען אין רייגען, נאקעט ווי קיפלינגס העלדען, וועלכע האבען געשטורעמט לונגטונג פען. אונז צו באזוכען איז געווען גרינג א מחיה. אונז אליין און אונז זענען שוין — מעהר ניט. ביי צוויי אדער דריי אומרוהיגע גייס־טער, וואס האבען געצווייפעלט אין דער ארענטליכקייט פון די פריזירער, האט מען געפאקט די סחורה. אט די סחורה: טאבאק, ליולקעס, שוועבעלאך און א ביסעל מיני האט מען, געוועהנליך, תיכף ומיד קאנפֿיסקירט. נאך אט דער פראצעדורע, האט מען אונז אריינגעבראכט אונזערע נייע בגדים — לאנגע טורמע העמדער, רעקלאך און הויזען אנזיכטיג געשמרריפטע. מיר האט זיך שטענדיג געדאכט, אז די ארעסטאנטען־שמרריפטע באצירען נאך מענשען, וואס באנעהן א גרויס פארברעכען. איצטער איז אט דער איינדרוק פארשוואונדען, איד האב זיך אָנגעטאָן אין דער עמבלעם פון שאַנד און צום ערשטען מאל פארזוכט דעם טעם פון מאַרשירען דעם שלאַס־טריט.

אין אַ איינצעל־שורה, די הענט פון יעדען אויף די אַקסעל פון זיין פּעדערשטען חבר, האָבען מיר אַריינמאַרשירט אין אַן אַנדער גרויסען פאַרהויז. דאָ האָט מען אונז אויסגעשטעלט געבען אַ וואַנט און באַפוילען אונז אויסטאָן די אַרבעל פון די לינקע הענט. אַ בחור'ל, וואָס שטודירט מעדיצין און, וואָס פראַקטיצירט אויף אַזעלכע בהמות ווי מיר זענען, איז צו אונז צוגעקומען. ער האָט אונז געשטעלט פאַקען צעהן מאל אַזוי פלינק, ווי די פריזירער האָט בען אונז געגאַלען. ענדליך האָט מען אונז אָפּגעפיהרט אין אַוונזערע צעלען, נאָך אַ שטרענגער התראָה, אַז מיר זאַלען ניט אָפּווייַשען אונזערע הענט און לאַזען דעם בלוט פאַרטריקענען. דאָ האָב איד זיך צושיידט מיט מיין חבר. ער האָט אָבער מיר פריהער אַ שושקע געמאַן: „זויג דאָס אויס“.

באלד ווי מען האט מיר פארשלאסען. האב איך אויסגעזויגען מיין האנט כדבאי. שפעטער האב איך געזעהען מענשען, וואס האב בען זייערע פאקען ניט אויסגעזויגען, נו, האבען זיי טאקע געהאט אזעלכע שרעקליכע לעכער אין זייערע הענט, אז איך האב דארט געקענט באהאלטען א גאנצען פויסט. דאס איז געווען זייער אייגענע שולד. זיי האבען די פאקען ביד געהאט אויסזויגען.

אין מיין צעל איז געווען נאך א מאן. ער האט דאס געזאלט זיין מיין צעל-חבר. דאס איז געווען א יונגער קרעפטיגער בחור, ניט קיין באריידעוודיגער, נאר זעהר א פעהיגער, באמת טאקע א גאנץ פעהיגער, הגם, ער האט נאר-וואס געהאט געענדיגט צוויי יאהר צענטעווען אין עפעס א צוכט הויז ערנעץ אין אהייא.

ס'איז נאך קיין האלבע שעה ניט אוועק זינט מען האט אונז פארשפארט אין אונזער צעל — שלייכט זיך פארביי דורך דער גאלעריע עפעס אז ארעסטאנט און קוקט אריין צו אונז. דאס איז געווען מיין חבר. ער האט געקראגען די פארהויז-פרייהייט זאגט ער. זעקס אזויגער אין דער פרייהייט לאזט מען איהם ארויס און מען פארשליסט איהם ערשט ניון אזויגער אויף דער נאכט. ער האט געהאט עפעס א צד אין דער פארהויז און מען האט איהם גלייך מכבד געווען מיט אט דער שמעלע. איצט איז ער, הייסט דאס, א מין עלטסטער. דער, וואס האט איהם דערהויבען צו אט דער שטע-לע איז אליין אויך אז ארעסטאנט, נאר ער איז באוואוסט אלס „הויפט קארידאר וועכטער“. ארום-און-ארום זיינען געווען א 13 קארידאר וועכטער אזעלכע אין דעם פארהויז. יעדער איינער פון די ערשטע צעהן האט געהאט צו זאגען אויף א גאנצער גאלעריע פון צעלען, און איבער זיי זיינען געווען די איבריגע דריי.

מיין חבר האט מיר דערצעהלט, אז מיר, נאך וואס געקומען, וועלען דעם גאנצען טאג מוזען פארבריינגען אין אונזערע צעלען כדי די פאקען אונזערע זאלען זיך קענען אָננעהמען. אויפ'ן צווייטן טען טאג אָבער וועט מען אונז מכבד זיין מיט שווערער ארכיט אויפ'ן טיורמע-הויף.

„נאך איכ'ל דיך צונעמען פון אט דער ארכיט אזוי שנעל

ווי איד וועל קענען, האָט ער מיר צוגעזאָגט. „איכ'ל שוין איי-
נעם פון די קאָרידאָר וועכטער אַרונטערזעצען פון זיין גרולה און דיר
צונעמען אויף זיין פּלאַץ“.

ער האָט אַריינגעשטעקט די האַנט צו זיך אין כּוּזים, אַרויס-
גענומען פון דאָרט דאָס טיכעלע מיט מיינע זאַכען, דאָס צו מיר
דורכגעשפּאַרט דורך די גראַמעס און האָט זיך אַוועקגעשפּאַרט וויי-
טער איבער דער גאַלעריע.

איד עפען אויף דאָס פעקעלע. עס איז דאָרטען דאָ יעדער
זאָך. עס פעלט ניט אַפילו אַ שוועבעלע. איד קאַטשע צונויף
אַ פּאַפּיראַסעל און צוטייל זיך דערמיט מיט מיין צעל-כּוּבּר.
איד וויל אַנרייבען אַ שוועבעלע צו פּאַררויכערען. האַלט ער מיך אָפּ.
אַ שיטערע, שמוציגע קאַלדערע איז געלעגען אויף יעדער פון אונ-
זערע נאַרעס. רייסט ער אָפּ אַ דין פּאַסיקעל און קאַטשעט דאָס
אזוי צונויף איז אַ דיניקער לאַנגער רערעלע. ער ציגט דאָס אָן
מיט'ן אַנגעריכענעם טייערען שוועבעלע. דאָס רעדעל כּאַפּט זיך
אַן און סמאלעט זיך אזוי פּאַמעלאַד אַהן אַ פּלאַם. עס קען זיך
אזוי רויכערן אַ פּאַר שעה. אויף טורמע לשון רופּט מען דאָס
קנויט. ווען עס האַלט שוין ביים סוף, מאַכט מען נאָך אַזאַ רערעלע,
מען לעגט אַרויף איין עק אויפ'ן ברענענעדען קנויט און מען בלאַזט
אריבער דאָס פייער אויפ'ן נייעם רערעלע. וואָס ווייסט איהר, מיר
וואַלטען אַפילו פּראַמעטעאויס'ן געקענט אַנווייזען אויף נייע תּחבּולות
ווי אזוי אַנצוהאַלטען שטענדיג דאָס פייער.

צוועלף אַ זייגער האָט מען אונז סערווירט מיטאַג. אונטען.
ביים ברעג פון אונזער שטייג-טייר, איז געווען אַ קליינע עפענונג.
ווי איז אַ הינער-הויף, דורך וועלכען די הינער געהען אַרויס. דורך
אַט דער עפענונג האָט מען צו אונז אַריינגעוואָרפען צוויי טרוקענע
שטיקער ברויט און צוויי קליינע טעפעלאַד „זופּ“. אַ פּאַרציע
זופּ איז באַשטאַנען פון אַ קוואַרט הייסע וואַסער מיט איין פעטע
אויג, וואָס איז, נעבער, איינזאַם אַרומגעשוואַמען. נאָר לאַם איד
ניט פּאַרלייקענען — עס איז געווען אַביסעל זאַלץ אויך און אַט
דער וואַסער.

טרינקען מיר אויס דעם זופ, אָבער צום ברויט האָבען מיר זיך אפילו ניט ציגערירט. ניט חלילה ווייל מיר זיינען ניט געווען הונגעריג, אָדער ווייל מען האָט דעם ברויט ניט געקענט עסען. ניין, עס איז געווען גאנץ גוטער ברויט, נאָר מיר האָבען דערביי געהאט א מיין. מיין חבר האָט געהאט ענטדעקט, אַז עס שוויי בעלט און גריבעלט מיט וואַנצען ביי אונז אין צעל. וואו ערנעץ א לעכעלע אדער א שפעלטיקעל, צווישען די ציגעל. וואו די וואַפנע איז געהאט ארויסגעפאלען, האָבען געבליט נאָנצע קאלאניעס וואַנצען. די חבר-לייט פלעגען אפילו אין מיטען העלען טאָג ניט מורא האָבען און זיך ארומשלייען מחנות-וויין איבער די ווענט און דער סטעלי. מיין צעל-חבר איז זעהר געווען געניט אין אלע דרכים פון אַט די היה'לאך. ווי טשיילד האַראָלד האָט ער אַהן פחד באַ-ריהרט דעם מלחמה-טראַמפייט מיט די ליפען. אַזא מלחמה האָט נאָך די וועלט ניט געזעהען. שעה'ן און שעה'ן האָט זי זיך געצויגען. דאָס איז געווען אַ שלאַכט-הוין, און ווען די „יתר-הפליטה“ זיינען אַוועק און זיך באַהאַלטען אין זייערע גע-מויערטע פעסטונגען, איז ערשט געהאט געווען אַפגעטאָן האַלב אַרבייט. מיר פלגען אַנפאַקען אַ פולע מויל מיט ברויט און דאָס גוט צוקויען ביז ס'איז געוואָרען ווייך ווי טייג. ווען אַ חבר-המאן איז אַנטלאָפּען פונ'ם שלאַכט-פעלד און איז אַרײַן אין אַ שפעלטיקעל צווישען די ציגעל, האָבען מיר דאָס שפעלטיקעל גלייך פאַרמויערט מיט'ן טייג. אזוי האָבען מיר געאַרבייט ביז די זון האָט זיך געזעצט און מיר האָבען פאַרקלעפט יעדער לעכעלע, שפעל-טיקעל אדער גריבעלע. אַ שוידער געהט מיר דורך איבער'ן לייב, ווען עס קומען מיר אויפ'ן זינען די אלע טראַגעדיעס פון הונגער און קאַניבאַליזם, וואָס האָבען זיך אַפגעשפּילט אין אַט די פאַר-מויערטע פעסטונגען.

וואַרפען מיר זיך אויף אונזערע נאַרעס אזוי מיעד און הונ-געריג, און וואַרטען אויף וועטשערע. דאָס איז געווען אַ גוטער טאָג אַרבייט, און געטאָן געוואָרען באַלעבאַטיש. וועלען מיר כאַטש אין די ווייטערדיגע עטליכע וואַכען ניט דאַרפען אזוי ליידען פון

דעם אומפלוים. מיר האָבען טאקע מפקיר געווען אונזער מיטאג, אָבער דערפאר האָבען מיר מציל געווען אונזערע לייבער. און מיר זיינען דערמיט געווען צופרידען, נאָר מענשליכע פראצע געהט שטענדיג אין ניוועז! ווי נאָר מיר האָבען געענדיגט אונזער אר-בייט. געהט צו א וועכטער און שליסט אויף אונזער טיר. מען טיילט פאנאנדער די ארעסטאנטען אויפ'ס ניי און מיר מוזען זיך איבערקלייבען אין אַז אַנדער צעל. מען האָט אונז איבער-געפירט און פארשלאסען אין א צעל צוויי גאלעריעס העכער.

גאַנץ פריה אויפ'ן צווייטען טאָג האָט מען אויפגעשלאָ-סען אונזערע צעלען, און עטליכע הונדערט ארעסטאנטען אַראָפ-געפירט אין פאָרהויז, אונז אויסגעשטעלט לויט'ן שלאס-טריט און אריינגעטריבען אינ'ם טורמע-הויף צו דער ארבייט. דער קאַנאַל איריע ציהט זיך גראד פאַרביי דעם הויף הינטער דער טורמע. מיר האָבען געמוזט אויסלאדען די קאַנאַל-שיפען, טראָגען אין טור-מע אריין גרויסע שטאבעס אייזען אויף אונזערע פלייצעס. ביי דער ארבייט האָב איר אלעס דורכגעקוקט, באטראכט, טאַמער איז אפשר דאָ א געלעגענהייט צו אנטלויפען. נאָר, א נעכטיגער טאָג, אפילו די מינדסטע געלעגענהייט ניטאָ. אויף די ווענט שפאד-צירען ארום וועכטער מיט ביקסען, וואָס לאָדען זיך אויטאָמאטיש אָן, און מען האָט מיר געזאָגט, אַז אויפ'ן וואַד-טורם, זיינען אויס-געשטעלט מאַשינ-ביקסען.

צום הארצען האָב איר זיך ניט גענומען. דרייסיג טעג אין ניט קיין לאַנגע צייט. איכ'ל דאָ בעסער אַפּוּיצען אַט די דרייסיג טעג און צוקריגען נאָר ערפארונג, מאַטעריאַל, וואָס איר וועל דאָר-פען אויסנוצען אויף דער פרייהייט געגען די רויבער פון גערעכ-טיגקייט. איר וועל שוין ווייזען, וואָס אַז אַמעריקאנער בחור'ל קען טאָן, בעת מען באַרויבט איהם זיינע רעכט און פּריווילעגיעס. אַזוי ווי מען האָט מיר באַרויבט. מען האָט מיר באַרויבט דאָס רעכט געמשפּ'ט צו ווערען דורך געשוואַרענע, מען האָט מיר ניט דערלאָזט זיך צו ערקלערען שולדיג אדער אומשולדיג; מען האָט מיר בכלל ניט גע'משפּט (איר האָב באַז אַפּוּ אַפּוּ ניט געקוקט אויפ'ן

פסק, וואס איך האב באקומען אין ניאנארא פאלס, ווי אויף א רעזולטאט פון א משפט; זיך דורכצושרייבען מיט אן ארוואקאט האט מען מיר ניט געלאזט, און בכלל האט מען מיר ניט געלאזט זיך דורכשרייבען מיט קיינעם, און אזוי ארום האט מען מיר בארויבט פון מיין רעכט אויף האבעאס קארפוס; מען האט מיר אפגעגאלען און אפגעשוירען צום קאפ, מיין קערפער פארדעקט מיט געשמרייפֿטע בנדים: מען האט מיר געצוואונגען צו הארעווען מיט'ן בלוטיגען שווייס און געשפייזט האט מען מיר מיט ברויט און וואסער. מיר געצוואונגען צו מארשירען אין דעם שענדליכען „שלאס-טראט אונטער דער קאמאנדע פון באוואפענטע וועכטער — און פאר וואס איז דאס מיר געקומען? וואס האב איך געטאן? וואס פאר א פארברעכען בין איך באגאנגען געגען די גוטע בירגער פון ניאנארא פאלס, וואס מען איז זיך אזוי נוקם און מיר? איך האב אפילו ניט עובר געווען אויף זייער „לאו" פון „דרויסען-שלאפען". איך בין יענע נאכט געשלאפען אויסער זייער יוריסדיקציע. איך האב ביי קיינעם קיין עסען ניט געבעטען, צו קיינעם ניט צוגעשטאנען אין גאס נאך געלט. איך האב מעהר ניט ווי שפאצירט אויף זייער טראטואר, געקוקט אויף זייער וואונדער־שעהנעם וואסער־פאל, וואס פאר א חטא ליגט דא אין דעם? טעכניש בין איך ניט באַגאנגען קיין פארברעכען. נו, גוט, איך וועל זיי שוין ווייזען ווען איך וועל ארויס פון דער טורמע.

אויף צווייטען טאג האב איך א שמועס געטאן מיט א וועכי־טער. איך האב געוואלט שיקען נאך אן ארוואקאט. לאכט ער פון מיר. אנדערע וועכטער האבען אויך פון מיר געלאכט. איך בין אבסאלוט געווען אפגעשניטען פון דער גאנצער וועלט. איך האב פרובירט אַנצושרייבען א בריף, האב איך זיך אָבער דער־וואוסט, אַז מען צענזורירט אלע בריף אדער מען קאנפּיסקירט זיי. און אַז בכלל, מאַרען קיין פּרישע אַרעסטאַנטען זיך ניט דורכ־שרייבען. שפּעטער צו, האב איך פרובירט ארויסצושיקען בריף מיט אַרעסטאַנטען, וואָס זיינען אַפּגעזעסען זייערע טערמינען, נאָר איך האב זיך דערוואוסט, אַז מען האָט זיי אפּריער באַזוכט, געפּר־

נען די בריף און זיי פארניכטעט. מילא, נו, יעדער פיצעלע וועט נידערוקער אראפדריקען די וואַנשאַל ביי זייער משפט ווען איד וועל באפרייט ווערען.

דערווייל איז צוועק אַ טאָג און נאָד אַ טאָג (ווי אזוי—וועל איד דאָס באַשרייבען אין דעם צווייטען קאָפיטעל), און איד האָב ער פאַרען זעהר פּיעל. איד האָב זיך אָנגעהערט מיט אומגלויב־ליכע און שוידערליכע מעשיות וועגען דער פּאַליציי, פּאַליציי־נע־ריכטען, און אדוואָקאָטען. אַרעסטאַנטען האָבען מיר דערצעהלט זועגען זייערע אייגענע ערפאַרונגען מיט דער פּאַליציי פון די גרוי־סע שטעט, פון וועלכע עס האָט מיר אַרומגעכאַפט אַ שרעק. און נאָד שרעקליכער זיינען געווען די געשיכטעס, וואָס זיי האָבען מיר דערצעהלט וועגען מענשען, וועלכע זיינען שוין קיין לעבעדיגע ניט אַרויס פון די פּאַליציי־אישע הענט, כּדי זיי זאָלען פאַר זיך אַליין ניט קענען רעדען אַפּילו אַ וואָרט. מיט יאַהרען שפּעטער איז מיר באַשערט געווען צו לייענען אין דעם באַריכט פון דעם לעקסאָו קאָמיטעט אַמח'ע און נאָד פּיל שרעקליכערע מעשיות. אָבער דער־ווייל האָב איד דאָר געשפּאַסט וועגען אַלע געשיכטען און זיי ניט געגלויבט.

וואָס ווייטער אַ טאָג איז טורמע איז מיין איבערצייגונג אַלץ שטאַרקער געוואָרען. מיט מיינע אויגענע אויגען האָב איד טאַקע אין אַט דער טורמע געזעהען זאַכען, פון וועלכע די האָר שטעלען זיך קאַפּויר. וואָס מעהר איד בין געוואָרען איבערצייגט אין אַט די מעשיות אַלץ טיפּער איז געוואָרען מיין רעספּעקט פאַר אַט די יאַגד־הינט פון געזעץ און פאַר דער גאַנצער אינסטימוציע פון קרי־מינעלער גערעכטיגקייט.

מיין ענטריסטונג איז אָפּגעפּאַלען, און אין מיין נשמה האָט זיך באַזעצט אַ ווילדער פּחד. ענדליך, האָב איד קלאָר געזעהען, וואָס איד האָב צו טאָן. איד בין געוואָרען געלאָסט און מילד. מיט יעדען טאָג איז מיין באַשלוס געוואָרען אַלץ פּעסער ניט צו מאַכען קיין רעש, ווען איכ'ל באַפרייט ווערען. וואָס איד האָב

איצטער שוין געוואלט איז — א געלעגנהייט זיך ארויסכאפען
ערנעץ פון אט דער געגענד. דאס האב איד טאקע געטאן, ווי נאך
מען האט מיר באפרייט. מיין צונג האב איד געהאלטען צווישען
די ציין, שפאצירט ווייד, און זיך אפגעטראגען קיין פענסילוויניא
און דארט נעלם געווארען פיל קלוגער און געלאסענער.

די קאזע

”די קאזע“

צוויי טעג האב איך געהאָרעוועט אויפ'ן טיורמע-הויף. די אַרבייט איז געווען זעהר שווער, און, ניט קוקענדיג דאָרויף, וואָס איך האָב זיך אונטערגעפּוילט ביי יעדער געלעגענהייט, בין איך דאָך אַרויס פון די כּחות. שולדיג אין דעם איז געווען די שפּיין. ביי אַזעלכע קעסט קען קיינער שווער ניט אַרבייטען. מעהר פון ברויט און וואַסער האָט מען אונז ניט געגעבען. איין מאָל איז וואָד האָט מען אונז געדאַרפט געבען פּלייש; נאָר, ראַשית, האָבען מיר עס קיינמאָל אין די אויגען ניט געזעהן, צווייטענס, פּלעגט מען דערפון פּריהער אויסקאַכען יעדער ביסעל נאַהרונג און אויב עמיצער האָט איין מאָל אין וואָד יאָ פאַרוזכט אַ ברעקעל פּלייש, האָט ער שוין דערפון פעט ווערען ניט געקענט.

אַט די ברויט־און־וואַסער סיסטעם האָט געהאַט אַ גוואַלדיגען חסרון. וואַסער פּלעגען מיר דוקא קריגען גענוג, ברויט אָבער — זעהר ווינציג. אַ פּאַרציע ברויט איז געווען אַזוי גרויס ווי צוויי פּויסטען און יעדען טאָג פּלעגען מיר קריגען דריי אַזעלכע פּאַרציעס. איין מעלה האָט די וואַסער יאָ געהאַט — זי איז געווען הייס. אין דער פּריה האָט זי געהייסען ”קאַפע“, צו מיטאַג האָט מען זי גע־קרוינט מיט'ן נאָמען „זופּ“, אין אַווענט פּלעגט מען זי סערווירען אַלס טעה. אין דער אמת'ן איז דאָס שטענדיג געווען אונזער אַלמ־באַקאַנטע וואַסער. די אַרעכטאַנטען פּלעגען זי רופּען די „צויבער־וואַסער“. גאַנץ פּריה איז אַט די וואַסער געווען שוואַרץ, מחמת דעם, וואָס מען פּלעגט זי אויפקאַכען מיט צוגעברענטע שטיקלאַד ברויט. מיטאַנצייט פּלעגט מען זי דערלאַנגען שוין אַזא אַ קאַליר, נאָר מיט אַ ביסעל זאַלץ און מיט איין פעטער אויג. אין אַכענט

פלעגט די וואַסער באַקומען עפעס אַ מין פּורפּור־ברוינעם קאָליר. דעם סוד פון אַט דעם קאָליר זיינען מיר קיינמאָל ניט דערנאָנגען. ס'איז געווען פאַרדאַמט־געמיינע טעה, נאָר מחיה'דיג הייסע וואַסער.

מיר האָבען אַ רעכט ביסעל געהונגערט אין אַט דער „קאָזע“ פון איריע. נאָר די אַלמע אַרעסטאַנטען האָבען זיך דאַרטען אָנגעגעסען צו זאַט. זיי וואַלמען שוין לאַנג געווען אויסגעשטאַרבן ווען זיי זיצען אויף די קעסט, וואָס מיר. איד ווייס, אַז די אַלמע אַרעסטאַנטען פלעגען קריגען מעהר תּוֹכ'יגע שפּייז, ווייל איד אַליון פלעג ביי זיי אַפט אַראָפּ'גנב'נען אַ געשמאַקען ביסען, בעת איד בין געווען אַ קאַרידאַר־וועכטער. אַ מענש קען מיט ברויט אַליון ניט לעבען, מיט ווינציג ברויט אודאי ניט.

מיין חבר האָט געהאַלמען וואַרט. נאָר צוויי טעג שווערער אַרבייט אויפ'ן הויף, האָט מען מיר אַרויסגענומען פון מיין צעל און מיך געמאַכט פאַר אַ קאַרידאַר־וועכטער. אין דער פּריה און אין אַבנענט פלעגען מיר סערווירען ברויט פאַר די אַרעסטאַנטען אין זייערע צעלען. צוועלף אַ זייגער אַבער האָבען מיר געהאַט אַ גאַנץ אַנדער מעטאָדע. די אַרעסטאַנטען פלעגען אַריינמאַרשירען פון דער אַר־בייט אין טורמע אין אַ לאַנגער שורה. אין פאַרהויז, ביי דער טיר פלעגען זיי זיך אַפּרייסען פּונ'ם „שלאַס־טריט“ און אַראָפּנעמען די הענט פּונ'ם חבר'ס אַקסלען. אינווייניג, נעבען דער מיר, זיינען געשטאַנען פּולע קאַסטענס מיט אַנגעשניטענעם ברויט. דאָ איז אויך געשטאַנען דער הויפט קאַרידאַר־וועכטער און נעבען איהם — נאָר צוויי קאַרידאַר־וועכטער. איד בין געווען איינער פון אַט די צוויי. אונזער אַרבייט איז באַשטאַנען צו האַלמען אַט די קאַסטענס מיט ברויט, בעת די שורה אַרעסטאַנטען איז פאַרביי געגאַנגען. ווי נאָר אַ קאַסטען האָט זיך אויסגעליידיגט האָט שוין דער צוויי־טער קאַרידאַר־וועכטער פאַרנומען מיין פּלאַץ מיט אַ פּולען קאַסטען ברויט. און ווען זיין קאַסטען האָט זיך אויסגעליידיגט, האָב איד גלייך פאַרנומען זיין פּלאַץ. און אזוי האָט זיך די שורה אַרעסטאַנטען אַלץ געצויגען, יעדער אַרעסטאַנט שטרעקט אויס זיין רעכטע

האָנט און נעמט אַ פּאַרציע ברויט פּונ'ם קאַסטען. די אויפגאַבע פּונ'ם הויפט קאַרידאַר-וועכטער איז שוין געווען אַ גאַנץ אַנדערע. ער איז געשטאַנען נעבען קאַסטען ברויט מיט אַ גראַבען שטאַק אין דער האַנט און אַכטונג געגעבען. די אויסגעהונגערטע אַרעסטאַנטן טען האַבען זיך בשום אופן ניט געקענט באַפרייען פּונ'ם געדאַנק, אַז מען קען אַ מאָל נעמען צוויי פּאַרציעס אַנשטאַט איינער. אין דער אמת'ן איז דאָס אבער געווען אוממעגליך. דער שטאַק פּונ'ם הויפט קאַרידאַר-וועכטער האָט געהאַט אַ מיאוסע טבע: ער פלעגט אַ קלאַפּ מאַכן אַזוי שנעל און אַזוי שטאַרק ווי די לאַפּע פון אַ מיגער — איבער דער האַנט, וואָס האָט אַמביציען געוואָנט. דער הויפט-קאַרידאַר-וועכטער האָט אַזוי גוט פאַרשטאַנען דעם ענין פון שטח. ער האָט אַזוי פיל הענט צוקלאַפּט, אַז ער האָט זיך קיינמאָל ניט טועה געווען, שטענדיג געטראַפּען. אַזאַ אַרעסטאַנט פלעגט ער געוועהנ-ליך באַשטראַפּען דערמיט. וואָס ער האָט ביי איהם צוגענומען אויך די איינציגע פּאַרציע זיינע און איהם גלייך אַפּגעשיקט אין צעל, וואו זיי גאַנצע סעודה איז שוין איצטער באַשטאַנען פון בלוין הייסער וואַסער.

און בעת מאַנכע אַרעסטאַנטען פלעגען קרענקען אין זייערע צעלען פאַרשמאַכט און הונגעריג, פלעגען הונדערטער ברויט פאַר-ציעס זיך אַרומוואַלגערען אין די צעלען פון די קאַרידאַר-וועכטער, איד אַליין האב דאָס געזעהען. אין פּלוג איז דאָס געווען אַ נאַ-רישקייט אַזוי פיעל ברויט צונויפזאַמלען. דאָס איז אָבער געווען די אונזערס אַ געוועהנליך „פאַרדינסטעל“. מיר זיינען געווען די עקאַנאָמישע הערשער ביי אונז אין קאַרידאַר, און פלעגען אַפּטאַן די זעלבנע מעשים, וואָס ווערען געוועהנליך אַפּגעטאַן אין דער צי-וויליזירטער וועלט. מיר האַבען קאַנטראַלירט די שפייז פון דער טורמע-באַפּעלקערונג, און פונקט ווי אונזערע פרייע ברודער, די וועלט-באַנדיטען, האַבען מיר אויך געצוואונגען דאָס פּאַלק טהייער באַצאַלען פאַר אַט דער שפייז. מיר האַבען געהאַנדעלט מיט'ן ברויט. איין מאָל איז וואו, פלעגען די אַרעסטאַנטען, וואָס האַבען געאַר-בייט אויפ'ן טורמע-הויף, קריגען אַ פינף-סענטיגען פּרענטעל קיי-

טאָבאָק. אַט דער קיי־טאָבאָק איז געווען די מטבע אין אונזער קעניגרייך. איין פרענטעל קיי־טאָבאָק האָט געקאָסט צוויי אַדער דריי פּאַרציעס ברויט. און די אַרעסטאַנטען פּלעגען זיך בייטען. ניט ווייל זיי האָבען ווייניגער ליעב געהאַט דעם טאָבאָק, נאָר ווייל זיי האָבען מעהר ליעב געהאַט ברויט. אַד! איד ווייס, דאָס איז געווען אזוי העסליך ווי, למשל, אַרויסרייסען צוקער־לעקאַכלאך ביי אַ פּיצעל קינד. נאָר וואָס וואָלט איהר געטאָן? מיר האָבען גע־דאַרפט לעבען... און ווידער, עס מוז דאָך עפעס זיין אַ באַלוינונג פאַר איניציאַטיווע און אונטערנעמונגס־גייכט! אַחוץ דעם, פּלע־גען מיר דאָך נאָר נאַכטאָן אונזערע צדיקים אויף יענער זייט טורמע־וועלט, וואָס טוהען, אונטער דער מאַסקע פון סוחרים, באַנקירען און קאַפיטאַלען פון דער אינדוסטריע, דאָס זעלביגע, וואָס מיר האָבן בען געטאָן. גאַט ווייס, וואָס ס'וואָלט פאַסירט מיט די אַרעמע אַרעסטאַנטען נעבער, ווען ניט מיר. מיר האָבען דאָך געבראַכט שפע און ברויט אין דער איריעד טורמע!... און מיר האָבען טאַקע צוגעוועהנט דעם עולם צו מעסיגקייט און שפּאַרזאַמקייט, בעת זיי האָבען מקריב געווען זייער קיי־טאָבאָק. נאָך מעהרער, מיר האָבען איינגעפלאַנצט אינ'ם האַרצען פון יעדען אַרעסטאַנט די אַמביציע צו דערנרייכען אונזער שטאַנד, כדי אויך צו קענען אַפּלעקען אַ ביינ־דעל. אמת'ע ערלייזער פון דער געזעלשאַפט, בנאמנות!

אַט איז אַ חונגעריגער מענש און ער האָט ניט קיין קיי־טאָבאָק. אַפּשר איז ער נאָר אַן אויסבריינגער און האָט אַליין פאַרנוצט דעם גאַנצען טאָבאָק. גוט, ער האָט אַבער אַ פאַר שלייקעס. איד ניב איהם אַ האַלבע צענדלינג פאַרציעס ברויט פאַר זיי אַדער טאַקע אַ גאַנצען צענדלינג, אבי ס'איז נאָר גוטע שלייקעס. איד אַליין טראַגט טאַקע ניט קיין שלייקעס, אַבער דאָס טאַכט ניט אויס. אין עק־טור־מע דאָרטען זיצט אַן אַלמער טרעסטאַנט, צעהן יאָהר דאַרף ער „צענטעווען“ פאַר מאַרד. ער טראַגט שלייקעס און וויל איצט נראַד קריגען אַ פאַר שלייקעס. איד קען זיי ביי איהם פאַרצוקערן פאַר פלייש. איד וויל טאַקע זעהר פאַרוכען אַ שטיקעל פלייש. אַדער אַפּשר האָט ער נאָר אַן אַלט, צוריסען מעשה־ביכעל. דאָס איז נאָר

א כשר'ע מציאה. איד ליינע פריהער איבער די מעשה אליין און נאכדעם פארקויף איד דאס ביכעל דעם בעקער פאר א שטיקעל טארט, אדער דעם קוכער פאר א ברעקעל פלייש און גרינסען. אדער נאר דעם הייצער פאר א ביסעל אנשטענדיגע קאפע, אדער, מאלע וועמען, פאר א צייטונג, וואס פלעגט א מאל צו אונז אריינ-פאלען, גאט ווייסט ווי אזוי! די קוכערס, בעקערס און הייצערס זיינען געווען פונקט אזעלכע ארעסטאנטען ווי מיר, און טאקע גע-זעסען אין איין „פארהויז“ מיט אונז.

בקיצור, אין דער איריער טורמע האט געהערשט א גאנץ אנט-וויקעלטע האנדעלס-סיסטעם, אפילו געלט האט אויך ניט אויסגע-פעלט. א מאל פלעגען די פרישע ארעסטאנטען דורכשמוגלען אביסעל געלט, א מאל — די פריזירער, נאר אמערסטען — פלעגט דאס שטאמען פון די אלטע ארעסטאנטען. ווי אזוי זיי פלעגען דאס באקומען, ווייס איד ניט.

אחוץ זיין געהויבענער שטעלע האט דער חויפט קארידאר-וועג טער גע'ש'ט ביי אונז פאר א נביר. אויסער די אלע געווענהליכע „פארדינסטלאך“ פלעגט ער נאך ביי אונז, קארידאר-וועכטער. אויך אפאלעקען א ביינדעל. מיר פלעגען רייסען ביים גאנצען עולם די הויט און דער הויפט קארידאר-וועכטער—ביי אונז די נשמה. פאר אונזערע „פארדינסטלאך“ האבען מיר איהם געהאט צו פארדאנקען און איהם טאקע געמוזט באצאלען. ווי געזאגט, האט ער גע'ש'ט פאר א נביר. זיין געלט האבען מיר אבער קיינמאל ניט געזעהען. געוואוינט האט ער אליין אין א צעל, אין איינזאמער גדולה.

איד בין זיכער, אז מען פלעגט פארדינען געלט אין אט דער טורמע: איד האב דארויף באווייזען. א שטיק צייט בין איד גע-זעסען מיט'ן דריטען קארידאר-וועכטער אין איין צעל. אריבער זעכ-צען דאלאר האט ער פארמאגט. אלע נאכט, נאך ניין א זייגער, ווען מען פלעגט אונז איינשליסען, האט ער געצעלט זיין געלט. און אלע נאכט, ווי א זייגער, פלעגט ער מיר דערצעהלען, וואס ער וועט מיר טאן, אויב איד וועל איהם אויסגעבען... ער האט מורא געהאט מען זאל איהם ניט בארעכענען. פון דריי פארשידענע זייטען האט

אויף איהם געלויערט די סכנה. ראשית—פון די טורמע וועכטער. א פאר חברה זייערע, טוהען אויף איהם א שפרונג, ברעכען איהם גוט אן די ביינער, כלומר'שט פאר אונגעהארכזאמקייט און ווארפען איהם דערנאך אריין אין קארצער, און אין דער סומאטאכע ווערען די זעכצען דאלאר אויסגעטרוקענט. געה, שריי חי וקים... צוויי טענס, דער הויפט קארידאר-וועכטער, קען ביי איהם צונעמען דאס גאנצע געלט, ווען ער טהוט איהם נאר איין סטראשע, אז ער זעצט איהם אראפ פון זיין גדולה און שיקט איהם ווידער אויף שווערער ארבייט אין הויף. דריטענס, זיינען דאך געווען נאך צעהן איינפאל כע קארידאר-וועכטער. מיר וואלטען דאך געקענט אלע אינאיינעם איהם צושפארען אין א ווינקעלע און איהם באראבעווען. אה, מיר זיינען געווען אזוי ווי די וועלף, אקוראט ווי אונזער חברה פון וואל סטריט.

ער האט געהאט גוטע אורזאכען פאר אונז זיד צו שרעקען, און איד האב פאר איהם אויך געדארפט מורא האבען. ער איז געווען א שטארקע אנוויסענדע חיה, א געוועזענער אויסטער-פיראט ערגעץ ביים טשעסעפיק ים-אויסגוס, א געוועזענער קאטער-זשניק, וואס האט א מאל „געצענטעוועט“ גאנצע פינף יאהר אין ניו יארקער סינג-סינג און בכלל, אן אמת'ע ווילדע חיה. ער פלעגט, למשל, כאפען וואראבייטשיקלאד, וואס פלעגען אריינפליהען צו אונז אין קארידאר דורך די אפענע גראטעס. האט ער אריינגעכאפט א פויגעלע, פלעגט ער זיד באלד אפטראגען דערמיט צו זיד אין צעל, וואו איד פלעג איהם זעהען כראמטשען די ביינדלאך און אויס-שפייצען די פדערן: רוערהייט האט ער דאס געפרעסען... אה, ניין! איד וואלט בשום אופן איהם ניט אויסגעגעבען צו די איבריגע קארידאר-וועכטער. דאס דערמאן איד דא דעם ערשטען מאל זיינע זעכצען דאלאר.

נאר פונדעסטוועגען פלעג איד איהם אויך עקספלאטירען. ער איז געווען פארליבט אין אן ארעסטאנטקע, וואס איז געזעסען אין דער פרויען-אפטיילונג. ליענען אדער שרייבען האט ער אבער ניט געקענט, פלעג איד איהם איבערלייענען איהרע בריעף און פאר

איהם אויף זיי ענטפערען. און ער האט מיר טאקע דערפאר געמוזט באצאלען. נאָר בריעה זיינען דאָס שוין געווען, איינמאל בריעה! איך האָב אַוועקגעלעגט מיינע בעסטע קרעפטען אויף אַט די בריעה. די בעסטע מליצות און סוף-כל-סוף האָב איך זי פאַר איהם טאָקע געוואונען; הגם, ס'פאַראַן אַ „יש אומרים“, אַז פאַרליבט איז זי געווען ניט אין איהם, נאָר אינ'ם ענו, דעם שרייבער. נאָכאַמאָל זאָג איך, יענע בריעה זיינען געווען גרויסאַרטיג.

נאָך אַ קוואַל פון פרנסה איז ביי אונז געווען: „איבערגעבען דאָס קנייטעל“. מיר זיינען געווען די הימעל-שלוחים, די פייער-בריינגערס, אין אַט דער וועלט פון שלאָס און גראַטעס. ווען די אַרעסטאַנטען פלעגען קומען ביי נאָכט פון דער אַרבייט, פלעגט מען זיי פאַרשליסען אין די צעלען. רויכערן אָבער דאַף מען. דעמאָלט פלעגען מיר, קאַרידאַר-וועכטער, משפיע זיין דעם הייליגען פונק, לויפען פון צעל צו צעל איבער אַלע גאַלעריעס מיט אַנגעצונדענע קנייטעלאַד. די, וואָס זיינען געווען קלוג, אָדער מיט וועלכע מיר האָבען געהאַנדעלט, פלעגען שוין האַלטען גרייט זייערע קנייטלאַד. פונדעסטוועגען פלעגען ניט אַלע קריגען דעם הייליגען פונק. דער חברה-מאַן, וואָס פלעגט ניט וועלען אַראַפלאַזען די האַנט אין קע-שעני, האָט קיין פונק ניט געקראָגען און האָט זיך געמוזט לעגען שלאָפען אַהן אַ ציגאַר-טויזן. נאָר וועמען האָט עס געאַרט? ער איז סיי ווי געווען ביי אונז אין די הענט. און איז ער געוואָרען אַביסעל צו פּרעד, פלעגען מיר זיך אויף איהם אַ וואָרף טאַן און קיין קדחת האָט איהם שוין ניט געפּעלט,

דאָס איז געווען אונזער טעאָריע. מיר זיינען געווען דריי-צען קאַרידאַר-וועכטער. אין אונזער קאַרידאַר האָבען מיר געהאַט אַ פינף הונדערט אַרעסטאַנטען. מיר האָבען געדאַרפט אי טאַן די אַרבייט, אי אויפהאַלטען די אָרדנונג. די אָרדנונג האָבען, אייגענט-ליך, די טורמע וועכטער געמוזט אויפהאַלטען, נאָר זיי האָבען דאָס אונז איבערגעגעבען. און מיר האָבען מיט אַלע כחות דאַרויף געמוזט אויפפאַסען. וואָלט דאָס אונז זיך ניט געווען איינגעגעבען, וואָלט מען אונז זיכער משלח געווען צוריק צו דער שווערער אַרבייט אויפ'ן

הויף און דערצו נאָר איינגעזעצט אין קארצער אלס פארבייסען. אבער כל זמן מיר האָבען אויפגעהאַלטען אַרדנונג האָבען מיר נע- קענט אָנהאַלטען אונזערע ספעציעלע פרנסות.

טראַכט זיך מיט מיר אריין אויף אַ רגע אין אַט דער פראַכ- לעם. אין די הענט פון דרייצען ווילדע חיות האָט מען איבערגע- געבען אריבער פינף הונדערט אַנדערע חיות. אַט די טורמע אין דאָד געווען אַ לעבעדיגער גהינום, און מיר דרייצען האָבען געמוזט מאַכען אַ לאַד. עס איז אומעגליך געווען פאַר אונז צו כאַנעהן זיך איידעל מיט אַזעלכע חיות. מיר האָבען אויף זיי געמוזט ארויפ- וואַרפען אַ שרעק. אַנדערש, וואַלטען מיר ניט געקענט געווען נע- וועלטיגען. פאַרשטעהט זיך, אויף אונזער צד, גרייט אונז צו העל- פען. זיינען געשטאַנען די טורמע-וועכטער, אין אַן אויסערגעווענליכען פאַל פלעגען מיר זיי רופען; נאָר צופיעל זיי מטריח זיין האָבען מיר אויך ניט געטאַרט: זיי וואַלטען אונז געווען אַראַפגעזעצט און גענומען פעהיגערע אויף אונזער פלאַץ. ניט זעהט אַפט פלעגען מיר זיי מטריח זיין, נאָר אין פאַל ווען מיר האָבען געדאַרפט עפענען אַ צעל, כדי אריינצוקומען צו עפעס אַן עקשן אַן אַרעסטאַנט. אין אַזעלכע פעלע האָט דער וועכטער נאָר געעפענט די טיר און אַוועקגענאַנגען, כדי ניט צוועהען ווי אַ פינף-זעקס קאָרידאָר-וועכטער פאַלען אַרויף און צו'ממית'ן אַן אַרעסטאַנט.

איך וועל גענוי ניט באַשרייבען ווי אַזוי מען ממית'ט דאָרט די אַרעסטאַנטען. נאָר אַלעמען איז דאָס שלאַגען פון די אַרעסטאַנט- מען געווען איינע פון די קלענסטע אומבאַשרייבליכע שרעקען אין דער איריער טורמע. איד זאָג „אומבאַשרייבליכע“; אין דער אמת'ן דאַרף איד אויך זאָגען „אומדרוקבאַרע“. איד אַליוין האָב זיך דאָס ניט געקענט פאַרשטעלען ביז איד האָב דאָס ניט געזעהען. און איד ביז ניט געווען קיין חדר-אינגעל אין דער וועלט פאַרדאַרבנעהייט און איהר געוונקענהייט. מען וואַלט געדאַרפט רעדען און רעדען כדי צו באַריהרען אַביסעל טיפער די איריער טורמע. איד באַריהר זי אַבער אַט דאָ נאָר זייער לייכט, נאָר אויבערפלעכליך, ווי איד האָב זי געזעהען.

אפט, למשל, אין דער פריה, ווען די ארעסטאנטען פלעגען אראפגעהן זיך וואשען, פלעגען מיר, די דרייצעהן קארידאר-וועכער, זיין צווישען זיי אליין. און יעדער איינער פון זיי איז אויף אונז געווען מלא רציחה. דרייצעהן אנטקעגען פינג הונדערט — נו, האבען מיר טאקע געמוזט זיי האלטען אין דער מורא. מיר האבען ניט געטארט דערלאזען די קלענסטע פארשוועכונג פון די טורמע-דעגעלען, די סינדרסטע חוצפה. ווען מיר דערלאזען דאס. זיינען מיר פארפאלענע. האט ווער געפענט א מויל — איז גלייך א האק אין פיסק, א סטאסאק מיט וואס מען האט געקענט און וואו מען האט געטראפען. דער שטעקען פון א בעזים האט זעהר גוט געווירקט אויף זיי, זיי גלייך אויסגעניכטערט. נאר דערמיט האט זיך דאס ניט געענדיגט. אזא חברה-מאן האט מען אזוי געמוזט אנלערנען, אז עס זאל ארויפגינגען א פחד אויף אלע איבריגע ארעס-טאנטען; פלעגען מיר גלייך אריין צווישען עולם און איהם שוין ניט אפלאזען. פארשטעהט זיך, יעדער קארידאר-וועכטער איז געווען זיכער אז אלע איבריגע קארידאר-וועכטער וועלען איהם גלייך ארויסהעלפען צו געבען קולאקעס; דאס איז אויך געווען א טורמע-געזעץ. האט א קארידאר-וועכטער פארטשעפעט אן ארעסטאנט, האט יעדער קארידאר-וועכטער גלייך געמוזט צולויפען און בארגען א פאר סטאסאקעס. גערעכט אדער אומגערעכט — קלעפ האט מען גע-דארפט געבען, ווי אזוי מען האט געקענט, מיט וואס מען האט גע-קענט. מען האט ביי איהם געדארפט אפשלאגען דעם חשק צו זיין אז עזות פנים.

איר גערענק א שעהנעם, אינגען מולאט פון א יאהר צוואנציג, וואס האט זיך געהאט ארומגעטראגען מיט'ן משונענעם געדאנט. אז ער מוז זיך איינשטעלען פאר זיינע רעכט. אמת, גערעכט איז ער טאקע געווען, נאר געהאלפען האט עס איהם ווי א טויטען באנ-קעס. געזעסען איז ער אויף דער סאמע אויבערשטער גאלעריע. איז א אנדערטהאלבען מינוט האבען אכט קארידארטשיקעס ביי איהם ארויסגעקלאפט אט די פאנאטישע איינבילדונג. ווייל מעהר פון אנדערטהאלבען מינוט האט ביי איהם ניט געדויערט דורך-

צומאכען דעם גאנצען וועג דורך די טרעפ פונ'ם פינפטען עטאזש ביז אראפ. דורכגעמאכט האָט ער דעם וועג אויף יעדען אבר אַחוץ די פיס. און די אַכט קאָרדאָר-וועכטער זיינען דערביי ליידיג ניט געשטאַנען. דער מולאָט האָט אַ פּאַל געמאַן אויף דער שטיינער-נער פּאַדלאַגע פּונ'ם ערשטען עטאזש, וואו איד ביז געשטאַנען און דאָס אַלץ צוגעזעהען. ער האָט זיך אַ שטעל געטאַן אויף די פיס, צושפּרייט די הענט און אַרויסגעלאָזט אַ ווילדען געשריי פון שרעק און וועהטאָג, אַז ס'האָט פשוט אויסגעריסען דאָס האַרץ. אין דער זעלביגער רגע זיינען, ווי דורך אַ כּשוף, די צופאַסעוועטע טורמע-קליידער זיינען פון איהם אינגאַנצען אַראָפּגעפּאַלען און ער איז גע-בלויבען שטעהן נאַקעט. פון יעדען אבר האָט דאָס בלוט גערונען. ער האָט אַ פּאַל געמאַן און געבליבען חלשות. ער האָט שוין גע-האַט אַ לעקציע, און ניט נאָר ער, נאָר יעדער אַרעסטאַנט פון טורמע, וואָס האָט איהם געהערט אַ געשריי טאָן האָט געלערנט די זעלביגע לעקציע. איד אַליין ביז אויך דערפון קלוגער געוואָרען — עס איז שוידערליך צו זעהען אַ מענשען אין איינע אנדערט-האַלבען מינוט פּאַרלירען זיין מוט און עקשנות.

מיט די קנייטלאך פלעגען מיר זיך נוהג זיין אויף אַזאַ אופן: מען בריינגט צו אונז אַ פּאַרטיע פּרישע אַרעסטאַנטען. איהר געהט פּאַרביי די צעלס טאַקע נעבען די גראַמעס מיט אַן אַנגעצונדען קנייטעל. „גיב אַ שטיקעל פייער, טרעמפעניו!“ זאָגט דיר עמיצער. דאָס איז שוין אַ סמן, אַז דער מענש האָט טאַבאק. גיט איהר איהם דאָס קנייטעל און געהט ווייטער. אַביסעלע שפעטער געהט איהר צוריק און עפעס גאָר אַזוי ווי דורך אַ צופאַל שטעלט איהר זיך אָפּ ביי די גראַמעס. „זאָג נאָר, טרעמפעניו, האַסט אפּשר אַביסעל טוטין?“ זאָגט איהר. אויב ער פּאַרשטעהט ניט קיין עסק, וועט אַט דער חברדימאַן מאַכען דעם אַנשטעל. אַז ער האָט שוין ניט קיין לעק טוטין, זעהר גוט. איהר טרייסט איהם גאַנץ פיין און געהט זיך אייער וועג. נאָר איהר ווייסט, אַז דאָס קנייטעל וועט ביי איהם מעהר ניט קלעקען ווי אויף איין טאָג. אויפ'ן צווייטען טאָג געהט איהר ווידער פּאַרביי. „העי, טרעמפעניו, גיב אַ שטיי-

קעל פיער", רופט ער אייד. זאגט איהר איהם: „דו האסט דאך
ניט קיין טאכט — דארפסטו קיין פיער אויך ניט.“ און איהר
גיט איהם טאקע ניט. אין האלבע שטונדע ארום, אדער אין א
שטונדע, צוויי אדער דריי, געהט איהר ווייטער פארביי, און ער
רופט אייד שוין אזוי שטיל און איידעל: „קום נאך אהער טרעמ-
פעניג.“ געהט איהר צו. איהר שמעקט אריין א האנט צווישען
די גראטעס און איהר נעמט זי ארויס פול מיט קאסטבארען טא-
כט. דאמאלט גיט איהר איהם א שטיקעל פיער.

אמאל אבער קומט אן א פרישער ארעסטאנט, ביי וועמען
מען קען גארניט קריגען. פון מויל צו מויל צושפרייט זיך די
סודות-פולע ידיעה, אז מען מוז זיך מיט איהם באגעהן אנשטענ-
דיג. פון וואנען אט די ידיעות פלעגען קומען האב איך קיינמאל
ניט געוואוסט. ס'איז אבער געווען קלאר, אז אט דער בחור האט
עפעס א פראטעקציע. אפשר איז ער געווען א מחותן מיט איי-
נעם פון די הויפט קארידאר-וועכטער, אפשר נאך מיט עמיצען פון
די טורמע וועכטער ערגעץ פון אן אנדער אפטיילונג. אפשר האט ער
פאר אט דער פראטעקציע באצאלט ערגעץ אין די גאר הויכע
פענסטער; ווי אזוי דאס איז דארטען ניט געווען, מיר האבען
געוואוסט, אז צו אזא חברה-מאן טארען מיר זיך ניט טשעפען,
אויב מיר ווילען אויסמירען צרות.

מיר קארידאר-וועכטער זיינען געווען די פארמיטלער. מיר
פלעגען אויספירען מסחרים צווישען די ארעסטאנטען פון פאר-
שידענע אפטיילונגען פון דער טורמע און דערפאר קריגען אונזער
מעקלעריי. אמאל האט א שטיקעל סחורה געמוזט דורכגעהן דורך
פינף-זעקס פארמיטלער און יעדער האט זיך אראפגענומען זיין
טייל אדער פלעגט אזוי עפעס קריגען פאר זיין טרחה.

קריגט עמיצער א טובה דארף ער דערפאר באצאלען, טוט ער
א טובה — קריגט ער פאר זיין טרחה. איך אליין בין געווארען
א בעל-חוב ווי נאך איך בין אריין אין טורמע. אט דעם חוב
בין איך שולדיג געווען צו דעם ארעסטאנט, וואס האט אריינגע-
שמוגעלט מיין פעקעלע זאכען אין טורמע. אין א וואך ארום

האַט דער הייצער מיר געבראכט א בריעף. דער פרייזרער האט זי איהם איבערגעגעבען. ער האט זי גענומען ביים ארעסטאנט, וואס האט אריינגעשמוגעלט מיון פעקעלע. פאר זיין טובה האב איך אט די בריעף זיינע געדארפט איבערגעבען עמיצען אנדערש. ער, אט דער ארעסטאנט, האט נאך אלײן דעם בריעף ניט געשריבען. דער וואס האט אלײן דעם בריעף געשריבען איז געװען עפעס אן אלטער ארעסטאנט און געשיקט האט ער איהם צו עפעס אן ארעסטאנטקע אין דער פרויען־אפטיילונג פון דער טור־מע. איך ווייס אבער ניט צו אט דער בריעף איז טאקע געשריבען געווארען פאר איהר אלײן אדער זי איז מעהר ניט געווען ווי א רינגעלע איז דער קייט פון די שלוחים. וואס איך האב געוואוסט איז נאך, ווי אזוי זי זעהט אויס, און אז איך מוז דעם בריעף איהר איבערגעבען אין די הענט.

צוויי טעג זיינען פאראיבער, און איך האלט ביי זיך דעם בריעף; ענדליך האב איך געקראגען א געלענענהייט. די ארעסטאנטקעס פלענען פאריכמען די ארעסטאנטסקע קליידער. עט ליכע קארירדאר־וועכטער האבען געדארפט צוריק בריינגען עטליכע פעקלאך צוריסענע קליידער פון דער פרויען־אפטיילונג. מאך איך אפ מיט'ן קארירדאר־וועכטער, אז איך זאל אויך געהן. טיר און טויער האבען זיך פאר אונז אפגעשלאסען און מיר זיינען געגאנגען און געגאנגען ביז מיר זיינען געקומען אין דער פרויען אפטיילונג. דארט, אין א גרויסען צימער זיינען געזעסען די ארעסטאנטקעס און האבן בען געלאטעט אונזערע בנדים. זוך איך מיט די אויגען אזא און אזא פרוי. לויט די סמנים, וואס מען האט מיר געגעבען האב איך זיך אפגעשטעלט אויף איינער. שאר איך זיך אלץ געהענטער און געענטער צו איהר, און דא שטעהען צוויי וועכטערינס און זיינען „רואה“ אויף אונז מיט אדלער־אויגען. די בריעף האלט איך אין מיון האנט און קוק אזוי, אַנגעשמרענגט אויף דער פרוי. ווייסט זי, אז איך האב פאר איהר עפעס. ווייזט אויס, אז זי האט עפעס ערווארטעט, און ווי נאך מיר זיינען אריינגעקומען, האט זי זיך שוין אַנגעשמרענגט צו טרעפען, ווער פון אונז טראגט מיט

זיך אט דעם עפעס. איז אבער איינע פון די וועכטערניס געד
 שטאנען נעכען אונז, סך הכל א פאך פוס ווייטער. און דא האלטען
 שוין די קארדאר-וועכטער און צונויפבינדען זייערע פעק. אט
 פארשווינט די געלעגנהייט. באברע איד זיך אזוי מיט מיין
 פעקעל, בינד דאס כלומר'שט איבער. וועט די וועכטערין זיך אַמאל
 פארקוקען אדער איד וועל ניט דורכפירען מיין שליחות? איז דער
 מינוט האט עפעס אן ארעסטאנטקע זיך א שפיל געמאן מיט איינעם
 פון די קארדאר-וועכטער — צי זי האט איהם אונטערגעשטעלט
 א פיסעל, צי זי האט איהם א קניפ געמאן צי וואס, נאר די וועכ-
 טערין האט זיך צו איהר א ווענד געמאן און זי שארף אויסגעזוי-
 דעלט. איד ווייס ניט, צי האט מען דאס אומיסטען אזוי א שטיף
 געמאן. כדי אפצוציהען דער וועכטערניס אויפמערקזאמקייט, איד
 ווייס אבער, אז דאס איז געווען מיין איינציגע געלעגנהייט. די
 ארעסטאנטקע מיינע נעמט אראפ איהר האנט פון דעם שויס, לאזט
 זי אביסעל אראפ. איד בייג זיך אן אויפצוהויבען מיין פאק. אזוי,
 אַנגעבויענערהייט שפאך איד איהר אריין דעם בריעה אין האנט
 און באקום אן אנדערען. דאס פעקעל ליגט שוין, טאקע איז דער
 מינוט, אויף מיינע פליצעס, די וועכטערין טוט א קוס אויף מיר
 ווייל איד בין געווען דער לעצטער פון די קארדאר-וועכטער. איד
 האב זיך שוין אביסעל צוגעאיילט צו דעריאָנען מיינע חברים.
 דעם בריעה, וואס איד האב באקומען פון דער ארעסטאנטקע, האב
 איד איבערגעגעבען צום הייצער. פון איהם האט דער בריעה
 געוואנדערט צום פריזירער, נאכדעם צום ארעסטאנט, וואס האט
 אריינגעשמוגעלט מיין פעקעלע ביז ער איז געקומען צום אלטען
 ארעסטאנט.

אפט זיינען די בריעה דורכגעגאנגען אזוי פיל הענט, אז מען
 האט נאר אפילו ניט געוואוסט ווער עס האט געשיקט די בריעה
 און צו וועמען. מיר זיינען מעהר ניט געווען ווי רינגעלאך אין דער
 גרויסער קייט. אן ארעסטאנט למשל ווארפט מיר אריין א בריעה
 אין האנט, איבערצוגעבען דעם און דעם, צום צווייטען רינגעלע,
 מעהר ווייס איד נאר ניט. פאר אלע אזעלכע טובות פלענען מיר,

געוועהנליך, קריגען שכר-טרחה. די גאנצע טורמע איז געווען באדעקט מיט א מין נעץ פון פארקער-ליניעס. מיר, די קאריר-דאררוועכטער, זיינען געווען די הערשער פון אַט דער פארקער-סיסטעם און פלעגען זיך לאָזען גאנץ פיינ באצאלען, אקוראַט ווי מען איז זיך נוהג אין דער קאפיטאַליסטישער געזעלשאַפט. דאָס זיינען געווען טובות צוליב פראַפיטען, הגם אמאָל פלעגען מיר אויך טאָן א טובה אומזיסט.

איז טורמע האָב איך זיך אלץ מעהר און מעהר באַפריינדעט מיט מיין חבר-אַרעסטאַנט. ער האָט מיר זעהר א סך ארויסגע-האַלפּען און ער האָט ארויסגעקוקט, איך זאָל פאַר איהם אויך אזוי פיל טאָן. ווערען מיר באַפרייט האָבען מיר געדאַרפט צוזאַמען אַרומוואַנדערן און פאַרשטעהט זיך, צוזאַמען „מאַכען“ א שטיי-קעל אַרבייט, ווייל מיין באַקאַנטער איז געווען א פאַרברעכער, — ניט חלילה קיין „גאַר גרויסער“ נאָר אזוי, א געווענליכער פאַר-ברעכער, וואָס פלעגט גנב'ענען, ראַבעווען און אונטער אַ ענגשאַפט זיך ניט אַפּשטעלען אפילו פאַר מאָרד. א סך, א סך שטונדען זיינען מיר געזעסען צוזאַמען און גערעט. ער האָט געהאַט צוויי אַדער דריי „שטיקלאַך אַרבייט“ אויפ'ן אויג, און איך האָב איהם געדאַרפט אַרויסהעלפּען. איך האָב געדאַרפט, הייסט דאָס, אויסאַרבייטען די דעמאָלען. איך בין כלומר'שט געווען אויסגע-קאַכט מיט א סך פאַרברעכער, געהאַט, הייסט דאָס, א גרויסע באַ-קאַנטשאַפט. איז דער אמת'ן אָבער האָב איך איהם פשוט גע-נאַרט, כדי אַנצוהאַלמען זיין פריינטשאַפט די גאַנצע דרייסיג טעג. ער ווידער האָט באַמת געמיינט, אז איך בין א מאַכער. ליעב האָט ער מיר געהאַט, ווייל איך בין ניט געווען קיין נאָר און אביסעל אפּשר טאַקע אזוי אויך, צוליב מיר אליין. פאַרשטעהט זיך, אז עס האָט זיך מיר ניט אַנגעהויבען גלוםטען צו ווערען זיין שותף און פירען אַזאַ שמוציג קליינליך לעבען; איך וואָלט אָבער פשוט געווען אַן אידיאָט, ווען איך פאַרוואַרף זיין פריינטשאַפט און זיינע אַלע טובות. ווען עמיצער טאַנצט אויף הייסע קוילען, קען ער ניט טראַכטען און זוכען א וועג. איז אַזאַ לאַגע בין איך דאָר געווען

אין דער איריער טורמע. אָדער זיין א מחותן מיט די „פני“, אדער האַרעווען אויפ'ן טורמע־הויף, און כדי צו זיין א מחותן מיט די „פני“ האָב איד געמוזט זיין א גוטער ברודער מיט מיין באַקאַנט־טען.

דאָס לעבען אין דער טורמע איז ניט געווען מאַנאַטאָן. אלע טאָג האָט עפעס פאַסירט און אנדער זאָך: חברה ארעסטאַנטען פלעגען באַקומען ספּאַזמעס, משוגע ווערען, זיך שלאָגען, אָדער די קאַרידאַר־וועכטער פלעגען זיך אַנשכור'ן. אַרומשלעפּער דזשעק, אַ קאַרידאַר־וועכטער, איז געווען „איינער פון די הויפט אַפּיום שכורים“. ער איז געווען אַן אמת'ער „פּראַפעסיאָנאַל“, אַ טרעמפּ, פלעגען די איבריגע קאַרידאַר־וועכטער איהם נאַכלאַזען דאָס שטריי־קעלע. פיטסבורגער דזשאָ, דער צווייטער קאַרידאַר־וועכטער, פלעגט צושטעהען צו דזשעק'ן און צוזאַמען מיטשכור'ן, ס'איז דערנאָנגען אזוי, ווייט, אַז ביי אונז פלעגט מען שוין זאָגען: די איריער טורמע איז דאָס איינציגע פּלאַץ, וואו חברה קענען נוצען אַפּיום אָדער עהנליכעס און בלייבען אומבאַשטראַפּט. מען פלעגט זאָגען, אז די חברה פון אונזער אַפּטיילונג פלעגט באַקומען בראַמען־פּאַטש און דאָס טרינקען. מילא, וואָס זיי פלעגען דאָרטען נוצען — אַנשכור'ען פלעגט מען זיך אזוי ווי גאָט האָט געבאַטען.

אונזער פאַרהויז איז געווען אַ געמיינע שאַנד־הויז; געזעסען זיינען דאָרטען די סאַמע נידעריגסטע, דער אַפּפּאַל פון דער געזעלשאַפּט — געבאַרענע טויגעניכטסען דעגענעראַטען, שברי־כלי'ס משוגעים, עפּילעפּטיקער, אידיאָטען, שוואַכלינגע. קורץ, עפעס אַ מין קאַשמאַר פון דער מענשהייט. פאַרשטעהט זיך, אַז ספּאַזמעס זיינען געווען אַ וואָכעדיגער גאַנג, האָט ווער באַקומען אַ ספּאַזמע איז שוין אוועק אַ סדרה ספּאַזמעס איבער'ן נאַצען קאַרידאַר. האָט איינער באַקומען אַ ספּאַזמע — האָבען איהם אנדערע נאַכ־געטאָן. איינמאַל האָבען זיבען חברה מיט אַמאַל באַקומען ספּאַז מעס און אפּשר אַ זיבען לונאַטיקער האָבען זיך געוואַרפען און געשליידערט. טאָן פאַר זיי עפעס האָט מען, פאַרשטעהט זיך, נאָר ניט; מען פלעגט זיי נאָר אַפּגיטען מיט קאַלטע וואַסער. אַרויפ־

רופען דעם דאקטער אדער דעם סטודענט-מעדיקער איז געווען אז ארויסגעווארפענע ארבייט. זיי האט מען ניט געטארט דערקוטן שען מיט אזעלכע אפטע ערשיינונגען און קלייניגקייטען.

אפטער פון אלעמען, פלעגט א יונגער אכצעניאָהריגער האָר לאַנדישער בחור באַקומען אַט די ספּאַזמעס. מיט איהם פלעגט זיך דאָס געווענליך טרעפען איין מאָל אין טאָג, טאָג איין, טאָג אויס. און טאָקע דערפאַר פלעגט מען איהם האַלטען אויפ'ן אונד טערשטען עטאָזש איז איינע פון די לעצטע צעלס. עטליכע מאָל האָט ער באַקומען די ספּאַזמע אויפ'ן טורמע-הויף, איז די וועב-טער האָט דאָס דערעסען. נו, פלעגען זיי איהם שוין אין הויף אריין קיינמאָל ניט ארויסנעמען, און א נאָנץ טאָג פלעגט ער שוין זיצען ביי זיך אין צעל מיט עפעס אַ „קאָקני“* אַלס צעל-חבר צוליב פרעהליכטייט. העלפען האָט איהם דער „קאָקני“ ניט גע-קענט; ער פלעגט נאָר פאַראַליוירט ווערען פון שרעק בעת זיין חבר פלעגט באַקומען אַ ספּאַזמע.

דער האַלענדישער בחור האָט אַ וואָרט ענגליש ניט געקענט רעדען. געווען איז ער אַ דאַרפישער בחור. ארעסטירט געוואָר רען אויף ניינציג טעג פאַר עפעס אַ געשלעגן מיט אַ חברה-מאַן. זיין ספּאַזמע פלעגט ער אַנפאַנגען מיט עפעס אַ מין וואַיען. וואַיען פלעגט ער זוי אַ וואַלף. אַנפאַנגען האָט זיך דאָס ביי איהם שמעהענדיג, און אויסגעלאָזט האָט זיך עס דערמיט, וואָס ער האָט אַ פּליאָד געטאָן. ווי לאַנג ער איז, איז דער ערה. אַז איד פלעג שוין דערהערען אַט דעם לאַנגען וואַלפען-בריל, פלעג איד שוין כאַפּען דעם בעזים און צולויפען צו זיין צעל. מיר קאַרידאָר-וועב טער פלעגען קיינמאָל ניט האַלטען ביי זיך די שליסעל; האָב איד צו איהם קיינמאָל ניט געקענט אריינקומען אין צעל, און דער בחור שמעהט אזוי ביי זיך אין צעל, איז סאַמע מיטען, צימערט, קערט איבער די אויגען, אַז עס זעהען זיך ארויס נאָר די ווייסלאָד און וואַיעט ווי עפעס אַ זינדיגע נשמה. וויפיל איד האָב זיך געבע-

* אַ לאַנדאָנער.

טען, האָב איד קיינמאָל ניט געקענט פּוּעל'ן ביים „קאקני“ איהם עפעס ארויס העלפּען. בעת ער איז געשטאַנען און געוואָיעט, פלעגט דער „קאקני“ א דערשראָקענער זיך צונויפדרייען אין דריי ען אויפ'ן אייבערשטען בעטעל און האַלטען אין איין קוקען מיט עפעס אַן אומגעהייערן פחד אין די אויגען אויף דער שרעקליכער פיר גור פון זיין צעל-חבר און זיך קאַרטשען. ער האָט שרעקליך דערפון געליטען, אַט דער אַרעמער טייוועל, דער „קאקני“. זיין פאַרשטאַנד איז אַויד ניט געווען צו קרעפטיג און ס'איז נאָר אַ וואונדער, ווי אזוי ער איז אַליין ניט משוגע געוואָרען.

די איינציגע זאַך, וואָס איד האָב געקענט טאָן איז צו אַר-בייטען מיט'ן שטעקען פּונ'ם בעזים. צווישען די גראַטעס פון זיין טיר פלעג איד אריינרוקען דעם שטעקען און צוריקטען איהם צו דער בריסט פּונ'ם האַלאַנדער און וואַרטען. פאַר'ן קרויזם פלעגט ער זיך אָנהויבען שאַקלען היז-און צוריק. איד פלעג איהם שוין אזוי נאַכנעהו מיט'ן בעזים, ווייל מען האָט ניט געקענט ווירטען ווען דער חברה-מאַן וועט אַ פאַל טאָן. נאָר בעת ער פלעגט שוין אַ פאַל טאָן, האָב איד דעם פאַל אביסעל אַפּגעהאַלטען מיט'ן שטעקען. און ווי פיל איד פלעג זיך ניט בריה'ן פלעגט ער דאָ אַ פאַל טאָן שווערלאַך און זיך צובלוטיגען דעם פנים אויף דער שטיינערנער פאַרלאַגע. אבי ער איז שוין אומגעפאַלען און זיך געשלענגעלט קאַנוואַלסיוו אויף דער ערד, פלעג איד איהם באַלד באַניסען מיט אַן עמער קאַלטע וואַסער. איד ווייס ניט צו קאַלטע וואַסער איז טאַקע געווען גוט פאַר איהם צו ניין, נאָר דאָס איז געווען דער מנהג אין דער איריער טורמע. מעהר האָט מען שוין מיט איהם קיין זאַך ניט געטאָן. אזוי פלעגט ער שוין ליגען נאַסער-הייד ארום אַ שמונדע און שפעטער אַרויפקריכען אויף זיין נאָר-דע. געוואוסט האָב איד, אַז מען דאַרף ניט לויפּען צו קיין וועכ-טער נאָר הילף, נאָר אַלעמען, וואָס פאַר אַ ווערט האָט געהאַט אַ מענש מיט ספּאַזמעס?

איז אַ צווייטער צעל דערביי, איז געזעסען אַ מאַדנער טיפּ — אַ מאַן, וואָס האָט געדאַרפט אַפּוויצען זעכציג טעג פאַר עסען

פונ'ם צעבער אין באַרנאָמ'ס צירק, אזוי אמוינציגסטען פלעגט ער אַליין דערצעלען. דאָס איז געווען אן אמת'ע שברייכלי, הגם אין אַנפאַנג זעהר מילד און איידעל. עס איז טאקע אמת געווען, און מען האט איהם פאַרשפּאַרט אויף אַט דער באַשולדיגונג, וואָס ער האָט דערצעהלט. ער האָט זיך אַרומגעשלייעט אויפ'ן צירק־פּלאַץ, און ווען ער איז געוואָרען שטאַרק הונגעריג האָט ער זיך צוגעשפּאַרט צו דער פּאַמעניצע, וואוהין מען האָט אַריינגעוואָרפען די „שיריים“ פון דעם מאַלצייט פאַר די צירק־מענשען. „און ס'איז טאקע גע׳ווען גוטער ברויט“, פלעגט ער מיר אָפט פאַרויכערען; „ס'איז נאָר קיין פלייש ניט געווען“. א פּאַליציי־באַאַמטער האָט איהם דערזעהען און איהם אַרעסטירט, און דערפאַר זיצט ער.

איינמאָל געה איד פאַרביי זיין צעל און האַלט נראד עפעס א שטיקעל האַרטע דראַט אין מיין האַנט. טשעפעט ער זיך צו צו מיר, איד זאָל דאָס איהם געבען. גיב איד דאָס איהם איבער דורך די נראַטעס. שנעל און גאָר אַהן געצייג צוברעכט ער דאָס אויף קליינע שטיקעלאַך און מאַכט פון זיי עטליכע גוטע שפּילקעלאַך. די שפיצען האָט ער אויסגעשפּאַרט אויף דער שטיי־נערנער פּאַדלאַגע. פון דעמאָלט אָן האָב איד אָנגעפאַנגען צו האַנדלען מיט אַט די שפּילקעלאַך. איד פלעג פאַר איהם קריגען דעם דראַט און פאַרקויפען די פאַרטיגע סחורה, ער פלעגט אַריינלאַגען זיין אַרבייט. פאַר זיין טרחה פלעג איד איהם באַצאָלען מיט עטליכע עקסטירט און פאַרציעס ברויט, און אַמאָל איהם צוואוואָרפען א שטיקעל פלייש אדער א מאַרד־ביינדל.

נאָר די טורמע האָט אָנגעפאַנגען צו ווירקען אויף איהם, און ער איז וואָס אַ טאג געוואָרען אַלץ ווילדער. די קאַרידאָר־וועכטער פלעגען זיך אַזש באַלעקען ווען זיי האַבען איהם צורייצט. זיי האָב בעז איהם אַנדערצעהלט אַ פולע מעשיות פון עפעס אַן אומגעהייערע ירושה, וואָס עמיצער האָט איהם איבערגעלאָזט, און אַז כדי מען זאָל ביי איהם קענען אַוועקרויבען אַט דעם גרויסען פאַרמעגען. האָט מען איהם אַרעסטירט און פאַרשיקט אין טורמע. פאַרשטעהט זיך, און ער אַליין ווייסט דאָס אויך, עס איז ניטאָ קיין געזעץ, וואָס

פארבאט צו עסען פון א פאמעניצע. אט אזוי האט מען איהם, נעבעך, אומזיסט און אומנישט ארעסטירט, דאס איז מעהר ניט ווי א קאנספיראציע, כדי צונעמען ביי איהם דעם פארמעגען.

דערוואוסט דערפון האב איד זיך, בעת די קארירדארוועכטער האבען אליין, לאכענדיג און שפאטענדיג, דערצעהלט, ווי זיי האב בען איהם אנגעצויגען, שפעטער האט ער ערענסט זיך אנגעהויבען מיט מיר צו עצה'ן. דערביי האט ער מיר אליין דערצעלט וועגען זיינע מיליאנען און מכח דער קאנספיראציע איהם צו באראבעווען, און האט מיר איבערגעגעבען די גאנצע זאך אויסצופארשען. איד האב געטאן, וואס נאר איד האב געקענט איהם אפצוקילען, נע רעט עפעס אזוי זיך וועגען דער געשיכטע, אז דאס האט דאכט זיך געטראפען עפעס מיט אן אנדער מענשען, וואס האט אויך, דאכט זיך, א. ענליכען נאמען, אז דער אמת'ער יורש איז נאר יענער מענש. ער האט זיך אביסעל אפגעקילט, בעת איד האב איהם פארלאזט; איד האב אבער ניט געקענט אפהאלטען פון איהם די אנדערע קארירדארוועכטער, און יענע האבען איהם געהאלטען אין איין אויפרייצען. ענדליך, נאר א זעהר שטורמדיגע סצענע, האט ער מיר אפגעזאגט פון מיינ שטעלע, אויסצופארשען דעם עסק, און מיר ערקלערט א סטרייק. דערמיט האט זיך געענדיגט מיינ מסחר מיט די שפילקעלאך. ער האט זיך זיי ענטזאגט צו מאכען און האט מיר באשאטען פון קאפ ביז די פיס מיט'ן רויען מאטעריאל, בעת איד בין פארביי געגאנגען פארביי זיין צעל.

איד האב זיך שוין קיינמאל מיט איהם ניט געקענט איבער-בעטען. די קארירדארוועכטער האבען איהם געזאגט אז איד בין א דעמעקטיוו און ארבייט ביי זיינע קאנספיראטארס, און אזוי האבען איהם די חברה פשוט משוגע געמאכט. שטענדיג האט ער זיך ארומגעטראגען מיט א מאניע, אז מען פארפאלגט איהם, ביז ער איז טאקע געווארען א מסוכזווילדער משוגע'נער. די וועכטער פלעגען ניט וועלען אויסהערען זיינע מעשיות וועגען די מיליאנען, וואס מען האט ביי איהם גערויבט, און ער פלעגט זיי באשולדיגען. אז זיי אליין ווילען אויך אפאלקען א ביני-

דעל. איינמאל האָט ער א וואָרף געמאָן א טעפעלע הייסע טעה אויף איינעם פון די וועכטער. דעמאָלט האָט מען זיך פאראינד מערעסירט מיט איהם. דער אויפועהער האָט מיט איהם א רעד געמאָן דורך די גראַטעס, דערנאָך האָט מען איהם אָפגעשיקט צום דאָקטער. צוריק איז ער שוין ניט געקומען, און עד היום ווייס איך ניט צי ער איז געשטארבען צי ער פלאַפעלט נאך איצט אויך פון זיינע מיליאָנען ערגעץ וואו איז א משוגעים-הויז.

ענדליך איז געקומען דער געוואונשטער טאָג פון מיין באַ פרייאונג. דעם טאָג האָט מען אויך באַפרייט דעם דריטען קארי דאָרוועכטער און, די ארעסטאַנטקע, וואָס איך האב פאר איהם גע- וואונען, האָט געווארט אויף איהם אין דרויסען ביים טויער. גליק- ליכע האַבען זיי זיך באַלד אָפגעטראָגען. איך מיט מיין באַקאַנ- טען זיינען ביידע גלייך ארויס און ביידע אוועק צו פוס קיין באַ פלאַ. וועלען מיר שוין ביידע דען ניט זיין צוזאַמען אויף שטענ- דיג? דעם טאָג האַבען מיר צוזאַמען געבעטעלט איבער דעם הויפט-רוועג, און וואָס מיר האַבען צונויפגעקלויבען האַבען מיר פאר- טאַכלעוועט אויף „קופעלס“ ביער, דריי סענט א שטיק, איך האב אַלץ געזוכט א געלעגענהייט זיך אַפטראַגען. אויפ'ן וועג האַב איך זיך ביי א טרעפּ דערוואוסט, ווען א געוויסער פראַכטי-צוג פאַרט אַפ. איך האב שוין די צייט גוט אויסגערעכענט. אין יענער שעה זיינען מיר ביידע, איך מיט מיין באַקאַנטען געווען אין א שענקעל. צוויי שוימענדיע „קופעלס“ ביער זיינען געשטאַנען גרייט פאר אונז. איך וואָלט זעהר א בעלזן זיין זיך געזעגענען מיט מיין באַקאַנטען. ער האָט מיר געמאָן אזוי פיל טובות. איך האב אָבער ניט גע- וואָנט. איך בין ארויסגעגאַנגען דורך דער הינטער-טיר פון שענ- קעל אריבערגעטאַנצט א פלוּיט, דאַס איז געווען א שנעל שטיקעל אַרבייט. אין עטליכע מינוט ארום בין איך שוין געווען אויף א פראַכטי-צוג, וואָס איז געלאָפען קיין דרום צו, אויף דער וועסט ניריאַרק און פּענסילווייניאַ ליניע.

צווישען מרעמפס

צווישען טרעמפס.

אין פארלויף פון מיין טרעמפ־לעבען האָב איך באַגעגענט ניט איין טרעמפ. אָדער איך האָב איהם באַגריסט, אָדער ער — מײַד. צוזאמען געוואַרט ביי דער „וואסער־ביט“, געקאָכט אמאָל א „ווייע־נער־ווייד“, געבעטעלט אין גאָס צוזאמען, אדער געקלאַפּט אין די הינטער־טירען, אָפּגעשווינדעלט די באַזבאַאַמטע און נאָכדעם זיך צושייט און מעהר קיינמאָל ניט באַגעגענט. אנדערע טרעמפס פֿלעגן איך באַגעגענען ווידער אמאָל און אָבער אמאָל איבעראַשענד אָפּט. מאַנכע אָבער, פֿלעגען פֿארבייגעהן ווי גייסטער, נאָהענט, מיט דער האַנט צו דערלאַנגען, אָבער אומבאַמערקט, און פֿארפֿאַלען ווערען אויף אייביג.

נאָך אַ טרעמפ פֿון אַט דעם לעצטען מיין האָב איך זיך גע־יאַגט אריבער דריי טויזענט מייל מיט'ן באַן, דורכגעשניטען נאַנץ קאַנאַדע און אפילו איין מאָל די זכיה ניט געהאַט אויף איהם אַ קוק צו טאָן. זיין צו־נאָמען איז געווען „זעגעל־דזשעק“. דאָס ערשטע מאָל האָב איך אַט דעם צו־נאָמען באַמערקט אין מאָנט־ריאַל קאַנאַדע. מיט אַ קליין מעסערל איז געווען איינגעקארבט דער זעגעל־שטאַנג פֿון אַ שיף, גלאַטיג אָפּגעאַרבייט. אונטער'ן שטאַנג איז געווען איינגעקארבט „זעגעל־דזשעק“, אויבען — מ. ר. 10-15-94. אַט דער אויפֿשריפט האָט מודיע געווען, אז ער איז דורכגעפֿאַרען מאָנטריאַל אין דער מערב־ריכטונג דעם פּופּצענטען אָקטאָבער, 1894. ער איז אַרויסגעפֿאַרען פֿריער פֿאַר מיר סך־הכל מיט איין טאָג. אין יענער צייט איז מיין צו־נאָמען נראָד געווען „מאַטראַדזשעק“. איך האָב איהם באַלד איינגעקארבט

נעבען זיינעם, מיט'ן דאטום און מיט דער אינפארמאציע, אז איד האב זיך אויך גענומען אין דער מערב־ריכטונג.

די ערשטע הונדערט מייל האָט א צופאל נאָך א צופאל מיד געהאלטען אין איין פארפאלגען. ערשט אין אַכט טעג ארום, דריי הונדערט מייל אין דער מערב ריכטונג פון אטאווא, האב איד זיך אָנגעשלאָגען אויף א שפור פון „זעגעל־דזשעק“. זיין צורנאמען איז געווען אויסגעקארבט אויף א וואַסער־ביט, און לויט'ן דאטום האב איד דערקענט, אז ער האָט איד געהאַט ניט איין איבער־שלאָג אין וועג. מיר האָט ער סך הכל איבערגעיאַגט אויף צוויי מעת־לעת. איד בין געווען א „קאמעט“ און א „קעניגליכער טרעמפ“ און „זעגעל־דזשעק“ איז אויך אַזא געווען; און מיין שטאַלץ און רעפוטאַציע האָבען דאָס געפאָדערט, איד זאָל זיך מיט איהם אויסגלייכען. פאַר איד ביי טאָג און ביי נאַכט בין איד יאָג איהם אריבער; איד גיב זיך איין דרעה, אהא! ער איז שוין ווידער פאַרלאַפּען דעם וועג. אמאָל האָט ער מיר איבער־געיאַגט אויף א טאָג אָדער צוויי, אמאָל — איד איהם. א גרוס פון איהם פלעג איד אמאָל אָפּנעמען ביי די טרעמפּס, וואָס זיינען געפאַרען אונז אנטקעגען אין דער מזרח־ריכטונג. ביי זיי האָב איד זיך טאַקע דערוואוסט, אז ער האַלט פון מיר און פּרעגט זיך נאָך מיר נאָך.

איד בין זיכער, אז מיר ביידע וואָלטען גראַד געווען א גלעני צענדע פאַר ווען מיר קומען זיך נאָך צוזאמען; האָבען מיר זיך אָבער ניט געקענט צוזאמענקומען. בין הינטער מאַניטאַבא בין איד געפאַרען דער ערשטער, נאָר דעם גאַנצען וועג דורך אלבערטא איז ער געפאַרען פאַראויס. עפעס איין מאָל — געווען איז דאָס א צרה'דיגער גרויער פּרימאַרגען, טאַקע נעבען א סטאַנציע — ווער איד געוואָר, אז ערשט צוריק מיט א נאַכט האָט מען איהם געזעהען דאָ ניט ווייט. אַט די ניס האָב איד זיך דערוואוסט אויף א מאַדנעם אופן. די גאַנצע נאַכט דעמאָלט בין איד גע־האַט געפאַרען אין א „פּולמאד־וואַגאָן מיט א טיר אין דער מיט“

(פראכט-וואגאן) און איד בין איבערגעפרוירען געווארען. ביי דער סטאנציע קריך איד, קוים א לעבעדיגער ארויס אויסצובעטלען ערגעץ עטוואס שפייז. א אייזקאלטער נעבעל האט זיך פאר-בייגעטראגען. איד פאק א פאר פון די הייצערס אין דער לאקאל מאטיוורגעביידע, און זיי פיטערן מיד אונטער מיט די שיריים פון זייערע טארבעלאך. דערצו האב איד נאך ביי זיי געקראגען א גאנצע קווארט הימעלשע „יאווא“ (קאפע). איד ווארעם אן די קאפע און זעץ זיך אוועק עסען אין דער מינוט קומט אן א פראכט-צוג פון דער וועסט. עס עפענט זיך א זייטיגע טיר און פון וואגאן קריכט ארויס א וואנדער-יאט. דורכ'ן נעבעל הינקט ער גלייך צו צו מיר. ער איז אזוי איבערגעפרוירען געווארען, אן די ליפען זיינען איהם אזש געווען בלוי. צוטייל איד זיך מיט איהם מיט דער „יאווא“ און מיט דער סעודה, און ער דערצלעט מיר דערווייל פון זיך און פון „זעגעל-דזשעק“. ארויסגעוויזען האט זיך, אז דער יאט איז טאקע מיינער א בן-עיר, אן אקלאדנער פון קאד-ליפארניא, א מיטגליד פון דער באוואוסטער באנדע „בו“, מיט וועלכער איד בין צייטענווייז געווען א מחותן. גערעט האבען מיר נאנץ לעבעדיג און פארטיג געווארען מיט דער סעודה אין א האלבער שטונדע ארום. מיין צוג פאנגט זיך אן ארויסצורוקען. איד האב גלייך אויף איהם ארויפגעטאנצט און פאר ווייטער צו מערב אויפ'ן שפור פון זעגעל-דזשעק.

צווישען די בערגיגע דורכגענגע בין איד אפגעהאלטען געוואר-רען, ארומגעגאנגען צוויי טעג אהן עסען, זיך געשלעפט צופוס עלף מייל בין איד בין ערגעץ פארקראכען און דאך איבערגעיאגט זעגעל-דזשעק'ן ביים אריבערפאָרען דעם טייר פרייזער אין בריי-טישקאלומביא. דעמאלט בין איד געפארען אויף פאסאזשיר-צוגען און אנגעיאגט די צייט; נאר, ווייזט אויס, אז ער האט זיך אויך א נעם געטאן צו די פאסאזשיר-צוגען און טאקע מיט מעהר מזל, אדער מיט גרעסערע קונצען ווי איד, ווייל ער איז אנגעקר-מען פריער פון מיר קיין מישיאן.

מישיאן איז געווען א פארצווייגטער אייזענבאן-צענטער, א

פערציג מייל צו מזרח פון וואַנקאווער. פון אַט דעם צענטער האָט מען זיך געקענט א נעם טאָן צו דרום דורך וואַשינגטאָן און ארענאן אויף דער צפון־פּאַסיפּישער אייזענבאן ליניע. טראַכט איד אזוי, אין וואָס פאר א ריכטונג וועט זענעל־דזשעק זיך א נעם טאָן? געמיינט האָב איד, אז איד בין איהם פאַרלאָפּען די וועג. איד אַליין האָב נאָך אַלץ געהאַלטען אין פאַרען צו מערב, ביז וואַנקאווער. געה איד אזוי צו צו דער וואַסער־ביט, כדי דאָרט איינקארבען אַט די אינפאַרמאציע, איד גיב א קוק „זענעל־דזשעק'ס“ זענעל־שטאַנג מיט'ן נאָמען, דאָטום אקוראַט פון יענע טאָג זיינען פריש איינגעקריצט אינ'ם האַלץ פון דער ביט. איד לויף קיין וואַנקאווער. ער איז שוין אַבער געהאַט אוועק. ער האָט גע־כאַפט א שיף און פליהט איבער דער וועלט. בנאמנות, זענעל־דזשעק, דו ביסט געווען באמת א „קעניגליכער טרעמפ“, און דיין חבר איז געווען דער ווינט, וואָס וואַנדערט ארום דער וועלט. איד ציה מיין הוט פאר דיר. נישקשה, ביסט איבערגעגאנגען אלע מדרגות. אין א וואָך ארום האָב איד אויך געפאַקט א שיף, און אויף דער יומאַטילא צווישען דער שרי־מאַנשאפט האָב איד זיך דורכגעשלאָגען מיין וועג קיין סאַן פראַנציסקא. „זענעל־דזשעק“ און מאַטראַז דזשעק — א, ווען מיר זאָלען זיך געווען צוזאַמען־קומען!

די וואַסער־ביטען זיינען ביי די טרעמפס די אַרעס־ביכער. ניט גלאַט אזוי אין דער וועלט אריין קארבען די טרעמפס אין זייערע צירנעמען די דאָטום און די ריכטונגען. זעהר אַפט פלעג איד באַגעגענען טרעמפס, וואָס פלעגען גאנץ ערענסט זיך נאָכפּרע־גען, צי האָב איד ניט געזעהען ערגעץ וואו אַזא און אַזא טרעמפ אַרער זיין צירנאָמען. און ניט איין מאָל פלעג איד קע־גען אַנגעבען זיין לעצטען צירנאָמען, די וואַסער־ביט און די ריכ־טונג, אין וועלכער ער האָט דעמאָלט געהאַלטען אין פאַרען. און דער טרעמפ, וועמען איד האָב איבערגעגעבען אַט די אלע ידיעות, האָט זיך גלייך אַ לאַז געטאן נאָך זיין חבר. איד פלעג באַגעגענען טרעמפס, וואָס האָבען דורכגעשניטען דעם גאַנצען קאָנטינענט היי־

אויצוריק זוכענדיג זייערע חברים און עד היום האלטען זיי נאך אין איין זוכען.

די צירנעמען זיינען די Nom-de rails וואס טרעמפס ניבען זיך אליין אדער נעמען אן געצוואונגענערהייט פון אנדערע חברה. ליערי דזשאן (דער כיטרער דזשאן), למשל, איז געווען א גאנץ נאאיווער און דערפאר טאקע האבען איהם די חברה אזא נאמען געגעבען. קיין טרעמפ מיט עטוואס זעלבסט־רעספעקט וואלט זיך אליין ניט אויסגעקליבען אזא נאמען ווי סטירבאם*¹). זעהר ווינציג טרעמפס שטרייבען זיך מיט זייער פארגאנגענהייט, ווען זיי פלעגען זיין באשעפטיגט מיט אומנאכעלער ארבייט און טאקע דערפאר זיינען פאכאווע צירנעמען אזוי זעלטען, הגם איד געדענק א פאר אזעלכע נעמען, למשל: שווארצער „פארמען־גיסער“, רויטער מאַלער, שי בליי־ארבייטער, קעסעל־מאכער, מאטראָז־יונג, זעצער „בא“.

„שי“ איז אויף אנווער פארשטעלטער שפראך שיקאגא.

א באַליבטער איינפאל איז ביי די טרעמפס געווען צו בויען זייערע צירנעמען לויט די פלעצער, פון וואנען זיי פלעגען אָפֿן שטאמען ווי למשל: ניו־יאָרקער טאממי, פאסיפישער דראנג, באפאלאר סמיטהקעלע, קאנטאנער טים, פיטסבורגער דזשעק, סיי־ראקיווער „שיין“, טראַיער מייקעל, ק. ל. בילל און קאָנעקטיקוטער דזשימלע. ווידער איז געווען א צירנאמען „לאנגער דזשים פונ'ם עסיג באַרג, אויף ארבייט געווען און געבליבען קאַרג“. א „שיין“ האָט געהייסען א נעגער, ווייזט אויס, צוליב זיין שטאַרק־גלאַנצ־גען אויסזעהען. דער טעקסעסער „שיין“ אָדער דער טאַלידאָר־שיין, אזעלכע צירנעמען דייטען שוין אָן אי די ראַסע אי דעם געבורט־פלאַץ.

צווישען יענע, וואס האָבען פארקערפערט זייער ראַסע, דער־מאן איד זיך אָן די פאַלגענדע: פריסקאָר שיני (איד), ניו־יאָרקער אירלאַנדער, מישיגאנער פראנצויז, ענגלישער דזשעק, לאַנדאָנער יאַט און מילוואַקער דייטש. אנדערע ווידער האָבען געקראָגען זיי

* געדעמפער פוסט־און־פאָסטיק.

ערע צונעמען לויט'ן געבורט־קאליר, למשל, דער ווייסניקער „שי“, דער רויטער ניו דזשורסי'ר, באסטאנער שווארצינקער, סיאתלער ברוינינקער, און געלער פיק און געלער בויד — דער לעצטער א קרעאל פון מיסיסיפי, אויף וועמען, איד האב מורא, אנדערע האבען ארויפגעצוואונגען אט דעם צורנאמען. קעניגליכער מעקסיקאנער. גליקליכער דזשאן, שעהנער קאננארס, געוויקסיגער בא, דער שוואר־צינקער טארנאדא און מעק־קאל דער געשיקטער האבען שוין גענוצט מעהר פארשטעלונגס־קראפט ביים צוואמענשטעלען זייערע צורנעמען. אנדערע, מיט ווייניגער פאנטאזיע, מוזען נעכעד אָננעמען זייערע צורנעמען לויט די פיזישע אייגענטימליכקייטען זייערע, ווי למשל: דער לאַנגער וואַנקאווער, דעמראַיטער קאַרליק, אַהיאָר פּעמפּיק, לאַנגער דזשעק, גרויסער דזשים, קלייניקער דזשאַ, ניריאַרקער בלינדלער, שי מיט דער נאַז און בען דער האַרבאַטש.

נאנץ באזונדער שטעהען די וואַנדער־יאַטען און גלאַנצען פאַרביי מיט אַ ענדלאַזער פאַרשידענאַרטיגקייט פון צורנעמען. אַט זיינען, למשל, עטליכע, וואָס איד האָב אָנגעטראָפּען אַמאָל דאָ. אַמאָל דאָרט: פראַנטאווער יאַט, בלינדער יאַט, ספּריטנער יאַט, הייליגער יאַט, שטאַק יאַט, שנעלער יאַט, צוקער־לעקאַד יאַט, מאַל־פּע יאַט, אייאָוואָר יאַט, אראַטאַר יאַט (וואָס האָט געקענט דער־צעלען ווי אזוי ס'האַט פאַסירט), און ליפּען יאַט (וואָס איז געווען אַ חוצפּה'ניק, איהר האָט זיך געמעגט אויף איהם פאַרלאַזען, נישט היש).

- אויף דער וואַסער־ביט און סאן מאַרציאַל, ניו מעקסיקא, איז מיט אַ צוועלף יאָהר צוריק געווען איינגעקריצט אַזאַ מין מנהל: (א) דער הויפט־שלעפּ איז נישט־קשה. (ב) די ביקעס זיינען ניט ביז. (ג) אין לאַקאַמאַטיוו־הויז קען מען „כירען“. (ד) די צפּוד־צונגען זיינען ניט גוט. (ה) די „הייזער“ זיינען ניט גוט. (ו) די רעסמאַראַנען זיינען גוט נאָר פאַר קוכערס.

ז) די וואקזאלען זיינען גוט נאָר אויף צו אַרבייטען

ביינאַכט.

אַלף איז מודיע, אַז מען קען נישט־קשה'דיג בעטלען נעלם אויף דער הויפט־גאַס; בית ווייזט אָן, אַז די פּאַליציי דערקוט־שעט ניט די טרעמפּס; גימל דערצעהלט, אַז מען קען איבער־שלאַפען אין גאַקאמאטיור־הויז; דלת, איז עפעס ניט אַזוי קלאַר. פּאַרוואָס זיינען די צפּון־צוגען ניט גוט? צו מען קען זיי ניט אָפּ־פּריצעווען, צו קען מען אין זיי ניט בעטלען? הא מיינט פשוט, אַז די איינוואוינער זיינען ניט גוט צו די בעטלער, און וו צייגט אָן. אַז נאָר טרעמפּס, וואָס זיינען געווען קוכערס קענען כאַפען א ביס אין די רעסטאָראַנען. זין איז ביי מיר אַליין א רעמעניש. איד ווייס ניט צו די וואַקזאלען זיינען גוט פאַר יעדער טרעמפּ צו בעטלען דאַרטען ביי נאַכט, אַדער זיי זיינען נאָר גוט פאַר קוכער־טרעמפּס צו בעטלען ביי נאַכט, אדער אפּשר קען יעדער טרעמפּ, יא א קו־כער אַדער ניט קיין קוכער, צולעגען דאַרט א האַנט ביי נאַכט, אַרויסהעלפען די קוכערס מיט דער גראַבער אַרבייט פּונ'ם וואַק־זאַל און דערפאַר קריגען עפעס צו עסען, שכר־טרהה.

נאָר לאַמיר זיך צוריק אומקערען צו די טרעמפּס, וואָס מען באַגעגענט ביי נאַכט. איד געדענק איינעם, וואָס איד האָב באַ־געגענט אין קאַליפּאָרניע. געווען איז ער א שווער, נאָר ער איז שוין אַזוי לאַנג געווען אין אמעריקא, אַז מען האָט זיין נאַציאָנאַליטעט אויף איהם ניט דערקענט. האָט ער אַליין ניט אויסגעזאָגט ווער ער איז — האָט מען טאַקע ניט געוואוסט, ווייל ער איז געקומען אהער נאָך א קליין קינד. דאָס ערשטע מאָל האָב איד איהם באַגעגענט אין דער בערגיגער שטאָט טראַקי. „וואוהין איז, טרעמפּוניו?“ באַ־גריסען מיר זיך, אין „מזרח־דיכטונג“ איז געווען אונזער ביי־דענס ענטפער. א היבשע באַנדע טרעמפּס האַבען זיך אָנגעהאנגען אויפ'ן צוג יענע נאַכט. אין דער סומאַטאָכע האָב איד פּאַרלאָרען דעם שווער. איד האָב אויך אָנגעוואָרען דעם צוג.

קיין רענא, נעוואדע בין איד אָנגעקומען אין א פּראַכט־וואַגאָן, וועלכען מען האָט גלייך איבערגעשטעלט אויף א זייטיגער ליניע.

געווען איז דאָס אַ זונטאָג אין דער פֿריה, שפּאַן אַיך אַיין די פֿיס אַ זוך טאָן עפעס איבערבייסען, נאָכדעם כאָפּ אַיך זיך אַריבער צו דעם לאַגער פּיוטע און קוק אזוי ווי די אינדיאנער היצען זיך אין קאַרטען שפּיל. אַיך טו זיך אַ דרעה, אַהא — דער שווער שטעהט, גוואַלדיג פּאַרטיעפּט. כאָפען מיר זיך, פּאַרשטעהט זיך אַרום. ער איז געווען מײן אַיינציגער באַקאַנטער אין אַט דעם געגענד, און האָט אַחוץ מיר דאָ אַיך קײנעם ניט געהאַט. פּירען מיר זיך שוין בײדע אזוי אַרום דעם גאַנצען טאַג, זוכען צוזאַמען עפעס אַ ביסען פּאַר מיטאַג און צוזאַמען, שפּעט בײ טאַג, פּרוּבירען מיר זיך אַרויפּכאַפען אַויף אַ פּראַכט־צוג. אַיהם האָט מען אַבער אַרונטער געשליידערט און אַיך בײן אַליין אָפּגעפּאַרען, כדי אַרונטערגעשליידערט צו ווערען ערנעץ אַיז אַ פּאַרוואַרפען ווינקעל, אַ צוואַנציג מײל ווייטער.

דאָס פּלאַץ, וואו מען האָט מיר אַרונטערגעוואַרפען, איז געווען דאָס אַיינזאַמסטע אַויף דער וועלט. דאָס איז געווען אַ סיגנאַל־סטאַנציע און איז באַשטאַנען פון עפעס אַ כאַלופּקע אַויפ־געוואַרפען אַהן אַ סדר אַויפֿן זאַמד צווישען דעם געוויקסיגען סטע־פּאַווע גראָז. אַ קאַלטער ווינט האָט געבּלאָזען, די נאַכט האָט אָנגעהויבען צופאַלען, און דער אַיינזאַמער טעלעגראַפּיסט, וואָס האָט געוואוינט אין אַט דער כאַלופּקע האָט זיך פּאַר מיר געשראַ־קען. געוואוסט האָב אַיך, אַז בײ אַיהם וועל אַיך באַיז אַופן ניט קריגען ניט קײן בעט און ניט קײן עסען. טאַקע צוליב דער אָפּער־נער מורא זײנער פּאַר מיר, האָב אַיך אַיהם ניט געגלויבט ווען ער האָט מיר געזאָגט אַז די מזרח ציגען שטעלען זיך דאָ ניט אָפּ. אַחוץ דעם, האָט מען דען מיר ניט אַראָפּגעוואַרפען אַט אַ דאָ אַ ערשט מיט אַ פּינף מינוט צוריק פון אַ מזרח־צוג? פּאַרזיכערט ער מיר, אַז דער צוג האָט זיך דאָ אָפּגעשטעלט לױט אַ ספּעציעלער פּאַראַרד־נונג און, אַז ס'קען אַפּשר אַוועקגעהן אַ נאַנץ יאָהר בײז אַ צוג זאָל זיך דאָ נאַכאַמאַל אָפּשטעלען אַויף אַ פּאַראַרד־נונג. ער זאָגט־מיר, אַז וואַרסוואַרטט אַיז סך הַכּל אַ צוועלף אדער פּופּצען מײל ווייטער און עצה'ט מיר אַהין צו געהן. מיר געפּעלט אַבער צו וואַרטען

בין עס געהען פארביי צוויי מערב פראכט־צוגען און איין מזרח־צוג אהן אן אפשטעל. איד וואָלט א בעלן זיין וויסען צו דער שוועד פארט אויפ'ן לעצטען צוג. מיט א ברירה האָט איד? איכ'ס מוזען זיך א לאָז טאָן איבער די שפאלען קיין ווארסווארט. פאנג איד אָן צו שפאָנען איבער די שפאלען און איד זעה, אז דעם טעלעגראפֿיסט איז אראָפגעפאלען א שטיין פונ'ם האַרצען: ניט איד האב איהם אונטערגעצונדען זיין כאַלופקע, ניט איד האב איהם דער'הרג'עמ. טעלעגראפֿיסטען האַבען פארוואָס גומל צו בענד־שען. מיט א זעקס מייל ווייטער האַב איד געמוזט אראָפ פון די שפאל־לען. כדי דורכצולאָזען א מזרח־צוג. ער איז געלאָפֿען שנעל, נאָר עפעס א טונקעלע פיגור, וואָס האָט אויסגעקוקט ווי דער שוועד, אויף דער ערשטער „בלינדער“ פלאַטפארם האָט מיר א פינקעל געטאָן אין די אויגען.

פון דעמאָלט אָן איז שוין אַוועק א היבשע צייט, וואָס איד האַב איהם ניט געזעהען. מיר איז אויסגעקומען דורכצושניידען די הויכע פלעצער פון דער נעוואַדא וויסטעניש, וואָס ציהט זיך אויף הונדערטער מיילען. ביי נאַכט פלעג איד, צוליב שנעלינקייט, פארען אויף די פאַסאַזשיר־צוגען און ביי טאָג אויף פראַכט־צוגען, וואו איד האַב געקענט זיך אביסעל אויסשלאָפֿען. געווען איז דאָס נאָר איז די ערשטע חדשים פון יאָהר און ס'איז געווען גאַנץ קאַלט אויף יענע הויך־לענדער. דאָ און דאָרט אויף די פלאַכע שטרעך קעם איז געלעגען שנעע, אלע בערג זיינען אינגאנצען געווען אייב־געוויקעלט אין ווייסען, און ביינאַכט פלעגט פון זיי בלאָזען דער אומ'ברחמנות'דיגסטער, עסענדיגסטער ווינט. אין אַזאָ לאַנד האָט מען לאנג ניט געקענט פארווילען. און, פאַרגעס ניט, עדעלער לעזער, אַז דער טרעמפ פאַרט פאַרביי אַזאָ לאַנד אַהן אַן אפראָד, אַהן געלט, בעטעלט דעם גאַנצען וועג און שלאָפט ביי נאַכט אַהן קאַלדעס. דאָס לעצטע קען מען נאָר באַגרייפֿען דורך ערפאַרונג.

ארום אווענט־צייט בין איד אַנגעקומען צום אַנדענער וואַק־זאַל. דער יוניאָן־פּאַסיפֿישער צוג, א מזרח־צוג, האָט זיך געגרייט אַבגעהן פון דער סטאַנציע און איד האַב געוואָלט מיטפאַרען.

לויף איד אזוי אין דער פינסטערניש איבער דעם רעלסען-פלאַנטער. לויף פאַראויס און פאַרביי דעם לאַקאָמאָטיוו, איד גיב אַ קוק, עפעס אַ פיגור שלייכט זיך אין דער פינסטערניש. דאָס איז געווען דער שווער. כאַפען מיר זיך ארום ווי צוויי ברידער, וואָס האַבען זיך שוין אַ לאַנגע צייט פאַרלאָרען, און מיר ענטדעקען, אז מיר טראַגען ביידע הענטשקעס. „וואו ס'טו זיי געפאַקט?“ פרעג איד. „ערגעץ ביים לאַקאָמאָטיוו“ ענטפערט ער. „און וואו ס'טו דייע געפאַקט?“ „דאָס זיינען דעם הייצערס“, זאָג איד; „ער איז געווען נאַכלעסיג“.

דער באַן ריכט זיך אויס און מיר כאַפען זיך ארויף אויף אַ „בלינדער“ פלאַטפאָרם, און קאַלט איז דאָרט געווען ווי אין אַ פּסאַרניע. דער וועג ציהט זיך דורך אַ שמאַלען דורכגאַנג צווישען „שנע-באָדעקטע בערג און מיר ציטערן און טרייסלען זיך און דער-צעהלען איינער דעם אנדערן, ווי אזוי מיר האַבען דורכגעמאַכט דעם וועג צווישען רענא און אַנדען. מיט אַ נאַכט פריער האָב איד צוגעמאַכט די אויגען נאָר אויף איין שעה און דאָר האָב איד אויף דער „בלינדער“ פלאַטפאָרם ניט געקענט אַ דרימעל טאָן. אויף אַ סטאַנציע האָב איד זיך אַריבערגערוקט צום לאַקאָמאָטיוו. מיר האָ-בען געהאַט אַ „דאָפּעלט-פירער“ (צוויי לאַקאָמאָטיווען) כדי אונז אַריבערצושלעפען דעם באַרג-ארויף.

איד האָב געוואוסט, אז דער פּאָדערשטער טייל פון ערשטען לאַקאָמאָטיוו, ווייל ער שנייט דורך דעם ווינט, וועט זיין צו קאַלט; קלייב איד אויס דעם פּאָדערשטען טייל פונ'ם צווייטען לאַקאָמאָ-טיוו, וואָס ווערט באַשיצט פונ'ם ווינט דורכ'ן ערשטען לאַקאָמאָ-טיוו. איד קריך ארויף אויף דעם שינען-רייניגער — דאָס פּלאַץ איז דאָרט פאַרנומען. אין דער פינסטער טאַפ איד אָן דעם קער-פער פון אַ יונג אינגעל, וואָס שלאַפט ווי אַ הרג. פּלאַץ איז דאָרט גראַד געווען פאַר צוויי, קאַטשע איד איבער דעם אינגעל און קאַ-ראַפקע זיך צו איהם צו. דאָס איז געווען אַ „גוטע“ נאַכט; קיין סיגנאַליסטען טשעפען אונז ניט, אין אַ מינוט ארום ווער איד אַנשלאַפען. אַמאַל פּלעגען מיר די הייסע קוילען-פונקען אויפּווע-

קען, נאר איד פלעג זיך נעהענטער צו רוקען צום אינגעל און אייני-
שלאפען אונטער'ן קלאנג פון דעם לאקאמאטיוו'ס הוכטען און פון
דער רעדער־סקריפעריי.

דער צוג איז געגאנגען ביז אוואנסטאן, וויאמינג, ניט ווייך
טער. עפעס א סכה האט זיך געטראפען מיט'ן ערשטען צוג און
מיר האבען ווייטער ניט געקענט פארען. מען האט געפונען דעם
טויטען קערפער פונ'ם מאשיניסט. דאס אליין איז שוין געווען
א באשטעטיגונג, אז מען קען ווייטער ניט פארען. א טרעמפ איז
אויך דער'הרג'עט געווארען. זיין קערפער האט מען אבער נאך
ניט געהאט אריינגעבראכט. צורעד איד זיך מיט'ן אינגעל. ער איז
אלט געווען א יאהר דרייצען. ער איז אוועק פון זיין פאמיליע, וואס
האט געוואוינט ערגעץ אין ארעגאן, און פארען פארט ער צו זיין באד
בען, וואס וואוינט ערגעץ אין די מזרח־שטאטען. ער האט דערציעלט
א מעשה ווי אזוי מען האט איהם גרויזאם באהאנדעלט ביי זיך
אין דער היים; די מעשה האט געקלונגען ווי אן אמת'ע פאסירונג;
און ווידער צוליב וואס האט ער מיך גערארפט אפלינגערען. איד בין
דאך מעהר ניט געווען ווי א היימלאזער טרעמפ אויף דער אייזענ־
באן ליניע.

און אט דער אינגעל האט זיך געיאגט מיט אלע כחות. ס'איז
פאר איהם גארניט געווען קיין צושנעל. דער הויפט פארוואלטער
פון אט דער ליניע האט באשלאסען צו פארקערעווען די פערד.
אפשיקען דעם צוג צוריק ביז א צווייג־ליניע און דורך יענער
צווייג־ליניע אויסמירען דעם צובראכענעם צוג און צוריק ארויף
אויף דער הויפט־ליניע, אויף יענער זייט אומגליקס־פלאץ. דער
אינגעל כאפט זיך ארויף אויפ'ן לאקאמאטיוו און זאגט, אז ער פארט
אויך צוריק, ער לאזט ניט אפ דעם צוג. דאס איז שוין געווען
צו פיעל אי פאר מיר אי פאר'ן שווער. מיר וואלטען געמוזט גע-
ווען שלעפען זיך די גאנצע נאכט צוליעב אזעלכע צעהר־צוועלף
טויל. באשליסען מיר אפצווארטען ביז מען וועט אפרייניגען די
רעלסען און בניהיביה זיך ערגעץ אביסעל אויסשלאפען.

ס'איז אבער ניט קיין שפילעכעל אנצוקומען אין א פרעמד שטעטעל אין מיטען דער נאכט, אהן א פרוטה ביי דער נשמה, ווען ס'איז קאלט און אפזוכען א פלאץ, וואו איבער צו שלאפען. דער שווער האט ביי זיך ניט קיין פעני. מיין גאנצער פאך מעגען איז באשטאנען פון א ניקעל און צוויי דייטס. ביי עטליכע שטאטיגע אינגלאד האבען מיר זיך דערוואוסט, אז א גלאז ביר קאסט פינף סענט, אז די שענקען זיינען אפען די גאנצע נאכט. אט, טאקע פונקט, וואס מיר דארפען. צוויי גלאז ביר וועט קאסטען צעהן סענט, אז אויווען א ווארעמער און בענקלאך זיינען דאך געוויס דא. אזוי וועלען מיר דארטען שוין איבערשלאגן פען די נאכט. טהוען מיר זיך א גלאז צו זוכען א שענקעל, שפאנען גאנץ געשמאק, דער שנעה סקריפעט אונטער אונזערע פיס, א קאל-טער ווינט נעמט אונז דורך.

נאך וועה! איך האב, ווייזט אויס, שלעכט פארשטאנען די שטאטיגע אינגלאד. ביר האט טאקע געקאסט פינף סענט אבער נאך איז איין שענקעל איבער'ן גאנצען כרד, און געטראפען האבען מיר גראד אין אן אנדער שענק. נאך דער שענק איז אויך גוט געד ווען. א ליבער פייער האט פרעהליך געפלאקערט אין אויווען. ארום זיינען געשטאנען באקוועמע געפלאכטענע שטולען. דער שענקער, ניט גאר קיין ליבליכער, האט אויף אונז א קוק געטאן מיט חשד, בעת מיר זיינען אריינגעקומען. און כאמת, ווי קען א מענש, וואס פארט ארום טאג און נאכט, וואלגערט זיך אין פראכט וואנגאנען, סאזשע און גליהענדע פונקען פליהען איהם גלייך אין פנים, וואס טוהט זיך ניט איבער און שלאפט וואו נאך עס מאכט זיך — ווי קען אזא מענש אויסזעהן מיט לייטען גלייך? אונזער אויסזעהן האט אונז גלייך פארטען; נאך וועמען ארט דאס? די מטבע האב איר, פאר'ן ביר קען איך באצאלען.

„צוויי גלאז ביר“, טוה איר א זאג אזוי גלייכגילטיג צום שען-קער, און איר מיט'ן שווער לעהנען זיך אן אזוי אויפ'ן טיש און ס'געהט אונז פשוט אויס דאס חיות צו יענע שטולען, ביים אויווען. דער שענקער שטעלט אוועק צוויי שוימענדיגע גלעזער ביר

אויפ'ן טיש נעבען אונז, און איד לעג אזוי אוועק גאנץ ברייטליך די צעהן סענט. איד האב זיך אָפּגעקוילעט! ווען איד האב כאַ מערקט דעם טעות אין דער פרייז, האב איד געוואלט אראפלאזען די האנט אין קעשעני און אוועקלייגען נאך צעהן סענט. אי, וואס איד וואלט געווען געבליבען מיט איין ניקעל, א פרעמדער אין א פרעמדער שטאט? מיכא, איהם וואלט איד אבער געווען באצאלט, נישטקשה. נאך דער שענקער האט מיר אבער קיין געלעגענהייט ניט געגעבען. ווי נאך ער האט מיט'ן אויג געכאפט דעם דייט, וואס איד האב אוועקגעלייגט, האט ער א כאפ געטאן די צוויי גלעזער. א גלאז אין יעדע האנט, און זיי אויסגעגאסען אין א שעפעל, וואס איז געשטאנען אונטער'ן שענקטיש. ער טוהט א קוק אויף אונז ביזווייליג און זאגט:

— „איהר האט פארבעס אויף די נעזער! איהר האט פאר-
כעס אויף די נעזער! זעהט!

ניט איד און ניט דער שווער האבען דאס געהאט. מיר האבען געהאט געזונטע נעזער. דעם פראסטען פשט פון אט די ווערטער האבען מיר באיין אופן ניט פארשטאנען, נאך זייער מיין איז געווען קלאר ווי דער טאג: אונזער אויסזעהן איז איהם א פנים געווען ניט צום הארצען, און דאס ביר האט, ווייזט אויס, געקאסט צעהן סענט א גלאז.

שטעק איד אריין די האנט אין קעשעני, נעס ארויס נאך א צעהנענט-שטיק, לעג דאס אוועק אויפ'ן טיש און זאג: „אה, איד האב געמיינט, מיר זיינען אריין אין א פינה-סענטיגען שענקעל.“ — „דא געהט ניט אייער געלט, — ענטפערט ער און רוקט צו מיר צו די צוויי דיימס.

טרויעריג לאז איד ארונטער דאס געלט צו זיך אין קעשעני, און ס'האט אונז אָנגעפאָנען אזוי נאָגענד צו ציהען צום אויווען מיט די געפלאכטענע שטולען. און אזוי, פול מיט צער, האבען מיר געעפענט די טיר און ארויס אין דער פראסטטיגער נאכט.

נאך, ווען מיר זיינען שוין געשטאנען אין דער אָפּענער טיר, האט דער שענקער, נאך אַלץ גלאַנצענדיג אויף אונז זיינע אויגען,

אונז נאכגעשריען: „איחר האָט פאַררעם אויף די נעזער, איחר פאַרשטעהט!“

איד האָב פון יענער צייט אָן, נעזעהען עפעס אַ וועלט, גע-
וואַנדערט אין פרעמדע לענדער צווישען פרעמדע פעלקער, זיך אָנ-
געלייענט מיט היבשע עטליכע ביכער, געהערט א סך לעקציעס;
נאָר ער היום, הגם, איד האָב לאַנג און פיעל געקלערט וועגען דעם,
האָב איד נאָר ניט אַנטרעקט די באַדייטונג פון דעם פאַרשטעלטען
אויסדרוק פון יענעם שענקער אין איוואַנסטאָן, וויאַמינג. אונזערע
נעזער זיינען באמת געווען געזונטע נעזער.

יענע נאָכט זיינען מיר געשלאָפּען אויף אַ קעסעל אין אַ סטאָנ-
ציע פון עלעקטרישער באַלייכטונג. ווי אזוי מיר האָבען אַנטרעקט
אַט דאָס פּלאַץ צו „כירען“ קען איד שוין איצט ניט געדרינקען.
מיר האָבען זיך, ווייזט אויס, דערצו צוגעשלאָגען אינסטינקטיוו
פונקט ווי די פּערד צום וואַסער אָדער די פּאַסטורויב צוריק אַ היים.
נאָר אַ נאָכט אין דאָס געווען, אַן איכ'ל זי אויביג ניט פאַרגעסען.
אריבער אַ צענדלינג טרעמפּס זיינען געקומען פאַר אונז און האָר
בען זיך אויסגעלייגט אויף די קעסלען און ס'איז געווען צו היים
פאַר אונז אַלעמען. דערצו האָט דער מאַשיניסט אונז ניט געלאָזט
אַראַפּגעהן אונטען צו שטעהן דאָרט אַביסעל. ער האָט אונז גע-
געבען די ברירה: אָדער שלאָפּען אויף די קעסלען, אָדער אינגאַנ-
צען אַרויסגעהן.

— איחר ווילט, זאָגט ער, שלאָפּען, נו, צוין אַלדי רוחות,
שלאָפּט, — זאָגט ער מיר, בעת איד בין, שיער משוגע פון היין.
אַראַפּגעגאַנגען אַביסעל אונטען, אין דעם הייץ-צימער.

— וואַסער, — האָב איד אַחו אַ אַמעס אויסגעשאַסען, —
וואַסער!

צייגט ער מיר אָן מיט'ן פינגער צו דער טיר און זאָגט מיר,
אַז ערנעץ אין דער שוואַרצער פינסטערניש אין דאָ אַ טויר, לאָז
איד זיך צום טויר, פאַרבלאַנדען, פאַל אַריין צוויי אָדער דרוי מאַל
אין גריבער און גיב אויף דעם גאַנצען עסק. א דורכגעפרוידענער
עיס איד צוריק צו די קעסלען. איד וואַרעם זיך אַביסעל אָן, און

עס פאנגט מיך אן נאך ערגער צו דורשמען. די טרעמפס ארום מיר קרעכצען, זיפצען, כליפען, שלוכצען, סאפען און פרייכען. קאמטשען זיך און ווארפען זיך, צאפלען זיך אין זייערע גהינום-יסורים. א היבשע ביסעל זינדיגע נשמות האבען זיך דא געבראָט טען אויף א סקאוועדע אין גהינום און דער מאשיניסט, ווי ער וואלט געווען דער אשמדאי אליין, האָט אונז געגעבען די ברירה: אָדער אַרויסנעהן און פרירען אָדער זיך בראָטען. זעצט זיך דער שוועד אויף און פאנגט אָן צו שעלטען מיט טויטע קללות דעם וואַנדער-לוסט, וואָס זיצט אין איהם און, צוליב וועמען ער איז געוואָרען א טרעמפ און לייט אזעלכע צרות.

„קום איד נאר צוריק קיין שיקאגא“, פאַרענדיגט ער זיין מליצה-דיגע רעדע, „זוך איד זיך אָפּ א שטעלע און האַלט זיך ביי איהר ביז דער גהינום וועט פארפרוירען ווערען, דעמאָלט ערשט ווער איד נאכאמאָל א טרעמפ“.

די איראניע פונ'ם מענשענס מול האָט קיין גרענעץ ניט. אויף צווייטען טאָג, ווען מען האָט אָפגערייניגט די רעלסען, בין איד מיט'ן שוועד ארויסגעפאַרען פון איוואנסטאָן אין די אייזקאסטען-וואַגאָנעס פון דעם „אראַנדזש-עקסטרא“, א שנעלער פראכט-צוג, אָנגעלאָדען מיט פרוכט פון דער זוניגער קאליפאָרניע. פארשטעהט זיך די אייזקאסטענס זיינען געווען ליידיג, ווייל ס'איז געווען זעהר קאַלט סיי ווי, נאָר דערפון אליין איז אונז ניט וואַרעמער געוואָרען. אריין אין די קאסטענס זיינען מיר דורך די דאָר-דעקלאָד פון די וואַגאָנעס; אָט די אייז קאסטענס זיינען אינווייניג געווען ארומ-געקלאָפט מיט גאלוואניזירטען אייזען און איז אזא ביטערער קעלט האָט מען פשוט זיך ניט געקענט צו זיי צורירען. ליגען מיר דאָרט און ציטערן און טרויסלען זיך, קלאָפען א צאָן אָן א צאָן אין עצה'ן זיך. עס בלייבט ביי אונז, אָז מיר מוזען אזוי ליגען אין אָט די קאסטענס און רק פאַרען ביי טאָג און ביי נאכט, ביז מיר'ן זיך ארויסרייסען פון אָט דעם אומפריינדליכען בערגיגען געגענד און צוקומען צו דעם מיסיסיפּיר-טאַל.

עסען אבער מוז מען. באַשליסען מיר, אז ביי דער ערשטער

פארצווייגונגס-סטאנציע נעמען מיר די פיס אויף די פלייצעס און לאזען זיך ארויס אפזוכען עפעס שפיין מיט'ן געדאנק טאקע כאלד זיך צואיילען צוריק אין די אייזקאסטענס. הכלל, מיר קומען צו צו דער שטאט נרין ריווער שפעט נאכמי-טאג, אבער נאך צו פריה צו וועטשערע. די ערנסטע צייט אנטצוקלאפען אין א הינטער-מיר אין די צייט פון פאר'ן עסען; נאך מיר האבען זיך אָנגענומען מיט מוטה, אראפגעטאנצט פון די וואַנאָ-לייטערלאך בעת דער צוג אין צוגעקומען צום וואַקזאל און מיר האָבען זיך אַ לאַז געטאָן איבער די הייזער. באלד האָבען מיר זיך צושייט; נאך מיר אָבער פריער אויסגענומען זיך צוואַ-מענקומען אין די אייזקאסטענס. אין אַנפאנג אין מיר געגאנגען שלים-שלים-מזל; נאך סוף כל סוף האָב איך זיך אומגעקערט צום צוג מיט א פאָר „נתינות“ אין בוים. דער צוג האָט שוין גע-האַלטען אין אָפּעהן און איז שנעל א פאָר געטאָן. דער קיל-וואַנאָ וואו מיר האָבען זיך געדארפט באַגעגענען אין שוין געהאט פאר-בייגעגאנגען, כאַפּ איך זיך ארויף אויף א זייטיג לייטערל מיט א פינג וואַגאנעס נידעריגער, קריד שנעל ארויף אויפ'ן דאך און לאַז זיך ארונטער אין א אייזקאסטען.

נאך א סיגנאַליסט האָט מיר באַמערקט פון זיין וואַנאָ, און ביי דער צווייטער סטאנציע, עטליכע מייל ווייטער, ביי ראַק ספרינגס, שטעקט דער סיגנאַליסט אריין זיין קאָפּ אין מיין קאָפּ! מען און טוט א זאָג: „מיט'ן קאָפּ אין דר'ערד, דו זשאַבע בן זשאַבע! אין דר'ערד מיט'ן קאָפּ.“ און ער כאַפט מיר טאקע אָן ביי די פיאַטעס און שלעפט מיר ארויס. און איך בין טאקע געגאנגען מיט'ן קאָפּ אין דר.ערד און דער אראנדזש-עקסטרא צוג מיט'ן שווער האָבען זיך אַהן מיר אוועקגעקאטשעט.

עס האָט אָנגעהויבען פאַלען א שנעע. א קאַלטע נאַכט רוקט זיך אָן, ס'ווערט פינסטער, און איך זוך אַפּ דאַרט ביים וואַקזאל א ליידיגען קיל-וואַנאָ. איך קריד אריין — אָבער ניט אין די אייזקאסטענס נאך טאקע אין וואַנאָ גופא. איך פארמאך די שווערע טירען שטילנע, און ווייל זייערע ברעגען זיינען באַקלאַפט

מיט פאסען גומי, האבען זיי קיין לופטעלע אפילו אין וואגאז ניט דורכגעלאזט. די קעלט פון דרויסען האט שוין ניט געקענט אריין. נאך אינווייניג איז געווען פונקט אזוי קאלט ווי אין דרויסען. די פראבלעם איז געווען: ווי אזוי מאכט מען דא ווארעם? נאך פאר-לאזט זיך שוין אויף א פראפעסיאנעלען טרעמפ. איד שלעפ ארויס פון מיין קעשענע א דריי-פיר צייטונגען, צולייג א פייער אויף דער פארלאגע און ברען אויס א צייטונג נאך א צייטונג. דער רויד הויבט זיך אויף צו דער סטעלי. אפילו א טראפעלע ווארעמקייט האט ניט געקענט ארויס פונ'ם וואגאז און איד האב פארבראכט א לייעבע נאכט, באקוועם און ווארעם. איד האב זיך אפילו איין מאל ניט אויפגעכאפט.

אין דער פריה האט נאך אלץ געשנעעט. איד האב ווידער אנגעוואוירען א מזרח-צוג, בעת איד בין אוועק איבער די הייזער צו זוכען עפעס איבערבייסען. שפעטער אביסעל האב איד זיך ארויפגעכאפט אויף צוויי אנדערע צוגען, נאך פון ביידע האט מען מיד ארונטערגעשליידערט. דעם גאנצען נאכמיטאג איז קיין איין מזרח-צוג ניט פארבייגעגאנגען. דער שנעע איז אלץ געפאלען גע-דיכטער און געדיכטער, נאך ווען ס'איז טונקעל געווארען האב איד זיך ארויפגעכאפט אויף דער ערשטער „בלינדער“ פלאטפארם פון א פאסאזשיר צוג. איד טאנץ ארויף אויף דער פלאטפארם פון איין זייט און נאך עמיצער כאפט זיך ארויף פון דער צווייטער זייט. דאס איז געווען דער בחור'ל, וואס איז אוועק פון ארעגאן.

די ערשטע בלינדע פלאטפארם פון א שנעלען צוג, וואס לויפט אין א שנעע-שטורם איז ניט קיין זומערדיגער פיק-ניק. דער ווינט נעמט איד דורך און דורך, שמיסט איד אין פנים און אויף אלע זייטען. ביי ערשטער סטאנציע טו איד זיך א לאז פאראויס דורכ-צושמועס'ן זיך מיט'ן הייצער. איד לעג איהם פאר אונטערווארפען קוילען ביז'ן סוף פון זיין רייזע, ביז ראלניס, און ער שטימט איין. מיין ארבייט איז געווען צו שמעהן אויפ'ן קוילען-וואגאז אינ'ם שנעע, צוברעכען מיט א גרויסען האמער די גרויסע שטיקער קוילען און זיי צושארען צו זיין פארמאכטען

וואגאן. נאך איד האב ניט געדארפט ארבייטען נאכאנאנד די נאכצע צייט. פון צייט צו צייט האב איד געקענט אריינגעהן אינ'ם פארמאכטען וואגאן און זיך אביסעל אנווארעמען.
 „הער נאך“. זאג איד צום הייצער, בעת איד בין צום ערשט מען מאל אריין אביסעל אפכאפען דעם אטעם, „אויף דער ערשטער פלאטפארם פארט עפעס א קליינער יאט. ער מוז מסתמא גוט פרייען“.

די היינצוואנאנעם אויף דער יוניאן-פאסיפישער אייזענבאן ליניע זיינען גאנץ גראם. מיר נעמען אריין דעם יאט און לייגען איהם אוועק אויף א ווארעם פלאץ, פונקט אנטקעגען דעם הייצער'ס שטול, און ער ווערט באלד אנשלאפען. קיין ראהלינס זיינען מיר אנגעקומען פונקט האלבע נאכט. דער שנעע איז געווען א מסוכנ'ער. דא האט מען דעם לאקאמאטיוו געדארפט אריינפיהרען אין דער לאקאמאטיוו-געביידע און צום צוג אנגעטשעפען אן אנדערן. בעת דער צוג האט זיך אפגעשטעלט, טאנץ איד אראפ פונ'ם וואגאן און פאל גלייך אריין אין די הענט פון א גרויסען מענשען איינגעד וויקעלט אין א גרויסען פאלטא. ער פאנגט מיך אן צו פרעגען פארשידענע שאלות, נאך איד פאדער אויפ'ן שטעל, ער זאל מיר פריער זאגען ווער ער איז. פוילט ער זיך ניט און ערקלערט, אז ער איז דער שערף* ווער איד באלד ווייך ווי טייג, און הארד און ענטפער.

ער פאנגט מיך אן צו באשרייבען דעם יאט, וואס איז נאך נעשלאפען דארט אין וואגאן. איד האב לאנג ניט געקלערט. ווייזט אויס, אז די פאמיליע זוכט אט דעם יאט, און דער שערף האט טעלעגראפיש געקראגען א פארארדנונג פון אנדען. „יא“, זאג איד, „איד האב געזעהען דעם בחור'ל. איד האב איהם באגעגענט טאקע אין אנדען. מייז דאטום האט אקוראט געשטימט מיט דעם שערף'ס אינפארמאציע. נאך דער יאט איז ערנעץ איבערגעבליבען הינטען, האב איד איהם ערקלערט, ווייל מען האט איהם אראפגעווארפען

(* א מין אוראניק אין די פאראייניגטע שטאטען.)

טאקע פון אט דעם זעלביגען פאסאזשיר צוג, בעת ער איז ארויס פון ראק ספרינגס, און בעת מעשה טו איך תפילה, אז דער חברתי-מאז זאל זיך ניט אויפכאפען און ארונטערגעהן פונ'ם וואגאז און צייגען ווער איך בין.

לאזט מיר דער שערף אָב און געהט צו די סיגנאליסטען מיט זיי א רעד מאז. נאר איידער ער האָט זיך אָפגעווענדט פון מיר טוט ער א זאָג :

„טרעמפנעיו, דאָס שטעמעל איז פאַר דיר ניט קיין פּלאַץ. פאַרשטעהסט ? פאַר אַרויס מיט אַט דעם צוג און מאַד קיין טועת ניט. כאַפּ איד דיר נאַכרעם ווי דער צוג געהט אָפּ...“

פאַרויכער איך איהם, אז איך בין אין זיין שטעמעל ניט ווייל איד האָב געוואָלט דאָ זיין ; אז די אורזאָכע, וואָס איך בין דאָ, איז דער צוג, וועלכער האָט זיך דאָ אָפגעשטעלט ; און אַז ער זועט אפילו ניט זעהען מיין פאַרע אַזוי וועל איך אַרויס פון זיין פאַרשאַלטען שטעמעל.

ער געהט אוועק צו די סיגנאליסטען און איך טאַנץ אריין צוריק אין וואַגאָז. דער יאַט האָט זיך אויפגעכאַפּט און רייבט זיך די אויגען. דערצעהל איך איהם די ניים און עצה איהם, ער זאל מיט'ן לאַקאמאָטיוו צופאַרען דאָרט צו דער געביידע. קורץ און גוט דער בחור'ל איז ארויסגעפאַרען מיט'ן זעלביגען פאַסאזשיר צוג, נאָר געפאַרען איז ער אויף סאַמע פעדערשטען טייל פונ'ם לאַקאמאָטיוו. אַנגעזאָגט האָב איך איהם, אז ביי דער ערשטער סטאַנציע זאל ער זיך איינבעטען ביים הייצער, אַז יענער זאל איהם אריינלאָזען צו זיך, נעבען קעסעל. מיך אליין האָט מען פון דעם צוג ארונטערגעוואָרפען. דער נייער הייצער איז נאָך געווען יונג און האָט נאָך מורא געהאַט צו איבערטעמען די פאַרדרנגונגען פון דער קאַמפאַניע ניט אַרויפלאָזען קיין טרעמפס אויפ'ן לאַקאמאָטיוו ; ער האָט דערפאַר צוריקגעוויזען מיין אַנבאַט צו קלאַפען און שאַרען קוילען פאַר איהם. הלואי וואָלט כאַטש דער יאַט מעהר געזאָגט געהאַט ביי איהם, ווייל פאַרען אַ גאַנצע נאַכט אויפ'ן פּע-

דערשטען טייל פונ'ם לאַקאמאטיוו אין אזא זאָווערוכע איז אַ זיכערער טויט.

א מאַדנע זאָד דאָס איז, איצט געדיינק איד שוין ניט אפילו די מינדסטע איינצעלהייט ווי אזוי מען האָט מיר אַרונטערגעוואַרפֿען נעבען ראַלינס. איד געדיינק נאָר, ווי איד האָב געקוקט אויפ'ן צוג בעת ער איז פארשלונגען געוואָרען איז דער זאָווערוכע און ווי איד האָב זיך אַוועקגעלאָזט אין אַ שענק זיך אביסעל דערוואַרעמען. דאָ איז געווען ליכטיג און וואַרעם. אלעס האָט מען געמעגט. עס זיינען געשטאנען אַ סך קליינע טישלאַך. וואו מען האָט געשפילט פויקער פרעה, רולעטקע, חברה פאסטוכער האָבען פרעהלאַך געמאכט דעם עולם מיט זייערע שטיק. מיר האָט זיך נאָר וואָס איינגעגעבען צו ווערען א גוטער ברודער מיט זיי, איד האָב שוין געהאַלטען אין „אריינגולגען“ דעם ערשטען לחיים אויף זייער רעכנונג. פלוצלונג לאָזט זיך אראַפּ אַ שווערע האַנט אויף מיין אַקסעל. איד קוק זיך אום און טו אַ זיפּ, דאָס איז געווען דער שעריף.

ער רעט ניט אויס קיין איין וואַרט אפילו, און פירט מיר אַרויס אינ'ם שנעה.

„ביים וואַקזאַל שמעהט אַן אראַנדזשען עקסטראַ-צוג“, זאָגט

ער.

„ס'איז אַ פאַרדאַמט־קאַלטע נאַכט“, זאָג איד.

„דער צוג פאַרט אַפּ אין צעהן מינוטען ארום“, זאָגט ער.

מעהר אַ וואַרט ניט. אַהן דעבאַטען. און ווען יענער אראַנ־דזשען עקסטראַ-צוג איז אַרויסגעפאַרען בין איד דאָרט געזעסען אין די אייז־קאסטענס. איד האָב געמיינט, מיינע פיס וועלען מיר אַפּפּיריען יענע נאַכט, און די לעצטע צוואנציג טייל פון אַט דער ריזע בין איד געשטאַנען אויף די פיס, געגענאיבער דעם דאָד־טיר'ל און געהאַלטען אין איין מאַנצען. דער שנעע איז געווען צו געדיכט, און די סיגנאַליסטען האָבען מיר ניט געקענט איינ־זעהן, מיר האָט אפילו ניט געאַרט, זיי זאָלען מיר יאָ זעהען.

מיין קוואַדער מזומן געלט האָט מיר געקלעקט אויף אַ הייסען

איבערכייטען אין לאראמיע, און טאקע באַלד דאָרויף האָב איד זיך ארויפגעכאפט אויף דער בלינדער פלאטפארם פון א פאסאזשיר-צוג וואָס האָט דורכגעשניטען דעם סאַמע רוקען פון די פעלזען-בערג. ביי טאָג קען מען ניט פאַרען אויף קיין בלינדער פלאט-פאַרם; נאָר אין אזא זאווערוכע, אויפ'ן סאַמע שפיץ פון די פעלזען-בערג, האָב איד געצווייפעלט צו די סיגנאַליסטען וועלען האָבען דאָס האַרץ מיר אַראָפּצואוואַרפען. און זיי האָבען מיר טאָקע ניט אַראָפּגעוואַרפען. ביי יעדער סטאַנציע פלעגען זיי צו קומען צו דער פלאטפארם א קוק טאָן צו בין איד שוין פאַרפרוירען געוואָרען.

ביי דער סטאַנציע איימ'ס מאַנומענט אויפ'ן סאַמע שפיץ פון די פעלזען-בערג — איד געדיינקט שוין ניט ווי הויך דאָס איז גע-ווען — נעהט צו מיר צו א סיגנאַליסט און זאָגט:

„זאָג נאָר, טרעמפעניו, זעהסט אַט א יענעם פראַכט צוג, וואָס שטעהט דאָרטען אויף א זייטיגער ליניע, כדי דורכצולאָזען אונזער צוג?“

איד האָב דעם צוג, געזעהען. ער איז געשטאַנען אויף דער צווייטער ליניע, א זעקס פוס פון אונז. עטוואָס ווייטער אין אזא זאווערוכע וואַלט איד איהם טאָקע ניט געקענט זעהען.

„אין איינעם פון יענע וואַגאַנען פאַרט דער „נאָר-שלעפ“ פון קעללי'ס ארמיי. דער וואַגאַן איז אויסגעשפרייט מיט שטרוי צוויי פוס דיק, און עס זיינען דאָרטען דאָ אזוי פיל חברה, אז ס'איז אין וואַגאַן א מחיה וואָרעם.“

זיין עצה איז געווען א גוטע, און איד האָב איהם טאָקע געפאלגט. נאָר פונדעסטוועגען האָב איד זיך צוגעגרייט, איד זאָל קענען ארויפטאַנצען אויף דער בלינדער פלאטפארם פונ'ם פאסאזשיר-צוג, אין פאַל דאָס איז מעהר ניט ווי א שפיצעל פון די קאַנדוקט-טאַרען. נאָר דאָס איז טאָקע געווען דער ריינער אמת. איד האָב אָפּגעזוכט דעם וואַגאַן מיט איין מיר צום ווינט צו אויפגעפראַכט צוליב פרישער לופט. איד קלעטער ארויף און בין שוין אינווייניג. איד טרעט ארויף אויף א מענשענס פוס, אויף עמיצענס א האַנט.

אין וואגאן איז געווען זעהר טונקעל און איד האָב קיין אנדער זאך
 ניט געקענט זעהן א חוץ דעם פלאַנטער פון הענט און פיס. ס'איז
 נאָך קיינמאל אזא מענשליכער פלאַנטער ניט געווען. אַלע זיינען
 געלעגען אויף דער שטרוי, איינער אויפ'ן אנדערן, איינער אונטערן
 אנדערן אויף אַלע זייטען. פיר-און-אַכציג געזונטע טרעמפס, אז
 זיי ציען זיך אויס פארנעמען זיי א גאנץ נישקשה'דיגען פלאַץ. די,
 וועמען איד האָב אָנגעטראַטען זיינען געווען אומצופרידען. זיי
 האָבען זיך אנגעהויבען צו וואַרפען ווי די כוואַליעס פונ'ם ים,
 און מיין קערפער האָט אַליין, ניט ווילענדיג, זיך צוהוידעט. ס'איז
 אפילו ניט געווען קיין פלאַץ וואו א שפילקע אוועקצולייגען. פאר-
 שטעהט זיך אז פון איין מענשען בין איד אַרויף אויף אַן אנדערן,
 די אומצופרידענהייט איז גרעסער געוואָרען, און איד האָב זיך נאָך
 שטאַרקער צוהוידעט. אזוי לאַנג אזוי ברייט בין איד בין פון
 גרויס אימפעט גאָר געבליבען זיצען. אומגליקליכער־ווייזע האָב איד
 זיך אַרויפגעזעצט אויף א קאַפּ פון א מענשען. אין א רגע ארום
 הויבט זיך דער מענש אויף די הענט און אויף די קניע מיט א
 מין כעס, און איד פלי שוין אין דער לופטען, נאָר וואָס ס'נעהט
 אַרויף, מוז צוריק אַראַפּפאלען, און איד בין אַראַפּגעפאלען אויפ'ן
 קאַפּ פון אן אנדער מענשען.

וואָס איז געווען נאָכדעם איז ווינציג וואָס פאַרבליבען אין
 מיין זכרון. ס'איז געווען ווי דורכצוגעהן דורך א דרעשימאָשין.
 מען האָט מיר אזוי אַרומגעוואַרפען פון איין עק וואַגאָן ביז'ן
 צווייטען. יענע פיר און אַכציג טרעמפס האָבען מיר איבערגע-
 טאַפּט ביז דאָס ביסעל, וואָס ס'איז געבליבען פון מיר, דורך א נס
 פשוט, האָט אָפּגעזוכט אביסעל שטרוי, וואו זיך אביסעל אויס-
 רוהען. דאָס האָט מען מיר אזוי אַכגעגעבען דעם ערשטען ברוד-
 הבא און אריינגענומען אין דער חברה. א פרעהליכע חברה איז
 דאָס געווען. יענעם גאנצען טאַג זיינען מיר געפאַרען אין
 דער זאַווערובע און פון הימליכקייט וועגען האָבען מיר באַשלאָסען,
 אַז יעדער איינער זאָל דערצעהלען א מעשה. א תנאי האָט מען
 אויסגענומען, אַז יעדער מעשה מוז זיין א שעהנע און אַזא, וואָס

קיין איינער פון אונז האָט נאָך ניט געהערט. די שטראַף פאר א דורכפאַל איז דורכצוגעהן דורך דער דרעש-מאַשין. קיינער איז ניט דורכגעפאלען. און טאַקע אַט דאָ אַ וויל איד זאָגען, אַז אין מיין לעבען בין איד קיינמאַל ניט געזעסען ביי אַזאַ וואונדערבאַר דער הוליאַנקע פון שעהנע מעשיות. דאָ זיינען געווען פיר-אויב אַכציג מענשען פון אלע עקען פון דער וועלט — איד בין געווען דער פינף-אויב-אַכציגטער; און יעדער איינער האָט דערזעהלט אַ מייס-טערווערק. ס'האָט געמוזט אַזוי זיין, ווייל אַניט איז דאָר געווען די „דרעש-מאַשין“.

שפעט נאכמיטאג זיינען מיר אַנגעקומען קיין טשעען. די זאווערוכע איז געווען אַ מסוכנע. קיינער פון אונז האָט פון איר דער-פריה אין מויל ניט געהאַט, פונדעסטוועגען האָבען מיר ניט געוואַנט זיך ארויסלאָזען איבער די הייזער. די גאַנצע נאכט האָבען מיר זיך אַזוי געקאַטשעט דורכ'ן שטורם, אויפ'ן צווייטען טאַג האָבען מיר זיך שוין אראָפגעלאָזט איבער די זיסע לאַנקעס פון נעבראַסקאַ און אלץ געפאַרען. מיר האָבען שוין איבערגע-פטר'ט די זאווערוכע מיט די בערג. די ליעבע זון האָט געשיינט איבער אַ שמייכלענדיג לאַנד און מיר האָבען שוין צוויי מעת-לעת אין מויל ניט געהאַט. מיר האָבען זיך דערוואוסט, אַז אונז זער פראכט-צוג וועט אַרום מיטאַנצייט אַנקומען אין אַ שמעטעל, אויב איד האָב קיין טעות נישט, האָט דאָס שמעטעל געהייסען גרענד איילאַנד.

לעגען מיר זיך צוזאַמען און שיקען אוועק אַ טעלעגראמע צו די שטאַט-טאַטעס פון יענעם שמעטעל. דער טעקסט פון אַט דער טעלעגראמע איז געווען אַזוי: אַזוי ווי פינף-אויב-אַכציג געזונטע, הונדערדיגע טרעמפס וועלען אַרום מיטאַנצייט אַנקומען אין שמעטעל, וואָלט אפשר געווען אַ פלאַן, אַז מען זאָל פאַר זיי צוגרייטען אַ מאַלצייט. די שטאַט-טאַטעס פון גרענד איילענד האָבען געהאַט צוויי ברירות. זיי האָבען אונז געקענט אַנהאַדעווען אַדער אונז אריינווארפען אין טורמע. אין לעצטען פאַל, וואָלטען זיי אונז

סיי ווי געדאַרפט געווען שפייזען און, ווי חכמים, האָבען זיי באַ-
שלאָסען, אז איין מאַלצייט וועט זיי קאָסטען ביליגער.

ווען דער פראַכט-צוג האָט זיך אַריינגעקאַמטשעט אַרום מיטאַנ-
צייט קיין גרענד-איילענד זיינען מיר אלע געזעסען אויף די דעכער
פון די וואַגאַנעס און געבאמבעלט מיט אונזערע פיס אויף דער
זון. די גאַנצע פּאַלציי פונ'ם כרד איז געקומען אונז מקבל פנים
זיין. מען שטעלט אונז אויס אין גאַנצע ראַטעס און מען
מאַרשירט מיט אונז צו פאַרשיידענע האַטעלען רעסטאָראַנען, וואו
ס'איז פאַר אונז געווען צוגעגרייט אַ מאַלצייט כיד המלך. זעקס
און דרייסיג שעה האָבען מיר געהונגערט, און, פאַרשטעהט זיך,
מען האָט אונז ניט געדאַרפט לערנען וואס צו טאָן. נאָכ'ן עסען
האַט מען אונז צוריק אַ קאַמאַנדעווע געטאָן צום וואַקאַל. די
פּאַלציי האָט כפירוש טאַקע געצוואונגען דעם פראַכט-צוג אויף אונז
צו וואַרטען. פאַמעלאַד האָט דער צוג זיך אַ ריהר געטאָן, און
אונזערע פינף-און-אַכציג חברה האָבען זיך אויסגעשטעלט ביי די
דעלעסען און אַרויפגעטאַנצט דורך די זייטיגע לייטערלאַד אויף די
וואַגאַנעס. מיר האָבען פאַרכאַפט דעם צוג.

יענעם אַווענט האָבען מיר שוין קיין וועטשערע ניט געגעסען.
אַמווינצינגנסטען דער „נאַד-שלעפּ“, איד האב אָבער יאָ געגעסען.
פונקט וועטשערע צייט, ווען דער פראַכט-צוג האָט געהאַלעטן ביים
אַפּפּאַרען פון עפעס אַ קליין שטעטעל, קריכט אַריין אַ מענש אינ'ם
וואַגאַן, וואו איד האָב געשפּילט אין קאָרטען מיט נאָך דריי טרעמפּס.
דעם בחור'ס העמד איז עפעס געווען מאַדנע אויפגעבלאַזען. אין
זיין האַנט האָט ער געהאַלעטן עפעס אַ שטשערבאַטע קוואַרט, פון
וועלכער ס'האַט זיך געהייבען אַ דאַמף. איד דערשמעק „יאווא“. איד
גיב איבער מינע קאָרטען אַ חברה-מאַן, וואָס האָט געקוקט אויף
אונזער שפּיל, און בעט אום אַנטשולדיגונג. איד זען זיך אַוועק ער-
געץ איז ווינקעלע פונ'ם וואַגאַן מיט דעם מענשען, וואָס איז נאָך
וואָס אַריינגעקראַכען און מיר טיילען זיך חלק כחלק מיט דער „יאווא“
און מיט די „נתינות“, וועלכע האָבען אַזוי אויפגעבלאַזען זיין העמד.

חברה קוקען צו און זיינען מיר מקנא. אט דער מענש איז געווען דער שווער.

ארום צעהן א זייגער ביי נאכט קומען מיר אן קיין אמאהא.
„לאמיר, אויסשאקלען דעם, שלעפ' „ זאגט צו מיר דער שווער.
„געוויס, זאג איד.

בעת דער פראכט-צוג פארט צו צום אמאהא'ר וואקזאל, גרייטען מיר זיך צו אזוי צו טאן. נאך די איינוואוינער פון אמאהא זיינען אויך געווען גרייט. איד און דער שווער האבען זיך ואנגעהאנגען אן די וואגאל-לייטערלאך, גרייט אראפצוטאנצען. נאך דער פראכט-צוג האט זיך ניט אפגעשטעלט. נאך מעהר, די גאנצע פאליציי פון שטאט, מיט בלישצענדע קנעפ און מיט די גרויסע מעשענע שטערען גלאנצענדיג אין דער עלעקטרישער שיי, האט זיך אויסגעשטעלט אין לאנגע רייהען אויף ביידע זייטען פון די רעלסען. איד מיט'ן שווער האבען גוט געוואוסט, וואס מיט אונז וועט זיין, ווען מיר לאזען זיך אראפ גלייך צו זיי אין די ארעמס. האלטען מיר זיך שוין אזוי אויף די לייטערלאך, און דער צוג קאטשעט זיך פארביי און איבער'ן טייך מיזורי צו דער סטאנציע קאונסיל בלאפס.

„גענעראל“ קעללי, מיט אן ארמיי פון צוויי טויזענט טרעמפס זיינען געווען אין לאגער נעבען טשאטאקווא פארק, עטליכע מייל ווייטער. דער „נאך-שלעפ“ מיט וועלכען מיר זיינען געפארען זיין גען געווען „גענעראל“ קעללי'ס הינטער-וואך, און נעבען קאונסיל-בלאפס זיינען מיר אראפ פונ'ם צוג און אוועקגעמארשירט צום לאג-גער. ביי נאכט איז צוגעפאלען א קעלט מיט א ווינט, באגלייט פון א רעגען און מיר זיינען איבערגעפרוירען און נאס געווארען. אסר פאליציי-לייט האבען אונז געהיט און אלץ געטריבען צום לאגער. איד מיט'ן שווער האבען געזוכט א געלעגענהייט און זיינען מיט מזל אוועק.

דער רעגען האט אנגעפאנגען צו פליוכען. מיר האבען אפילו ניט געקענט זעהן אונזערע הענט פאראויס, אזוי פינסטער איז געווען. טאפען מיר אזוי די פינסטערניש ווי א פאר בלינדע און זוכען ער-געץ אן אפראך. אונזער אינסטיקט איז דא ווידער געווען אונזער

נואָף, ווייל איידער וואַסיווען קומען מיר צו צו אַ שענקל — ניט צו אַ אַפּענעם שענקל, וואָס מאַכט געשעפטען, ניט צו אַ שענקל, וואָס איז צוגעשלאָסען איבער נאַכט, און אַפילו ניט קיין שענק מיט אַ שטענדיגען אַדרעס, נאָר עפעס אַ צונויפגעשלאָגענער אויף גרויסע באַקענס, מיט קיילעכדיגע שפּאַלען אונטען, וועלכען מען פּלעגט אַרומשלעפען פון איין אַרט אויפ'ן צווייטען. די טירען זיינען געווען צוגעשלאָסען. אַ פּלוצלונגער שטראַם פון ווינט און רעגען האָט אונז אַ קלאַפּ געמאַן. מיר האָבען זיך אויף אַ רנע ניט פּאַרקלערט. מיר האָבען צעבראַכען די טיר און אַריין.

אין מיין טרעמפּ-לעכען בין איך ניט איינמאַל אָפּגעקומען הינטערוועגענס „געמראַגען די פּאַהן“ אין די הויפּט-שטעט פון נהינום, זיך געבעט אין ריטשקעס וואַסער, געשלאָפען אין שנעה אונטער צוויי קאַלדרעס, בעת דער טערמאַמעטער האָט געצייגט פינף און זיבעציג גראַד אונטער'ן נול (דאָס איז אַ פּראַסט פון קנאַ-פע הונדערט און זעקס גראַד); נאָר זאַגען וויל איך איד, אַז קיינ-מאַל האָב איך אַזוי ניט געליטען, קיינמאַל האָב איך ניט פּאַר-בראַכט אַזאַ צרה'דיגע נאַכט, ווי יענע זענען איך מיט'ן שוועד האָבען זיך אָפּגעשטעלט אין אַט דעם וואַנדערענדען שענקל נעכען קאַונסי-בלאָפּס. ראַשית, האָט די געביידע, וואָס איז געווען אויפגעקלאַפּט ווי ס'ניט איז, געהאַט אַ מענגע לעכער אין דער פּאַדלאַגע דורך וועלכער דער ווינט האָט אַריינגעפייפּט. צווייטענס, איז דער שענס-טיש געווען ליידג; ס'איז קיין טראַפען יי"ש ניט געווען זיך אַביסעל צו דערוואַרעמען און פּאַרגעסען דערווייל אַן די צרות. מיר האָבען ניט געהאַט קיין קאַלדרעס, און איז אונזערע נאַסע בנדים, נאָס ביז'ן ביין, האָבען מיר זיך געפרוואוּט לעגען שלאַפען. איך האָב זיך אַרונעטרענקאמטשעט אונטער'ן קאַנטער, דער שוועד — אונטער'ן טיש. די לעכער און שפּאַלען אין דער פּאַדלאַגע האָבען אונז קיין אויג ניט געלאַזט צומאַכען. אין אַ האַלבער שעה אַרום בין איך אַרויפגעקראַכען אויפ'ן קאַנטער און דער שוועד — אויף זיין טיש.

און אַזוי האָבען מיר געציטערט און געהאַפּט אויפ'ן פּרייה

מאָרגען. איד ווייס, אז איד האָב אזוי לאַנג געציטערט ביז איד האָב שוין מעהר ניט געקענט ציטערן, ביז די ציטער-מוסקולען זיין נען ערשעפט געוואָרען און האָבען פשוט שרעקליך וועה געטאָן. דער שוועד האָט געקרעכצט און געזיפצט און אלע מאל אַרויסגעברומט צווישען די קלאַפּענדע צייהן: „מעהר ניט, שוין מעהר ניט“. אַט די פּראָזע האָט ער געהאַלטען אין איין מורמלען, כסדר, אַחוּ אַז אויפהער, אפשר טויזענט מאל. און ווען ער איז אַנדרימעלט גע-וואָרען האָט ער זי געמורמעלט פּונ'ם שלאָף.

ווי נאָר ס'האַט אַנגעפּאַנגען שאַריען אויף טאַג, זיינען מיר אַרויס פון דעם הויז פון פּייניגונג. אין דרויסען איז געווען אַ גע-דיכטער און קאַלטער נעבעל. אזוי האָבען מיר זיך געשלאָפּט ביז מיר זיינען געקומען צו דער אייזענבאַהן ליניע. איד האָב באַשלאָ-סען צו געהן צוריק קיין אַמאַהאַ, צו זוכען עפעס שפּייז, מיין באַ-גלייטער — אויפ'ן וועג קיין שיקאַגאַ. דער שיידונג-מאַמענט איז אַנגעקומען. אונזערע כמעט-געלעהמטע הענט האָבען זיך אַ ציה געטאָן פון איינעם צום אַנדער'ן. ביידע האָבען מיר געציטערט, מיר פּרוואַוען רעדען נאָר אינזערע צייהן קלאַפּען אזוי, אַז מיר ווע-רען ווידער אַנשוויגען. אזוי שטעהן מיר אַליין, אַפּגעשניטען פון דער גאַנצער וועלט, געזעהן האָבען מיר נאָר אַ פאַר שטיקלאַך פון די רעלסען, וואָס זיינען אויף ביידע זייטען איינגעשלונגען געוואָרען אינ'ם נעבעל. אזוי רוקען מיר זיך שטומערהייט צו איינער צום אַנדערן. אַ סימפּאַטישער שאַקעל מיט די הענט, מעהר גאָר ניט. דעם שוועד'ס פנים איז געווען אַזש בלוי פון קעלט, און מן הסתם איז מיינער אויך אזוי געווען.

„וואָס, מעהר שוין קיינמאַל ניט?“ שטעל איד קוים צונויף די ווערטער.

די שפּראַך אינ'ם שוועד'ס מויל האָט זיך געכאַברעט, געוואָלט אַרויס; נאַכדעם, שוואַד און ווייט, האָט זיך אַרויסגעריסען פון דער סאַמע טיפעניש פון זיין פאַרפרוירענער נשמה, עפעס אויף אַ דין קול'כעל, די ווערטער:

„מעהר קיינמאַל ניט קיין טרעמפּ“.

ער איז אנשוויגען געוואָרען, נאכאמאל אנגעפאנגען ריידען.
שוין מיט אַ קרעפטיגערער שטימע און ווידער באשטעטיגט זיין
ווילען. „מעהר שוין קיינמאל ניט קיין טרעמפ. איב'ל אפזוכען אַ
שטעלע. דו וואַלסט אויך אזוי געדארפט מאַן. אזעלכע נעכט
בריינגען רהומאטיזם“.

ער האָט אַ דריק געמאַן מיין האַנט.

„זיי געזונט, טרעמפעניו“, זאָגט ער.

„זיי געזונט, טרעמפעניו“, ענטפער איך.

באלד האָט אונז דער נעבעל פארשלונגען. דאָס איז געווען
אונזער לעצטע באַגעגעניש. נאָר איך וואונש דיר אַלדאָס גוטס.
הער שוועד, וואו די ביסט דארט ערגעץ. איך גלויב, אַז דו האַסט
די שטעלע דארטען ערגעץ געקראָגען.

וואנדער-יאטען און פרעהליכע
קעצלעך

וואַנדער־יאַמען און פּרעהליכע קעצלעך.

איד טרעה אַמאל אָן אין די צייטונגען, זשורנאַלען און אין ביאָגראַפישע ווערטערביכער, שילדערונגען פון מיין לעבען. וואוֹ איידעל גערעט, איד ווער געוואָר, אָז איד בין געוואָרען אַ טרעמפּ. כדי צו לערנען סאַציאַלאַגיע. דאָס אַלץ איז זעהר שעהו און פּינן פון די ביאָגראַפּען, נאָר ס'איז ניט פינקטליך. איד בין געוואָרען אַ טרעמפּ — נו, ווייל איד האָב געהאַט לעבען אין זיד, ווייל דער וואַדערלוסט אין מיין בלוט האָט מיד ניט געלאָזט רוהען. סאַציי־אַלאַגיע איז שוין געווען אַ ביי־זאך; דאָס איז שוין געקומען נאָכ־דעם, אַקוראַט, למשל, ווי מען ווערט נאָס נאָכדעם ווי מען טוקט זיד אונטער. איד בין אַרויס אויפ'ן „וואַנדער־וועג“ ווייל איד האָב זיד פון איהם ניט געקענט אָפהאַלטען, ווייל איד האָב קיין געלט ניט געהאַט צו באַצאַלען פאַר אַ באַהן־בילעט; דערפאַר, וואָס איד בין געווען אַזאַ מענש, וואָס האָט זיד ניט געקענט האַלטען דאָס גאַנצע לעבען ביי איין זאך; דערפאַר — נו, דערפאַר, וואָס ס'איז געווען גרינגער צו וואַנדערן ווי זיד אָפהאַלטען דערפון.

געשעהן איז דאָס אין מיין אייגען שטעטעל, אין אַקלאַנד, ווען איד בין אַלט געווען זעכצען יאָהר. דאמאָלט שוין האָב איד גע־קראָגען צווישען מיין בעסטען קרייז פון אַוואַנטיוריסטען, א רעפּרע־טאַציע, פון וועלכער מיין קאַפּ האָט זיד מיר פאַרדרעהט. צווישען זיי בין איד געווען באַקאַנט אַלס דער פּרינץ פון די אויסטער פּיראַ־טען. ס'איז אפילו אמת, אַז מענשען אויסער מיין קרייז ווי, למשל, די עהרליכע מאַטראַסען פון דער בוכטע, די דאָקטאָרבייטער, די יאַכטס־לייטע און די אייגענטימער פון די אויסטערס, האַבען מיר גערופּען: „חוצפה־ניק“, „לידאַק“, „הולמאַי“, „גנב“ און „רויבער“

און נאָך אַזעלכע מיאוסע נעמען. אַלע נעמען אַבער זיינען ביי מיר מעהר ניט געווען ווי קאַמפּלימענטען, זיי האָבען נאָך פאַרגרעסערט דאָס שווינדלען אין מיין קאַפּ פון דעם הויכען פּלאַץ, וואו זיי האָבן בעזן מיר אַוועקגעזעצט. אין יענער צייט האָבן איר נאָך ניט געהאַט געלייענט דעם „פאַרלאָרענעם גו ערד“, און שפּעטער, ווען איר האָבן געלייענט מילטאָז'ס „בעסער צו קעניגען אין גהינום איידער צו די גען אין גו ערד“, האָבן איר ערשט אינגאַנצען באַגריפען, אַז גרויסע מחות געהען אין דער זעלבער ריכטונג.

אַקוראַט אין יענער צייט האָבען זיך צופּעליגע געשעהענישן שען אַזוי צוזאַמענגעקייקעלט, אַז איר האָבן געקראָגען די ערשטע געלעגנהייט ארויסצוגעהן אויפ'ן „וואַנדער וועג“. ס'איז דאמאָלט גראַד קיין אַרבייט ניט געווען ביי די אויסטערס; און אין בעניציאַ, אַ פּערציג מייל ווייטער, האָבן איר געהאַט עפעס קאלדערעס, וואָס איר האָבן געוואָלט אָפּנעמען; און גראַד אין פאַרט קאַסט, עטליכע מייל פון בעניציע איז געלעגען פאַראַנקערט אַ גע'גנב'עטע שיפעל. אין אַבער אַט דאָס שיפעל געווען דאָס אייגענטום פון מיינעם אַ פריינט, דיני מעק'קריע. גע'גנב'עט האָט דאָס טאַקע אַז אַנדער פריינט מיינער, ווהיסקי באַב, און געלאָזט האָט ער דאָס אין פאַרט קאַסטאַ (אַרעמער ווהיסקי באַב! ערשט פאַראַיאַהרען ווינטער האָט מען געפונען זיין קערפּער ביים ברעג ים צושאַסען ווי אַ רעשטע, נאָט ווייסט דורך וועמען). מיט אַ צייט צוריק ביז איר געווען דאַרטען ביים טייך און האָבן דערזעהלט דיני מעק'קריע, וואו זיין שיפעל שטעהט; באַט מיר דיני מעק'קריע גלייך אַז צעהן דאָלאַר, איר זאַל איהם בריינגען דאָס שיפעל קיין אָוק לאַנד.

די צייט איז געווען ביי מיר אַ ביטערע. זיין איר אַזוי אויפ'ן ראַק און שמועס זיך דורך מכה דעם מיט ניקי דעם גריד, נאָך אַ ליידיגעהער, אַ אויסטער פיראַט. „לאָס מיר אַ געה טאַן“, זאָג איר. ניקי איז מסכים. ער איז אויך געווען אויף „צרות“; אַהן אַ פעני ביי דער נשמה. איר האָבן מיין אייגענס געהאַט אַ פּופּציג סענט און אַ קליין רודער־שיפעל. נעהם איר די פּופּציג סענט און קויף איין

ביסקוויטס, קאנסערווירטע פרוכטען, דארע קישקע און א צעהן סענטיג פלעשעלע פראנצויזישע גארטשיצע. (מיר האָבען זעהר ליעב געהאט פראנצויזישע גארטשיצע אין יענע צייטען). שפעט נאָכמיטאָג האָבען מיר אַרויפגעצויגען דעם זעגל און אַרויסגעפאַרען. די גאַנצע נאַכט זיינען מיר געפאַרען און אויפ'ן צווייטען אינדער-פריה האָט אַ פּרעכטיגער ים־שטראָם מיט אַ ליעב ווינטעלע אונטער אונז, לעבעדיג און פרעהליך אונז צוגעטראָגען דורכ'ן שמאַלען וואַ-סער־פּאַס קאַרווינעץ צו פּאַרט קאַסטאַ. אַ פינף־און־צוואַנציג פּוס פּונ'ם האָפען איז דאָס שיפעל געשטאַנען פאַראַנקערט. ווענדען מיר זיך אין יענער ריכטונג און לאַזען אַראָפּ דעם זעגל. ניקיז שיק איד, ער זאָל אַראָפּנעמען דעם אַנקער און אַליין גרייט איד זיך צו אַ אַנכאַפען דאָס שיפעל און דאָס מיט שטריק צוציהען.

לויפט עמיצער אַרויס אויפ'ן ברעג און פאַנגט אָן צו שרייען. דאָס איז געווען דער קאַנסטאַבל*.) איצט ערשט האָב איד זיך גע-כאַפט, אַז איד האָב ביי דיני מעק'קריע ניט גענומען קיין אַפיציעלע ערלויבניש צו קריגען זיין שיפעל. איד האָב זיך אויך דערמאַנט, אַז דער קאַנסטאַבל וויל פינף־און־צוואַנציג דאָלאַר דערפאַר, וואָס ער האָט צוגענומען דאָס שיפעל ביי ווהיסקי באַב און דאָס געהיט די גאַנצע צייט. מיינע לעצטע פּופּציג סענט אַבער האָב איד אַרייַנגעבראַקט אויף קאַרדביעה און אויף פראַנצויזישע גארטשיצע, און פאַר'ן גאַנצען עסק קריג איד דאָך בסך הכל צעהן דאָלאַר. איד כאַפּ אַ קוק אויף ניקיז — ער באַברעט זיך מיט'ן אַנקער און מוט־שעט זיך נעבעך. „רייס אָפּ דאָס שיפעל“, טהו איד איהם אַ זאָג שטילינקערהייט און ווענד זיך צום קאַנסטאַבל, נאָר אויף אַ קול. דער סוף איז געווען, אַז מיר ביידע האָבען גערעדט אין איין און דער זעלבער צייט, אונזערע קולות האָבען זיך אויסגעמישט אין דער לופט און קיינער האָט ניט פאַרשטאַנען, וואָס דער צווייטער וויל. דער קאַנסטאַבל איז געוואָרען אַ רעכטע ביסעל אין כעס און האָט מיר באַפוילען צו שווייגען און איהם אויסהערען. איד האָב קיין אַנדער ברירה ניט געהאַט. ניקי האָט זיך דערווייל אַזוי אַנגעשטרענגט אויפצוהויבען דעם אַנקער, אַז איד האָב געמיינט,

אט ווערט ער צופלאצט. און ערשט נאכדעם ווי דער קאנסטאבל האט מיר אויסגערעכענט אלע ווארונגען און דראהונגען, טו איד איהם א פרעג, ווער ער איז. די צייט, וואס ער האט צופטרט אויף מיר, האט דערווייל ניקי אויסגענוצט און ארויסגעשלעפט דעם אנקער. א זאך בין איד תופס פלינק, פונקט נעבען דעם קאנסטאבל האט זיך אראפגעלאזט א לייטערעל פונ'ם דאך צו דעם וואסער. צום לייטערעל איז געווען צוגעקייטעלט א קליין רודער שיפעל. אינווייניג זיינען געלעגען וועסלעס. דאס שיפעל איז אבער געווען צוגעשלאסען. אויף אט דעם שלעסעל האב איך אלעס איינגעשטעלט אין קאן. איד האב דערפיהלט א ווינטעל אויף מיינע באקען, געווארפען א בליק אויף די כוואליעס פון שטראם, א קוק געמאן אויף די זענעל-שטריק, אויפ'ן זענעל, אויף אלע מכשירים — אלעס איז געווען אין ארדנונג; איד בין ארויס מיט אפענע דבורים.

„טו דאס א נעם“, האב איך אויף א קול זיך געווענדעט צו ניקי'ן און זיך אליין א לאז געמאן צו די שטריק און אין הארצען געדאנקט גאט, וואס ווהיסקי באב האט זיי צונויפגעקניפט גלייך ניט געדרעהט.

לאזט זיך דער קאנסטאבל אראפ מיט'ן לייטערעל און פאנגט זיך דארטען אן צו פארקען ביים שלעסעל מיט עפעס א שליסעלע. מיר האבען דערווייל ארויפגענומען דעם אנקער און צוכונדען דעם לעצטען קניפ. אין דער רגע האט דער קאנסטאבל באפרייט דאס שיפעל און האט זיך א לאז געמאן צו די וועסלעס.

„צי ארויף דעם זענעל!“ האב איך א קאמאנדעווע געמאן צו מיין מאנשאפט און אליין האב איך זיך גענומען באפעסטיגען די פערערשטע שטריק. אין א רגע איז דער זענעל געווען אנגעצויגען. איד בין אוועק צום הינטער-טייל, צום רודער. „גלייך דאס אויס!“ האב איך א געשריי געמאן צו ניקי'ן. דער קאנסטאבל האט דערווייל שוין געמאכט א פארזוך צו דער

(* א פאליציי באאמטער.

גרייכען דעם נאָז פון אונזער שיף. אין דער מינוט האָט אונז א ווינטעל א כאפ געטאָן און געגעבען א שטויס פאַראויס, דאָס איז געווען גרויסארטיג. וואָלט איד געווען האָבען א שווארצע פעהנדל חענג איד דאָס ארויס לכבוד דעם נצחון. דער קאָנסטאבל איז געבליבען שטעהן ביי זיך אין שיפעל און פארפינסטערט אזא שעה נעם טאָג מיט זיין מענה'לשון. ער האָט א היבשע ביסעל זיך אויפגעריזעט, וואָס ער האָט ניט קיין ביקס מיט זיך. דערמיט האָט אונז אויך אָפגעגליקט.

מיר האָבען דאָס שיפעל סיי ווי ניט געגענב'עט. דאָס איז ניט געווען דעם קאָנסטאבל'ס שיפעל. מיר האָבען נאָר געגנב'עט זיין באלוינונג, וואָס איז באמת אליין געווען א מין גנבה. און די באלוינונג האָבען מיר אויך פאר זיך גופא ניט געגנב'עט; דאָס האָבען מיר געגנב'עט פאר מיין פריינד, דיני מעקקריע.

איז עטליכע מינוט ארום זיינען מיר שוין געווען אין וועניציע און טאָקע באַלד אָנגעלאָדען מיינע קאלדערעס. די שיף האָב איד צוגעפירט צו דער צווייטער זייט, געגענאיבער דעם האַפען. פון אזא גינסטיגען פונקט האָבען מיר געקענט זעהען צו קומט ניט עמיצער צו אונז צו. מען האָט נאָר ניט געקענט וויסען. אפשר האָט דער קאָנסטאבל פון פאָרט קאָסטא טעלעפאָנירט צום בעניציער קאָנסטאבל. איד מיט ניקי'ן האָבען אָפגעהאַלטען א קריגס־ראַטה. מיר ליגען אויפ'ן דעק אנטקעגען דער ווארעמער זון. א פריש ווינטעלע גלעט אונזערע באַקען, די שטראם־כוואַליעס קלאַפען זיך אָן אינ'ם שיפעל און דרעהען זיך פאַרביי. ביז נאָכמיטאג, ווען דער צופלוס טומ זיך אַ לאַז איז שוין געווען אוממעגליך זיך צוריק אומקערען קיין אָוק־לאַנד. ס'איז אונז אָבער איינגעפאלען, אז דער קאָנסטאבל וועט האַל־טען אויף אונז אן אויג ביים קארקווינעץ וואסער־פאס ווען דער צו־פלוס וועט זיך ווידער אַ לאַז טאָן. באשליסען מיר צו וואַר־טען ביז צוויי א זייגער פארטאג, בעת דער צופלוס וועט זיך אַ לאַז טאָן צום צווייטען מאָל. דעמאָלט אין דער פינסטער־ניש וועלען מיר זיך שוין קענען דורכרייסען דורך די גהינום־הינט. ליגען מיר אזוי אויפ'ן דעק, רויכערן פאפיראַסלאד און פרע־

הען זיך, וואָס מיר לעבען. איד טו א שפיי אין וואַסער און מעסט אָפּ די שנעליגקייט פונ'ם שטראַם.

„מיט אַזא ווינטעל קענען מיר אויף דעם וואַסער דערפאַרען בין ריאַ וועסטאַ“, זאָג איד.

„און ס'איז איצט אויבס־צייט ארום טייד, זאָגט ניקי.

„און דאָס וואַסער איז נידעריג אין טייד“, זאָג איד. „ס'איז די בעסטע צייט אין יאָהר א פאַר צו טאָן קיין סאַקראַמענטא“.

מיר זעצען זיך אויף און קוקען זיך אָן איינער דעם אנדערען. דער פּרעכטיגער מערב־ווינט פאַרשמעקט אונז ווי א גוטער וויין. טוען מיר ביידע א שפיי אין וואַסער אריין און מעסטען אָפּ די שנעליגקייט פונ'ם שטראַם. איצט בין איד זיכער, אַז אין דעם איז שולדיג געווען דער וואַסער־שטראַם און דער גוטער ווינט. ביידע האָבען פשוט געריהרט אונזערע מאַטראַס־אינסטינקטען. ווען ניט דער שטראַם און ווינט, וואָלט די גאַנצע קייט פון סבות, וואָס האָט מיר געזאַלט ארויפברענגען אויפ'ן וואַנדער־וועג, זיך געווען איבערגעריסען.

מיר האָבען שוין מעהר קיין וואָרט ניט איבערגערעט, נאָר גלייך צובינדען די שטריק און ארויפגעצויגען דעם זענעל. אונזערע אַוואַנטיורעס אויף דעם טייד סאַקראַמענטא געהען ניט אריין אלס טייל אין אַט דער ערצעלונג. ענדליך זיינען מיר אַנגעקומען אין דער שטאַט סאַקראַמענטא און פאַראַנקערט דאָס שיפעל ביים האַר פען. די וואַסער איז געווען פשוט א גן־עדן, און די גרעסטע טייל פון אונזער צייט האָבען מיר פאַרבראַכט אין וואַסער, זיך געבאָר דען און ארומגעוואַשען. אויפ'ן זאַמ־בערגעל אריבער דעם איי זענבאן־בריק האָבען מיר זיך צוזאַמענגעטראַפּען מיט א חברה בחורים, וואָס האָבען זיך אויך געבאָדען. מיר זיינען אביסעל אַרומ געשוואַומען, ארויס אויפ'ן ברעג און געשמועסט. זיי האָבען שוין גאַנץ אנדערש גערעדט, ניט ווי יענע חברה, מיט וועלכע איד פלעג זיך ארומשלעפען. דאָס איז געווען א נייע שפראַך. דאָס זיינען גע' ווען וואַנדער־יאַטען, און יעדער וואָרט וואָס זיי האָבען ארויס'

גערעט האָט מיך אלץ מעהר צוגעשמיט, צוגעצויגען צום וואַנדער־וועג.

„בעת איד בין געווען דאָרטען אין אלאבאמא“, פאנגט אָן אַ יאָט צו דערצעלען; „בעת איד האָב א פאָר געטאָן פון ק. מיט דער ק און א“ (אייזענבאָן) דערצעהלט א צווייטער; א דריטער פאנגט אָן: „אויף דער ק. און א. (אייזענבאָן) איז נישטאָ קיין טרעפּד לאַך אויף די בלינדע פּלאַטפאָרמעס. און איד ליג אזוי שטיי לינקערהייט אין זאָמד און הער. „דאָס איז געווען נעבען א קליין שמעטעל אין אהייא, אויף דער „אזערע־ברעג און מושיגען־צפון ליי־ניע.“ פאנגט אָן אַנדער יאָט. „געפאָרען אמאָל אויף דער האַרמאַ־טע־קוויל און וואבאש־ליניע?“; און אַ הברה־מאָן טוט א זאָג: „ניין, איד בין אָבער געפאָרען אויף דער ווייסער פּאַסט־ליניע אין שיקאַנאַ“. „א מ'רעט שוין יא פונ'ם באָן — וואָרט בין דו קומסט אויפ'ן פענסילווייניאַ, פיר פאָר רעלסען, ניטאָ קיין וואסער־ביטען, מ'שעפט אָן וואָסער לויפענדיג, אַט דאָס הייסט א פאָר“. „דער צפון־פּאַסיפישער איז איצט א שלעכטער וועג“. „סאלינאַס איז „פאָר־חזיר'ט“, די „ביקעס“ בוצקען“. „מיד מיט מאַק'ו, דעם יאָט, האָט מען „געפאַקט“ אין על פּאַזאַ“. „א מ'רעט שוין יא וועגען „נתינות“ — וואָרט בין איהר קומט אין פראַנצויזישען געגענד ארום מאַנטריאַל — אפילו קיין איין ענגליש וואָרט רעט מען דאָרטען ניט; טוסט א זאָג: מאַנדזשי, מאַדאַם, מאַנדזשי, נאָ ספיקאַ דאַ פרענטש!“ און רייבסט דעם בויך, און מאַכסט א הונגעריגע צורה. און זי גיט דיר א ברעקעל חזיר מיט א שקאָרינקע“.

און איד ליג און ליג אזוי אויפ'ן זאָמד און האָרד. אַט די וואַנדערערס האָבען מיר מסוכן פארמיאוסט מיין אויסטער־כאַפּע־ריי. א נייע וועלט האָט מיר גערופען מיט יעדען וואָרט, וואָס מען האָט ארויסגערעט — א וועלט פון שטאַנגען און געזימסלאַד, „בלינדע פּלאַטפאָרמעס“ און „פּולמאַן־וואַנאַנעס מיט א טיר אין דער מיט“. „ביקעס“ און סיגנאַליסטען, „כירען“, „פּאַקען“, „ארייני־פּאַלען“, „פּליטות“, „קולאַקעס“, „קנייטלאַד“ און „פּראַפעסיאָנאַ־לען“. דאָס אלעס האָט פשוט געמיינט אַוואַנטיו־רעס. גוט, איד

מוז פארוזכען אָט דאָס לעבען. ביי זיך האָב איך שוין געפועלט, אז איך בין איינער פון אַט די וואַנדער־יאטען. איך בין געווען פונקט אזוי שטאַרק ווי יעדער פון זיי, אזוי ריהרעוודיג, אזוי חוצפה'דיג און אַ מח האָב איך געהאַט אזא גוטען.

נאָכ'ן באַדען, פאַרנאַכט צו, טוען זיי זיך אָן און געהען אוועק אין שטאַט. געה איך אויך. די חברה פאַנגען אָן צו בעטלען אויף דער הויפט גאַס. איך האָב נאָך קיינמאַל ניט געהאַט געבער־טעלט, און דאָס איז געווען ביי מיר די שווערסטע זאַך ביי מיין ערשטען ארויספאַר אויפ'ן וואַנדער־וועג. איך האָב געהאַט אַ מאַדנעם באַגריף וועגען בעטלעריי. מיין פילאָזאָפיע, ביז יעדער צייט, האָט מיך געלערנט, אז ס'איז שעהנער צו גנב'ענען אידער צו בעטלען; אַז רויבעריי איז נאָך שעהנער, ווייל די ריויקע און די שטראַף זיינען פּראָפּאָרציאָנעל גרעסער. נאָך אַלס אויסטער־פיראט בין איך שוין געהאַט אזוי פיל מאַל ערקלערט געוואָרען שולדיג פון דער גערעכטיגקייט, אַז איך וואָלט לבלּ הפחות געדארפט אַפּזיצען טויזענט יאהר אין טורמע. ראַבעווען איז ביי מיר גע־ווען מעשה—מאַן; בעטלען אָבער האָט ביי מיר געהאַט אַ פנים פון חלשות, געווען געמיין און נידעריג. איך האָב זיך אָבער מיט דער צייט אנטוויקעלט אזוי גוט, אַז איך האָב אַנגעהויבען צו קוקען אויף בעטלעריי ווי אויף אַ פּרעהליך שטיקעל ארבייט, ווי אויף אַ שפּיל אין המצאות, ווי אויף אַ מיטעל צו פאַרשטאַרקען דעם כאַראַקטער.

יענע ערשטע נאַכט אָבער האָב איך דאָס ביי זיך ניט גע־קאַנט פּוועל'ן; דער סוף איז געווען, אז ווען די יאַטען זיינען שוין פאַרטיג געווען צו געהן אין אַ רעסטאָראַן עפעס עסען, האָב איך נאָך געהאַלטען ביים אַנפאַנג. איך האָב ניט געהאַט קיין סענט ביי דער נשמה. מיני, דער יאַט, דאַכט מיר, האָט באַצאָלט פאַר מיין עסען און מיר האָבען אלע געגעסען צוזאַמען. אַ נעמער, זאַנט מען, איז פונקט ווי אַ גנב; מיני האָט געבעטעלט און איך

(* עסען, מאַדאָס, איך רעד ניט קיין פּראַנצויזיש.

האָב פון דעם הנאה געהאט. איד האָב ביי זיך אָפגעמאכט, אז דער נעמער איז א סך ערגער פונ'ם גנב און, אז אזא זאך זאל זיך שוין מעהר ניט טרעפען. און ס'האָט זיך טאָקע שוין מעהר ניט געטראָפּען, אויפ'ן צווייטען טאָג בין איד ארויס און פאר-קאָטשעט די פיס מיינע אַקוראַט ווי יעדער איינער.

ניקי דעם גריד'ס אַמביציע איז ניט געווען דער וואַנדער-וועג. ער איז ניט געווען קיין מוצלח אין בעטלעריי און עפעס איינמאָל ביי נאַכט האָט ער זיך אַרויפגעגנב'עט אויף א באַרקע און איז אַוועק אויפ'ן טייך קיין סאַן פראַנציסקא. איד האָב איהם באַגעגענט ערשט צוריק מיט א וואַך ביי א באַקסער-יוס-טוב. ער איז ווייט אַוועק. ער איז געזעסען אויף א ככבודיגען אַרט ביים סאַמע קאַמפס-פלאַץ. ער איז איצטער א פאַרוואַלטער פון „פרייז פייטער" און איז דערפאַר ביי זיך זעהר גדול'דיג. באַמת, אויף א קליינעם מאַשטאַב, איז לאַקאַלע ספּאַרט-אַנגעלעגעהייטען איז ער טאָקע א בלישצענדער שטערן.

קיין יאָט ווערט ניט קיין וואַנדער-יאָט ביז ער געהט ניט אַריבער דאָס „בערגעל" — דאָס איז געווען דער געזעץ פונ'ם וואַנדער-וועג, לויט איד האָב געהערט אין סאַקראַמענטא. גוט, איכ'ל אַריבערגעהן דאָס „בערגעל" און אַרײַן אין דער חברה. דאָס „בערגעל" איז, אַנב, געווען די סיעררא נעוואַדאַס. די גאַנצע קאָמאַנדע האָט באַשלאָסען זיך א לאַז טאָן איבער'ן בערגעל אויף א שפּאַציר און, פאַרשטעהט זיך, איכ'ל אויך געהן. דאָס איז געווען דעם פראַנצויזישען יאָט'ס ערשטע אַוואַנטירע אויפ'ן וואַנ-דער-וועג. ער איז נאָר וואָס געהאַט אַנטלאָפּען פון זיין פאַמיליע פון סאַן פראַנציסקא. פאַרבייגעהענדיג וויל איד באַמערקען, אז מיין אַלטער טיטעל „פריינץ" איז פאַרשוואַנדען געוואָרען. איד האָב געקראָגען מיין צינגאַמען. איצטער האָט מען מיך גערופּען דער „מאַטראַס-יאָט". שפעטער צו האָט מען מיר א נאָמען געגעבען דער „פריסקאַ-יאָט", בעת די פעלזען-בערג זיינען שוין געווען צוויי-שען מיר און צווישען מיין היים-שטאָט.

צוואַנציג מינוטען נאָך צען אין אַווענט האָט דער צענטראַל-

פאסיפישער פאסאזשיר צוג זיך גערירט פונ'ם וואַקזאל אין סאקד ראמענטא, קיין מזרח צו — אָט די וויכטיגע איינצעלהייט איז מיר גוט איינגעקריצט אין מיין זכרון. אריבער א צענדליג חברה זיינען מיר געווען און מיר האָבען זיך אלע אויסגעשטעלט אין דער פינסטערניש עטוואָס פאַראוים פונ'ם לאַקאָמאָטיוו, גרייט אַרויַצור־טאַנצען. אלע אַרטיגע וואַנדער־יאַטען זיינען געקומען זעהען ווי מיר פאַרען אָפּ—אויך אונז אַראַפּשליידערן אויב זיי וועלען נאָר קענען. אַט אזוי אַ האָבען זיי באַגריפּען אַ שפּאַס, און סך־הכל פּערציג שטיק זיינען געקומען דורכצופירען אַט דעם שפּאַס. זייער הויפּט פירער איז געווען אַ קנאַקער אַ וואַנדער־יאַט, באַב האָט מען איהם געריר פּען. סאַקראַמענטא איז געווען זיין געבורט־שטעטעל, נאָר ער איז שוין אויסגעווען וואו ערגעץ אַ מייווען־לאַך איבער'ן לאַנד. נעמט ער מיך און דעם פּראַנציזישען יאַט אוועק אין אַ זייט און גיט אונז אַזאַ מיין עצה: „מיר ווילען דאָ אַרונטערמאַרדעווען די גאַנצע קאַמאַנדע, איהר פאַרשטעהט? איהר ביידע זענט נאָר שוואַר. יענע קענען שוין זייער שטעטעל באַשטעהן. ווי נאָר איהר „פאַר צוועקעוועט“ אַ בלינדע פּלאַטפּאַרמע „דעקט“ זי. און בלייבט אויפ'ן דאָך ביז איהר וועט פאַרבייפאַרען די סטאַנציע ראַזוויל דזשאַנקשאַן. אין יענעם כּרד זיינען די „ביקעס“ זעהר ווילד, „בוצקען“ וועמען נאָר זיי דערזעהען.

דער לאַקאָמאָטיוו טוט אַ פּייה און דער צוג רירט זיך. דריי בלינדע פּלאַטפּאַרמעס זיינען דאָרטען געווען — פּלאַץ פאַר אונז אלעמען. אונזער צענדלינג, וועלכער האָט געוואַלט מיטפאַרען. האָט זעהר געגאַרט זיך אַרויסגליטשען שטילינקערהייט, נאָר אונז זערע פּערציג פּריינד זיינען אַרויס מיט אַ מאַדנעם טאַראַראַם אַהן אַ טראַפּען בזיון. איך האָב, לויט באַב'ס עצה, זיך באַלד אַרויפ־געכאַפט אויפ'ן דאָך פון אַ פּאַסט־וואַגאָן. דאָרט האָב איך זיך אוועקגעלייגט מיט אַביסעל אַ קלאַפּענדיג האַרץ און זיך צוגעהערט צום שפּאַס. די גאַנצע כאַפּמע קאָנדוקטאָרען איז אוועק פאַראוים און דאָס „אַרונטערמאַרדעווען“ איז גענאַנגען ווי אַ מזמור, שנעל און אַהן רחמנות. אַז דער צוג איז אַפּגעלאַפּען אַ האַלב מייל

האט ער זיך אפגעשטעלט און מען האט ווידער ארונטערגעמאָר-
דעוועט די וואס זיינען פארבליבען. איד אליין נאָר בין געפארען
ווייטער.

ניט ווייט פון וואָקזאל דארטען איז געלעגן דער פראנצויזי-
שער יאט מיט ביידע פיס ארונטערגעהאַקט. עטליכע יאטען פון
דער קאמאנדא, וואָס האָבען געזעהען דעם צופאַל האָבען זיך גע-
דרעהט ארום איהם. דער פראנצויזישער יאט האָט זיך א גליטש
געטאן אָדער ספּאַטיקעט אביסעל, און די רעדער האָבען שוין גע-
טאן דאָס איבריגע. אַט אזוי בין איך ארויף אויפ'ן וועג. שפע-
טער מיט צוויי יאָהר האָב איך דערזעהען דעם פראנצויזישען יאט
און באַקוקט זיינע „פענקעס“. דאָס איז געווען א עדעלקייט פון
מיין זייט. קאַליקעס האָבען זעהר ליעב, אז מען באַקוקט זייערע
צוקאַליעטשעמע אברים. צווישען די אמזירענדע בילדער אויפ'ן
וואנדער-וועג איז דאָס בילד ווען צוויי קאַליקעס באַגעגענען זיך.
זייער אלגעמיינע צרה איז א פרוכטבארער קוואַל פון געשפרעכען;
און זיי דערציילען, ווי עס האָט פאַסירט, זאָגען אלעס וואָס זיי וויי-
סען מכה אמפוטאַציע, טראָגען ארום זייערע קריטישע באַמערקונג
נען מכה זייערע כירורגען און פארענדיגען דערמיט, וואָס זיי דרע-
הען זיך אַפּ אביסעל אַז א זייט נעמען אראָפּ די באַנדאַזשען און
פארנלייכען זייערע איבערגעבליבענע שטיקלאך אברים.

ערשט מיט עטליכע טעג שפעטער אין נעוואדא, ווען די קאָ-
מאַנדע האָט מיר דעריאָגט, האָב איך זיך דערוואוסט פונ'ם צופאַל
מיט'ן פראנצויזישען יאט. די קאמאנדע אליין האָט אויך ניש-
קשה'דיג צוגעלימען. סאמע אויף די בערג אינ'ם שנעע האָט גע-
טראָפען א סיבה מיט'ן צוג. דער גליקליכער דזשאָו האָט זיך אומ-
געשלאָפּט אויף קוליעס מיט צוויי צורייכענע פיס און כמעט אלע
איבריגע האָבען זיך ארוםגעטראָגען מיט וואונדען.

און איך ליג מיר דערווייל אזוי אויפ'ן דאך פונ'ם פאַסט-
וואָגאן און וויל זיך דערמאַנען צו ראָוויל דזשאנקשאן, די סטאַנ-
ציע געגען וועלכער באַב האָט מיר געוואָרענט, איז די ערשטע
אָדער די צווייטע. צוליב זיכערהייט האָב איך זיך אָפּגעהאַלטען

אראפצוגעהן אויף דער בלינדער פלאטפארם בין נאך דער צוויי-
 טער סטאנציע. און אפילו דעמאלט בין איד נאך אויך ניט אראפ.
 איד בין דאך געווען א פריץ אינ'ם עסק, און איד האב זיך געפילט
 זיכערער אויפ'ן דאך. איד האב אבער קיינמאל ניט דערצעלט
 דער קאמאנדע, אז איד בין געפארען אויפ'ן דאך די גאנצע נאכט.
 דורכגעשניטען די סיעראס, זייערע שנעיגע שפיצען און טונעלען,
 בין טראקי, וואס אויף יענער זייט בערג, וואהין איד בין אנגע-
 קומען ארום זיבען א זייגער אינדערפריה. אזא זאך איז א בזיון,
 און מען וואלט פון מיר געווען חוזק געמאכט. צום ערשטען מאל
 דערצעל איד איצטער דעם אמת וועגען יענער ערשטער נסיעה מיט
 נער איבער'ן בערגעל. די קאמאנדע אבער האט באשלאסען, אז איד
 בין ניט קיין שלים-מזל, און ווען איד בין צוריק געקומען קיין
 סאקראמענטא בין איד שוין געווען א פאלקאמענער וואנדער-יאט.
 פונדעסטוועגען האב איד א היבשע ביסעל נאך געדארפט גע-
 וואהר ווערען. מיין ראטגעבער איז געווען באב. ער איז געווען
 א גאנץ ניש'קשה'דיגער בתור. איד געדיינק עפעס איינמאל אז
 אבענט (דאמאלט איז געווען א יריד אין סאקראמענטא, און מיר
 האבען זיך ארומגעשלייעט און געלעבט א גוטען טאג) האב איד
 פארלארען מיין היטעל אין א געשלעג. בלייב איד שטעהן מיט א
 הילען קאפ אין מיטען גאס. דא איז מיר באב ווידער געקומען צו
 הילף. פיהרט ער מיר אפ אין א זייט פון דער קאמאנדע און זאגט מיר
 וואס צו טאן. איד האב זיך אביסעל געשראקען דורכצופירען זיין
 עצה. איד בין גראד דאמאלט נארוואס געהאט ארויס פון טורמע.
 וואו איד בין אפגעוועסען דריי טעג, און וואלט איד איצט נאכאמאל
 אריינגעפאלען אין די הענט פון דער פאליציי — קריג איד מיין
 עהרליך אויסקומעניש; טרוקען וואלט איד שוין ניט ארויס. און
 ווייזען, אז איד האב מורא — איז מיר אויך ניט אנגעשטאנען.
 איד בין דאך אריבער דאס „בערגעל“ און אומגעלאפען מיט דער
 קאמאנדע ווי אז עכטער טרעמפ. הכלל, איד האב געמוזט צייגען
 וואס איד קען. פאלג איד באב'ן און ער געהט מיט מיר אוועק
 אכטונג צו געבען, אז ס'זאל ארויסקומען אגיל ואשמח.

שטעלען מיר זיך אוועק אויף דער ק. — גאס ביים ראג, גלויב
 איד, פון דער פינפטער גאס. ס'איז נאָר-וואָס געהאָט נאָכט גע-
 וואָרען און די גאָס איז געווען געפאַקט מיט מענשען. שטעהט אזוי
 באַב און באַטראַכט די היט פון יעדען פאַרבייגעהענדען כינעזער.
 איך פלעג זיך תמיד תרוש'ען, ווי קומט עס, וואָס אלע וואַנדער-
 יאַטען טראָגען „פינף-דאָלאַרדיגע סטעטסאַן קאָפּעליושען, האַרט-
 ראַנדיגע“, איצטער ווייס איד שוין. זיי פלעגען אָט די קאָפּעליושען
 באַקומען אויף דעם זעלבען אופן ווי איד וועל איצטער באַקומען
 מיינעם, ביי די כינעזער. איד בין געווען נערווען — אַרום זיינען
 געווען אזוי פיעל מענשען; נאָר באַב איז געווען קיהל ווי אַ הרובע
 אום תמוז. עטליכע מאָל האָב איד זיך אַ לאָז געטאָן צו אַ כינע-
 זער, מוטיג און אַנטשלאָסען, באַב שלעפט מיר אַבער צוריק. ער
 האָט געוואָלט איד זאָל קריגען אַ גוטען קאָפּעליוש, פונקט מייז
 מאָס. אַט טראָגט זיך פאַרביי אַ הוט, מייז מאָס טאַקע, אַבער ניט
 קיין נייער; באַלד, אַ צענדליג דער טייוועל ווייסט וואָסעווע, און
 באַלד אַ נייער קאָפּעליוש, אַבער ניט מייז מאָס. און ווען ס'האָט
 זיך געמאַכט אַ קאָפּעליוש אי ניי אין מייז מאָס, איז דער
 ראַנד אַבער געווען צו גרויס אָדער צו קליין. מייז גאַט,
 באַב איז געווען אַן איבערקלייבער. איד בין דערווייל געוואָרען
 אזוי אָנגעדראַדעלט, אַז איד וואָלט אַראַפּגעכאַפט וואָס נאָר ס'וואָלט
 מיר אין די הענט געקומען.

ענדליך איז געקומען דער הוט, דער איינציגער הוט אין סאַט-
 ראַמענטא, וואָס איז מיר באַשערט געווען. ווי נאָר איד האָב אויף
 איהם אַ קוק געטאָן, האָב איד באַלד דערקענט, אַז ער איז אַ מזל'-
 דיגער. וואַרף איד אַ בליק אויף באַב'ן. טוט ער מיט די אויגען
 אַ נישטער אַרום צו ס'איז ניטאָ קיין פּאָליציי און טוט אַ שאַקעל
 מיט'ן קאַפּ. איד כאַפּ אַראַפּ דעם הוט פונ'ם כינעזער'ס קאַפּ און
 טוה איהם אַן אויף מיינעם. ס'איז געווען פונקט אויף מייז מאָס.
 ערשט דאַמאַלט האָב איד אָנגעפאַנגען צו לויפּען. באַב, האָב איד
 געהערט, האָט עפעס אַ געשריי געטאָן. הינטערוויילעכס כאַפּ איד
 אַ קוק און זעה, ווי ער פאַרשטעלט דעם וועג דעם צורייצטען מאַנ-

גאַל, שטעלט איהם אונטער אַ פיסעל. איד לויף ווייטער. ביים צווייטען ראָג פאַרקערעווע איד זיד, און ביים דריטען — ווידער אַ מאָל. די גאַס איז שוין ניט געווען אזוי געפאַקט מיט מענשען ווי די ק. — גאַס, פאַנג איד מיר אַן אזוי צו שפאַצירען פאַמעלאַד. כאַפּ אביסעל אַפּ דעם אַטעם און גיב זיד אַליון אַפּ אַ מזל־טובּ מיט דעם נייעם הוט, מיט דעם געלונגענעם אנטלויפען.

פּלוצלונג, ביים ראָג, הינטער מיינע פּלייצעס טאַקע — אַהאַ — דער כינעזער מיט'ן הוילען קאַפּ איז דאָ. מיט איהם געהען נאָך אַ פאַר כינעזער און הינטען שלעפען זיד נאָך אַ פינף־זעקס מענער און אינגלאַד. איד טאַנץ אַוועק צום צווייטען ראָג, שנייד דורד די גאַס און בין שוין ביי אַן אַנדער ראָג. איד באַשליס, אַז איד האָב איהם שוין אויסגעמאַטערט און פאַנג ווידער אַן צו שפאַצירען. אַכער ביים ראָג קומט ווידער אַן אַט דער זעלביגער מאַנגאַל, דער עקשן. דאָ איז געווען די זעלבע אַלמע מעשה מיט'ן האַז און מיט דער טשערעפאַכע. אזוי שנעל לויפען ווי איד האָט ער ניט געקענט. ער האָט זיד אַכער אויף אַ רגע ניט אָפּגעשטעלט, שנעל זיד גע־קאַטשעט מיט קליינע פאַרפיהרענדע טריטעלאַד, געהאַלטען אין איין שעלמען און זידלען זיד און טאַקע דערפאַר אַלץ שטאַרקער געסאַ־פעט. ער האָט גערופען גאַנץ סאַקראַמענטא צו זעהען די שאַנדע, דעם בזיון, וואָס מען האָט איהם פאַרשאַפט, און אַ היבשער טייל פון די סאַקראַמענטא'ר איינוואוינער האָט דאָס טאַקע דערהערט און איז איהם נאָכגעלאַפען. און איד לויף ווי אַ האַז און דער עקשן, דער מאַנגאַל נאָך מיר, אַלץ מיט גרעסערע טריטעלאַד און אַט־אַט כאַפט ער מיר. ענדליך, ווען אַ פּאַליסמאַן איז צוגעקומען האָב איד אויף אַן אמת פאַרקאַטשעט די פּאַלעס, איד וואַרף זיד און דרעה זיד דאָס אַהער דאָס אַהין, איד מעג שווערען, אַז איד בין אזוי אָפּגעלאַפען אַ צוואַנציג קוואַרטאַלען אַהן און אָפּשטעל. דעם כינעזער האָב איד שוין מעהר ניט געזעהען. דער קאַפּעלויש איז געווען אַ פייניקער, אַ שפּאַגעל־נייער סטעטסמאַן, אַלע חברה האַבען מיר אויף איהם מקנא געווען. און נאָך מעהר, דאָס איז

געווען א סימבאל, אז מען קען זיך אויף מיר פארלאזען. איר האב אט דעם קאמפליזש געמראגנען אריבער א יאהר. וואנדער-יאטען זיינען וואוילע חברה, ווען מען באגעגענט זיי איינציגווייז און זיי דערזעהלען „ווי ס'האט פאסירט“; נאר, בנאמנות, איהר דארפט זיך פאר זיי היטען ווען זיי לויפען אום טשערעדעס-ווייז. דאמאלט זיינען זיי וועלף, און ווי וועלף קענען זיי אומווארפען פון די פיס דעם שטארקסטען מענשען. דאמאלט צייגען זיי ניט ארויס דעם מינדסטען פחד. ווארפען זיי זיך ארויף אויף א מענשען — לאזען זיי איהם שוין ניט אפ כל-זמן זיי האבען נאך א טראפען כח אין זייערע דראטיגע קערפערס, ביז ער פאלט ניט אום א הילפלאזער. ניט איינמאל האב איר זיי דאס געזעהען טאן און איר ווייס וואס איר רעד. זייער ציל איז, פארשטעהט זיך, רויבעריי. און היט זיך פאר דער „שמארקער האנט“. יעדער יאט אין אן עקספערט אין אט די זאכען. אפילו דער פראנצויזי-שער יאט האט די תורה געקענט אוידער ער האט פארלוירען זיינע פיס.

אט זעה איר איצטער דייטליך, וואס ס'האט א מאל פאסירט ביי די „ווערבעס“. די ווערבעס האבען מיר גערופען עמליכע בויר מער, וואס האבען געוואקסען אויף א פוסטען פלאץ ניט ווייט פון וואקזאל און א פינף מינוט שפאציר-נאנג צום סאמע צענטער פון סאקראמענטא. דאס איז געווען ביי נאכט, און די סצענע איז בא-לויכטען מיט'ן טונקלען שוין פון די שטערן. סע שטעהט א גער-זונטער ארבייטער און ארום איהם, פון אלע זייטען, א גאנצע טשע-רעדע וואנדער-יאטען. ער איז ווילד-אויפגערייצט און שעלט זיי, שרעקט זיך ניט, גלויבט אין זיין אייגענער גבורה. ער וועגט עפעס א הונדערט-אור-אכציג פונט און האט קרעפטיגע מוסקולען; ער ווייסט אבער ניט צו וועמען זיך א נעם טאן. די יאטען בייזערן זיך דערווייל. עס איז א מיאוסקייט. זיי טוהען זיך א לאז אויף איהם פון אלע זייטען, ער דרעהט זיך פלינק און מאכט מיט די הענט. דער פריזירער-יאט איז נעבען מיר געשמאנען. און ווי דער ארבייטער דרעהט זיך אזוי, טהוט דער פריזירער-יאט א טאנץ

און מאַכט די קונץ. ער שפּאַרט אַרײַן זײַן קניע דעם אַרבייטער אין רוקען; מיט דער רעכטער האַנט נעמט ער אַרום זײַן האַלז און דריקט צו דעם גאַרנעל מיט'ן האַנטגעלענק. דאָס איז אַ מסוכנ'ער קוועטש און דער מענש בלייבט אַהן אַטעם. אַט דאָס הייסט די שטאַרקע האַנט.

דער אַרבייטער גיט זיך ניט אונטער, נאָר ער קען זיך שוין נאָר ניט העלפּען. די וואַנדער־יאַטען וואַרפען זיך אויף איהם אַרויף פון אַלע זײַטען אויף די פיס, די הענט, דעם קערפּער, און דער פּריוזירע־יאַט לאָזט ניט אָפּ דעם האַלז, ווי אַ וואַלף, וואָס האָט זיך אַרויפגעכאַפּט אויף אַ הערש, ער שלעפּט איהם רק צוריק. דער אַרבייטער קערט זיך איבער און פאַלט אונטער דער גאַנצער קופּע. דער פּריוזירע־יאַט בייט אום זײַן פּאַזיציע, נאָר ער לאָזט איהם נאָך אַלץ ניט אָפּ. און בעת עטליכע חברה זײַנען בודק זײַנע קע־שעניס, האַלטען איהם די אַנדערע צו די פיס, אַזוי אַז ער זאָל מיט די פיס ניט קענען קײן ריהר טאָן. זײ באַוואַרענען זיך און שלע־פען איהם נאָר אראַפּ די שטיוועל. און ער? ער האָט זיך שוין אונ־טערגעגעבען, ער איז איצטער צושלאָגען. אַחוץ דעם קען ער נאָר אַלץ דעם אַטעם ניט כאַפען, צוליב דער שטאַרקער האַנט. ער פּאַנגט שוין אָן מיאום צו כאַרכלען, און די חברה פּאַנגען זיך אָן אַביסעל צוצואײלען. באמת ווילען זײ איהם ניט הרג'ענען. אַלעס איז געענדיגט. עמיצער טוהט אַ קאַמאַנדעווע און מיט אײן מאַל לאָזען איהם אַלע אָפּ, די יאַטען צולויפען זיך אין אַלע זײַטען. אײן יאַט שלעפּט מיט זיך די שיד. ער ווייסט וואו מען קען פאַר זײ קריגען אַ האַלבען דאַלאַר. דער אַרבייטער זעצט זיך אויף, קוקט זיך אַרום, צוטומעלט און הילפּלאָז. אַפילו ער זאָל וועלען, קען ער אויך ניט נאַכלויפען באַרוועסערהייט אין דער פינסטער. איד האַלט זיך אַביסעל אָפּ און קוק אויף איהם. ער טאַפּט זיך ביים האַלז, טוט טרוקען און מאַדנע אַ בורטשע, וואַרפט עפעס מאַדנע מיט'ן קאַפּ, וויל געוואַר ווערען צו דער האַלז אין בײ איהם ניט אויפגעלינקט. איד טו זיך אַ לאַז, דעריאָג די קאַמאַנדע. דעם אַר־בייטער האָב איד שוין מעהר קײנמאַל ניט געזעהען. הגם איד קען

באין אופן ניט פארגעסען ווי ער זיצט דארטען אזוי ביי דער שיין פון די שטערן, עפעס צוטומעלט, דערשראקען, צושויבערט און דרעהט דעם קאפ און דעם האלץ אהער און אהין אין אלע זייטען. איבערהויפט שכורים זיינען קרבנות פון אט די וואנדער-יאטען. בארובען א שכור הייסט ביי זיי א „קאטשע טאן א בר מנו“; און וואו זיי קומען נאר זוכען זיי שכורים. א שכור אין ביי זיי אזא מאכל, ווי פליגען למשל, ביי א שפיו. „א קאטשע טאן א בר מנו“, אין ביי זיי אפט א גאנץ פרעהליכע חתונה, ספעציעל ווען דער שכור אין הילפלאז און ער קען זיך ניט וועהרען. ביים ערשטען בלאז ווערט אויסגעטרוקענט דעם שכור'ס געלט און ציי-רונג. נאכדעם זעצען זיך די יאטען ארום ארום זייער קרבן און טאנצען דעם אינדיאנער שכור שאנץ. איינעם פארגלוסט זיך דעם שכור'ס שניפס — נעמט מען אראפ דעם שניפס. אן אנדערער וויל זיין אונטערוועש — שלעפט מען אראפ דאס אונטערוועש. דערביי פארקירצט מען מיט א מעסער די ארבעל און די פלוידערן. אין דאס פידזשאקעל אדער הויזען צו גרויס — רופט מען צו א גוטע-ברודער, א באקאנטען טרעמפ און מען איז איהם דערמיט מכבד. נאכדעם צוגעהט מען זיך גאנץ פיין און מען לאזט נעבען איהם איבער א גאנצע קופע אלטע שמאטעס.

אט זעה איד נאך א בילד. ס'איז א פינסטערע נאכט. מיין חברה שפאצירט אויפ'ן טראטואר ערגעץ אין עק שטאט. פאראויס. נעבען אן עלעקטרישען לאמפ זעהען מיר ווי א מענש שניידט דורך די גאס. עפעס וואקעלט ער זיך און געהט ניט פעסט. די יאטען דערשמעקען זייער קרבן. דער מענש איז שכור. ער שארט זיך פארביי דעם טראטואר און ווערט פארלארען אין דער פינסטערניש. דורכשניידענדיג עפעס א ליידיגען פלאץ. חברה רעדען ניט אויס אפילו קיין ווארט, נאר מען טוהט זיך א ווארף איהם דעריאנגען. מען דעריאגט איהם אין סאמע מיט פון דעם ליידיגען פלאץ. נאר, וואס איז דאס? צווישען דער קאמאנדע און איהר קרבן דרעהען זיך אום און בייזערן זיך עפעס טונקעלע און דראהענדע פיגורען. דאס איז אן אנדער שייקע וואנדער-יאטען. לאזט זיך אויס א

מעשה, אַז דאָס איז נאָר זייער קרבן, אַז זיי געהען איהם שוין נאָר א שטיקעל צייט. מיר לעבען אבער אין אַ גאַנץ אנדער וועלט, אין אַ פרימיטיווער וועלט. אַט די וועלף זיינען נאָר קליינע וועלפעלאַד. (באמת, גלויב איד ניט, אַז אַפילו איינער פון זיי איז עלטער געווען פון צוועלף אדער דרייצען יאָהר. עטליכע פון זיי האָב איד שפעטער באַגעגענט און איד האָב זיך דערוואוסט, אַז זיי זיינען נאָרוואָס געהאַט אַריבערגעגאַנגען דאָס בערגעל, און אַז זיי שטאַמען פון דענווער און סאַלט-לייק סיטי.) אונזער שייקע טוהט זיך אַ וואַרף פאַראַויס. די קליינע וועלפעלאַד קוויטשען און דראַפּען זיך און קעמפּען ווי קליינע טייוואַליס. אַרום דעם שכור פּלאַקערט אַ קאַמף כּדי איהם צו פאַרכאַפּען. אינ'ם סאַמע ברען פּונ'ם קאַמף פּאַלעט ער אום און דאָס געשלעג צופּלאַקערט זיך איבער זיין קער-פער אַקוראַט ווי דער קאַמף צווישען די גריכען און די טראַיאַנער איבער דעם קערפּער און פּאַנצער פון זייער אַ געפּאַלענעם העלד. די קליינע וועלפעלאַד טרייבט מען אַפּ; זיי לויפּען אַוועק מיט גע-שרייען, טרערען און קוויטשערייען. און מיין שייקע נעמט זיך קאָד טישען דעם בר מנן. איכ'ל אַבער קיינמאַל ניט פאַרגעסען אַט דעם שכור, זיין צומישטע איבעראַשונג וועגען דעם פּלוצליכען אויס-ברוך פּונ'ם קאַמף אויף יענעם ליידיגען פּלאַץ. אַט זעה איד איהם נאָד איצטער, אַ טונקעלען איד דער פינסטער, זוי ער שאַקעלט זיך און חדושט זיך אַזוי טעמפּ, ווי ער טרעט אויף איד דער ראַלע פון אַ רודה-שלום אינ'ם געשלעג, די באַדייטונג פון וועלכען ער האָט אַפילו ניט פאַרשטאַנען. אַט זעה איד, דעם אויסדרוק פון אמת'ער באַליידיגונג אויף זיין פנים, ווען ער, אַזאַ אומשולדיגער, ווערט אַרומגערינגעלט און אַזוי פיעל הענט שטעקען אַרײַן אין איהם זייערע נעגעל און מען וואַרפט איהם צו דער ערד.

אַ קלימעק-טרעמפּ איז אויך אַ לעיבליינג-גרויב ביי די וואַנדער-יאַטען. אַ קלימעק-טרעמפּ איז אַ טרעמפּ, וואָס אַרבייט. דער צוראַמען שטאַמט דערפון, וואָס ער בינט צונויף זיינע קאַלדרעס אין אַ קלימעקעל און אַזוי טראַגט ער זיי אויף די פליצעס. ווייל אַ קלימעק-טרעמפּ אַרבייט אַמאַל, גלויבט מען, אַז ער האָט ביי זיך אַ

ביסעל מיני. אט דאס ביסעל מיני ציהט אזוי צו די וואַנדער־יאטען. דער בעסטער פּלאַץ צו אויסנישטערן אַ קלימעק־טרעמפּ איז אין די שטאַלען, געהילף־פלעצער, אייזענבאַהן־הויפּען א.ז.וו., ערגעץ אין אַ עק־שטאָט; די בעסטע צייט זיי צו כאַפּען איז ביי־נאַכט, ווען דער קלימעק־טרעמפּ זוכט אַפּ אַט די פּלעצער, וואו ער קען זיך איינוויקלען אין זיינע קאַלדרעס און שלאַפּען.

„פרעהליכע קעצלאַד“ קומען אויך ניט אַרויס טרוקען פון די וואַנדער־יאטען. אין אַ מעהר פאַרשטענדליכער שפּראַך רופט מען די „פרעהליכע קעצלאַד“ בהמות מיט קורצע הערנער, משעמטשאַס־וואַס, פּריש־געבאַקענע חברה, זיידענע יונגעלייטלאַד. אַ פרעהליך קע־צעל איז אַן אַנפאַנגער אויפ'ן וואַנדער וועג, שוין אין די יאָהרען. אַם ווינציגנסטען שוין אַ היבשער בחור. אַ אינגעל, ווי גרין ער זאָל ניט זיין אויפ'ן וואַנדער־וועג איז קיינמאָל ניט קיין פרעהליך קע־צעל; ער איז אַ וואַנדער־יאט, א „ברען“. און אויב ער וואַנדערט אַרום מיט אַ פּראַפעסיאַנאַל איז ער אַן אונטער־טרעמפּ. איד בין קיינמאָל ניט געווען קיין אונטער־טרעמפּ, ווייל איד האָב זעהר ניט ליעב געהאַט קיין אויבערהאַר. צוערשט בין איד געוואָרען אַ וואַנ־דער־יאט און נאַכדעם אַ פּראַפעס. מיין קאַריערע האָב איד אַנ־געפאַנגען זעהר יונג, דערפאַר האָב איד פאַרשפּאַרט זיין אַ פרעהליך קעצעל. אַ קורצע צייט, בעת איד האָב געענדערט מיין צורנאַמען פון פּריסקאַ'רייאַט אויף מאַטראַם דזשעק, האָב איד אויף זיך גע־האַט אַ חשד, אַז איד בין אַ פרעהלאַד קעצעל. אָבער אַ געהענמע־רע באַקאַנטשאַפט מיט מיר פון די, וואָס האָבען מיך חושד געווען איז אַזא זאך, האָט גלייך פאַרטריבען אַלע זייערע ספּקוט און גאָר אין גיכען האָב איד באַקומען די עכטע פּאַסטעמקעס און אַלע סמנים פון אַן אמת'ען פּראַפעסיאַנאַל. און זאָל מען טאַקע וויסען אַט איצטער, אַז די פּראַפעסיאַנאַלען זיינען די אַריסטאָקראַטיע פּונ'ם וואַנדער־וועג. זיי זיינען דאָס די לאַרדען, די הערשער, די גאָר פּרימיטיווע עדעל־לייט, יענע בלאַנדע חיות, וואָס זיינען אזוי באַ־ליעבט ביי ניטצשע'ן.

ווען איד בין פון געוואַדא צוריק אַריבערגעקומען איבער'ן

בערגעל האָב איד זיך דערוואוסט אַז עפעס אַ טייד־פיראַט האָט
 אַוועקגע'גנב'עט דיני מעק־קריע'ס שיפעל. (אַ מאַדנע זאָד, איד
 קען זיך באַין אופן איצטער ניט דערמאַנען, וואו איז אַהינגעקומען
 דאַס קליינע רודעל־שיפעל, אין וועלכער איד מיט ניקי דעם גריך
 האָבען זיך אַוועקגעלאָזט פון אַוקלאַנד קיין פאַרט־קאַסטאַ. איד
 ווייס, אַז דער קאַנסטאַבעל האָט דאַס ניט צוגענומען, און איד ווייס,
 אַז מיר האָבען דאַס ניט מיטגענומען בעת מיר האָבען זיך אַ לאַז
 געטאַן אַרויף מיט'ן סאַקראַמענאַ טייד, מעהר ווייס איד ניט).
 צוליעב'ן פאַרלוסט פון דיני מעק־קריע'ס שיפעל האָב איד שוין גע־
 מוזט אוועק איז וועג; און ווען סאַקראַמענאַ איז מיר נמאַס
 געוואָרען האָב איד זיך געזעגענט מיט מיין באַנדע (וועלכע האָט
 מיך מחמת פריינדשאַפט טאַקע געפרואוּט אַרונטערמאַרדעווען
 פונ'ם פראַכט־צוג) און אַוועק אויף אַ רייזע אין דעם סאַן יאַקוויז
 טהאַל. דער וואַנדער וועג האָט מיר צוגעקייקעלט צו זיך און מיר
 שוין ניט אַפגעלאָזט. און שפעטער, ווען איד האָב שוין געהאַט
 אַרומגערייזט דעם ים און דורכגעלעכט טויזענט אַנדערע זאַכען, האָב
 איד זיך נאָד אַמאַל אומגעקערט צום וואַנדער־וועג צו מאַכען לענ־
 גערע רייזעס כּדי צו זיין אַ „קאַמעט“ אַ פראַפעסיאָנאַל“, און איד
 האָב זיך אונטערגעטוקט אין דער סאַציאַלאַגישער מקוה, און בין
 אַרויס נאַס ביז די ביינער.

צוויי טויזענד טרעמפס

צוויי טויזענט טרעמפס.

איד האב אמאל געהאט דאס גליק ארומצורייזען עטליכע וואך
כען נאכאנאנד מיט א חברה פון צוויי טויזענט טרעמפס. אט די
חברה האט מען גערופען „קעללי'ס ארמיי“. פון קאליראניע און
דורך דער גאנצער ווילדער און פוכיגער וועסט, האט גענעראל
קעללי מיט זיינע העלדען פארבראפט פאר זיך גאנצע באהנען; זיי
זיינען אבער דורכגעפאלען ווען זיי זיינען אריבער דעם טייך מי-
זורי און זיך א לאז געטאן צו דער אויסגעשפילטער איסט. די
איסט האט ניט געהאט די מינדסטע נייגונג אומזיסט צו פיהרען
צוויי טויזענט טרעמפס. און די גאנצע ארמיי קעללי'ס איז איבער-
געבליבען הילפלאז אויף א שטיק צייט ביי קאונסיל בלאפס. דעם
טאג, וואס איד האב זיך און איהר אנגעשלאסען, איז זי אזוי פאר-
צווייפעלט געווארען פון איהר לאגע, אז זי האט זיך א לאז גע-
טאן צו פארבראפען א צוג.

דאס איז געווען א גרויארטיג בילד. גענעראל קעללי איז
בהרבה געזעסען אויף א פרעכטיג שווארץ פערד און זיינע
צוויי טויזענט טרעמפס, אויסגעשטעלט אין ראטעס, צוטיילט אויף
צוויי דיוויזיעס, צום טאקט פון מיליטערישער מוזיק פון דער פיי-
פעל-און-פויק-ראטע, זיינען אלע פאר איהם פארבייגעגאנגען און
זיך א לאז געטאן אויפ'ן דארפישען שלימד צום קליינעם שטעמעל
וועסטאן א זיבען מייל ווייטער. אזוי ווי איד בין געווען דער לעצ-
טער רעקרוט האט מען מיר אוועקגעשטעלט אין דער לעצטער ראטע
פונ'ם לעצטען פאלק אין דער צווייטער דיוויזיע, און דערצו נאך
אינ'ם לעצטען ראנג פון דעם אריעגארד. די ארמיי האט צו-
שטעלט דעם לאגער אין וועסטאן ביי דער אייזענבאהן ליניע, אדער

בעסער געזאגט, ביי די ליניעס, ווייל צוויי ליניעס האבען זיך דארט דורכגעצויגען: די שיקאגא, מילוואקי און סאנט פאול, און די ראק איילענד ליניע.

מיר האבען ברעה געהאט זיך ארויפזעצן אויפ'ן ערשטען צוג, נאך די אייזענבאהן פארוואלטונג האט אונז אפגעטאן אויף טער-קיש און האט מנצה געווען. ס'איז נאך קיין ערשטער צוג ניט גע-ווען. זיי האבען אפגעשטעלט דעם פארקער אויף ביידע ליניעס און קיין איין צוג איז ניט געלאפען. די גוטע בירגער אבער פון אמאהא און קאונסיל בלאפס זיינען לידיג ניט געזעסען. זיי הא-בען זיך דערווייל געגרייט פארבאפען מיט נוואלד א צוג אין קאונסיל בלאפס, איהם צופיהרען און אונז שענקען א מונת. די אייזענ-באהן-פארוואלטער האבען זיך אבער מיט זיי אויך אן עצה געגע-בען. זיי האבען ניט געווארט ביז דער מאב איז צו זיי געקומען. אויפ'ן צווייטען אינדערפריה האבען זיי צוגעשיקט אויף דער סטאנציע א לאקאמאטיוו מיט איין פריוואטע וואגאן צוגע-טשעפעט און איהם אוועקגעשטעלט אויף א זייטיגער ליניע. בא-דערקען מיר, אז די טויטע ליניעס זיינען ווידער לעבעדיג געווארען און מיר שטעלען זיך אויס נעבען די רעלסען.

נאך אזא לעבעדיגקייט האט מען נאך קיין מאל ניט באמערקט אויף קיין אייזענבאהן ליניעס. פון מערב האט זיך דערהערט דאס פייען פון א לאקאמאטיוו. דאס איז א צוג געקומען פון דארט אין דער מזרח-ריכטונג. מיר האבען זיך טאקע געלאזט קיין מזרח. א צוגרייטונגס-ציטער איז דורכגעלאפען איבער אונזערע רייהען. דער לאקאמאטיוו האט געהאלטען אין איין פייען ווי א משוגענער און מיט דער גרעסטער שנעלקייט זיך פארבייגעטראגען. ס'איז נאך ניט געבארען געווארען יענער טרעמפ, וואס זאל זיך געווען קענען ארויפגעכאפען אויף יענעם צוג. עס דערהערט זיך א פייה פון א צווייטען לאקאמאטיוו און א צווייטער צוג לויפט דורך מיט דערזעלבער שנעלקייט, און נאך איינער און נאך איינער, א צוג נאך א צוג און א סוף. אין די לעצטע צוגען זיינען שוין גע-ווען פאסאזשירען און פראכט וואגאנען צוזאמען. פלאכע פראכט

וואגאנען, אלטע לאקאמאטיווען, קאנדוקטער-וואגאנען, פאסט-וואגאנען, וואגאנטשיקעס, וואס מען באנוצט אפצורייניגען די רעלסען, מיט איין ווארט, וואו עפעס אן אלטע שמאטע, אן אלט שטיקעל געצייג וואס וואלגערט זיך אויף א גרויסען וואקזאל. ווען דער וואקזאל אין קאונסיל בלאַפס איז אינגאנצען אפגערייניגט געווארען האט מען צוגענומען דעם לאקאמאטיוו מיט'ן איינציגען וואגאנא. איהם אויך אוועקגעפיהרט צו מזרח צו, און די ליניעס זיינען גע- בליבען טויט ווי פריהער.

ס'איז אוועק א טאג און נאך איינער, און קיין זאך האט זיך ניט געריהרט. ס'האט אָנגעהויבען געהן א רעגען, א האגעל, ס'איז געווארען א גליטש, און די צוויי טויזענט טרעמפס ליגען אלץ גע- בען די רעלסען. נאך יענע נאכט האבען די גוטע איינוואוינער פון קאונסיל בלאַפס אריבערגעשטיגען אין חכמה די אייזענבאהן פארוואלטער. זיי האבען זיך צוזאמענגעקליבען אין א מאב אין קאונסיל בלאַפס, אריבערגעגאנגען דעם טייד קיין אַמאהא, דארטען זיך פאראייניגט מיט א צווייטען מאב און אוועק אויפ'ן יוניאָד פאסיפישען וואקזאל. ראשית האבען זיי צוגענומען א לאקאמאט- טיוו, נאכדעם האבען זיי ווי ס'ניט איז צוזאמענגעשטעלט א צוג און ביידע מאבס האבען זיך גאנץ פיין אריינגעפאקט אינווייניג. אריבערגעפארען דעם טייד מיזורי, געבראכט איהם גלייך קיין ראק איילענד און אונז איהם איבערגעגעבען. די אייזענבאן-פארוואלט- טער האבען דעם פלאן אויך געוואלט צושטערען, נאך זיי זיינען גאנץ פיין דורכגעפאלען; דערצו נאך זיינען איבערגעשראקען גע- ווארען אויף טויט דער סעקציאָן הויפט-פארוואלטער און זיין ארויס- העלפער. אט די צוויי חברת-לייט האבען באקומען געהיימע טע- קעגראפישע באפעלען. אן זיי זאלען אויפרייסען די רעלסען מיט'ן באז מיט'ן גאנצען מאב וואס אויף איהם. אויסגעלאָזט האָט זיך אכער, אן מיר האָבען זיי עפעס אביסעל פארדעכטיגט און מיר האבען געהאט ארויסגעשיקט אונזערע פאטרוילען צו באוואכען די רעלסען. און די צוויי חברת-לייט האָט מען געכאפט טאקע ביי דער ארבייט. פארשטעהט זיך, אלע אונזערע צוויי טויזענט טרעמפס

האַבען זיי ארומגערינגעלט און יענע האַבען שוין אָנגעפאנגען צו זאָגען זידיי. איד געדענק שוין איצט ניט, וואָס האָט זיי געראָט טעוועט פּונ'ס טויט, סיידען אפשר דער צוג וואָס איז אָנגעקומען. נאָר מיר זיינען אויך טרוקען ניט ארויס. אין איילעניש האָט בען די צוויי מאַבס פאָרנעסען צומשעפען גענוג וואָגאָנען. ס'איז געווען ווינציג פּלאַץ פאַר צוויי טויזענט טרעמפּס. פאַרשטעהט זיך, מיר און די מאַבס האַבען זיך גאַנץ פיין דורכגערעמט, געזונגען לייעדער צוזאַמען און זיי אוועקגעשיקט מיט זייער צוג קיין אמאָהא צוריק און ערשט אויפ'ן צווייטען אינדערפריה זיינען מיר אָפּגעפאַרען קיין דע מאַי. צופּוס געהן האַבען מיר ערשט אָנגעפאָנגען ווען מיר זיינען אריבערגעפאַרען דעם טייד מיזורי. און אזוי זיי נען מיר שוין געזאַנגען און מעהר קיינמאָל ניט געפאַרען. נאָר די חתונה האָט אָפּגעקאַסט א שעהן ביסעל געלט די אייזענבאַן קאַמד פּאַניס; ס'איז זיי דאָ געזאַנגען אין א פּרינציפּ, און זיי האַבען טאַקע געוואונען.

אנדערוואָר, לעאלא, מענדען, אוואַקא, וואַלאַנט, מאַרנא, אַט לאַנטיק, ווייאַטא, אַניטא, אדעיר, אדאם, קייזיע, סטואַרט, דעקס' טער, קארלעהעם, דע סאַטא, וואַן מעטער, בוננוויל, קאַמערס, וואַליע, דזשאַנקשאַן — אַט אזוי געהען פאַרביי די נעמען פון די שטעטלאַך אין מיין זכרון בעת איד טראַכט זיך אריין אין דער מאַפע און דער מאַן זיך דעם וועג, וואָס מיר זיינען דורכגעגאַנגען אין דעם פעטען לאַנד פון אייאַווא! און די גוטעהרציגע אייאַווא'ר פאַרמערס! זיי פלעגען ארויסקומען מיט זייערע וועגענער און קאַרעטעס, שלעפען אונזער באַגאַזש; פלעגען אונז מכבד זיין מיט א הייס לעפעל גע-קעכטס מיטאג צייט ביים זייט פון וועג; די שטאַט-טאַטעס פון פאַרמעגליכע שטעטלאַך פלעגען ארויסקומען און אונז מכבד זיין מיט קבֿלת פנים דרשות; דעפּוטאַציעס פון קליינע מייד-לאַך און כלה'מידען פלעגען אונז ארויסגעהן באַגעגענען, און די גוטע בירגער פלעגען ארויסקומען אין די הונדערטער, כאַפּען אונז אונטער די הענט און אזוי אריינמאַרשירען מיט אונז אויף זייערע הויפט גאַסען. דער טאַג וואָס מיר זיינען אָנגעקומען אין

א שטעטל איז געווען אזוי פריילאך, למשל, ווי ווען א צירק וואָלט געווען אנקומען, און אלע טאָג איז ביי אונז געווען צירק־טאָג, ווייל עס זיינען געווען א סך א סך שטעטלאך.

פארנאכט פלעגט אונזער לאַגער פארפלייצט ווערען מיט דער באַפעלקערונג פון עטליכע שטעטלאך. יעדע ראַטע אונזערע ציר לעגט א פייער, און ארום פייער טוען זיך אָפּ מעשים. די קוכערס פון מיין ראַטע, די ל. ראַטע, זיינען געווען ארטיסטען אויף זינגען און טאַנצען, און זיי טאַקע פלעגען אונז אממייסטען משמח זיין. ארום א צווייטען פייער האָט דער געזאנגס־פאַראיין געקערט וועלטען. די „הויפט־קראַפט“ זייערע איז טאַקע געווען דער „דאָנטיסט“ — אַ חברה־מאַן פון אונזער ראַטע ל., און מיר האָבען זיך דערמיט טאַקע געהאַלטען זעהר גרול'דיג. אַט דער „דאָנטיסט“ פלעגט זיין דער צאָנרײסער פון דער גאַנצער ארמעע, און אזוי ווי אַט די ארבייט פלעגט ער טאָן אין דער צייט פונ'ם עסען, איז אונזער פארדייען סטימולירט געוואָרען דורך אַ גאַנצער קייט פון פארשידענע צופאַלען. דער דאָנטיסט האָט קיין שלאַף־געטראַנק ניט געהאַט, נאָר ס'איז אַבער שטענדיג געווען א צוויי אַדער דריי חברה, וואָס האָבען זיך פרייוויליג אונטערגענומען צו האַלטען דעם פאַציענט. אַחוץ די אַלע קונצען פון די ראַטעס און פונ'ם געזאנג־פאַראיין, פלעגען מיר נאָכזאָגען די תפילות פון די אַר־טיגע גלחים, און שטענדיג פלעגט מען פאר אונז האַלטען א סך רעדעס איבער פאַליטישע טעמאַס. אַט די אַלע זאַכען האָבען זיך געשלאָסען איינע אין דער צווייטער; קורץ און גוט, ס'איז געווען אַ גאַנצער יריד. צווישען צוויי טויזענט טרעמפס קען מען אָפֿ־זוכען אַ היבשע ביסעל טאַלאַנטען. איד געדיינק, מיר האָבען געהאַט אַ זעהר וואוילע חברה בייזבאַל שפילער און אַלע זונטאָג פלעגען מיר באַזעגען די לאַקאַלע חברות. אמאָל אַ זונטאָג פלע־גען מיר דאָס דורכמאַכען צוויי מאָל.

פאַר־אירערען האָב איד, אַלס לעקטאָר, געמאַכט אַ ריזע איר בער'ן לאַנד, איז בין אַנגעקומען קיין דע מאָיז אין אַ פּולמאַן־וואַגאָן — ניט אין אַ פּולמאַן־וואַגאָן מיט אַ טיר אין דער מיט

נאָר טאַקע אין אז אמת'ן פּולמאָדוואַנאָן. אויסער'ן שטאַט האַכ
 איד דערזעהען די אלטע אויווען-פּאַבריק און מיין האַרץ האָט זיך
 אין מיר צוטאַנצט. דאָס איז טאַקע געווען דאָרטען, ביי דער דאָזיגער
 אויווען-פּאַבריק, האָט די ארמע, צוריק מיט א צענדליג יאָהר, זיך
 אָפגעשטעלט און געשוואוירען, אז זי האָט שוין קיין פּיס ניט, און
 זיך א נדר געמאָן ווייטער ניט געהן צופּוס. מיר האָבען פּאַרכאַפּט
 די אויווען-פּאַבריק און האָבען מודיע געווען דע מאָן, אז דאָ שטעהן
 מיר, אז מיר וואָלטען אריינגעקומען אין שטאַט אריוו, נאָר צופּוס
 פּון דאָרטען געהן מיר שוין ניט ווייטער. דער מאָן איז א גאַסט-
 פּריינדליכע שטאַט, נאָר צו גוט קען מען אָבער אויך ניט זיין.
 ס'איז דאָד א פּשוט'ער חשבוה, ליעבער לעזער. צוויי טויזענט
 טרעמפּס, וואָס עסען דריי זעמיגע סעודות א טאָג, פּטר'ן מעגליך
 זעקס טויזענט סעודות, און אַין איין וואָך — צוויי-אונדערציג
 טויזענט סעודות, און גאַנצע הונדערט אַכט-אונדערציג טויזענט
 סעודות — אינ'ם קורצסטען חודש. איהר פּאַרשטעהט א מהלך!
 מיר האָבען קיין געלט ניט געהאַט. דע מאָן וואָלט דאָס אלץ גע-
 מוזט געווען אויסשטעהן!

דע מאָן איז געווען פּאַרצווייפּעלט. מיר זיינען זיך געשטאַ-
 נען אין לאַגער, געהאַלטען פּאַליטישע רעדעס, דורכגעפירט רעלי-
 גיעזע קאַנצערטען, געריסען ציין, געשפּילט ביי-דבאַל און אָפּענע
 זיבעטל, און אויפגעגעסען אלע טאָג אונזערע זעקס טויזענט
 סעודות, און דע מאָן האָט דערפּאַר באַצאַלט. דע מאָן האָט אַ-
 געפּאַנגען איינצו'טענה'ן מיט די אייזענבאַן פּאַרוואַלטער, יענע
 זיינען אָבער געווען האַרטנעקיג; זיי האָבען געזאָגט, אז מיר ווע-
 לען ניט פּאַרען און פּטור אז עסק. אונז ערלויבען צו פּאַרען
 — וואָלט געהייסען פּעסטשטעלען א פּרעצעדענט, און דאָס האָ-
 בען זיי ניט געוואָלט. און מיר האָבען אלץ געגעסען און געגעסען.
 דאָס איז געווען די שרעקליכסטע זאַך אין דער גאַנצער סיטואַציע.
 מיר האָבען סך הכל געוואָלט פּאַרען קיין וואַשינגטאָן, און דע מאָן
 וואָלט געמוזט געווען ארויסלאָזען שטאַטישע ווערט-האַפּירען כדי
 אונז צו באַזאָרען מיט אייזענבאַן בילעטען, אפּילו צו רעדוצירמע

פרייווען. און טאמער בלייבען מיר דא לענגער — דארף דע מאין סיי ווי מאכען א שטאטישע הלוואה, כדי אונז אויסצוהאלטען. נאר עפעס א לאקאלער גאון האט געלעזט דאס פראבלעם. מיר ווילען ניט געהן צו פוס. זעהר גוט. דארפען מיר פארען. פון דער מאין ביז קעאקאקא, וואס שמעחת נעבען טייד מיסיסיפי, האט געפלאסען דער דע מאין טייד. אט דער שטח פונ'ם טייד האט פארנומען א דריי הונדערט מייל. זאגט דער לאקאלער גאון, אז מיר קענען פארען אויפ'ן טייד. און ווען מיר האבען נאר אייגענע שיפלאד קענען מיר שוין פארען מיט'ן טייד מיסיסיפי ביז'ן טייד אהיילא און פון דארטען איבער'ן טייד אהיילא און זיך איבערפעקלען מיט די שיפלאד א קורצע שטרעקע און קומען גלייך קיין וואַ-שינגטאן.

דע מאין האט געמאכט א נדבה. פאטריאטישע בירגער האָ-בען מנדב געווען עמליכע טויזענט דאלאר. מען האט איינגעקויפט געהילץ, שטריק, צוועקעס, און פלאקס צו פארקלאפען די שפאלטען. און אויף די ברעגען פונ'ם טייד דע מאין האט זיך אָנגעפאנגען א גראנדיעזע עפאכע פון שויד-בוואונג. דער דע מאין איז אָבער א נישטיג שטראַמעלע, וואָס פארדינט ניט דעם נאָמען „טייד“. ביי אונז אינ'ם גראמען מערב-לאַנד רופט מען דאָס א „ריטשקעלע“. די עלטערע איינוואוינער האָבען געשאקעלט מיט די קעפ און גע-זאָגט, אז מיר'ן דאָרויף ניט קענען פארען, אז ס'איז ניטאָ קיין נענג וואסער צו טראָגען אונזערע שיפלאד. אָבער די שמאט האט זיך ווייניג צו זיי צוגעהערט, אזוי לאַנג זי ווערט פון אונז פטור, מיר ווידער זיינען געווען אזעלכע אָנגעפרעסענע אָפטימיסטען, אז קיין זאך האט אונז ניט געשראָקען.

מיטוואך, דעם ניינטען מאי, 1894, האָבען מיר זיך א לאַז געטאָן אין וועג און ארויסגעפארען אויף אונזער קאָלאַסאלען פּיק-ניק. דע מאין האט געהאנדעלט א גרויסע מציאה און זי וועט זיכער מוזען אוועקשטעלען א גאָלדענע מצבה דעם אָרטיגען גאון, וואָס האט איהר ארויסגעשלעפט פון אזא צרה. אמת, דע מאין האט געמוזט באַצאלען פאר אונזערע שיפלאד; מיר האָבען טאָקע

אויפגעגעסען זעקס־אויז־זעכציג טויזענט סעודות נעבען דער אויווענד־פאָבריק; מיר האָבען אפילו מיטגענומען נאָך צוועלף טויזענט פּאַרציעס, אויס פּאַרזיכטיגקייט ניט צו שטאַרבען פון הונגער ער־געץ איז דער ווילדערניש; נאָר, באַרעכענט אליין, וואָס דע מאַין וואָלט געווען געמוזט פּטר'ן, ווען מיר בלייבען דאַרטען עלף חדשים אנשטאט עלף מעג. און ווען מיר האָבען זיך אָפּגעזעגענט, האָבען מיר געזאָגט, אז מיר קערען זיך אום צוריק אין שמאַט אויב דאָס וואַסער וועט אונז ניט קענען פירען.

ס'איז געווען א מייערער איינפאל, וואָס מיר האָבען מיט גענומען מיט זיך די צוועלף טויזענט פּאַרציעס, אין די שפייז־משגיחים האָבען דערפון זיכער הנאה געהאט; ווייל טאַקע באַלד איז די שפייז־קאַמער אויסגעטריקענט געוואָרען, נאָר מיין שיפּעל, אלענפאלס, האָט זי שוין מעהר קיינמאָל ניט געזעהען. די אַרדנונג לויט די ראַטעס איז באַלד צושטערט געוואָרען און די גאַנצע ריזע האָבען מיר זיך שוין געשלעפּט אין אומאַרדנונג. אין יעדען מענש־ליבען געזעמעל קען מען שטענדיג געפינען א געוויסען פּראָצענט פּויליאַקעס, הי־פּלאָזע, געוואוינליכע און ענערגישע. אין מיין שיר פעל זיינען געווען צען מענשען, די סמעטענע פון דער ראַטע 5. יעדער מענש ביי אונז איז געווען ענערגיש. מיר האָט מען אריינגענומען צווישען אַט די צען חברה צוליב צוויי אורזאכען. ראשית בין איר געווען אזוי גוט און ענערגיש ווי יעדער טרעמפ און צוויי טענס, האָב איר עפעס געהייסען מאַטראַז דזשעק. איר האָב גע־וואוסט, וואָס א שיפּעל איז און טאַקע געקענט פאַרען מיט א שיר פעל. אונזערע צען חברה האָבען גלייך פאַרגעסען די איבריגע פּערציג מאַז פון דער ראַטע 5. און ווען מיר זיינען איינמאָל גע־בליבען אַהן עסען האָבען מיר פאַרגעסען צו ס'איז נאָר דאָ אַ שפייז־קאַמער אויף דער וועלט. מיר זיינען געוואָרען זעלבסט־שטענדיג. מיר האָבען זיך אַ לאַז געטאָן אראַפּ מיט'ן טייך אונטער־אויפֿענדיג אונזערע חברים, איבער געיאָגט יעדער שיפּעל און (וועה צו מיר! איר מוז זיך מודה זיין!) מיר האָבען אַפּט צו־

גענומען אלע זאפאסען, וואס די פארמערס האבען אָנגעגרייט פאר דער גאנצער ארמעע.

א היבשע טייל פון אונזער רייזע האבען מיר זיך געהאלטען אויף האלבען טאָג אדער א טאָג פאַראויס פון דער גאנצער ארמעע. מיר האָבען ערגעץ געקראָגען עטליכע אַלטע אמעריקאנער פּאַנען. זיינען מיר צוגעקומען צו א שטעטעל אדער ווען מיר האָבען דער-זעהן א גרופע פארמערס אויפ'ן ברעג האָבען מיר גלייך אויפגע-צויגען די פּאַנען. זיך ערקלערט פאר דער „פּעדערשמער שיה“ פון דער ארמעע און זיך נאָכגעפּרעגט ווי פיל פּראָוויזיע זיי האָבען צוזאַמענגעקליבען פאר דער ארמעע. מיר זיינען, פארשטעהט זיך, געווען די פּאַרשטעהער פון דער ארמעע און מען פלעגט אונז איבער-געבען די פּראָוויזיע. קליינליך זיינען מיר אבער קיינמאָל ניט גע-ווען. מיר האָבען קיינמאָל ניט גענומען מעהר ווי פיל מיר האָבען געקענט דערטראַגען. נאָר נעמען פלעגען מיר די סמעטענע פון יעדער זאך. למשל, האָט א פּילאנמטראַפ א פּאַרמער מנדב געווען פאר עטליכע דאלאר טאַבאַק האָבען מיר איהם גאנץ פיין צוגענומען. אויף פוטער, צוקער, קאפּע און קאַנסערווירטע שפייז זיינען מיר אויך געווען בעלנים; ווען אָבער מען פלעגט אונז צובריינגען עט-ליכע זעק פאַטאָליס אָדער מעהל, אָדער גאָר א צוויי דריי געקוילעטע אַקסען, פלעגען מיר דערצו זיך אפילו ניט צורירען, און פאַרען ווייטער, באפוילענדיג דאָס איבערצוגעבען דער אינטענדאַנטסטווע, ווען זי וועט צוקומען מיט איהר שיפעל אויף וועלכען זי פאַרט אונז שמענדיג נאָר...

גאָט מיינער! אונזער צענדלינג האָט באמת דעמאָלט געלעבט אויפ'ן שענסטען און בעסטען. א שטיק צייט האָט גענעראל קעללי געמאַכט פּראָבעס אונז אריבעריאָגען, ס'האָט זיך איהם אבער ניט איינגעגעבען. ער האָט ארויסגעשיקט צוויי חברה'לייט אין א גרינג שופעל מיט א קיילעכדיגען דעק אונז איבערצויאָגען און איינ-מאָל איבער אלע מאָל מאַכען א סוף צו אונזער גזלנישער קאדירעע. די צוויי חברה האָבען אונז טאַקע איבערגעיאָגט, אבער וואָס האָ-בען זיי מיט אונז געקענט מאַכען? זיי זיינען געווען צוויי און

מיר זיינען געווען צען. גענעראל קעללי האָט זיי באַפאַלמעכטיגט אונז צו ארעסטירען, אזוי האָבען זיי אונז טאַקע געזאָגט. ווען מיר האָבען זיי געענטפערט, אז מיר האָבען כלל ניט בדעה צו ווערען ארעסטאַנטען. האָבען זיי זיך אַ לאַז געטאָן פאַראויס, צום ערשטען שטעטעל, כדי רופען צו הילף די געזעצמעסיגע מאַכט. לאַזען מיר זיך באַלד צום ברעג, קריכען אראָפּ, קאַכען אָפּ אַ פּריע וועטשערע, און ווען ס'איז גוט פינסטער געוואָרען לאַזען מיר זיך זיידער אוועק מיט'ן שיפעל און שווימען פאַרביי אי דאָס שמעל טעל אי די געזעצמעסיגע מאַכט.

איך האָב געפירט אַ טאַגער-בוך, הגם, ניט אזוי רעגולאַר. וואו איד עפען איהם ניט אויף וואַרפט זיך מיר באַלד אין די אויגען די פּראַזע: „מיר לעבען אויסגעצייכענט.“ מיר האָבען באַמת געלעבט אויסגעצייכענט. ס'פלעגט אונז שוין אפילו ניט אַנשטעהן צו טרינקען קאַפּע, געקאַכט אין וואַסער. קאַפּע פלעגען מיר אויפקאַכען נאָר אין מילך. געהייסען האָט ביי אונז אַט דער וואונדערליכער געטראַנק, אויב איך האָב קיין טעות ניט, די „בלאַ-סע וויען“.

אַט אזוי זיינען מיר אלץ געפאַרען פאַראויס, אראָפּגענומען די סמעטענע אומעטום, דאָס פּראַוויאַנט-שיפעל איז ערגעץ פאַר-לאָרען געוואָרען הינטען און די הויפט ארמעע, וואָס איז געפאַרען אין דער מיט, איז געשטאַרבען פון הונגער. איך בין זיך מודה, אז די ארמעע האָט געבעד זעהר געליטען; נאָר אונזערע צען זיינען אבער געווען אינדיווידואליסטען. מיר זיינען געווען ענערגישע חברה-לייט און האָבען געהאַט איניציאַטיווע. מיר האָבען געגלויבט באַמונה שלומה, אז די שפייז געהער צו יענעם, וואָס קומט נאָך איהר פּריער, די בלאַסע וויען — צום שטאַרקען. אַכט-און-פּערציג שטונדען נאָכאנאַנד האָט די ארמעע קיין ביסען אין מויל ניט געהאַט; ענדליך איז זי געקומען אין אַ קליין שטעטעל פון אַ דריי הונדערט איינוואוינער; דעם נאַמען פון אַט דעם שטעטעל געדיינט איד שוין ניט, הגם מיר דוכט, ס'האַט געהייסען רעד ראַק. דאָס שטעטעל האָט געטאָן, וואָס אלע אנדערע שטעטלאַך. דורך וועלכע

די ארמעע איז דורכגעגאנגען, האבען געטאן: עם האָט ערוועלט א זיכערהייט־קאָמיטעט. ווען מיר רעכענען פינף פאַרשוין אויף א פאמיליע — זיינען דאָרטען סך־הכל געווען זעכציג פאמיליעס. דעם קאָמיטעט פונ'ם שטעטעל איז פינסטער געוואָרען אין די אוי־גען, ווען ער האָט דערזעהען אזא מחנה הונגעריגע טרעמפס אויס־שטעלען די שיפלאך ביים ברעג. דריי שורות איינע נאָך דער אַנדערער. גענעראל קעלליע איז געווען אן אַרענטליכער מענש. ער האָט כּלל ניט ברעה געהאט א תל מאַכען פונ'ם שטעטעל. ער האָט אפילו ניט ערוואַרטעט, אַז זעכציג פאמיליעס זאָלען צושטעלען צוויי טויזענט פאַרציעס, און א הויף דעם האָט די ארמעע געהאט אן אייגענע קאַסע.

דער זיכערהייט־קאָמיטעט האָט אַבער פאַרלאָרען דעם קאַפּ פאַר שרעק. „קיין ערמוטיגונג צום אריינדרינגער“, איז געווען זיין פראַגראַם, און ווען גענעראל קעללי האָט געוואָלט קויפּען שפיין, האָט איהם דער קאָמיטעט ניט געוואָלט פאַרקויפּען. ער האָט נאָך ניט געהאט צו פאַרקויפּען; ביי זיי אין כּרך איז גענעראל קעללי'ס געלט ניט געגאנגען. ערשט נאָכדעם האָט גענעראל קעללי באַשאַסען עטוואָס צו טאָן. מען האָט א טרובע געטאן. די ארמעע האָט פאַרלאָזט די שיפלאך. ארויף אויפ'ן ברעג און זיך אויסגע־שטעלט איז פולער קריגס־אַרדנונג פאַר'ן קאָמיטעט אין די אויגען. די רעדע פון גענעראל קעללי איז געווען קורץ:

„חברה“, זאָגט ער, ווען האָט איהר דאָס לעצטע מאָל געגע־טען?”

„אייערנעכמען“, האָבען זיי אויסגעשריען.

„זענט איהר הונגעריג?”

א קרעפטיגע באַשטעטיגונג פון צוויי טויזענט העלזער האָט צוטרייסעלט די לופט. און גענעראל קעללי דרעהט זיך אויס צום זיכערהייט־קאָמיטעט און זאָגט:

„איהר זעהט, מיינע הערען. די לאַגע? מיינע מענשען האָבען

גאַרניט געגעסען אכט־אויפ־פּערציג שעה נאָכאנאַנד. לאַז איר זי אפ אויפ'ן שטעטעל בין איר ניט פאַראַנטוואָרטליך פאַר קיין זאַך.

זיי זיינען געפערליך. איד האָב ביי אייך געוואַלט קויפֿען שפּייז פאר זיי, האָט איהר מיר ענטזאָגט. איצטער ציה איד צוריק מיין אַנבאַט. איצט פֿאַדער איד. איהר האָט פינף מינוט צייט צו באַד שליסען. אָדער קוילעט זעקס אַקסען און גיט מיר פיר טויענט פאַרזיעס, אדער איד לאָז אָפּ מיינע חברה. פינף מינוט, מיינע הער רעו".

דער צושראַקענער זיכערהייטס־קאָמיטעט האָט אַ קוק געטאָן אויף די צוויי טויענט הונגעריגע טרעמפּס און האָט זיך אונטער־געגעבן. ער האָט שוין ניט געוואָרט קיין פינף מינוט. ער האָט מורא געהאט נעמען אויף זיך די אחריות. מען האָט געקוילעט די אַקסען צוגעגרייט די נויטיגע צאָל פאַרזיעס און די ארמיי האָט געגעסען וואַרעמעס.

און די גאַטלאָזע אינדיווידואַליסטען האָבען זיך געטראָגען אלץ ווייטער און ווייטער, און האָבען אויפגעקליבען, וואָס נאָר זיי האָבען געזעהען. נאָר גענעראַל קעללי האָט אונז אָבער אויך צור רעכט געמאַכט. ער האָט ארויסגעשיקט שלוחים אויף פערד אויף ביידע ברעגען פונ'ם טייך און צופויקט וועגען אונז אומעטום, צוויי־שען די פאַרמערס און שטאַטיגע איינוואוינער. נישקשה, זיי האָד בען זייער ארבייט געטאָן גרונטליך. און די פאַרמערס, וואָס פלעגען אונז פריער באַגעגענען אזוי נאַסטפריינטליך, האָבען שוין איצטער אויף אונז ניט געוואַלט קוקען. זיי פלעגען שוין איצטער אַנרייצען אויף אונז די הינט אָדער ארויסשיקען דעם קאַנסטאַבל, ווי נאָר מיר האָבען זיך אָפגעשטעלט ביים ברעג, צוויי הינט זיינען מיר אַמאָל באַפאלען און צווישען מיר און דעם טייך איז געווען אַ פלויט פון שפיציגען דראַט. איד האָב דעמאָלט געטראָגען צוויי יקעסעלאַך מיט בלאַסע וויען. דעם פלויט האָב איד גאָר ניט געשעדיגט... נאָר קאפּע האָבען מיר דעמאָלט געטרונקען פלעבע־אישע, אויפגעקאכט אין וואַלגאַרער וואַסער, און איד האָב געמוזט פאַרקאַטשען די פיס אויף די פלויצעס און געהן זוכען אן אנדער פאַר פלוידערן. איד ווייס ניט, ליעבער לעזער, צי דיר איז אַמאָל אויסגעקומען אין איילעניש אריבער צושפרינגען אַ פלויט פון שטער

כיגען דראָט. פון יענעם טאָג אָן האָב איד שטענדיג א פאראור-
טייל געגען שטעכיגען דראָט, און איד האָב צוזאמענגעקליבען סמא-
טיסטיק מכת דעם ענין.

זינט גענעראל קעללי האָט צושיקט אָט די שלוחים פאראויס
פאר אונז, האבען מיר שוין קיין אָרענטליכען לעבען ניט געקאָנט
מאַכען. קערען מיר זיד אום צוריק צו דער ארמעע און מיר בורען
אויף א רעוואָלוציע. עס איז טאָקע געווען איבער א קלייניגקייט,
נאָר ס'האָט הרוב געמאַכט די גאַנצע ראָטע 5. פון דער צווייטער
דיוויזיע. דער קאָפיטאָן פון דער ראָטע 5. האָט זיד ענטזאָגט אונז
צו אנערקענען; געזאָגט, אָז מיר זיינען דערזערטירען, פאָררעטער,
און זשורליקעס; און בעת ער פלעגט נעמען די פאָרציעס פון דער
אינטענדאַנטסטוואָ פאר דער ראָטע 5. האָט ער אונז ניט געגעבען
אפילו א לעק. דער קאָפיטאָן האָט אונז ניט ריכטיג אָפגע-
שאַצט, אלא ניט וואָלט ער אונז ניט געווען ענטזאָגט קיין שפיון.
רעדען מיר זיד געהיים צונויף מיט'ן ערשטען ליזטענאַנט, און ער
געהט אַריבער אויף אונזער זייט מיט אַלע זיינע צעהן מענשען,
וואָס זיינען ביי איהם אין שיפעל. מיר ערוועהלען איהם אַלס
קאָפיטאָן פון דער ראָטע מ. ווען דער קאָפיטאָן פון דער ראָטע 5.
האָט דאָס דערהערט, האָט ער געמאַכט א גרויס געפילדער. הכלל,
ס'איז אַראָפגעקומען צו אונז גענעראַל קעללי, פאַלקאָוויק ספיד און
פאַלקאָוויק בייקער. אונזערע צוואַנציג חברה האָבען זיד געהאַל-
טען פעסט, און אונזער רעוואָלוציע איז באַשטעטיגט געוואָרען.

נאָר מיט דער אינדענדאַנטסטווע האָבען מיר זיד שוין מעהר
ניט אָנגעקעהרט. קיין פעפערס זיינען אונזערע חברה ניט געווען
און אונזערע פאָרציעס פלעגען מיר קריגען דירעקט פון די פארמערס.
אונזער נייער קאָפיטאָן אָבער האָט צו אונז קיין צוטרויען ניט גע-
האַט. ער האָט קיינמאָל ניט געוואוסט ווען ער וועט אונזער צענדליג
נאַכמאַל זעהען. איינמאָל א פרימאָרגען ווען מיר האָבען געוואָלט
אוועק, רופט ער אריין א שמיד ער זאָל איהם באַפעסטיגען זיין קאָ-
פיטאָן ראַנג. נעבען רודער פון אונזער שיפעל אויף ביידע זייטען
האָט ער געהייסען אַריינקלאַפען צוויי גראַבע אייזערנע רינגען.

אויף דער נאָז פון זיין שיפעל האָט דער שמיד צוגעקלאַפּט צוויי גרויסע אייזערנע קרוקעס. מען האָט צוזאַמענגעשטעלט די שיפֿ לאַד, צוגעשטעפעט די קרוקעס צו די רינגען און אונזערע שיפלאד־זיינען שוין אזוי געבליבען איינס נעבען אנדערן. אונז האָט מען אָבער ניט געקאָנט בויגען. טאַקע פון אונזערע קייטען גופא האָבען מיר געמאַכט אַזאַ ערפינדונג, וואָס האָט אונזער שיפעל אוועק־געשטעלט העכער פון יעדער אנדער שיפעל אין דער גאַנצער פּלאַץ־טיליע.

ווי אַלע גרויסע ערפינדונגען, איז אונזער ערפינדונג געקומען גאַנץ צופעליג. מיר האָבען זי ענטדעקט ווען מיר זיינען מיט אונז זענען שיפלאד אַרויף אויף אַ אונטער־וואַסער בוים אין אַ שטיקעל שטראָם. דאָס פּאָדערשטע שיפעל איז אַרויף אויפֿן בוים און האָט זיך פּאַרטשעפעט, דאָס הינטערשטע שיפעל האָט זיך געדערהט אינ'ם שטראָם מיטגעשלאַפּט דאָס פּעדערשטע אַרום דער בוים ווי אַרום אַ צאַפען. איר בין געזעסען ביים רודער אין הינטערשטען שיפעל און גערודערט. ווי פיעל מיר האָבען זיך ניט געמוטשעט אַראָפּ פּונ'ם בוים האָבען מיר ניט געקענט. הייס איר די מענשען פּונ'ם פּעדערשטען שיפעל אריבערנעהן צו אונז. פּאַלגען זיי מיר, און זייער שיפעל גליטשט זיך גלייך אַראָפּ פּונ'ם בוים, און זיי געהן צוריק אַריבער צו זיך אין שיפעל. נאָך דעם האָבען מיר שוין קיין מורא ניט געהאַט פאַר קיין אונטער־וואַסער בויםער, פאַר קיין שטיינער אָדער זאַמדיגע בערגלאַד. ווי נאָר דאָס פּע־דערשטע שיפעל האָט זיך אַנגעשלאָגען אַז עפעס זיינען די מענשען גלייך אַריבער צו אונז אין שיפעל. פּאַרשטעהט זיך, אַז דאָס פּע־דערשטע שיפעל איז אַריבער די שטערונג און אונזער שיפעל האָט זיך פּאַרטשעפעט. ווי אויטאָמאָטען שפּרינגען אַלע צוואַנציג מענ־שען אַריין אינ'ם פּעדערשטען שיפעל און דאָס הינטערשטע שיפעל יעדער אויך באַפּרייט.

די שיפלאד פון דער ארמיי זיינען געווען אַלע גלייך, צונויפגע־קלאַפּט און ארומגעזענען. זיי זיינען אַלע געווען פלאד און פיער־עקיג. יעדער שיפעל איז געווען זעקס פוס די ברייט, צעהן פוס די לענג

און אנטערטהאלבען פוס די טיעף. און ווען מען האט צוזאמענגע-
שלאסען אונזערע צוויי שיפלאך, בין איך געזעסען ביים רודער פון
א גאנץ היבשער שיף; צוואנציג חברה האבען געארבייט מיט די
וועסלעס; אחוץ דעם האבען מיר נאך געהאט אן אייגענע אינטענ-
דאנטסטווע, א קיך מיט אלערליי כלים און א היבשע ביסעל קאל-
דערעס.

נאך גענעראל קעללי האט נאך אלץ פון אונז געהאט צו זינגען
און צו זאגען. די שלוחים אויף די פערד האט ער שוין געהאט צו
דיקגערופען, נאך אויף זייער פלאץ האט ער ארויסגעשיקט דריי
פאליציי-שיפלאך. זיי האבען געדארפט פארען פאראויס, פאר אלע
מען, און ניט דערלאזען קיין אנדערע שיפלאך פארביי זיי דורכ-
פארען. די שיפלאך פון דער ראטע מ. האבען זיך געהאלטען אין
אין שפארען צו די פאליציי-שיפלאך. מיר וואלטען זיי געווען
לייכט געקענט אריבערויגען אין דאס אבער געגען געועז. מוזען
מיר זיך, נעבער, האלטען צוריק אויף אן אנשטענדיגער שטרעקע
און ווארטען. געוואוסט האבען מיר, אז אראפ נידעריגער ארום
טייך ליגט א אומבאריהרטע פארמער לאנד, וואו מען האט נאך
קיין מאל ניט געבעטעלט, און וואו מענשען האבען א ברייטע האנט;
נאך מיר האבען פונדעסטוועגען געווארט. וואס מיר האבען גע-
דארפט איז ווייסע וואסער, פינע, און ווען מיר האבען פון דערווייטען
דערזעהען א שטראם, האבען מיר שוין געוואוסט, וואס עס וועט
שוין פאסירען. קנאק! דאס ערשטע פאליציי-שיפעל איז ארויף
אויף א שטיין און איז געבליבען שטעהן. האק! דאס צווייטע
פאליציי-שיפעל האט זיך פארטשעפעט. האפ! דאס דריטע פאליציי-
שיפעל איז אויך דא. פארשטעהט זיך, אונזער שיפעל איז זיך אויך
אזוי נוהג; אבער, איינס און צוויי געהן די חברה אריבער פונ'ם
פערערשטען שיפעל אינ'ם הינטערשטען; איינס און צוויי לויפען
זיי צוריק אריבער אינ'ם פערערשטען שיפעל; און קוים וואס מען
באמערקט מיט'ן אויג, אהא — די חברה, וואס זיינען געזעסען אינ'ם
הינטערשטען שיפעל זיצען שוין ווידער דארט און מיר פליהען שוין
ווייטער. ווארט אויס, איחר אזוינע און אזוינע! " שרייט מען

פון די פאליציי-שיפלאך. „ווי קענען מיר ווארטען? שרייט אויפ'ן טייך!“ מיר זיינען ניט שולדיג, שרייען מיר צוריק קלאמפערשט מיט האַרץ-קלעמעניש און דער שטראם טוהט אונז אַ כאַפּ אויף און אַ טראַג ווייט אין יענעם גאסטפריינדליכען פארמער-לאַנד, וואו מיר פילען ווידער אַן אונזער פריוואטע אינטעדאנטסטווע מיט דער סאַמע סמעטענע פון אַלע נדבות. ווידער טרינקען מיר בלאַסע וויען און גלויבען, אַז די שפייז קומט טאַקע אונז, אַז מיר האָבען עס טאַקע כשר פאַרדינט.

אַרעמער גענעראַל קעללי! ער איז ווידער געפאַלען אויף אַ פלאַן. די גאַנצע פלאַטע איז אַרויסגעפאַרען פאַר אונז. די ראַטע מ. פון דער צווייטער דיוויזיע האָט געמוזט פאַרנעמען, לויט דער אַרדנונג, דעם סאַמע לעצטען פלאַץ. ס'האַט אָבער סך הכל גע-דויערט איין טאַג און דער גאַנצער פלאַן זיינער איז צונישט געוואָ-רען. פינף-און-צוואַנציג מייל, די סאַמע ערגסטע טייל פונ'ם טייך, שטיינעריג און שטראַמיג, האָבען מיר נאָך געדאַרפט דורכפאַרען. דאָס איז טאַקע געווען יענער טייל פון טייך, וואָס האָט אַרויסגע-ריר פּען אַ צווייפּעל אין די מחות פון די אַלטע איינוואוינער פון דע מאַיז. זיי האָבען ניט געגלויבט, אַז מיר זאָלען דאָס קענען דורכ-פאַרען. כמעט צוויי הונדערט שיפלאך זיינען פאַר אונז אין אַט דעם וואַסער אַריינגעפאַרען, און זיינען דאָרט פאַרהאַקט געוואָרען אויפ'ן סאַמע וואונדערבאַרסטען אופן. פון אַט די שטיינער און זאַמריבערגלאַך האָט מען זיך ניט געקענט אַרויסדרעהן סידען אַרויף אויפ'ן ברעג און שלעפען די שיפלאך אויף דער יבשה. מיר האָבען זיך פון זיי ניט אויסגעדריעהט. מיר זיינען זיי אַריבער געפאַרען. איינס און צוויי, אויפ'ן פּעדערשטען שיפעל, אויפ'ן הינטערשטען, נאַכאַמאָל אויפ'ן פּעדערשטען און ווידער אַמאָל אויפ'ן הינטערשטען שיפעל. יענע נאַכט זיינען מיר אַוועק שלאָפען אויף דער יבשה אַליין, און דעם גאַנצען צווייטען טאַג האָבען מיר זיך אַרומגעשליעט אין לאַגער. די אַרמיי נעבעד האָט געמוזט האַרע-ווען מיט'ן ביטערען שווייס, אויספאַריכטען די לעכער, און זיך ווייטער שלעפען ביז זי האָט אונז דעריאָנט.

ווער האט זיך דאס געקענט ספראווען מיט אונזער פלינקייט! מיר האבען אויפגעשטעלט א מאסט, אנגעצויגען די ליווענט (קאל-דערעס) און געפארען סך הכל עטליכע שטונדען א טאג; און די ארמיי, נעבער, האט געמוזט הארעווען גאנצע טעג און א שטיק אין דער נאכט כדי אונז כאטש כאפען מיט'ן אויג, ניט צו פארלירען אונז אינגאנצען. דאמאלט האט גענעראל קעללי זיך א נעם געמאן צו דיפלאמאטיע. קיין שיפעל טאר אונז שוין מעהר ניט א ריהר טאן. מיר זיינען געווען די היציגסטע פון אלע, וואס זיינען געפארען אויפ'ן טייך דע מאין. די פאליציי-שיפלאך האט מען אפגע-שאפט. אויף אונזער שיפעל איז ארויף פאלקאוויק ספיר, און מיר האבען געהאט די עהרע מיט אזא בארימטען אפיצער די ערשטע אריינקומען קיין קעאקאק, וואס ליגט ארום טייך מיסיסיפי. אין אט דא וויל איר טאקע זאגען צו גענעראל קעללי און פאלקאוויק ספיר: אט האט איהר מיין האנט! איהר זענט געווען העלרען. איהר ביידע, איהר זענט געווען מענשען! און איר האב חרטה, אמווינציגסטען אויף צעהן פראצענט צרות, וואס דאס פערערשטע שיפעל פון דער ראטע מ. האט איר פארשאפט.

געבען קעאקאק האט מען אלע שיפלאך צוזאמענגעשלאסען אין א מין פליט. א טאג א גאנצען האבען אונז די ווינטען געשטערט אין אונזער ריזע, נאכדעם האט א דאמף-שיף אונזער פליט צוגע-טשעפעט צו זיך מיט א שטריק און אונז צוגעפירט ביז קווינסי, אילינאאיו. דארט האבען מיר צושטעלט אונזער לאגער אויף גויד איילענד. דעם געדאנק צו פארען אויפ'ן פליט האבען מיר זיך דא באלד ארויסגעשלאגען פונ'ם קאפ. מען האט די שיפלאך צוזאמענגע-געשלאסען אין קליינע גרופעס צו פיער אין א גרופע. עמיצער האט מיר געזאגט אז קווינסי איז דאס רייכסטע צווישען אזעלכע שטעט-לאך איבער אלע פאראייניגטע שטאאטען. אז איר האב דאס דעהערט, האט מיר באלד אנגענומען א מסוכנ'ער חשק א קאטשע טאן דארטען אביסעל די פיס. קיין איין אמת'ער פראפעסיאנעלער טרעמפ וואלט ניט פארבייגעלאזט אזא שטעטעל מיט אזוי פיעל האפענונגען. פאר איר אריבער דעם טייך אין עפעס א קליין מול-

טערל צום ברעג און שטייג אָפּ אין קווינסִי. נאָר צוריק בין איד
 שוין צוגעפאַרען אין אַ גרויסער שיף אָנגעפיקעוועט מיט כל טוב.
 פאַרשטעהט זיך, דאָס געלט, וואָס איד האָב אויסגעבעטעלט, האָב
 איד אינגאַנצען געלאָזט פאַר זיך. איד האָב נאָר דערפון באַצאָלט
 פאַר'ן שיפּעל. איד האָב אויך, פאַרשטעהט זיך, אויסגעקליבען
 דאָס בעסטע אונטערוועש, זאַקען, צוגעטראָגענע מלבושים, העמדר, שיד
 און היטלען; און ווען די ראַטע מ. האָט גענומען ווי פּיעל זי
 האָט נאָר געוואָלט, איז נאָך איבערגעבליבען אַ גאַנץ בכבוד יגער
 באַרג מיט מציאות פאַר דער ראַטע ל. וועה! בין איד דאמאלט
 געווען אַ יונגער אויסברענגער! אַ טויזענט פאַרשידענע „געשיכ־
 טעס“ האָב איד אָפּגעטאַקט פאַר די גוטע מענשען אין קווינסִי,
 און יעדער געשיכטע איז געווען „אַגיל ואשמח“; וואו נעמט מען
 איצט די אַמאָליגע פּעהיגקייטען אָפּדערצעהלען אַ זאָך אזוי קיילעכ־
 דיג, אזוי לעבעדיג ווי אַמאָל, אין קווינסִי, אילינאָיו!

אין האַניבאַל, מיזורי, איז אונזער אומבאַזיגבאַרער צענדלינג
 צופאַלען געוואָרען אויף ברעק־פיצלאַך. מיר האָבען דאָס דוקא ניט
 געפּלאַנעוועט. מיר האָבען זיך צושייט גאַנץ נאַטירליך. איד און
 דער קעסעל־מאַכער האָבען שטילערהייט דעזערטירט. דעם זעלבי־
 גען טאָג האָבען סקאַטי און דייווי אויך אַריבערגעטאַנצט צום איר־
 לינאָיו ברעג; מאַקאוואַי און שיף האָבען זיך אויך אָפּגעטראָגען.
 האָבען מיר אַ חשבון פון זעקס פון אונזער צענדלינג; וואָס די
 איבריגע פיער חברה האָבען געטאָן — ווייס איד ניט. אַט דאָ וועל
 איד בריינגען אַ פאַר ציטאַמען פון מיין טאַגע־בוך, וואָס איד
 האָב געפיהרט נאָך מיין פּליטה פון דער אַרמיי.

„פּרייטאָג דעם 25טען מאַי. איד און דער קעסעל־מאַכער
 זיינען אוועק פּונ'ם לאַגער, אַריבער דעם טייך אין אַ קליין שיפּעל
 אויפ'ן אילינאָי־ברעג; געגאַנגען צופּוס אַ זעקס מייל איבער די
 רעלסען פון דער ק. ב. און קיו. ליניע ביז צו פעלל־קריק. מיר זיי־
 נען אַראָפּ פון אונזער וועג און אוועק אַ זעקס מייל ערגעץ אין אַ זייט.
 נאָר מיר האָבען זיך אַרויפגעכאַפט אויף אַ וואַבאַש־צוג און גע־
 פאַרען אַ זעקס מייל ביז דער סטאַנציע הול. דאַרטען האָבען מיר

באגעגענט מאק-אוואוי'ען, פיש'ן, סקאטי'ן און דיווי'ן, וועלכע האָר
בען אויך אפגעצויגען פון דער ארמיי."

"שבת, דעם 26טען מאי. ארום צוויי א זייגער פארטאג האָר
בען מיר זיך ארויפגעכאפט אויף א צוג פון דער האַרמאַטען-קויל
ליניע בעת ער האָט זיך אַביסעל איינגעהאַלטען פאַר אַ שיידע-וועג.
סקאטי'ן און דיווי'ן האָט מען אַרונטערגעוואַרפען. שפעטער-צו
האַט מען אונז פיער'ן אויך אַרונטערגעוואַרפען נעבען די בלאַפּס,
אַ פערציג מייל ווייטער. נאַכמיטאָג האָבען מאַק-אוואַי און פיש
זיך אַרויפגעכאפט אויף אַ פראַכט-צוג, בעת איד און דער קעסעל-
מאַכער זיינען אַוועק זוכען עפעס שפייז."

"זונטאָג, דעם 27טען מאי. ארום דריי א זייגער האָבען מיר
זיך אַרויפגעכאפט אויף אַ צוג פון דער האַרמאַטען-קויל ליניע.
דאַרט, אויף אַ בלינדער פלאַטפאָרם טרעפען מיר סקאטי'ן און
דיווי'ן. פאַרטאָג האָט מען אונז אַלעמען אַרונטערגעוואַרפען נעבען
דוּשעקסאַנוויל. דאָ לויפט פאַרביי די ק. און א. ליניע און מיר'ן
זיך, מן הסתם, אַרויפכאַפען אויף אַ צוג פון אַט דער ליניע. דער
קעסעל-מאַכער איז ערגעץ אַוועק און איז שוין מעהר ניט צוריק-
געקומען. מן הסתם געכאַפט אַ פראַכט-צוג."

"מאַנטאָג, דעם 28טען מאי. דער קעסעל-מאַכער איז טאַקע
ניטאָ. סקאטי און דיווי זיינען ערגעץ אַוועק שלאָפען און זיינען
ניט געקומען אין צייט; זיי האָבען אַנגעוואַרען דעם ק. ק. 3.30-
דיגען פאַסאַזשיר-צוג. איד האָב זיך אויף אַט דעם צוג אַרויפ-
געכאַפט, אָפּגעפאַרען ביז פאַרטאָג, געקומען קיין מייסאָן, אַ שטאַט
פון 25 טויעזנט איינוואוינער. אַרויף אויף אַן אַקסען-צוג און אַפ-
געפאַרען די גאַנצע נאַכט."

"דינסטאָג, דעם 29טען מאי. געקומען קיין שיקאַגאַ פונקט
זיבען א זייגער אין דער פריה..."

און שפעטער מיט יאָהרען, איז כינאַ, האָב איד זיך זעהר גע-
נומען צום האַרצען בעת איד האָב זיך דערוואוסט, אַז אונזער
מיטעל אַריבערצופאַרען אונטער-וואַסער שטיינער—דער מיטעל פון
אַ היז און אַ הער, פונ'ם פּעדערשטען שיפעל אינ'ם הינטערשטען

שיפעל און פונ'ם הינטערשטען אינ'ם פערערשטען — אַט דער מי-
טעל, איז גאָר ניט אונזער המצאה. איר האָב זיך דערוואוסט, אַז
טויזענטער יאהר שוין באַנוצען זיך די כינעזישע טייד-פישער מיט
אַט דעם מיטעל אין פאל פון „שלעכטער וואַסער“. נאָר מיִלאַ צי
מיר האָבען דאָס ערפינדען צי ניין, אַ גוטער קונץ איז דאָס.

ב'קעם

ביקעס.

ווען דער טרענפ זאל, חללה, פלוצלונג פארשוואונדען פון די פאראייניגטע שטאאטען, וואלטען זעהר אסך פאמיליעס דערפון זי כער געליטען עלענד און נויט. דער טרעמפ גיט א מעגליכקייט טויזענטער מענשען צו ציהען זייער חיונה אויף אן ארענטליכען שטייגער, צו בילדען זייערע קינדער און זיי מדריד זיין אי צו גאט אי צו לייטען. איד רעד ניט פונ'ם וועג. איינמאל איז מיין טאטע געווען א קאנסטאבל און עך פלעגט זיך ארומיאגען נאך טרעמפס צוליעב פרנסה. די קהילה האט איהם געצאלט אזוי פיעל און אזוי פיעל פאר יעדען טרעמפ, וואס ער האט געכאפט, א חוץ דעם פלעגט ער, גלויב איך, קריגען אויך ריזיקאסמען. די פראגע פון פרנסה איז ביי אונז שטענדיג געווען א הארבע, און דאס שטיקעל פלייש אויפ'ן מיש, די נייע פאר שיד, די פאסיגע קליידונג, אדער דאס טעקסטיליכעל פאר דער שוהלע זיינען אלץ אפגעהאנגען פון מיין פאטערס גליק אינ'ם געיעג. איד געדיינק די צוריקגעהאלטענע נייגעריגקייט און די אומבאשטימטקייט, מיט וועלכע איד פלעג ווארטען אלע פריהמארגען אויף די רעזולטאטען פון זיין באנאכטיגער פראצע — ווי פיעל טרעמפס ער האט צונויפגעשלעפט און צו איז טאקע א סברה, אז דער ריכטער זאל זיי פאר'משפט'ן. און שפעטער, בעת איד בין שוין אליין געווען א טרעמפ, און ס'איז מיר געלונגען זיך ארויסצודרעהן פון א גול'נישען קאנסטאבל, האט מיר פשוט וועה געטאן דאס הארץ אויף די קליינע אינגעלאך און מיידע' לאך דארטען ביים קאנסטאבל אין דער היים; מיר האט געדוכט, אז איד באשווינדעל עפעס אט די אינגעלאך און מיידלאך, איד נעם ביי זיי צו זייער עולם הזה.

אַט אַזוי איז דאָס אַבער. דער טרעמפ טרעט אַרויס געגען דער געזעלשאַפּט, און די הינט, די היטער פון דער געזעלשאַפּט ציהען פון איהם זייער חיונה. אייניגע טרעמפס האָבען אַליין ליעב אַריינצופאַלען אין די הענט פון אַט די היטער — ספּעציעל ווייניגער צייט. פאַרשטעהט זיך, אַזעלכע טרעמפס קלייבען געוועהנט ליד אױס קהילות, וואו מען צווינגט ניט אַרבייטען און, וואו מען קריגט גוטע שפּיין. ס'זיינען אויך געווען און, מן הסתם זיינען נאָר איצטער אויך דאָ אַזעלכע קאַנסטאַבלס, וואָס צוטיילען מיט'ן טרעמפ וועמען זיי אַרעסטירען, די באַלוינונג, וואָס זיי קריגען. אַזעלכע קאַנסטאַבלס דאַרפען זיך נאָר קיין טרעמפס ניט אַרומיאַגען. זיי טוען נאָר א פייה, אַהאָ — די חברה זיינען שוין דאָ. ס'איז פשוט אויף חרושים ווי פיעל געלט מען שפּאַרט אָפּ פון טרעמפס, וואָס האָבען אַליין ניט קיין פאַרבוניגענע פעני. דורך דעם גאַנצען דרום טייל פון לאַנד — אמווינציגנסטען בעת איד בין געווען אַ טרעמפ — זיינען דאָ אַרעסטאַנטען-לאַגערס און פּלאַנטאַציעס, וואו די פאַרמערס קויפען אָפּ די צייט פון די פאַר'משפּט'ע טרעמפס און, וואו די טרעמפס מוזען פשוט אַרבייטען. ס'זיינען דאָ ווידער אַזעלכע פּלעצער ווי, למשל, רוטלאַנד, ווערמאַנט, ביי די שטיין-ברוכען, וואו מען עקספּלואַטירט די ענערגיע פונ'ם טרעמפ, וואָס ער האָט אָנגעקליבען אומזיסט דורך געהן אין די הייזער און בעט'לען אויף די גאַסען; אַט די ענערגיע פון די טרעמפס ווערט אויס-גענוצט טאַקע פאַר דער אַדער יענער קהילה.

איד אַליין ווייס, אייגענטליך, נאָר ניט מכה די שטיין-ברוכען אין רוטלאַנד, ווערמאַנט. ס'טוהט מיר ווילד הנאה, וואָס איד ווייס נאָר ניט וועגען זיי, ווען איד דערמאָן זיך, ווי נאָהענט איד בין שוין געווען אַהין אַריינצופאַלען. וואו מען טוהט ניט אַ וואַרף מיט אַ שטעך קען זיינען פאַראַן טרעמפס, און פון אַ טרעמפ אין אינדיאַנאַ האָב איד זיך דערוואוסט וועגען די רוטלאַנדער שטיין-ברוכען. בין איד שוין געקומען קיין נידערנלאַנד האָב איד שטינדריי געהאַלטען אין איין הערען וועגען זיי און דערצו נאָר מיט אַ וואַרונג וועגען דער סכנה; „זיי דאַרפען מענשען צו האַקען די שטיינער“, פּלעגען די

פארבייגעהענדע טרעמפס זאגען; „און קיין טרעמפ פאר'משפט'ן זיי ניט ווינציגער ווי אויף ניינציג טעג“. און בעת איד בין גער קומען קיין נירעהעמפשייר, בין איד שוין געווען אזוי אָנגעשראַקען מיט אַט די שטיין־ברוכען, אַז איד פלעג אויסמיידען די אייזענ־באַהן־זשאַנדאַרמעריע, „ביקעס“ און קאַנסטאַבלס; אין מיין לעבען האָב איד זיך פאַר אַט דער חברה ניט אזוי געשראַקען ווי איצטער. עפעס איינמאַל אַ פאַרנאַכט, אין קאַנקאַרד, געה איד צו צום וואַקואַל און טרעה דאַרטען אַ פראַכט־צוג פאַרטיג אַפצופאַרען. זוד איד אַפ אַ ליידיגען פראַכט־וואַגאַן, עפען אויף די זייטיגע טיר און קריך אַרײַן אינווייניג. געהאַפט האָב איד זיך אַריבערכאַפען ביז אינדערפריה קיין ווייט ריווער. די שטאַט איז טאַקע אין ווער־מאַנט, ניט מעהר ווי טויענט מייל פון רוטלאַנד. נאָר פון דאַרטען וואַלט איד זיך אַ נעם געטאַן אין צפון־זייט און אַלץ ווייטער אַוועק פון דער סכנה. אין וואַגאַן טרעה איד אַ „פרעהליך קעצעל“, וואָס האָט זיך מסוכן דערשראַקען ביי מיין אַנקומען. ער האָט געמיינט, אַז איד בין אַ קאַנדוקטאָר, און ווען ער האָט זיך דערוואוסט, אַז איד בין נאָר אַ טרעמפ, האָט ער אָנגעפאַנגען צו רעדען וועגען די שטיין־ברוכען אין רוטלאַנד אַלס די סבה פון זיין איצטיגען שרעק. ער איז נאָך געווען אַ אינגער דאַרפ־בַּחור, וואָס פלעגט אַ מאל אַ פאַר טאַן ערנעץ אויף אַ קורצער שטרעקע מיט אַ זייטיגער ליניע. דער פראַכט־צוג טוהט זיך אַ ריהר. לעגען מיר זיך אַוועק אין אַ ווינקלע פונ'ם וואַגאַן און ווערען אַנשלאָפען. אין אַ צוויי אָדער דריי שטונדען אַרום, נעבען עפעס אַ סטאַנציע, כאַפ איד זיך אויף פון עפעס אַ גערויש; איד טוה אַ קוק: עס עפענט זיך אויף שטיילינקערהייט די רעכטע טיר פונ'ם וואַגאַן, דאָס „פרעהליכע קע־צעל“ שלאָפט. איד טוה זיך אַפילו ניט קיין ריהר. איד נעם צו־נויף די וויעס, לאַז איבער אַ קליין שפעלטיקעל אין קוק יואָס וועט זיין שפעטער. עס רוקט זיך אַרײַן אַ לאַמטערן, נאָכדעם אַ קאַפ פונ'ם קאַנדוקטאָר. דערזעהט ער אונז און קוקט אזוי אַ וויילע. איד ריכט זיך אויף אַ וויסטען ווילדען סוף אָדער לכל הפחות אויפ'ן געוועהנליכען אַנפאַל. „מיט'ן קאַפ אין ד'ר ערר, דו זשאַבע בן

זשאַבע! " אויסגעלאָזט האָט זיך עס אָבער פּונקט פאַרקערט. זעהר פאַרזיכטיג נעמט ער צוריק אַרויס דעם לאַמטערן און מאַכט צו די טיר שאַשטיל. דאָס איז געווען עפעס זעהר אומגעווענהליך און אויפפאַלענד. הער איד זיך ווייטער איין — די טיר רוקט זיך גאַנץ ווייכלאך צו צו דער קליאַמקע. ער שליסט זי צו אויף אַ קייטלעך. פון אינווייניג קען מען זי שוין מעהר ניט עפענען. איין וועג אויף אַרויסצוגעהן פּלוצלונג איז שוין אָפּגעהאַקט. ניין, דאָס געהט ניט. וואָרט איד צו אַ פאַר סעקונדען, קריך צו צו דער ליני-קער טיר און טוה זי אַ פּרוּאוּו. די טיר איז נאָך ניט געווען ציגע-שלאָסען. עפען איד זי אויף, טאַנץ אַראָפּ אויף דער ערד און מאַך זי צוריק צו. איד קריך אַריבער אויף דער צווייטער זייט פּונ'ם צוג, קייטל צוריק אָפּ די טיר, וואָס דער קאַנדוקטאָר האָט צוגע-שלאָסען, טאַנץ אַרײַן אין וואַגאָן און מאַך זי ווידער צו. איצטער קען מען זיך שוין ווידער באַנוצען מיט ביידע טירען. דאָס „פּרעה-ליכע קעצעל" שלאָפט נאָך אַלץ.

דער צוג פּאַנגט אָן צו געהן. ווידער שטעלט ער זיך אָפּ ביי אַ סטאַנציע. איד דערהער טריט איבער די זאַמד־שטיינדלאַך. די לינקע טיר פּונ'ם וואַגאָן עפענט זיך אויף ראַשיג. עס כאַפט זיך אויף דאָס „פּרעהליכע קעצעל, איד כאַפּ זיך קלאַמפּערשט אויך אויף. טיר זעצען זיך אויף און ראַטשען אויס אונזערע אויגען אויפ'ן קאַנדוקטאָר און זיין לאַמטערן. ער מאַכט ניט קיין הכנות, טרעט צו גלייך צום עסק.

„איד וויל דריי דאָלאַר", זאָגט ער.

מיר שטעלען זיך אויף, געהן צו געהענטער זיך דורכצושמוע-סען. מיר זאָגען, אַז מיר וואַלטען איהם אידאי געגעבען די דריי דאָלאַר בכבוד גדול, ערלויבט דאָס אָבער ניט אונזער ביטער מזל. גלויבט ער אונז ניט, דער קאַנדוקטאָר. ער פּאַנגט זיך אָן מיט אונז צו דינגען. ער וועט דאָס מאַכען פאַר צוויי דאָלאַר. באַדויערן מיר זעהר אונזער אַרעמקייט. מאַכט ער אונז אַ פּאַר שלאַ-בכבוד'יגע קאַמפּלימענטען, רופט אונז זשאַבעס בני זשאַבעס, און שיקט אונז אָפּ צו אַלדי רוחות. נאָכדעם טוהט ער אונז אַ

סמראשע, אז אויב מיר טוהען ניט א נישטער נאכ'ן געלט, פאר-
שליסט ער אונז אין וואנאו, פיהרט אונז צו ביז ווהייט ריווער און
ניט אונז דארטען איבער צו דער פאליציי. ער האט אויך גענוי
גערעדט וועגען די שטיין-ברוכען אין רומלאנד.

דער קאנדוקטאר קלערט די גאנצע צייט, אז ער האלט אונז
רעכט ביי דער טשאפרינע. אליין שמעהט ער דאך ביי איין טיר און
די צווייטע האט ער צוגעקייטעלט ערשט מיט עטליכע מינוט פרי-
הער. בעת ער רעדט אזוי וועגען די רומלאנד שטיין-ברוכען שרעקט
זיך דאס „פרעהליכע קעצעל“ אזוי איבער, אז ער פאנגט זיך אן
צו רוקען צו דער צווייטער טיר. דער קאנדוקטאר צולאכט זיך הויך
און ברייטלאך. „יאג זיך ניט אזוי“, זאגט ער. „איך האב די טיר
צוגעשלאסען אויף יענער זייט נאך ביי דער לעצטער סטאנציע“.
ער האט אזוי ערנסט געגלויבט, אז די טיר איז טאקע פארשלאסען,
אז זיינע ווערטער זיינען געווען איבערצייגענד. דאס „פרעהליכע
קעצעל“ האט געמיינט, אז דאס איז תורת-לאקשען און ער האט
שיער ניט געפלאצט.

דער קאנדוקטאר טראגט אונז אונטער אן אולטימאטום. אדער
מיר זאלען איהם גיבען די צוויי דאלאר, אדער ער שליסט אונז איין
און אין ווהייט ריווער ניט ער אונז איבער צו דער פאליציי — גע-
הייסען האט דאס ניינציג טעג ביי די שטיינער אין רומלאנד.
איצטער, ליבער לעזער, שמעל זיך פאר אויף א מינוט, אז די צוויי-
טע טיר איז טאקע צוגעשלאסען. פארטיף זיך אינ'ם אומזיכערקייט
פונ'ם מענשליכען לעבען. צוליעב איין דאלאר וואלט מען מיר
גאנץ פינף געווען אוועקגעשיקט קיין רומלאנד צו פראצעווען דריי
חדשים ווי א שקלאף. אזוי וואלט אויך פאסירט מיט'ן „פרעהלי-
כען קעצעל“. מיר רעכען ניט אריין, איד בין דאך סיי ווי א פאר-
פאלענער; באטראכט נאך דאס „פרעהליכע קעצעל“. ער וואלט
אפשר נאך אט די ניינציג טעג ארויסגעקומען א לעבענס-ליינגליכער
פארברעכער. ער וואלט דאך אפשר דיר אליין דעם קאפ צושפאל-
טען און דיר אפשר בארעכעוועט פון קאפ ביז די פיס. און אויב

ניט דיר, וואָלט ער מן הסתם און אנדער אומשולדיגען מענשענ'ס
קאָפּ צובראַכען.

די טיר איז אָבער ניט געווען צוגעשלאָסען, און נאָר איד אַליין
האַב דערפון געוואוסט. איד מיט'ן „פרעהליכען קעצעל“ בעטען זיך
ביים קאַנדוקטאָר רחמים. איד האָב זיך געבעטען און געקליאַנטשעט
גלאַט אזוי מסתמא אַלס כוואַט. נאָר געטאָן האָב איד דאָס מיט
נשמה. איד האָב אָפּגעטאַקט אַ „געשיכטע“, און אַ שטיינערנע
האַרץ וואָלט געדאַרפט געווען צוגעהן. נאָר די געשיכטע האָט אָבער
ניט געריהרט דאָס שטיינערנע האַרץ פון אַט דעם געלטדורשטייגען
קאַנדוקטאָר. בעת ער האָט זיך איבערצייגט, און מיר האָבען טאַקע
ניט קיין געלט, האָט ער פאַרמאַכט די טיר, זי צוגעקייטעלט און
האַט אָביסעל צוגעוואַרט טאַמער האָבען מיר איהם נאָר גענאַרט
און איצטער וועלען מיר איהם ערשט פאַרלייגען די צוויי דאַלאַר.
ערשט איצטער האָב איד געעפּענט אַ מויל, איצט האָב איד
א י ה ם מכבד געווען מיט זשאַבע בן זשאַבע; אַלע זידעל-ווער-
טער, וואָס ער האָט גענוצט געגען מיר, האָב איד איהם געשליידערט
אין פנים און נאָך צוגעגעבען אייגענע אַ היבשע ביסעל. איד בין
אַליין פון דער וועסט, וואו מענשען קענען זיך גוט זידלען און איכ'ס
באין אופן ניט דערלאָזען אַז עפעס אַ קרעציגער קאַנדוקטאָר פון
אַ נישטיגער, פאַרוואַרפענער, זייטיגער ניו ענגלאַנד אייזענבאַהן
ליניע זאָל מיך אריבערשטייגען אין לעבעדיגקייט און קרעפטיגקייט
פון שפּראַך. אין אַנפאַנג האָט דער קאַנדוקטאָר זיך דערפון אויס-
געלאַכט. נאָכדעם האָט ער אַ פּרוּאוּ געטאָן מיר ענטפּערן. דאָס
איז געווען אַ טעות פון זיין זייט. הכלל, איד האָב זיך צולאַזט און
איהם איינגעשניטען ביז'ן ביין און די וואונדען איינגעריבען מיט
פלינעלדיגע, גליהענדע שטעכווערטלאַך. דאָס איז ניט געווען קיין
פאַנטאַסטישער ליטעראַרישער ויכוח; איד בין טאַקע באמת געווען
אויסער זיך אויף אַט דער עקעלהאַפּטער בריאה, וואָס צוליעב אַ
דאַלאַר האָט ער מיך געוואָלט פאַרוואַנדלען אין אַ שקלאַף אויף
גאַנצע דריי חדשים. אַ חוץ דעם, מיר איז איינגעפאַלען, און ער
מיט'ן קאַנסטאַבל טיילען זיך מיט דער באַלוינונג.

נאָר נישטקשה, איד האָב איהם צורעכט געמאַכט. איד האָב צופאַסעוועט זיינע געפיהלען און זיין שטאַלץ פאַר היבשע עמליכע דאָלאַר. פּראַווט ער מיר אַנשרעקען, זאַגט, אַז אַט קומט ער אַרײַן אין וואַגאַן און נעמט מיר אַרויס די קישקעס פּונ'ם בויך. איד בלייב אַבער ניט הינטערשטעליג, זאַג איהם, אַז איד צוועץ איהם די מאַרדע אויב נאָר ער פּראַווט אַרײַנקריכען אין וואַגאַן. מיין פּאַזיציע ערלויבט דאָס טאַקע צו טאָן, ער זעהט דאָס אַליין. פאַר שטעהט זיך, אַז די טיר עפענט ער שוין ניט, און ער רופט צו הילף די איבריגע קאַנדוקטאָרען. הער איד ווי זיי ענטפערען און לויפּען שוין צו איהם איבער די זאַמד־שטיינדלאַד. און די גאַנצע צייט איז יענע טיר אַלץ אָפּגעקייטעלט און דערפון ווייס קיינער ניט; דאָס „פּרעהליכע קעצעל“ איז דערווייל שיער ניט געשטאַרבּען פאַר שרעק.

אַה, ס'אַראַ העלד איד בין דאָס געווען — מיט מיין צוריק טריטס־ליניע הינטער זיך! איד האָב נאָר אַמאַל מכבד געווען דעם קאַנדוקטאָר שוין מיט זיינע חברים צוזאַמען. בין זיי האָבען ענדליך אַ עפען געטאָן די טיר; אין דער שוין פון די לאַמטערנס, האָב איד דערזעהן זייערע צורייצטע פנים'ער. ביי זיי איז די זאך געווען גאַנץ פשוט: אין וואַגאַן זיינען מיר ווי אין אַ פּאַסטקע, קומען זיי אַרײַן און ברעכען אונז אַז די ביינער. טוהען זיי זיך אַ לאָז. בריקען, בריקע איד קיינעם ניט אין פנים. איד טוה אַז עפען די צווייטע טיר און מיר, איד און דאָס „פּרעהליכע קעצעל“, טאַנצען אַראָפּ. די באַנדע טוהט זיך אַ לאָז אונז נאַכלויפּען.

טאַנצען מיר אַריבער — אויב איד האָב קיין טעות ניט — איבער עפעס אַ שטיינערנעם פאַרקאַן וואוהין מיר זיינען אַרײַן אַבער געדענק איד זיכער. אין דער פינסטערניש קוליע איד זיך גלייך אַריבער איבער אַ שטיינערנער מצבה. דאָס „פּרעהליכע קעצעל“ פאַלט איבער אַ צווייטען שטיין. מיר הויבען זיך אויף און לויפּען מיט אַלע אונזערע כחות דורך יענעם בית־הקברות. די מתים האָבען זיך געמוזט אַ היבשע ביסעל חרוש'ן אויף אונזער שנעלען לויפּען. די באַנדע קאַנדוקטאָרען האָבען אויך אַזוי גע־

קלערט, ווייל ווען מיר זיינען ארויס פונ'ם בית'עלמין און אריבער דעם שליאָך אין א פינסטערן וואַלד, האָבען זיי אויפגעגעבען זייער געזעג נאָך אונז און זיך צוריק אומגעקערט צום צוג. שפעטער צו זיינען מיר צוגעקומען צו'ן אַ ברונעם פון עפעס אַ פארמער און ס'האַט זיך אונז פאַרגלוסט אַ טרונק וואַסער. דערווייל באַמערקען מיר אַז עפעס אַ דין שטריקעל וואָס ציהט זיך גלייך אין ברונעם, איז אַנגעטשעפעט דאַרטען ביי דער זייט. מיר ציהען דאָס אַרויף. דאָס איז געווען אַ גאַללאַד-קריגעל פול מיט סמעטענע. אַט אַזוי נאָהענט בין איך שוין געווען פון די שטיין-ברוכען אין רוטלאַנד, ווערמאַנט.

ווען טרעמפס לאָזען אַרויס אַ וואָרט מכח אַ שטאַט, אַז די „ביקעס בוקצען זיך“, מייד אויס יענע שטאַט, אַדער, אויב דו מוזט שוין, געה זי דורך שאַ-שטיל. עס זיינען דא אַזעלכע שמעטלאַד, וואָס מען מוז שמענדיג דורגעהן שאַ-שטיל. אַזא שטעטעל איז טשעין אויף דער יוניאָד-פאַסיפישער אייזענבאַהן ליניע. עס האָט גע'ש'ט איבערן גאַנצען לאַנד — און אַלץ צוליבע דזשעק קאַרר (אויב איך האָב קיין טעות ניט). דזשעק קאַרר האָט מיט'ן ערשטען בליק דערקענט אַ טרעמפ. מיט קיין טרעמפ האָט ער קיינמאַל ניט דעבאַטירט. אַט האָט ער דערקענט דעם טרעמפ און אַט האָט ער איהם אַ קנאַק געטאָן מיט ביידע פּוּיסטען, מיט'ן פאַליצי-שטאַק אַדער וואָס נאָר ער האָט געהאַלטען אין האַנט. נאָכדעם ווי ער האָט אַזוי גוט מכבד געווען דעם טרעמפ, האָט ער איהם גאַנץ פּיז אַרויסגעפיהרט פונ'ם שטעטעל און צוגעוואַגט פאַרבעסערען אויב נאָר ער טרעפט איהם נאָך אַמאַל אין שטעטעל. דזשעק קאַרר האָט פאַרשטאַנען אַ געשעפט. קיין צפון, קיין דרום, קיין מזרח, קיין מערב, צו די עקסטע גרעניצען פון די פאַראייניגטע שטאַטען (קאַנאַדע און מעקסיקא אַריינגערעכענט), האָבען די געשלאָגענע טרעמפס געבראַכט די ידיעה, אַז מען „בוצקעט“ אין טשעין. צום גליק האָב איך קיינמאַל ניט אַנגעטראָפּען אַט דעם דזשעק קאַרר. דורך טשעין בין איך דורכגעפאַרען אין אַ זעווערונגע. דאַמאַלט זיינען מיט מיר מיטגעפאַרען נאָך פּיער-אוואַ-אַכציג טרעמפס. מיט

אזא קראפט זיינען מיר געווען גלייכנילטיג נכמעט צו יעדער זאך. נאָר ניט צו דזשעף קארר. דער נאָמען „דזשעף קארר“ האָט אזוי געווירקט אויף אונזער פאַרשטעלונגס קראַפט, אזוי אַ תּל געמאַכט פֿון אונזער קראַפט, אַז מיר האָבען מורא געהאַט ווי פֿאַר'ן טויט איהם צו באַגעגענען.

ווען די „ביקעס“ זעהען אויס גרייט זיך „בוצקען“ לוינט זיך גאָר ניט אַרײַן געהן מיט זיי אין קיין משאַומתן. די בעסטע זאך איז צו אַנטלויפֿען, און שנעל אַנטלויפֿען. ס'האַט געדויערט אַ היבשע שטיקעל צײַט ביז איר בין דערפֿון געוואָהר געוואָרען. נאָר גרונטאַוונע בין איר די זאך דערגאַנגען פֿון אַ „ביק“ אין דער שטאַט ניו יאָרק. פֿון יענער צײַט אָן לויף איר אַוטאַמאַטיש, ווען נאָר אַ „ביק“ טוהט זיך אַ לאַז צו מיר. אַט דער אַוטאַמאַטישער פֿראַצעס איז ביי מיר געוואָרען אַ מין הויפֿט־פרוּושינע שטענדיג אַנגעצויגען און גרייט זיך פֿאַנאַדערצולאָזען. איר וועל דערפֿון שוין קײַנמאַל ניט פֿטור ווערען. אַפֿילו צו אַכציג יאָהר, אַז איר וועל זיך שוין שלעפֿען אויף קוליעס און ווען אַ פֿאַליסמאַן וועט פֿלוצלונג זיך אַ לאַז טאַן צו מיר, בין איר זיכער, איר וועל אַ וואַרף טאַן די קוליעס און אַנטלויפֿען ווי אַ הירש.

צו דער העכסטער מדרגה אין דער קענטעניש פֿון די „ביקעס“ בין איר נעקומען איינמאַל עפעס אַ זומער בײַטאַג אין דער שטאַט ניו יאָרק. דאַס איז געווען עפעס אין אַ וואַך פֿון ברענענדיגע היצען. איר האָב זיך געמאַכט אַ מנהג אינדערפֿריה צו בעטלען, און נאַכמיטאַג צו פֿאַרבֿריינגען אין אַ קליין פֿאַרקעל, ביים סאַמע ראַטהויז און צײַטונגס־גאַס. טאַקע ניט ווייט פֿון דאַרטען פֿלעג איר קענען אַ מאַל קויפֿען אויף שטופֿ־וועגעלאַד פֿרישע ביכלאַד (וואָס זײַנען עטוואָס באַשעדיגט געוואָרען אין דרוק אַדער בײַם טאַקע געקענט קויפֿען אייז־קאַלמע, סטעריליזירטע מילך און מאַס־ליאַנקע פֿאַר אַ סענט אַ גלאַז. יעדען נאַכמיטאַג פֿלעג איר זיך אַוועקזעצן אויף אַ באַנק, לײַענען און זשליאַקען מילך. יעדען נאַכ־

מיטאַן פֿלעג איד אויסטרינקען פון פינף ביז צעהן גלעזער מילך.
ס'איז דאָמאָלט געווען מסוכן היים.

אַזוי ביז איד דאָמאָלט געווען אַ געלאָסענער פֿליסיגער
טרעמפּ, וועלכער טרינקט מילך, און זעהט ס'אַראַ באַלוינונג איד
האַב דערפֿאַר באַקומען. איינמאָל אַ נאַכמיטאָג קום איד צו צום פֿאַרק
מיט אַ פֿרישער בוד־מציאה אונטערן אַרעם און אַ מורא־דיגער
דורשט נאָר מאַסליאַנקע אונטער'ן העמד. אויפ'ן מיט נאַס,
פונקט געגענאָיבער דעם ראַטהויז האָב איד באַמערקט אַן עולם
מענשען. איד לאָז מיר צו דעם מילך־ביידעל, נאָר דער עולם פֿאַר־
שטעלט מיר דעם וועג. שטעל איד זיך אָפּ צו געוואָהר ווערען די
אורזאַכע פון אַט דעם געזעמעל. אין אַנפֿאַנג האָב איד גאר ניט
געקענט זעהן. שפעטער האָב איד פונ'ם קלינגעריי און פון די
פֿאַר בליקען, וואָס איד האָב געכאַפט, זיך אָנגעשטויסען, אַז דאָס
איז אַ באַנדע פּוסט־און־פֿאַסניקעס און זיי שפּילען פּירוי. אַט
די פּירוי שפּיעל ווערט ניט ערלויבט צו שפּילען אויף די גאַסען
פון ניו יאָרק. איד האָב דערפֿון גאר ניט געוואוסט, איד ביז דאָס
אַבער באַלד געוואָר געוואָרען. אַרום אַ דרייסיג סעקונדען האָט
געדויערט, ביז איד ביז געוואָהר געוואָרען וואָס דאָ טוהט זיך. פֿלוצ־
לונג טוהט איינער פון די שפּילער אַ געשריי: „אַ ביק!“ די פּוסט־
און פֿאַסניקעס האַבען גוט פֿאַרשטאַנען זייער עסק. זיי זיינען אַנט־
לאָפען. איד — ניט.

דער עולם צוגעהט זיך, ווענדט זיך צו די טראַטואַרען פון
ביידע זייטען גאַס. איד טוה זיך אַ לאָז צום טראַטואַר, וואָס גע־
בען פֿאַרק. אודאי אַ פּופּציג מענשען פון אַט דער מענגע לאָזען
זיך אַזוי אין דער זעלביגער ריכטונג, נאָר שוין צוואַואַרפען. איד
באַמערק דעם „ביק“, אַ גרויסער פֿאַליסמאַן אין אַ גרויען קאַסטיום.
ער געהט זיך אַזוי אין מיטען גאַס, ניט געאייילט, ווי ער וואָלט זיך
גלאַט אַרומגעשליאַעט. צופֿעליג באַמערק איד ווי ער ענדערט זיין
ריכטונג און טוהט זיך אַ לאָז קאַסע צום זעלביגען טראַטואַר, וואו
איד געה. אַט אַזוי שפּאַרט ער זיך צווישען דער צוואַואַרפענער
מענגע און איד באַמערק, אַז אונזערע ריכטונגען מווען זיך דורכ־

שניידען און מיר מוזען זיך באגעגענען. איד פיהל זיך אזוי אומ-
שולדיג, אז ניט קוקענדיג אויף מיין בילדונג אין ביקעס און זייערע
אויפפיהרונגען, האָב איד ניט קיין פחד. ס'האָט זיך מיר אפילו
ניט גע'חלום'ט אז דער „ביק“ שאַרט זיך דאָס צו מיר. איד בין
שוין גרייט געווען, אויס רעספעקט פאר'ן געזעץ, זיך אָפּשטעלען
און איהם לאָזען פאַרבייגעהן. איד האָב זיך טאַקע אָפּגעשטעלט,
נאָר ניט מיט מיין גוטען ווילען. פּלוצלונג, אַהו דער מינדסטער
וואַרונג האָט דער „ביק“ מיר אַ קלאַפּ געטאָן מיט ביידע הענט
גלייך אין ברוסט. בעת מעשה האָט שוועבעל און פּעד אַ שאַט גע-
טאָן פון זיין מויל אויף מיינע אבות-אבותי.

מיין גאַנצע פרייע אַמעריקאַנער בלוט האָט אויפגעזאַמען. אַלע
מיינע פרייהייטס-ליבענדע עלטערן האָבען אין מיר אויפגעשריען.
„וואָס איז דאָס?“ פּרעג איד איהם. איהר פאַרשטעהט, איד האָב
געפאַדערט אַן ערקלעהרונג. איד האָב זי טאַקע באַקומען. קנאַק!
ער לאָזט אַראָפּ זיין פּאַליציי-שטאַק סאַמע אויף מיין מח און איד
טוה זיך אַ וואַקעל צוריק אַקוראַט ווי אַ שכור, די נייגעריגע פנים'ער
פון די צושויער טוהען זיך פאַר מיר אַ הוידע ווי די כוואַליעס פונ'ם
ים, דאָס טהייער ביכעל מיינס פאַלט אַרויס פון אונטער מיין אַרעם
גלייך אויף דער ערד און דער „ביק“ רוקט זיך נעהענטער צו מיר,
גרייט מיר נאַכאַמאַל אַראָפּלאָזען זיין שטאַק איבער'ן קאַפּ. אין
דעם מאָמענט פון קאַפּ-שווינדעל אַנטפּלעקט זיך פאַר מיר אַ בילד:
דער פּאַליציי-שטאַק לאָזט זיך אַראָפּ איבער מיין קאַפּ היבשע עט-
ליכע מאָל; אַ צובלוטיגטער, אַ צוקלאַפּטער, פול מיט יסורים שטעה
איד אין אַ פּאַליציי געריכט; איד הער, מען באַשולדיגט מיר אין
שלעכטער אויפפיהרונג, און באַנוצען זיך מיט זידעל ווערטער, און
וועהרען זיך געגען אַ פּאַליציי-באַאַמטען און אין נאָך עטליכע
עבירות, וואָס דער סעקרעטאַר לייענט פאַר; איד זעה, מען פיהרט
מיר אַריבער קיין בלעקוועס-אייילענד. אַד, איד בין אַ בקי אין
אַט די זאַכען. מיט אַמאַל גלוסטען זיך מיר איבער אַלע ערקלע-
רונגען. איד בויג זיך אפילו ניט איין אויפצוהויבען מיין לייעב
אומגעלייענט ביכעל. איד דרעה זיך אום און לויף. איד בין אַ

רעכט ביסעל צוטומעלט, פארוועהטאנט, נאר איד לויף. און איד וועל שוין אזוי לויפען ביו'ן טויט אריין, ווען נאָר א „ביק" וועט אנפאנגען צו מאַכען ערקלערונגען מיט זיין שטאַק.

מיט יאהרען שפעטער, נאָך מוין טרעמפ לעבען, בעת איד בין געווען א סטודענט אין דעם אוניווערזיטעט פון קאליפארניע, בין איד אַמאָל געגאנגען אין אַ צירק. נאָך דער פאַרשטעלונג, שטעל איד זיך אַביסעל אָפּ קוקען ווי עס אַרבייט די טראַנספּאָרט-מאַ-שינעריע פון אַ גרויסען צירק. דער צירק האָט יענע נאַכט געזאַלט אַפּפּאַהרען. דערווייל קום איד אָן אזוי צו'ן אַ פּייער אַרום וועל-כען עס זיצען אַ צוואַנציג קליינע אינגלאַך. זיצען זיי אזוי און שמועסען צווישען זיך, און איד ווער געוואָהר, אַז די חברה-לייט ווילען אַנטלויפען מיט'ן צירק. די באַלעבאַטיס פּונ'ם צירק האָב בען אַבער זיך ניט געוואָלט שלעפען מיט אַזאַ כּנּופּיה שׂקצים; טעלעפּאָנירען זיי, די באַלעבאַטיס, צו דער פּאַליצו צו צושטערען זייער פּלאַץ. שיקט מען צו אַ סקוואַד פון צעהן פּאַליציי-לייט, זיי זאַלען אַרעסטירען די אינגלאַך פאַר איבערטרעמען דעם געזעץ ניין אַ זיינער אויסצולעשען דאָס ליכט און געהן שלאָפען. די פּאַליציי-לייט רינגלען אַרום דאָס פּייער אין קריכען אזוי צו שטילינקער-הייט אין דער פינסטער. לויט אַ סיגנאַל טוהען זיי זיך אַ הויב, לויפען צו, און כאַפען די חברה און טוהען זיי אַ טראַג ווי, לַמשל, געבונדענע עופות.

איד, פאַרשטעהט זיך, האָב ניט אַנגעהויבען צו וויסען, אַז די פּאַליציי קומט; פּלוצלונג דערזעה איד ווי פון דער ערד וואַקסט אַרויס אַ גאַנצע כאַפּטע „ביקעס" מיט מעשענע קנעפּלאַך, באַפּאַנ-צערטע, יעדער מיט אויסגעשטרעקטע הענט. ס'איז אין מיר קיין נשמה ניט געבליבען, אויף די פּיס האָט איד ניט געקענט אייני-שטעהן. ס'איז ביי מיר נאָר געבליבען דער אַוטאָמאַטישער פּראַ-צעס צו לויפען. און איד לויף. איד ווייס אפילו ניט אַז איד לויף. איד ווייס ניט קיין זאַך. דאָס איז געווען, ווי איד האָב געזאָגט, אַוטאָמאַטיש. איד האָב נאָר ניט געדאַרפּט געווען לויפען. איד בין שוין ניט געווען קיין טרעמפּ. איד בין געווען אַ בירגער

פון אט דער קהילה. דא איז מיין געבורט־שמעטעל. קיין מעשה האב איך, חלילה, ניט פארשטופט. איד בין דאמאלט געווען א סטודענט. אין די צייטונגען פלעגט מען באגעגענען מיין נאמען; קליידער האב איד געטראגען גוטע, קיין איין מאל אפילו אין זיי ניט געשלאפען. פונדעסטוועגען בין איד געלאפען — בלינד, זיי א משוגע'נער, ווי א איבערגעשראקענער הירש. און ווען איד בין געקומען צו זיך האב איד ערשט באמערקט, אז איד לויף. איד האב בפירוש געמוזט אנשטרענגען מיין ווילען, כדי אפצושמעלען מיינע פיס.

ניין, איכ'ל שוין קיינמאל דערפון ניט פטור ווערען. איד קען דערצו נאר ניט העלפען. שטרעקט א „ביק“ אויס זיינע הענט — לויף איד. א הויז דעם האב איד, ווייזט אויס, אזא אומגליקליכען טאלאנט אריינצופאלען אין טורמע. איד בין אריינגעפאלען אין טורמע מעהר מאל זינט איד בין געווארען אויס טרעמפ, ווי אין דער צייט, ווען איד בין געווען א טרעמפ. עפעס איינמאל א זונד טאג אינדערפריה, פאר איד ארויס אויף א וועליסאפעד־שפאציר מיט א יונגער פרייליך. איידער מיר פארען נאר ארויס פון די גרעניצען פון דער שטאט, ארעסטירט מען אונז פאר פארבייפארען א פוס־געהער אויפ'ן טראטואר. באשלים איד שוין צו זיין מעהר פארזיכטיג. א צווייטען מאל פאר איד אויף א וועליסאפעד ביי נאכט, טרעפט זיך עפעס א סיבה מיט מיין אסעמעלין־לעמפעל. היט איד פארזיכטיג דאס שוואכע פלעמעל פונ'ם לעמפעל כדי ניט איבערצוטרעמען דאס געזעץ. איד האב קיין צייט ניט, נאר איד שלעפ זיך ווי א טשערעפאכע, כדי דאס מונקעלע פלעמעל זאל אינגאנצען ניט אויסגעלאשען ווערען. אט קום איד צו די גרעניצען פון שטאט; איד בין איצט אויסער דער מאכט פונ'ם געזעץ; איד טוה זיך א לאז מיט אימפעט, כדי אנצוואגען די פארשפילטע צייט. א האלב מייל ווייטער „פאקט“ מיר א „ביק“, און אויפ'ן צווייטען פריהמארגען לאז איד פאלען די ערבות אין פאליציי גע־ריכט. די שטאט האט פארעמערש ארוק געטאן איהרע גרעניצען אויף א גאנץ מייל ווייטער. איד האב דערפון ניט געוואוסט, מעהר

ניט. איד געדיינקט, למשל, מין אומבאשטרייטבארע רעכט פון פרייע רעדע אויף פרידליכע פארוואַלונגען. קריד איד אַמאָל אַרויף אויף אַ קעסטעל אין גאָס כדי אַביסעל אויסצולופטערן יענע עקאָנאָמישע ביהנען, וואָס זומען אַזוי אַרום אַרום מין היי-טעל*); קומט צו געהן אַ „ביק“, נעמט מיר אַראָפּ פּונ'ם קעסטעל, פיהרט מיר גאַנץ פּיין אַוועק אין פּאַליציי-צירקעל, וואו איד האָב געמוזט איינלייגען אַ געלט-ערבות, כדי פון דאָרט אַרויסגעהן. ווייס איד וואָס: קיין זאך העלפט ניט. אין קאַרעא פּלעגט מען מיר אַלע צוויי טאַג אַרעסטירען. אַזוי איז געווען אין מאַנדזשוריע. ווען איד בין דאָס לעצטע מאָל געווען אין יאַפּאַן, פאַל איד אַריין אין טורמע מיט דעם אויסקרייך גאַר, אַז איד בין אַ רוסישער שפּיאָז. איד האָב דאָס, פאַרשטעהט זיך, ניט אויסגעטראַכט, איד בין אַבער פאַרט צוליב דעם אַריין אין טורמע. ס'וועט מיר שוין קיין זאך ניט העלפען. ס'איז מיר שוין, ווייזט אויס, באַשערט צו שפּילען די ראַלע פּונ'ם שילאַן-אַרעסטאַנט. דאָס איז אַ מין נביאות.

איד האָב אַמאָל פאַרהיפּנאַטיוזירט אַ „ביק“ אין דעם פאַרק באַסטאַן קאַמאַנס. ס'איז שוין געווען נאָך האַלבער נאַכט און ער האָט מיט מיר געקענט טאַן וואָס ער האָט געוואַלט; און איידער ער האָט מיר אָפּגעלאָזט האָט ער מיר נאָך געגעבען אַ זילבערנע מטבע און אַליין געגעבען דעם אַדרעס פון אַ נאַכטיגען רעסטאָראַן. אין בריסטאָל, ניו דזשורסי, האָט מיר אַ „ביק“ געכאַפט און צוריק אָפּגעלאָזט; גאָט ווייסט דעם אמת, אַז ער האָט געהאַט גענוג גרונד מיר איינזעצען אין טורמע. ער האָט פון מיר געכאַפט אַזאַ קנאַט, אַז אין זיין גאַנצען לעבען, מעג איד שווערען, האָט ער נאָך פון קיינעם אַזוי ניט געכאַפט. פּאַסירט האָט דאָס אַזוי. אַרום האַלבע נאַכט „פאַרצוועקעווע“ איד אַ פּראַכט-צוג, וואָס פאַרט פון פּילאָ-דעלפּיע. די קאַנדוקטאָרען שלידערן מיר אַרונטער. דער צוג שלעפט זיך אַזוי פּאַמעלאַד צווישען אַ פּלאַנטער פון רעלסען און אייזענבאַהן ווייכעם אינ'ם פּראַכט-וואַקואַל. „פאַרצוועקע“ איד

(* דזשעק לאַנדאָן איז געווען אַ סאַציאַליסט.)

דעם צוג נאך אמאל און מען שליידערט מיד ווידער ארונטער. איד האב זיך געמוזט ארויפכאפען און פארען „אינדרויסען“: דאס איז געווען א דירעקטער צוג און אלע טירען פון די וואגאנען זיינען געווען צוגעשלאסען און פאר'חתמ'עט.

בעת דער קאנדוקטאר האט מיד דעם צווייטען מאָל ארונטער־געשליידערט, גיט ער מיר אַ גאנצע לעקציע. ער זאגט מיר, אז איד דיזיקיר מיט מיין לעבען, אז דער פראַכט־צוג לויפט זעהר שנעל. ענטפער איד איהם, אז איד בין אליין אויך צוגעוועהנט צו פאַרען שנעל. עס האָט אַבער ניט געהאַלפּען. ער טעהנ'ט, אז ער וועט מיר ניט ערלויבען צו באַגעהן זעלבסטמאַרד און איד האָב געמוזט אַראַפּטאַנצען, מיט'ן קאַפּ אין דער ערד. איד „פאַרצוועקעווע“ אַבער דעם צוג צום דריטען מאָל און קריד אַרײַן צווישען די שוײַ־קלעצלאַד. אַט די שוײַ־קלעצלאַד זײַנען געווען די קורצעסטע קלעצ־לאַד, וואָס איד האָב ווען געזעהען. איד רעד ניט וועגען די איי־זערנע שוײַ־קלעצלאַד, וואָס פאַראַייניגען זיך מיט אַזאַ באַהעפּטונגס־האַקען און קלאַפּען און רייבען איינס אויפ'ן אַנדערן; איד רעד דאָ פון יענע שפּאַלען וואָס שטאַרצען אַרויס בײַ די ברעגען פון די וואַגאַנען עטוואָס העכער פון די שוײַ־קלעצלאַד. פאַרט עמיצער אויף די שוײַ־קלעצלאַד, שטעלט ער זיך אויף אַט די אַרויסגעשטאַר־צטע ברעגען, איין פּוס אויף איין ברעג, דעם צווייטען אויף א צוויי־טען ברעג, און די שוײַ־קלעצלאַד קומען אויס צווישען זיינע פּיס עטוואָס נידעריגער.

די ברעגען אַבער אויף וועלכע איד האָב זיך איצט אַרויפּגע־כאַפּט זײַנען ניט געווען יענע ברייטע גאַס־פּריינדליכע ברעגען, וואָס פלעגען געוועהנליך אַרויססטאַרטשען פון די פראַכט־וואַגאַנען. ניין, זיי זײַנען געווען זעהר שמאַל — אפּשר אַ צאַל אַדער אַנ־דערטהאַלבען צאַל די ברייט. אפּילו קיין האַלבע פאַדעשווע האָב איד אויף זיי ניט געקענט אַרויפּשטעלען. ווידער האָב איד ניט געהאַט קיין זאַך אַז וואָס זיך אַנכאַפען מיט די הענט. אמת טאַקע, עס זײַנען געווען די עקען פון די צוויי פראַכט־וואַגאַנען; די עקען זײַנען אַבער געווען פּלאַד און פּערפּענדיקולאַר. ס'איז ניט גע־

ווען קיין הענטלאד, קיין זאך ביי וואס זיך אנטאפען. איד האב נאך געקענט צודריקען מיינע דאלאניעס צו די עקען פון די וואגא- נעו און זיך אביסעל אויפהאלטען. דאס וואלט אויך גוט געווען ווען איד זאל געווען האבען אויף וואס צו שטעהן, די ארויס-סטאד- צענדע ברעגען זאלען געווען זיין גענוג ברייט.

בעת דער צוג איז ארויס פון פילאדעלפיע, האט ער זיך א- געפאנגען הינטערצויאגען. ערשט דאמאלט האב איד פארשטאנען. וואס דער קאנדוקטאר האט געמיינט מיט'ן זעלבסט-מארד. דער צוג איז געלאפען אלץ שנעלער און שנעלער. דאס איז געווען א דירעקטער פראכט-צוג און זיך אין ערגעץ ניט געדארפט אפשטע- לען. אויף יענעם טייל פון דער פענסילווייניע-ליניע ציהען זיך פיער פאר רעלסען און מיין מזרח-צוג האט זיך ניט געדארפט דאגה'ן מאמעך וועט איהם אנטקומען אנטקעגען א מערב-פראכט-צוג; קיין מזרח-שנעל-צוג האט איהם אויך ניט געדארפט אריבעריאגען. די גאנצע ליניע איז געווען פריי פאר אונזער פראכט-צוג. איד בין געווען אין א זעהר אומזיכערער לאגע. איד בין געשטאנען מיט די שפיץ-פינגער אויף יענע ארויסגעשטארצעטע שמאלע ברעגען און זיך מיט די דאלאניעס אנגעשפארט אויף די פלאכע עקען פון די ווא- גאנען. און די וואגאנען האבען זיך באוועגט און יעדערער באזונדער אויף אן אינדיווידועלען שטייגער, ארויף און אראפ, אהער און אהין. האט איהר אמאל געזעהען א רייטער אין א צירק, וואס שטעהט אויף צוויי פערד, מיט איין פוס אויף יעדען פערד? אט דאס האב איד טאקע דאמאלט געטאן מיט א פאר אונטער- שידען. דער רייטער אין א צירק האט די לייצען און האלט זיך אז זיי און איד האב גארניט געהאט. ער שטעהט מיט דער גאנ- צער פאדעשווע, איד בין נאך געשטאנען מיט'ן ברעג פון מיין פא- דעשווע. ער בייגט איין זיינע פיס, זיין קערפער און דערפון אליין פיהלט ער זיך שוין שטארקער און קרייגט א נידעריגערן גראוויטעטס- צענטער און שטעהט דארום פעסטער, איד האב אבער געמוזט שטעהן גלייך, האלטען גלייך מיינע פיס. ער פארט פאראויס מיט'ן פנים, איד פאר מיט דעם פנים צו דער זייט. און ווען ער פאלט

אראפ, טוהט ער זיך נאר א קאטשע אין זעג-שטויב, איד וואָלט אָבער צומאָלען נעוואָרען אויף פּיץ-פּיצלאַך ווען איד פאל אונטער די רעדער.

און דער צוג לויפט, ברומט און קוויטשעט, הוידעט זיך ווילד ביי יעדער נייער ווענדונג, דונערט אריבער יעדער בריקעל, איין עק וואַגאַן שפּרינגט אונטער, דער עק פונ'ם צווייטען וואַגאַן לאַזט זיך אַראָפּ, איינער שטויסט רעכטס אַ צווייטער לינקס. איד האַלט אין איין מתפלל זיין דער צוג זאל זיך אָפּשטעלען. דער צוג שטעלט זיך אָבער ניט. ער דאַרף זיך ניט אָפּשטעלען. דאָס ערשטע, לעצטע און איינציגע מאָל האָט מיר דער וועג דערעסען ביז די ביינער. איד פאַרלאָז די שוין-קלעצלאַך און פּרוּביר זיך אַרויפּכאַפּען אויף אַ זייטיגען לייטערל. די אַרבייט איז זעהר אומזיכער. דעם ער-שטען מאָל טרעה איד אָן אַ וואַגאַן, וואו מען זאל אַזוי ניט קענען זיך אַנכאַפּען אַדער אַנשפּאַרען א פּוס.

דער לאַקאָמאָטיוו טוהט אַ פּייה און איד דערפיל אַביסעל אַן אַפהאַלט אין דער שנעלקייט פונ'ם צוג. איד ווייס, אַז דער צוג דאַרף זיך ניט אָפּשטעלען נאר איד באַשלים אָבער אַראַפּטאַנצען אויב נאָר דער צוג וועט זיך גענוג אָפהאַלטען. פּונקט אַט דאָ טוהט זיך דער צוג אַ דרעה אויף אַ האַלב-קוילעכריגע ווענדונג, פאַרט אריבער אַ בריקעל פון עפעס אַ קאַנאַל און שניידט זיך גלייך אַריין אין דער שטאַט בריסטאָל. אַט די קאַמבינאַציע פאַר-אורזאַכט אַ קלענערע שנעליגקייט. איד משעפע זיך אַן אינ'ם זיי-טיגען לייטער און וואָרט. איד ווייס ניט אַז דאָס דערנעהענטערן מיר זיך צו דער שטאַט בריסטאָל. איד ווייס אויך ניט צוליעב וואָס דער צוג האַלט אָפּ זיין שנעליגקייט. איין זאך ווייס איד : איד וויל אַראַפּטאַנצען. איד שטרענג אָן מיינע אויגען אין דער פינסטערניש אַפּצוזוכען עפעס אַ גאַס, וואָס דער צוג שניידט דורך, כדי אַהין אַראַפּצוטאַנצען. מייז וואַגאַן איז כמעט געווען אויפ'ן צווייטען עק פונ'ם צוג און איידער מייז וואַגאַן איז אַריין אין שטאַט איז שוין דער לאַקאָמאָטיוו געווען פון יענער זייט סטאַנציע און אַנגעפאַנגען לויפּען.

נאָר אַט איז אַ גאַס. עס איז צו פינסטער. מען קען ניט זעהען ווי ברייט זי איז, און וואָס עס טוהט זיך אויף דער צווייטער זייט. איד ווייס, אַז איד דאַרף די גאַנצע גאַס אויב איד וויל נאָר בלייבען שטעהן אויף די פיס נאָכדעם ווי איד טאַנץ אַראָפּ. איד וואָרף זיך אַראָפּ אויף דער נעהענטסטער זייט פון גאַס. מיט די ווערטער: „איד וואָרף זיך אַראָפּ“ מיין איד אַט וואָס: ראשית, אַזוי ווי איד שטעה אויפֿן לייטער טוה איד אַ הוידע מיין גאַנצען קערפער פאַראויס אין דער זעלביגער ריכטונג וואוהין דער צוג לויפט כדי מיין קערפער זאָל אַ פליה טאַן צוריק וואָס ווייטער ביים אַראָפּלאָזען. אַט אַזוי הוידע איד זיך אַהין און צוריק, אַהין און צוריק און לאַז זיך אַפּ און בעת מעשה גיב איד זיך אַזאָ בויג צוריקצו ווי, למשל, איד זאָל וועלען זיך אויסציהען אויף דער ערד נאָזענדיג. דאַס טוה איד מעהר ניט צוליעב דעם, כדי צו מנצח זיין, אויף ווי פיעל דאַס איז נאָר מעגליך, דעם פאַרווערטס־שטויס וואָס דער לויפענדער צוג טראַגט אַריבער צו מיין קערפער. ווען מיינע פיס האָבען באַריהרט די ערד איז מיין גאַנצער קערפער געווען אויסגעבויגען צוריקווענס אויף אַ פינף־און־פערציג גראַד. אַט אַזוי האָב איד פאַרקלענערט דעם פאַרווערטס־שטויס, און ווען מיינע פיס זיינען אַראָפּ בין איד ניט געפאַלען נאָזענדיג צו דער ערד. מיין קערפער האָט זיך באַלד אַ גלייך געטאַן און נאָכדעם אַנגעפאַנגען זיך אויסבויגען פאַרווערטס. באַמת איז נאָר מיין גאַנצער קערפער אונטער דער ווירקונג פון אַט דעם פאַרווערטס־שטויס, בעת מיינע פיס פאַרלירען אַט דעם אימפעט, ווייל זיי באַ־ריהרען די ערד. איד מוז אָבער דעם זעלבען אימפעט איבערגעבען די פיס אויך — אַ ניט פאַל איד. הויב איד זיי אויף און לויף אַזוי שנעל נאָר ווי מעגליך, כדי זיי זאָלען שטענדיג זיין אונטער מיין קערפער, וואָס ציהט זיך אַלץ פאַראויס. דער סוף איז געווען, אַז איד בין געפלוניגען ווי אַ פייל פון אַ בויגען פון איין עק גאַס ביז דעם צווייטען. איד האָב מורא געהאַט זיך אָפּשטעלען — אַ ניט פאַל איד מיט'ן פנים צו דער ערד. איד האָב געמוזט לויפען. אַט אַזוי פליה איד, ניט ווילענדיג, ווי אַ באַמבע פון אַ האַר־

מאט און דאגה וואס אויף דער צווייטער זייט גאס שטעהט, אפשר, חלילה, א שטיינערנע וואנט אדער א טעלעגראף-סלופ. פונקט אין דער רגע טוה איד זיך אן עפעס א קלאפ. א צרה איז מיר! איד דערזעה דאס פונקט אין דער רגע ווען דער אומגליק טרעפט. דאס איז געווען א „ביק“, וואס איז דארטען געשטאנען אין דער פינסטערניש. פאלען מיר אום ביידע, קאטשען זיך איבער איין פאל און נאך א פאל; דער אומאמאטישער פראצעס איז אויף אזוי פיעל געווען אנטוויקעלט אין אט דער געמיינער בריאה, אז ווי נאר מיר האבען זיך צובוצקעט, האט ער מיר גלייך אנגעכאפט און מיר שוין די גאנצע צייט ניט ארויסגעלאזט פון די הענט. ביידע האבען מיר געכאפט א רעכטען בענטש, און ווען ער האט זיך אויפגעשטעלט, האט ער נאך אלץ צוגעהאלטען א טרעמפ, פרי-ערליך ווי א לעמעלע.

אויב דער „ביק“ האט פארמאגט עפעס אביסעל פארשטעלונגס-קראפט, האט ער מיר געמוזט באמראכטען פאר א רייזענרען פון פרעמדע עולמות, פאר א מענשען פונ'ם שטערן מארס, וואס איז נאר וואס אראפגעפאלען; אין דער פינסטער האט ער מיר ניט געזעהען אראפטאנצען פונ'ם צוג. זיינע ערשטע ווערטער זיינען טאקע געווען: „פון וואנען ביסטו אהער אראפגעפאלען?“ נאכ-דעם האט ער א זאג געטאן: „איד האב שטארק ברעה דיר אריי-פאקען“. דעם לעצטען געדאנק, גלויב איד, — האט ער ארויסגע-זאגט אומאמאטיש. באמת אבער האט דער „ביק“ געהאט א גוט הארץ, ווייל נאכדעם ווי איד האב איהם דערצעהלט א „פומון“ און אביסעל געהאלפען אפרייניגען זיינע מלבושים, האט ער מיר געגעבען צייט ביז'ן נעקסטען פראכט-צוג אפצופארען פון שטאט. איד האב אבער אויסגענומען צוויי תנאים: ראשית, מוז דער צוג זיין א מזרח-צוג, צווייטענס, טאר דאס ניט זיין קיין דירעקטער פראכט-צוג מיט אלע טירען פאר'חתמ'עט און פארשלאסען. ער האט דערצו אויך מסכים געווען. אט אזוי בין איד נצול געווארען פון טורמע אויפ'ן גרונד פון דעם בריסטאלער אפמאך.

אט דערמאן איד זיך נאך א נאכט, טאקע אין יענעם געגענד,

וואו איד בין נצול געווארען, זיך ארויסגעגליטשט פון א צווייטען „ביק“. ווען איד טרעה אט דעם „ביק“ צוקוועטש איד איהם, ווייל איד בין געפלוניגען פון אויבען אראפ, זיך ניט אנגעהאלטען און קיין זאך, דערצו נאך זיינען עמליכע אנדערע „ביקעס“ געווען סדר-הכל איין שפאן הינטער מיר, גרייט מיר א כאפ צו טאן. פאסירט האט דאס אזוי. דאמאלט האב איד געוואוינט אין עפעס א שטאל אין וואשינגטאן. אליין בין איד מיר געווען דער „באלעבאס“ איבער דער גאנצער שטאל, און דערצו האב איד געהאט א סך דערעס פון די פערד. פאר אזא באקוועמליכקייט פלעג איד אלע אינדער-פריה אכטונג געבען אויף די פערד. איד וואלט דארטען נאך געווען און געווען ווען ניט די „ביקעס“.

עפעס איינמאל אין אבענט, ארום גיין א זייגער קום איד אין שטאל אריין שלאפען און טרעה דארטען א צוהיצטע חברה שפילען אין קארטען. דאמאלט אין גראד געווען א מארק-טאג און אלע נעגערס האבען געהאט געלט. ס'וואלט ניט געווען שלעכט אפצור-מאלען דעם גאנצען פלאץ. דער שטאל איז ארויסגעגאנגען אויף צוויי גאסען. איד קום אריין דורכ'ן פראנט, געה דורך דעם קאנ-טאר און כאפ זיך אריין אין עפעס א מין דורכגאנג צווישען צוויי רייהען שטאלען אין דער גאנצער לענג פון דער געביידע. וואס פיהרט ביז דער צווייטער גאס. אין סאמע מיט פון אט דעם דורכ-גאנג, ביי דער שיין פון א גאז לעמפעל, צווישען רייהען פערד, זיינען געווען ארום פערציג נעגערס. געה איד אויך צו זיי צו און שטעל זיך קוקען. איד בין אן עניוואביון, שפילען קען איד ניט. עפעס איינעם א נעגער האט דאס מול געהאלטען אין איין שיינען : מיט יעדען קאז האט זיך זיין באנק פארגרעסערט אויף צוויי מאל אזוי פיעל. א היבשע ביסעל ממבעות זיינען געלעגען איה דער ערד. ס'איז פשוט געווען באצויבערענד. מיט יעדען גאנג האט יענער נענער, דער באנקיר, אלץ מעהר שאנסען פארלארען צו געווינען. די אויפגענונג איז געווען א געוואלדיגע. פונקט דאמאלט האבען מיט א דונער זיך אויפגעפראלט ביידע גרויסע טירען, וואס האבען זיך געעפענט צו דער הינטער-גאס.

עמליכע נעגערס האבען זיך אַ שאַט געטאָן צו דער צווייטער טיר. איד שטעל זיך אָפּ אויף אַ רגע'לע און טוה אַ כאַפּ אַ זשמעני געלט פון דער ערד. דאָס איז ניט קיין גנבה: אַזוי איז דער מנהג. ווער ס'איז נאָר ניט געלאַפען האָט געכאַפט. דורך די אויפ־געפראַלטע טירען שפּאַרען זיך אַרײַן אַ גאַנצע מחנה „ביקעס“. מיר לאָזען זיך צו דער צווייטער טיר. אין קאַנטאָר איז פינסטער און דורך דעם שמאַלען טירעל קענען מיר אַלע מיט אַמאָל ניט אַרויס אין גאַס. אַרום טירל איז געוואַרען געדיכטלאַך. עפעס אַ נעגער טאַנצט אַרויס דורך אַ פענסטער, שלעפט מיט דעם ראַהם; נאָך איהם טאַנצען אַנדערע נעגערס. הינטער אונז צוועקעווען שוין די „ביקעס“ אַרעסטאַנטען. איד און עפעס אַ לאַנגער נעגער טוהען זיך אַ לאָז צו דער טיר, ביידע מיט אַ מאָל. ער איז אַ סך העכער און שטאַרקער פון מיר, טוהט ער מיר אַ דרעה און לויפט אַרויס דער ערשטער. אין דער רגע טוהט מען איהם אַ כמאַליע איבער'ן קאַפּ מיט אַ פּאַליציי שמאַק און ער פּאַלט אום ווי אַ געקוילעטער אַקס. אַז אַנדער מחנה „ביקעס“ האָבען געוואַרט אויף אונז פון דרויסען. מיט די הענט, האָבען זיי געוואוסט, קענען זיי אונז ניט אַפהאַלטען, האָבען זיי געאַרבייט מיט די שטעקענס. איד קוליע זיך איבער אויפ'ן געפּאַלענעם נעגער, טוה זיך טאַקע אויף איהם אַ דרעה, כאַפּ זיך דורך צווישען די פיס פון אַ „ביק“ און בין שוין פריי. נרננה האב איד דאָס געמאַכט אַ ויברח! פאַראוים פאַר מיר איז געלאַפען עפעס אַ דאַרינקער מולאַטעל, טוה איד זיך אַ נעהם אין זיין ריכטונג. די שטאַט האָט ער געקענט בעסער פון מיר, און געוואוסט האָב איד, אַז וואו ער לויפט איז גוט. ער האָט אָבער געמיינט אויף מיר, אַז דאָס לויפט איהם נאָך אַ „ביק“. הינטער זיך האָט ער ניט אַ קוק געטאָן. ער איז געלאַפען. אַ גע־זינטער בין איד געווען מיט געזונטע לונגען, לויף איד הינטער איהם און שטעל זיך ניט אָפּ אויף אַ רגע. ער איז שיער ניט צוועצט געוואַרען לויפענדיג. ענדליך הויבט ער אַז צו הינסען, פּאַלט אויף די קניע, ווי איינער רעדט, איד בין ביי דיר אין די הענט, טוה מיט מיר וואָס דו ווילסט. ווען ער האָט אָבער אַנטדעקט, אַז איד

בין ניט קיין „ביק“, בין איד פון זיינע הענט נצול געוואָרען נאָר דערפאַר, וואָס ער איז געבליבען אַהן אַטעם. אַט דערפאַר בין איד אַוועק פון וואַשינגטאָן — ניט צוליעב'ן מולאַט, נאָר צוליעב די „ביקעס“. איד בין אַוועק צום וואַקזאַל און אַרױפגעטאַנצט אױף דער ערשטער בלינדער פּלאַטפּאָרם פון א פענסילױניע שנעל-צױג. ווען דער צױג האָט אַנגעפאַנגען צו געהן ווי עס באַדאַרף צו זיין און איד האָב באַמערקט זיין שנעלינקייט, איז מיר געוואָרען עפעס קאַלעמוטנע אױפ'ן האַרצען. דאָס איז גע' ווען אַ ליניע פון פיער פּאַר רעלסען, וואו דער צױג שעפט אַן וואַסער לױפענדיג. באַקאַנטע טרעמפּס האָבען מיר געווארענט נאָך מיט אַ צױט צוריק קױנמאַל זיך ניט אַרױפכאַפען אױף דער ערשטער פּלאַט פּאַרם פון אַ צױג, וואָס שעפט אַן לױפענדיג וואַסער. איד וויל דאָס דאָ ערקלערען. צױשען די רעלסען זײנען דאָ פּלאַכע מעטאַלענע קאַרעטקעס. בעת דער לאַקאַמאַטיוו לױפט זיך זיין וועג אױבער אַט די קאַרעטקעס, לאַזט זיך אַראָפּ אין זיי אַזאַ אײגענעביגענע רײנע. דער רעזולטאַט איז, אַז די וואַסער לױפט אַרױן דורך אַט דער רײנע און פּילט אַן דעם קעסעל.

זײַך איד אַזוי אױף דער בלינדער פּלאַטפּאָרם ערנעץ אױפ'ן וועג צױשען וואַשינגטאָן און באַלטימאָר און דערפיל עפעס אַ דיניקער שפּרײעלע פּאַנגט אַן אַנצופילען די לופט. וואָס האַרט דאָס מיד ? און ס'קומט מיר אַרױף אױפ'ן געדאַנק, אַז דאָס שע' פען וואַסער לױפענדיג איז נאָר ניט אַזוי שלעכט און ס'איז נאָר אַ נעכטיגער טאַג דער גאַנצער טאַראַראַם וועגען אַט דעם ענין. וואָס פּאַר אַ באַטרעף האָט אַזאַ קלײן שפּרײעלע ? נאַכדעם האָב איד אַנגעהױבען צו באַוואַנדערן די גאַונות פון דער ערפינדונג. אַט דאָס הײסט אַן אײזענבאַן ! וואָס פּאַר אַ פּאַרגלייך איז דאָס מיט דיײנע פּרימײטיווע מערב-אײזענבאַנען, ווען — פּונקט דאַמאַלט איז דער קעסעל פּול געוואָרען און די קאַרעטקעלאַד זײנען מיר נאָך ניט געהאַט אַרױבערנעפּאַרען. אַ שטראַם וואַסער איז אַרױבער געפּלאַ' סען פּונ'ם קעסעל גלייך אױף מיר. איד בין דורכגענעצט געוואָרען ביז די בײנער ווי איד וואַלט נאָר וואָס געווען אַרױס פון אַ טײד.

דער צוג קומט צו קיין באַלטימאָר. ווי דער שטייגער איז אין די גרויסע מזרח־שטעט ציהט זיך די אייזענבאָהן ליניע דורך דער שטאָט עטוואָס נידעריגער פון די גאַסען אויף אַ מין איינגעגראָב־בענעם וועג. אַט געהט שוין דער באַז צו צום באַלויכטענעם וואַקואַל. איד קארטשע זיך צונויף ווי נאָר איד קען אויף מיין פּלאַטפאָרם. באַמערקט מיד אַבער אַן אייזענבאָהן זשאַנדאַר און פּאַנגט מיד אַן צו יאַגען. צו איהם שטעהען צו נאָר אַ פּאַר. מיר זיינען שוין אויף יענער זייט וואַקואַל און איד לויף גלייך מיט די רעלסען. דאָ ביז איד עפעס אין אַ מין פּאַסטקע. אויף ביידע זייטען פון דער ליניע שטעהען הויכע ווענט. ווען איד פּאַנגט למשל אַן צו קלעטערן און עס גיט זיך מיר ניט איין — פּאַל איד דאָך גלייך אַרײַן צו די „ביקעס“ אין די הענט. לויף איד אַלץ און לויף, זיך אויף די ווענט טאַמער וועל איד געפינען עפעס אַ באַקוועם פּלאַץ אַרויפצור־קלעטערן. ענדליך דערזעה איד אַזאַ פּלאַץ. דאָס איז געווען אויף דער צווייטער זייט פון אַ בריקעל וואָס האָט פּאַראַיינגט די איבער־געהאַקטע גאַס. איד קלאַמער זיך איין און דער וואַנט מיט די הענט און פיס און קלעמער. נאָר מיר קלעטערן די דריי אייזענבאָהן „ביקעס“.

אויבען בין איד געבליבען שטעהן אויף עפעס אַ ליידיגען פּלאַץ. אויף איין זייט איז אַט דער פּלאַץ געווען אַפּגעטיילט פון דער גאַס מיט עפעס אַ נידעריגער וואַנט. זיך צוקוקען און אויס־פאַרשען איז ניטאָ קיין צייט. איד לויף צו דער וואַנט און טוה אַ שפּרונג. און טאַקע אַט דאָ ביז איד אַזוי נבהל ונשתומם גע־וואָרען ווי נאָך קיינמאָל ניט אין מיין גאַנצען לעבען. געוועהנמילך קלערט מען אַז אַ וואַנט איז אויף דער צווייטער זייט אַזוי הויך ווי אויף דער פּעדערשטער. אַנדערש איז אַבער געווען אַט די וואַנט. דער לעערער פּלאַץ איז געווען פיעל העכער פון דער גאַס־פּלאַכע. אויף מיין זייט איז די וואַנט טאַקע געווען נידעריג, אויף דער צוויי־טער זייט — מילא, איד טאַנץ אַריבער, האַלט זיך אין גאָר ניט אַן און מיר דוכט איד פּאַל און פּאַל ערגעץ אין אַן אַפּגורנט. אונטען, אויפ'ן טראַטואַר אונטער דער שײַן פון אַ גאַסען־לאַמפּ איז גע־

שטאַנען אַ „ביק“. איד גלויב, ס'איז געווען אַ צעהן פּוס ביו'ן טראַטואַר, נאָר אינ'ם אימפעט פליהענדיג אין דער לופטען, האָב איד געמיינט, אַז ס'איז צוויי מאָל אזוי פיעל.

איד גלייך זיך אויס און קוק אַרונטער. אין אַנפאַנג האָב איד געקלערט אַז איד פאַל גלייך אויפ'ן „ביק“. מיינע קליידער האָב בען איהם טאַקע אַביסעל באַריהרט, בעת איד בין אַראָפּ מיט אַזאַ עקספּלאַדירענדען אימפעט. איד חדוש זיך פאַרוואַס ער איז ניט געבליבען טויט אויפ'ן אַרט פאַר שרעק, מחמת ער האָט אַפילו ניט געהערט בעת איד האָב אַראָפּגעטאַנצט. דאָ האָט זיך ווידער איד בערגע'חרט די קונץ פונ'ם מאַרס־מענשען. דער „ביק“ האָט זיך ניט אַ כאַפּ געטאָן, ער האָט זיך נאָר אַ רוק געטאָן און אַ זייט, ווי אַ פערד פון אַן אוטאָמאָביל; ערשט נאָכדעם האָט ער זיך נאָך מיר אַ לאַז געטאָן. איד שטעל זיך אַבער ניט אָפּ צו ערקלערען די זאך, לאַז דאָס איבער צו מיינע פאַרפאַלגער, וועלכע זיינען גלייך נאָך מיר אַראָפּגעשפּרונגען. איד האָב אַרויסגעיאָגט פון זיך די נשמה. איד לויף פאַרביי איין נאַס, אַ צווייטע, פאַרדרעה אין אַ דריטער און בין אויסגעטרוקענט געוואָרען.

הכלל איד האָב פאַרטאַכלעוועט אַ פאַר מטבעות פונ'ם געלט, וואָס איד האָב אויפגעקליבען ביי דער שפיל, צו'פטר'ט אַ שטונדע צייט און בין צוריק אוועק צום אייזענבאַהן־איינשניט ניט ווייט פון די וואַקזאַל־לאַמפען. איד וואַרט שוין אויף אַ צווייטען צוג. איד האָב זיך אַביסעל באַרוהיגט, נאָר צוליעב מיינע נאַסע בגדים האָט מיר אַנגעהויבען צו קלאַפען אַ צאָן און אַ צאָן. ענדליך איז אַנגעקומען אַ צוג צו דער סטאַנציע. איד וואַרט אַביסעל צו אין דער פינסטער און כאַפּ זיך אַרויף אויפ'ן אַפגעהענדען צוג, בין שוין איצט פאַרזיכטיג און זיך שוין אויף דער צווייטער בלינדער פלאַטפאָרם. איד האָב שוין גענוג וואַסער געשעפט לויפּענדיג. פּערציג מייל איז דער צוג אַפגעלאַפען בין דער ערשטער סטאַנציע. איד געה אַראָפּ אויף עפעס אַ ליכטיגען וואַקזאַל, וואָס איז מיר מאַדנע באַקאַנט. איד בין צוריקגעקומען קיין וואַשינגטאָן. אינ'ם רעש אין באַלטימאָר, בעת איד האָב זיך אזוי געדריעה

איבער די גאסען אהער און אהין, אנטלויפענדיג פון דער פאליציי, בין איך צוטומעלט געווארען. דעם צוג האב איך געכאפט אין א פארקערטער ריכטונג. איך האב פארלוירען א גאנצע נאכט, בין נאם געווארען דורד-און-דורד. זיך ארומגעיאגט און אנטלאפען פונ'ם טויט, און נאך די אלע צרות און שלעק בין איך ערשט ווידער דארט פון וואנען איך בין אנטלאפען. אד ניי, דאס לעבען אויפ'ן וואנדער וועג איז ניט קיין צוקער-לעקאכל. איך בין שוין אבער צוריק אין שטאל ניט געגאנגען. איך האב דארט א כאפ געטאן א היבשע מטבע, און ס'האט זיך מיר ניט געגלוסט זיך צו רעכענען מיט די נעגערס. כאפ איך דעם געקסטען צוג. איבערבייסען האב איך שוין געגעסען אין באלטימאר.

ע נ ד ע

